

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023

Niniejszy dokument sporządzono zgodnie z zasadą partnerstwa i partycypacji w ścisłym porozumieniu i przy współpracy z samorządem gminnym i przedstawicielami społeczności lokalnej.

Projekt został zrealizowany przy współfinansowaniu ze środków Unii Europejskiej, w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020.

Zamawiający:

Gmina Lubniewice

ul. Jana Pawła II 51

69-210 Lubniewice

Wykonawca:

EU-Consult Sp. z o.o.

ul. Wały Piastowskie 1

80-855 Gdańsk

Gdańsk, 2016

Spis treści

Wprowadzenie – cel, założenia i zakres opracowania	6
1. Metodologia opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lubniewice na lata 2016 – 2023	8
2. Powiązanie z dokumentami strategicznymi na poziomie gminy, powiatu, województwa i kraju.....	10
3. Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy.....	19
3.1. Sfera społeczna	19
3.2. Przestrzeń i środowisko	23
3.3. Sfera gospodarcza.....	33
3.4. Infrastruktura techniczna	42
3.5. Infrastruktura społeczna	47
4. Metodologia sporządzenia diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych	59
4.1. Podział Gminy na jednostki analityczne	59
4.2. Lista wskaźników wykorzystanych w diagnozie.....	59
5. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych	66
5.1. Sfera społeczna	67
Pomoc społeczna.....	69
Fundusz Alimentacyjny.....	75
Bezrobocie.....	76
Bezpieczeństwo	79
Uczestnictwo w życiu publicznym i kulturalnym	85
5.2. Sfera środowiskowa.....	88
5.3. Sfera gospodarcza.....	89
5.4. Sfera techniczna.....	93
5.5. Sfera przestrzenno - funkcjonalna	97

6.	Uspołecznienie procesu opracowania Programu	100
6.1.	Analiza badania ankietowego	101
6.2.	Spotkania konsultacyjne	111
	Informacje o spotkaniu	111
	Wyniki prac – mocne strony miasta	113
	Wyniki prac – problemy i działania	115
7.	Analiza SWOT.....	118
8.	Zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji określony w oparciu o diagnozę i identyfikację potrzeb rewitalizacyjnych	122
8.1.	Obszary zdegradowane	122
9.	Charakterystyka obszaru rewitalizacji	128
9.1.	Wizja gminy	132
10.	Cele rewitalizacji i kierunki działań	133
10.1.	Rekomendowane kierunki interwencji	134
10.2.	Opis kierunków interwencji i celów rewitalizacyjnych.....	135
10.3.	Uzasadnienie celów rewitalizacyjnych i ich wpływ na niwelowanie koncentracji zjawisk negatywnych	144
11.	Lista planowanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	147
11.1.	Lista A: projekty kluczowe	147
11.1.1.	Komplementarność przestrzenna projektów kluczowych	181
11.2.	Lista B: projekty komplementarne.....	183
11.3.	Podsumowanie zbiorcze projektów	192
11.4.	Komplementarność międzyokresowa	195
12.	Mechanizmy zapewnienia komplementarności rewitalizacji	197
13.	Mechanizmy partycypacji społecznej w procesie rewitalizacji	205
13.1.	Poziomy partycypacji społecznej.....	207
13.2.	Formy partycypacji społecznej	209

14. System wdrażania (realizacji) Lokalnego Programu Rewitalizacji	212
14.1. Promocja Lokalnego Programu Rewitalizacji	215
15. System monitoringu i oceny LPR	218
15.1. Monitoring	218
15.2. Ewaluacja	223
15.3. Aktualizacja LPR	229
16. Analiza oddziaływania na środowisko.....	231
17. Spis tabel i rysunków	232

Wprowadzenie – cel, założenia i zakres opracowania

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Lubniewice na lata 2016-2023 został opracowany zgodnie z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 2 sierpnia 2016 r.* W związku z powyższym, proces rewitalizacji interpretowany jest jako „kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencje na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych). Jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnątrz (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnątrz (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych).”

Niniejsze opracowanie określa obszary zdegradowane na terenie Gminy Lubniewice, wyodrębnione na podstawie analizy zgodnej z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 2 sierpnia 2016 r.*, założeniami *Narodowego Planu Rewitalizacji* oraz *Ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r.*

Sprawozdanie przedstawia aktualną sytuację w Gminie w obszarach zagospodarowania przestrzennego, sytuacji gospodarczej i społecznej. Dopelnieniem diagnozy jest analiza SWOT, na podstawie której wyselekcjonowane zostały czynniki i procesy kryzysowe oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych.

W obrębie granic obszarów zdegradowanych zostały wyodrębnione poszczególne obszary kompleksowej i zintegrowanej rewitalizacji obejmujące obszar przestrzenny, społeczny i gospodarczy Gminy Lubniewice.

Kluczową część dokumentu stanowią założenia programowe rewitalizacji oraz jej cele. Określona została wizja, czyli stan pożądaný po wyprowadzeniu wyznaczonych obszarów ze stanu kryzysowego, kierunki interwencji, cel strategiczny oraz odpowiednie działania rewitalizacyjne.

1. Metodologia opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lubniewice na lata 2016 – 2023

Proces tworzenia dokumentu Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lubniewice na lata 2016 – 2023 (zwanego dalej Programem) miał charakter złożony i wieloetapowy, zapewniający w sposób jak najszerszy udział grup interesariuszy. Część diagnostyczna została opracowana przy zachowaniu zasady komplementarności, na podstawie danych z BDL, GUS oraz pracy zespołowej. Część strategiczna Programu natomiast została przygotowana w ramach współpracy zespołu zadaniowego grup interesariuszy określonych w Ustawie z dnia 9 października 2015r. o rewitalizacji w art. 2. (Dz. U. z 2015 r. poz. 1777, z 2016 r. poz. 1020, 1250.). W trakcie trwania prac nad Programem przeprowadzono spotkania z mieszkańcami, pracownikami urzędu, pracownikami jednostek podległych gminie, przedstawicielami organizacji pozarządowych oraz lokalnymi liderami. Prace nad przygotowaniem Programu były koordynowane przez dwie, wyznaczone osoby z Urzędu Miejskiego w Lubniewicach:

- Aleksandrę Górecką, kierownika Referatu Promocji, Kultury, Sportu i Turystyki,
- Martę Gwizdek, specjalistę ds. ochrony środowiska i ewidencji działalności gospodarczej,

a także przy merytorycznym wsparciu eksperta opiniującego.

Zebrane opinie, zgłoszone uwagi pozwoliły na ustalenie zasadności podjętych w trakcie tworzenia Programu działań oraz zebranie wstępnych pomysłów kierunków postępowania mającego na celu wyjście wyznaczonych obszarów ze stanu kryzysowego. Celem całego procesu było określenie deficytów, potencjałów i kierunków działań związanych z przygotowaniem Programu, a w kolejnych działaniach przygotowanie założeń dla Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lubniewice na lata 2016-2023.

Proces tworzenia dokumentu składał się z poniżej przedstawionych działań:

- Analiza zasobów i deficytów gminy w sferach: społecznej, gospodarczej, technicznej, środowiskowej oraz przestrzenno – funkcjonalnej, której celem było wyznaczenie obszaru o największej kumulacji zjawisk kryzysowych,
- Przeprowadzenie ankiety CATI na grupie losowej mieszkańców gminy Lubniewice w dniach od 22.08.2016r. do 4.09.2016r.,

- Przeprowadzenie spotkania warsztatowego, podczas którego interesariusze Programu mogli zgłaszać uwagi dotyczące już wykonanych zadań oraz pomysły na działania w swoim otoczeniu. O wyżej wymienionym spotkaniu zostali poinformowani za pomocą działań informacyjnych (ogłoszenia internetowe) oraz za pomocą działań promocyjnych (wywieszenie plakatów dotyczących spotkania w strategicznych miejscach gminy). O działaniach poinformowano również za pomocą mediów społecznościowych (Facebook). Spotkanie odbyło się 1 września o godzinie 18.00 w Gminnym Ośrodku Kultury „Pod Morwą” w Lubniewicach. W spotkaniu wzięli udział specjaliści firmy wykonującej zamówienie oraz ekspert wspierający merytorycznie prowadzone działania,
- Zbieranie pomysłów na przedsięwzięcia rewitalizacyjne za pomocą formularzy wypełnianych papierowo oraz elektronicznie (w dniach 23.08.2016r. – 6.09.2016r.), o którym grupy interesariuszy zostali poinformowani za pomocą ogłoszenia na stronie oficjalnej gminy. O działaniach poinformowano również za pomocą mediów społecznościowych (Facebook),
- Wyznaczenie listy planowanych podstawowych i komplementarnych przedsięwzięć wraz z ich opisem (tj. nazwą, wskazaniem podmiotów realizujących, zakresem planowanych zadań, lokalizacją, szacowaną wartością i prognozowanymi rezultatami),
- Określenie wizji obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji,
- Określenie sposobu zarządzania programem i jego finansowania wraz z przybliżonym harmonogramem działań,
- Określenie sposobu monitorowania, ewaluacji i oceny lokalnego programu rewitalizacji,
- Przeprowadzenie 14 – dniowych konsultacji społecznych Projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji w postaci zbierania uwag i/lub propozycji w wersji papierowej, elektronicznej za pomocą specjalnych formularzy zamieszczonych na stronie internetowej oraz w Biuletynie Informacji Publicznej, zbieranie uwag ustnych oraz spotkania konsultacyjnego, które odbyło się 19 października 2016 r. w Gminnym Ośrodku Kultury „Pod Morwą” w Lubniewicach o godz. 17.00. O działaniach poinformowano również za pomocą mediów społecznościowych (Facebook),
- Uzyskanie zgody właściwych organów w sprawie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu LPR – u.

2. Powiązanie z dokumentami strategicznymi na poziomie gminy, powiatu, województwa i kraju

Proces programowania Programu został opracowany w sposób, który uwzględnia zakres rewitalizacji wynikający z dokumentów strategicznych krajowych, regionalnych i lokalnych. Zgodnie z *Wytycznymi w sprawie rewitalizacji* zapewniono przede wszystkim spójność zapisów Programu z kierunkami rozwoju gminy i miasta wskazanymi w lokalnych dokumentach strategicznych.

Tabela 1. Wykaz dokumentów strategicznych powiązanych z Programem Rewitalizacji Gminy miejsko-wiejskiej Lubniewice

DOKUMENT	POWIĄZANIE
POZIOM KRAJU	
<p>Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju</p>	<p>Obszar Konkurencyjności i innowacyjności gospodarki: Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna:</p> <p style="text-align: center;">Cel 3</p> <p>Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki; Kapitał Ludzki</p> <p style="text-align: center;">Cel 6</p> <p>Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”; Obszar Równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski: Rozwój regionalny.</p> <p style="text-align: center;">Cel 8</p> <p>Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych; Opracowanie programów przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu na obszarach problemowych miast; Lepsze dopasowanie systemu pomocy społecznej i pośrednictwa pracy do specyfiki miejskich obszarów problemowych.</p>

DOKUMENT	POWIĄZANIE
	<p>Cel 11</p> <p>Wzrost społecznego kapitału rozwoju.</p>
<p>Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030</p>	<p>Cele:</p> <p>Zwiększenie poziomu konkurencyjności miast.</p> <p>Poszanowanie walorów kulturowych oraz środowiskowych.</p> <p>Usystematyzowanie rozwoju przestrzennego obszarów miejskich.</p> <p>Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.</p>
<p>Średniokresowa Strategia Rozwoju Kraju (ŚSRK) – Strategia Rozwoju Kraju 2020</p>	<p>Cel główny:</p> <p>Wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności.</p> <p>Cele rozwojowe:</p> <p>I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb aktywności obywatela.</p> <p>II.4. Rozwój kapitału ludzkiego.</p> <p>III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych.</p>

DOKUMENT	POWIĄZANIE
Strategia Rozwoju Kraju 2020	<p>Obszar strategiczny: Spójność społeczna i terytorialna</p> <p>Cel 1</p> <p>Integracja społeczna, kierunki interwencji: zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej zagrożonych.</p> <p>Obszar strategiczny: Sprawne i efektywne państwo</p> <p>Cel 3</p> <p>Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywateli, kierunek: rozwój kapitału społecznego. Obszar strategiczny: Konkurencyjna gospodarka.</p> <p>Cel 4</p> <p>Rozwój kapitału ludzkiego, kierunki interwencji: zwiększenie aktywności zawodowej oraz poprawa jakości kapitału ludzkiego.</p>
Krajowa Polityka Miejska 2023	<p>Cele:</p> <p>Wspieranie zrównoważonego rozwoju ośrodków miejskich.</p> <p>Przywrócenie możliwości rozwoju poprzez odnowę obszarów zdegradowanych społecznie oraz ekonomicznie.</p> <p>Poprawa konkurencyjności obszarów miejskich.</p> <p>Odbudowa zdolności do rozwoju poprzez rewitalizację zdegradowanych społecznie, ekonomicznie i fizycznie obszarów miejskich.</p>

DOKUMENT	POWIĄZANIE
<p>Narodowy Plan Rewitalizacji 2022</p>	<p>Cel główny:</p> <p>Poprawa warunków rozwoju terenów zdegradowanych, w pełnym wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym oraz gospodarczym.</p>
<p>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie</p>	<p>Cel główny:</p> <p>Efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.</p> <p>Cel 2</p> <p>Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”).</p>
<p>Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji</p>	<p>Cel główny:</p> <p>Zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym o 1,5 mln osób oraz wzrost spójności społecznej</p> <p>Cele operacyjne:</p> <p>Usługi dla aktywności i profilaktyki – ograniczenie wykluczenia dzieci i młodzieży</p> <p>Gwarancje dla przyszłości młodzieży – stworzenie szansy dla młodzieży wejścia na rynek pracy i tworzeniu rodzin</p> <p>Aktywna osoba, zintegrowana rodzina, odpowiedzialne lokalne środowisko</p> <p>Zapobieganie niepewności mieszkaniowej</p> <p>Seniorzy - bezpieczni, aktywni i potrzebni</p>

DOKUMENT	POWIĄZANIE
POZIOM WOJEWÓDZTWA	
<p>Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubuskiego na lata 2014 – 2020</p>	<p>Cele:</p> <p>Poprawa aktywności działalności badawczej przedsiębiorstw.</p> <p>Pełna rewitalizacja terenów zdegradowanych.</p> <p>Zwiększone wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.</p> <p>Poprawa warunków do rozwoju sektora MŚP.</p> <p>Zwiększenie dostępności usług medycznych.</p> <p>Rozwój aktywności zawodowej społeczeństwa.</p> <p>Integracja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.</p> <p>Zwiększenie kompetencji zawodowych zarówno osób młodszych oraz starszych.</p>
<p>Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego na lata 2014-2020</p>	<p>Cele strategiczne:</p> <p>Promowanie społeczeństwa obywatelskiego.</p> <p>Przeciwdziałanie problemowi wykluczenia społecznego.</p> <p>Rozwój zawodowy młodzieży.</p> <p>Efektywne wsparcie organizacji społecznych.</p>
<p>Wieloletni regionalny plan działań na rzecz promocji i upowszechnienia ekonomii społecznej oraz rozwoju instytucji sektora ekonomii społecznej i jej otoczenia w Województwie Lubuskim na lata 2013 - 2020</p>	<p>Cele:</p> <p>Zwiększenie świadomości społecznej mieszkańców.</p> <p>Powstanie efektywnego programu wspierania.</p>

DOKUMENT	POWIĄZANIE
	<p>Wzrost aktywności społecznej mieszkańców.</p> <p>Aktywizacja zawodowa ludności.</p>
POZIOM POWIATU	
<p>Program Rozwoju Powiatu Sulęcińskiego do roku 2020</p>	<p>Cele strategiczne:</p> <p>Dostosowanie poziomu kształcenia do uwarunkowań rynkowych.</p> <p>Wzrost aktywności zawodowej.</p> <p>Poprawa konkurencyjności przedsiębiorstw.</p> <p>Ułatwienie dostępu do usług medycznych.</p> <p>Aktywizacja społeczeństwa.</p> <p>Pomoc osobom wykluczonym społecznie.</p> <p>Rewitalizacja infrastruktury społecznej.</p> <p>Poprawa atrakcyjności turystycznej powiatu.</p>
<p>Strategia Polityki Społecznej Powiatu Sulęcińskiego 2016-2022</p>	<p>Priorytet I</p> <p>Stworzenie zintegrowanego systemu wsparcia dla osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym zapewniającego właściwe warunki do życia i rozwoju rodziny w Powiecie Sulęcińskim</p> <p>Priorytet II</p> <p>Profesjonalne wsparcie rodzin i osób przez kompetentne służby pomocowe w Powiecie Sulęcińskim</p> <p>Priorytet III</p>

DOKUMENT	POWIĄZANIE
	<p>Stworzenie warunków do aktywizacji społecznej i zawodowej osób ubogich, bezrobotnych oraz innych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym w oparciu o sprawnie funkcjonujące instytucje oraz odpowiednio wspierane zasoby i możliwości rodziny</p>
POZIOM GMINY	
<p>Prognoza oddziaływania na środowisko dla Strategii Rozwoju Gminy Lubniewice na lata 2014-2020</p>	<p>Cel: Włączenie społeczeństwa w realizację programu ochrony środowiska naturalnego.</p>
<p>Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Lubniewice</p>	<p>Cele: Podejmowanie działań na rzecz zrównoważonego rozwoju. Usuwanie istniejących barier w rozwoju społeczno-gospodarczym regionu. Zwiększanie jakości usług rekreacyjnych, kulturalnych oraz poziomu bytu mieszkańców. Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej regionu.</p>
<p>Plan Odnowy Miejscowości Lubniewice na lata 2010-2017</p>	<p>Cele: Poprawa warunków życia mieszkańców. Wzrost konkurencyjności miejscowości. Wzrost bezpieczeństwa mieszkańców. Wzrost popytu na pracę. Poprawa infrastruktury technicznej miejscowości.</p>

DOKUMENT	POWIĄZANIE
<p>Strategia Rozwoju Gminnego Ośrodka Kultury w Lubniewicach</p>	<p>Cele:</p> <p>Włączenie społeczeństwa w aktywność kulturową oraz jednoczesna integracja lokalnej społeczności.</p> <p>Rewitalizacja infrastruktury kulturowej.</p> <p>Popularyzacja gminy na zewnątrz poprzez atrakcje kulturowe.</p>
<p>Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2015-2019</p>	<p>Cele:</p> <p>Zapobieganie, ograniczanie używania narkotyków oraz związanych z tym problemów poprzez:</p> <p>Prowadzenie działań profilaktycznych w środowisku lokalnym;</p> <p>Kontynuowanie długofalowego procesu edukacji społecznej polegającej na dostarczaniu fachowej wiedzy wszystkim podmiotom zainteresowanym tematem zagrożeń związanych z narkomanią oraz informacji o dostępnych formach pomocy</p> <p>Doskonalenie spójnego systemu przeciwdziałania narkomanii poprzez współdziałanie różnych instytucji.</p>
<p>Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2023</p>	<p>Cel strategiczny 4: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu różnych grup wiekowych z uwzględnieniem dotyczących ich problemów</p> <p>Cel strategiczny 6: Wzrost integracji społecznej mieszkańców gminy Lubniewice</p> <p>Cel strategiczny 9: Rewitalizacja społeczna obszarów zdegradowanych Gminy Lubniewice</p>
<p>Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy i Miasta</p>	<p>Projekt zgodny z założeniami dokumentu, obszar rewitalizacji pokrywa się z opisanymi kierunkami działań.</p>

Źródło: opracowanie własne na podstawie ww. dokumentów.

Ważnymi elementami źródłowymi dającymi podstawę opracowań Programu była analiza wyników badań prowadzonych na potrzeby opracowania dokumentów strategicznych na poziomie miasta i gminy: *Strategia Rozwoju Gminy Lubniewice* (2012), *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Lubniewice na lata 2014-2020* (2012) oraz *Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2023* (2016). Wpływ na zakres Programu miały również uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne, do których należą cele rozwoju Województwa Lubuskiego określone w *Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020*, która stanowi najważniejszy dokument samorządu województwa, określający kierunki rozwoju regionalnego i wskazujący obszary szczególnej interwencji oraz cele i kierunki rozwoju powiatu sulęcińskiego określone w *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2022, powiat sulęciński* (2016).

3. Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy

Diagnoza społeczno – gospodarcza zawarta w Lokalnym Programie Rewitalizacji obejmuje analizę wszystkich sfer tj. sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej dla całego obszaru gminy oraz pogłębioną diagnozę obszaru rewitalizacji. Szczególne znaczenie ma pogłębiona analiza kwestii społecznych dla określenia potrzeb podjęcia wyprzedzających działań o charakterze społecznym (dotyczącym rozwiązywania problemów społecznych oraz pobudzającym aktywność lokalną), co pozwoli na przygotowanie działań rewitalizacyjnych o bardziej złożonym, kompleksowym charakterze i oddziaływaniu. Takie działania mają na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów rewitalizacyjnych oraz gotowości i świadomości mieszkańców co do możliwości partycypacyjnego współdecydowania o obszarze objętym programem rewitalizacji.

Partycypacja społeczna obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym poprzez uczestnictwo różnych formach konsultacji społecznych.

Ważnymi elementami źródłowymi dającymi podstawę opracowań Programu była analiza wyników badań prowadzonych na potrzeby opracowania dokumentów strategicznych na poziomie miasta i gminy: *Prognoza oddziaływania na środowisko dla Strategii Rozwoju Gminy Lubniewice na lata 2014-2020*, *Strategia Zrównowzonego Rozwoju Gminy Lubniewice Plan Odnowy Miejscowości Lubniewice na lata 2010-2017*, *Strategia Rozwoju Gminnego Ośrodka Kultury w Lubniewicach*, *Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2015-2019*, *Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2023*.

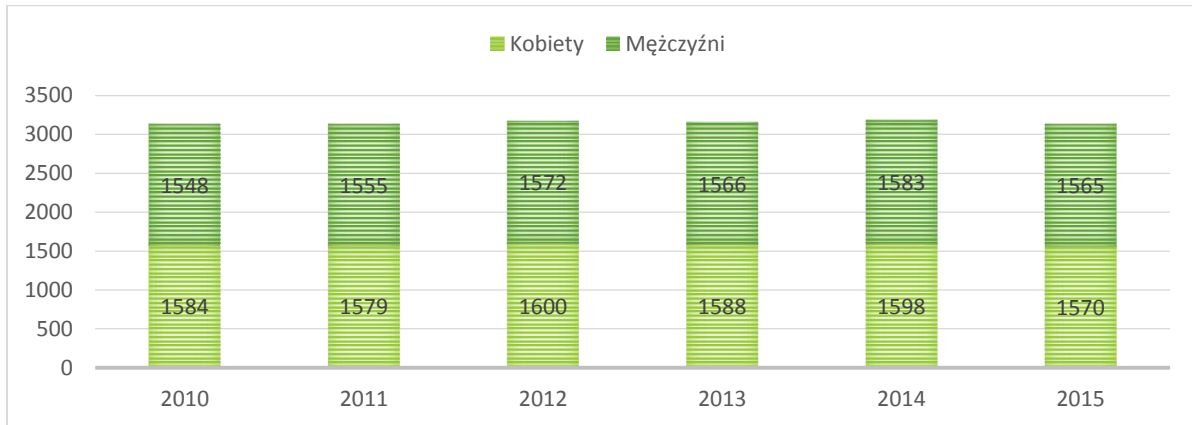
3.1. Sfera społeczna

STRUKTURA DEMOGRAFICZNA I SPOŁECZNA GMINY

W 2015 roku liczba mieszkańców Gminy Lubniewice wyniosła 3135 osób. W analizowanym okresie 2010-2015, najwyższą liczbę ludności odnotowano w 2014 roku (3181 osób). Niemożliwym jest wyznaczenie linii trendu spadkowego, bądź wzrostowego, liczebność mieszkańców oscyluje wokół wartości 3150.

W strukturze demograficznej według płci należy zauważyć minimalną przewagę liczby kobiet nad mężczyznami. Największa różnica została zanotowana w 2010 roku (36 osób), natomiast najniższa w roku 2015 (5 osób).

Wykres 1. Liczba ludności gminy w latach 2010-2015

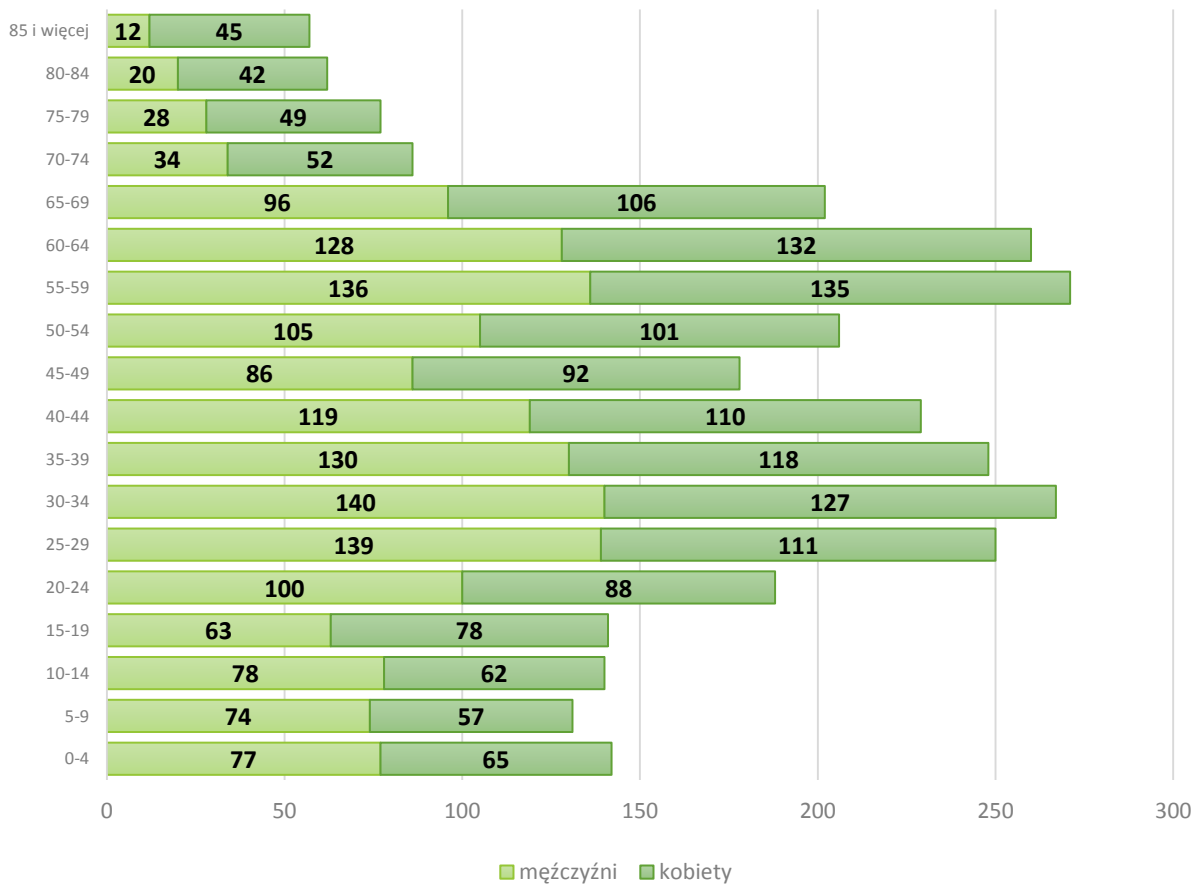

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Poddając analizie dane przedstawione na poniższym wykresie, należy zwrócić uwagę na zdecydowaną przewagę osób będących w wieku produkcyjnym. Warto odnotowania jest przewaga liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym nad osobami w wieku poprodukcyjnym.

Liczba mężczyzn jest wyższa od kobiet w wieku do 44 roku życia, powyżej tego roku tendencja się odwraca i z każdym kolejnym rokiem kobiet jest stosunkowo więcej.

Wykres 2. Wiek mieszkańców gminy z podziałem na płeć w 2015 roku

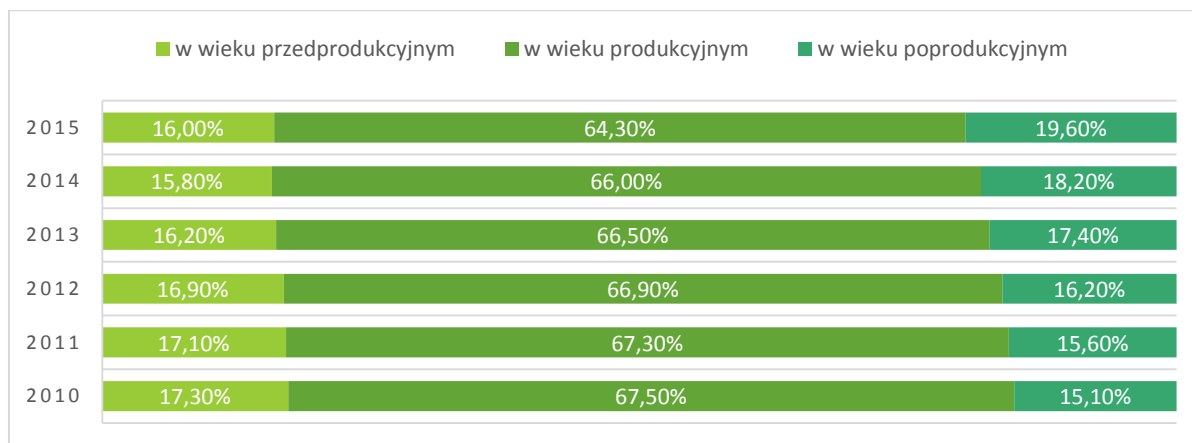

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Analizując zmiany w udziale ludności według grup ekonomicznych w gminie, należy zwrócić uwagę na niepokojącą tendencję starzenia się społeczeństwa.

Grupa osób w wieku poprodukcyjnym zwiększyła się w latach 2010-2015 o 4,5 punktu procentowego. Z drugiej strony w największym stopniu zmalał odsetek osób w wieku produkcyjnym (o 3,2 punktu procentowego). Również w kategorii dzieci i młodzieży zaobserwowano spadek ich udziału w ludności ogółem.

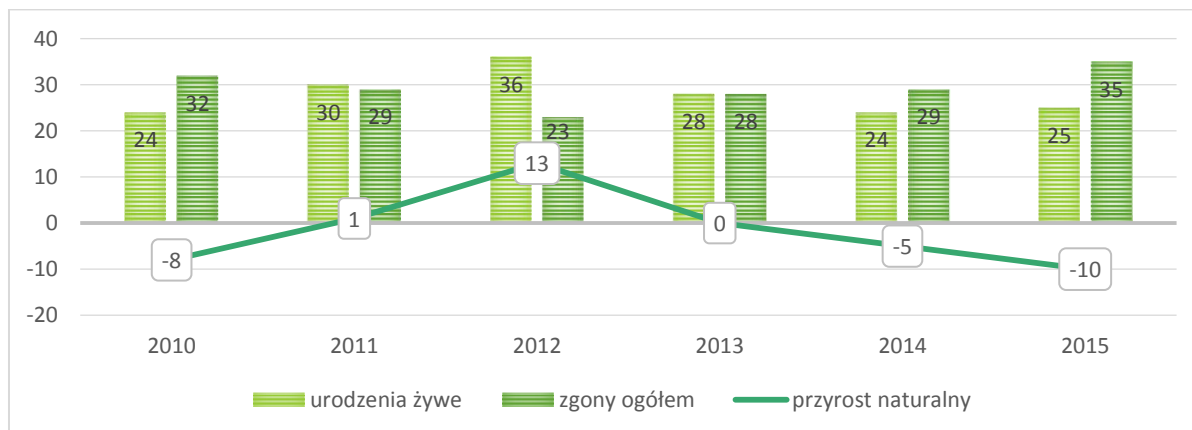
Wykres 3. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W latach 2010-2015 występowały dwa, różne od siebie, okresy, podczas których zmiany wskaźnika przyrostu naturalnego przybierały odmienne tendencje. W okresie do 2012 roku zaobserwowano tendencje wzrostową, której szczytowa wartość wynosiła 13. W kolejnych latach nastąpiła odwrócenie trendu i z każdym następnym okresem rejestrowano niższą wartość wskaźnika przyrostu naturalnego. W 2015 roku – -10.

Wykres 4. Przyrost naturalny na terenie gminy w latach 2010-2015.

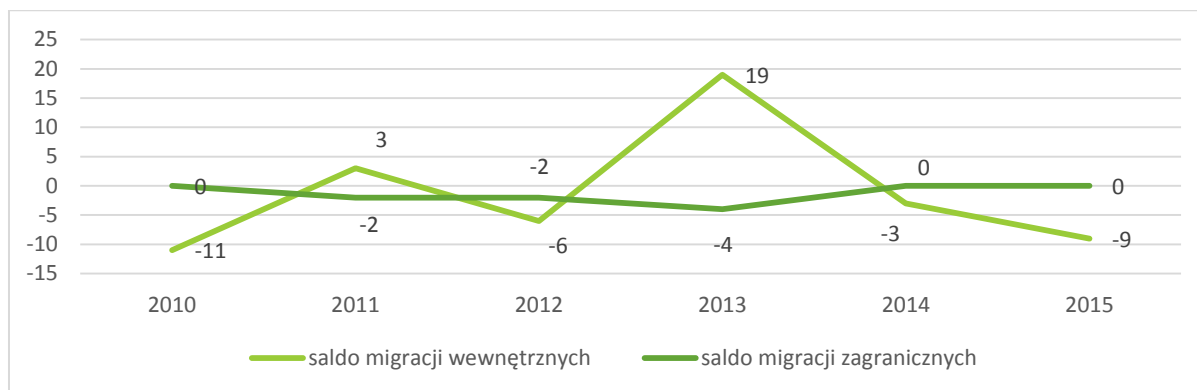

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Saldo migracji zarówno wewnętrznych, jak i zagranicznych charakteryzowało się w latach 2010-2015 tendencją horyzontalną. Jedynie w 2013 roku zanotowano wartość dodatnią w migracji wewnętrznej wynoszącą 19, będącą anomalią wśród pozostałych wyników.

W 2015 roku zarejestrowano zerowy bilans w wewnętrznym przemieszczaniu się ludności, natomiast saldo migracji zagranicznej przyjęło wartość -9.

Wykres 5. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na terenie gminy w latach 2010-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

3.2. Przestrzeń i środowisko

POŁOŻENIE I STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA GMINY

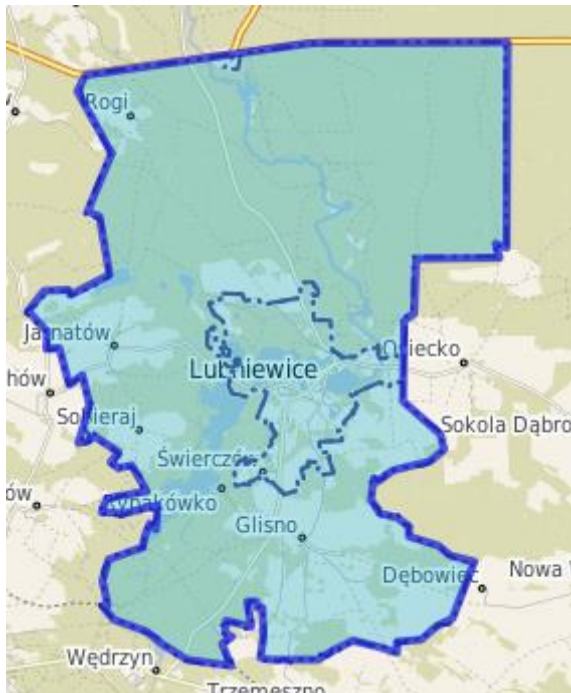
Gmina miejsko-wiejska Lubniewice zlokalizowana jest w północnej części województwa lubuskiego, na terenie powiatu sulęcińskiego, stanowiąc 11,02% jego powierzchni. Administracyjnie w skład gminy wchodzi: miejscowość Lubniewice (będąca równocześnie jej siedzibą) oraz sołectwa Glisno, Jarnatów i Rogi. Powierzchnia gminy wynosi 130 km². Sąsiednimi jednostkami administracyjnymi są gminy:

- Sulęcín (południowy zachód),
- Krzeszyce (północny zachód),
- Deszczno (północny wschód),
- Bledzew (wschód).

Najbliższymi ośrodkami miejskimi są:

- Gorzów Wielkopolski (38 km),
- Zielona Góra (107 km),
- Szczecin (118 km),
- Poznań (130 km),
- Berlin (163 km).

Rysunek 1. Gmina Lubniewice

Źródło: <http://lubniewice.e-mapa.net/>

Większość powierzchni analizowanego obszaru stanowią tereny lesiste, determinujące kierunki kreowania koncepcji rozwoju.

Charakterystyka środowiska naturalnego:

- wysoka lesistość,
- duże zróżnicowanie układów wodnych i leśnych,
- siatka hydrograficzna o wielopowierzchniowych jeziorach powyżej 50 ha,
- duże różnice w wysokościach względnych na terenie falisto-pagórkowatym,
- obecność estetycznej infrastruktury o walorach historyczno-turystycznych.

Głównym elementem sieci wodnej są jeziora Lubniewsko, Lubiąż, Krajnik, Jarnatowskie, Krzywe, Janowiec, Śmierzące, Rogi oraz ciek wodny Lubniewka.

Na terenie gminy znajduje się niewielka powierzchnia obszarów przemysłowych oraz zurbanizowanych. Walory krajobrazowe powinny sprzyjać rozwojowi turystyki:

- wodnej, wykorzystującej sieć jezior oraz rzekę,
- pieszej, wykorzystującej szlaki o łącznej długości 60,3 km:
  - niebieski (14 km), wzdłuż jeziora Lubniewsko,

- czerwony (8,9 km), trasa Lubniewice – Trzcince - jezioro Krzywe - szosa Jarnatów – Lubniewice,
- żółty (11,5 km), trasa Jarnatów – Lubniewice – Pniewo,
- zielony (10,9 km), trasa Lubniewice - Rezerwat Janie – Lubniewice,
- czarny (4,8 km), trasa Lubniewice - wokół Jeziora Krajnik – Lubniewice,
- rowerowej, zawierającej szlaki o łącznej długości 67,1 km,:
  - niebieski (21,1 km), trasa Osiecko – Lubniewice – Glisno - Górski Młyn – Sobieraj – Jarnatów,
  - czerwony (20,2 km), trasa Lubniewice - Rezerwat Janie – Rogi – Jarnatów,
  - żółty (2,5 km), od czerwonej trasy rowerowej do Rogi,
- agroturystyki.

Ze względu na swoją wyjątkowość, na terenie gminy zostały utworzone obszary, objęte prawną ochroną terenów zielonych:

- Rezerwat Przyrody „Janie im. Włodzimierza Korsaka”,
- Obszar chronionego krajobrazu „Pojezierze Lubniewicko-Sulecińskie”,
- Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy „Uroczysko Lubniewsko”.

Na terenie gminy znajduje się 20 elementów, wpisanych do rejestru pomników przyrody. Ich charakterystykę przedstawiono w poniższej tabeli:

Tabela 2. Zestawienie pomników przyrody

WOJEWÓDZKI NR REJESTRU	POŁOŻENIE PRZEDMIOTU	NAZWA PRZEDMIOTU	OPIS PRZEDMIOTU
125	Nadleśnictwo Skwierzyna	2 dęby szypułkowe	obw. 565 i 560 cm, wys. 28 m
132	Lubniewice	grab pospolity odm. debolistna	obw. 191 cm, wys. 30 m
138	Lubniewice	głaz narzutowy	obw. 921 cm, wys. 5,5 m
141	Lubniewice	dąb szypułkowy	obw. 690 cm, wys. 17 m
217	Nadleśnictwo Skwierzyna	orzeł bielik	2 gniazda na 130 letnich sosnach
240	Nadleśnictwo Skwierzyna	orzeł bielik	1 gniazdo na 100 letniej sośnie
334	Park zabytkowy w Gliśnie	buk pospolity	5 sztuk, obw. 314-345 cm, wys. 33-36 m

335	Park zabytkowy w Gliśnie	jesion wyniosły	4 sztuki, obw. 251-314 cm, wys. 30-36 m
336	Park zabytkowy w Gliśnie	lipa drobnolistna	obw. 377 cm, wys. 21 m
337	Park zabytkowy w Gliśnie	klon jawor	obw. 314 cm, wys. 31 m
349	Plac kasztanowy w Lubniewicach	dąb szypułkowy	obw. 501 cm, wys. 25 m
350	Nadleśnictwo Skwierzyna	buk pospolity	obw. 256 cm, wys. 25 m
351	Nadleśnictwo Skwierzyna	dąb szypułkowy	obw. 304 cm, wys. 19 m
52	Wieś Sobieraj, nr dz. 3	głaz narzutowy	obw. 500 cm, wys. 7 m
507	Nadleśnictwo Skwierzyna	świerk pospolity	obw. 285 cm, wys. 25 m
508	Nadleśnictwo Skwierzyna	wiąz szypułkowy	obw. 250 cm, wys. 25 m
509	Nadleśnictwo Skwierzyna	dąb szypułkowy	obw. 310 cm, wys. 24 m
510	Nadleśnictwo Skwierzyna	buk pospolity	obw. 390 cm, wys. 24 m
511	Nadleśnictwo Skwierzyna	dąb szypułkowy	obw. 440 cm, wys. 23 m
512	Nadleśnictwo Skwierzyna	stanowisko bluszczu	na pow. 2 ha występuje 30 egz. Kwitnących w 100 letnim drzewie sosnowym

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy

DZIEDZICTWO KULTUROWE I ZABYTKI

Na terenie gminy znajduje się wiele wysoko sklasyfikowanych obiektów o wartości historycznej. Szczegółowe informacje o poszczególnych budynkach, punktach i elementach zostały przedstawione w poniższej tabeli. Na uwagę zasługuje fakt, że w każdej części gminy znajdują się obiekty o wysokich walorach historycznych.

Tabela 3. Obiekty w rejestrze i ewidencji zabytków

LP.	MIASTO LUBNIEWICE	DATA POWSTAWANIA	NR REJESTRU
1	Kościół p.w. matki Boskiej Różańcowej	XIV/XV	29/76
2	Stary Zamek	1793 r.	326/90
3	Wieża - dzwonnica przy kościele	2 poł XIX w.	
4	Nowy Zamek	1909r.	327/90
5	Park Zamkowy	XVIII w.	375/91
6	Chata, ul. Jana Pawła II 2	1781 r.	336,9
7	Zespół folwarczny	XVI w.	
8	Wieża widokowa	XIX w.	
9	Wozownia, ul. Zamkowa	pocz. XX w.	
TRZCIŃCE			
10	Zespół folwarczny	przeł. XIX/XX w.	
11	Dom mieszkalny nr 7	pocz. XX w.	
12	Dom mieszkalny, bud. Gosp. Nr 4	pocz. XX w.	
13	Dom mieszkalny nr 1	pocz. XX w.	
	Świerczów		
14	Park pałacowy, 12 ha	XIX w.	
15	Fabryka	XIX w.	
16	Dom mieszkalny nr 2, 3, 4, 5, 6 - 4 ćw	XIX w.	
ROGI			
17	Zespół folwarczny	XIX w.	
18	Park pałacowy, 4 ha	1910 r.	254/79
19	Pałac, 3 ćw	XIX w. Ok. 1910 r.	254/79
JARNATÓW			
20	Zespół folwarczny	XIX w.	
21	Pałac rodu Waldów	XVIII w.	340/90
22	Park pałacowy, 4,5 ha	XVIII w.	350/91
23	Kościół pw. matki Boskiej Szkaplerznej	XVIII w.	185/76
GLISNO			
24	Zespół folwarczny	1862r.	
25	Oficyna pałacowa I	XIX w.	
26	Oficyna pałacowa II	XIX w.	
27	Sztuczna ruina w parku pałacowym	poł. XIX w.	
28	Mauzoleum Henochów	1837r.	
29	Pałac	1770r.	13/76

30	Kościół pw. Serca Jezusowego	1837r.	61/76
LUBNIEWICE-SUSZYCE			
31	Ogród dworski, 1,7 ha	pocz. XIX w.	
32	Zespół folwarczny	XVI w.	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy

Tabela 4. Obiekty o wartościach archeologicznych na terenie gminy

LP.	NR	FUNKCJA	CHRONOLOGIA
GLISNO			
1	1	śląd osadnictwa	kultura łużycka
2	2	2 punkty osadnictwa	kultura łużycka, okres wczesnośredniowieczny
3	3	3 punkty osadnictwa, śląd osadnictwa	kultura łużycka, okres rzymski, pradzieje, okres nowożytny
4	4	2 punkty osadnictwa	okres wczesnośredniowieczny, pradzieje
5	5	punkt osadnictwa	neolit
6	6	punkt osadnictwa	neolit
7	8	punkt osadnictwa	kultura łużycka
8	9	punkt osadnictwa	okres wczesno rzymski
9	10	2 osady osadnicze, śląd osadnictwa	neolit, okres wpływów rzymskich, okres późnośredniowieczny
10	12	osada	epoka kamienia, kultura łużycka
11	13	śląd osadnictwa	kultura łużycka
12	18	punkt osadnictwa	okres wpływów rzymskich
LUBNIEWICE			
13	1	2 osady	kultura łużycka, wczesne średniowiecze
14	2	2 osady	kultura łużycka, średniowiecze
15	3	osada otwarta	kultura łużycka
16	4	3 osady	kultura łużycka, okres rzymski, wczesne średniowiecze
17	5	osada	kultura łużycka
18	6	2 osady	wczesne średniowiecze, średniowiecze
19	7	2 osady	kultura łużycka, średniowiecze
20	8	osada	kultura łużycka
21	9	osada	kultura łużycka
22	10	osada	okres rzymski
GLISNO			
23	23	śląd osadnictwa	średniowiecze
24	24	osada, punkt osadnictwa	kultura łużycka, okres późnośredniowieczny
25	25	osada, śląd osadnictwa	okres późnośredniowieczny, pradzieje

26	26	osada	kultura łużycka
27	27	Krzemienica, cmentarzysko	mezolit, kultura łużycka
28	28	osada	okres wpływów rzymskich
29	29	punkt osadnictwa	kultura łużycka i okres wczesnośredniowieczny
30	30	punkt osadnictwa	kultura łużycka
31	31	punkt osadnictwa	neolit
32	32	osada	kultura łużycka
33	33	2 ślady osadnictwa, punkt osadnictwa	epoka kamienia, kultura łużycka
34	34	2 ślady osadnictwa	okres wpływów rzymskich, okres późnośredniowieczny
35	35	śląd osadnictwa, punkt osadnictwa	neolit, wczesny brąz, okres wpływów rzymskich
36	54	punkt osadnictwa	okres późnośredniowieczny, pradzieje
37	55	Grodzisko Wklęsłe	okres wczesnośredniowieczny
38	56	śląd osadniczy	okres późnośredniowieczny
39	57	punkt osadniczy	kultura łużycka
40	58	fragment wsi	okres późnośredniowieczny
41	59	2 ślady osadnicze	kultura łużycka, okres nowożytny
42	60	2 ślady osadnicze	okres późnośredniowieczny, pradzieje
43	61	punkt osadnictwa, śląd osadnictwa	okres wpływów rzymskich, okres nowożytny
44	62	osada	kultura łużycka
45	63	śląd osadnictwa	kultura łużycka
46	64	osada	mezolit, kultura łużycka
LUBNIEWICE			
47	18	punkt osadnictwa, 2 ślady osadnictwa	okres wczesnośredniowieczny, okres późnośredniowieczny
48	19	2 ślady osadnictwa	kultura łużycka, okres późnośredniowieczny
JARNATÓW			
49	7	śląd osadnictwa	okres wczesnośredniowieczny
50	8	śląd osadnictwa, osada	epoka kamienia, okres wpływów rzymskich
51	9	śląd osadnictwa	neolit
52	10	punkt osadnictwa, śląd osadnictwa	kultura łużycka, okres nowożytny
53	11	2 ślady osadnictwa, osada	epoka kamienia, kultura łużycka, okres późnośredniowieczny
54	12	obozowisko, śląd osadnictwa	mezolit, okres wpływów rzymskich
55	13	2 ślady osadnictwa	epoka kamienia, pradzieje
56	14	osada	kultura łużycka
57	15	śląd osadnictwa, punkt osadnictwa	neolit schyłkowy, kultura łużycka

58	16	osada	kultura łużycka
59	17	śląd osadnictwa	kultura łużycka
LUBNIEWICE			
60	1	osada	wczesne średniowieczne (X-XI w.), Rejestr Zabytków nr 41/67
61	1	osada	wczesne średniowieczne (X-XI w.), Rejestr Zabytków nr 42/67
62	2	osada	okres rzymski
63	3	2 osady	kultura łużycka, średniowiecze
64	4	osada	kultura łużycka, Rejestr Zabytków nr 62/68
65	5	osada	kultura łużycka
66	6	2 osady	kultura łużycka, średniowieczne, Rejestr Zabytków nr 56/68
67	7	osada	kultura łużycka, Rejestr Zabytków nr 57/68
ROGI			
68	36	2 ślady osadnictwa, osada	mezolit, wczesne średniowiecze nowożytność
69	37	śląd osadnictwa	starożytność
70	38	2 ślady osadnictwa	starożytność, nowożytność
71	39	śląd osadnictwa	starożytność

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy

STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW

Gmina Lubniewice zajmuje obszar 12 969 ha. Analizując strukturę powierzchni gminy, należy zwrócić uwagę na wysoki poziom występowania gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych razem, sięgający blisko 69,0%. Łączna powierzchnia terenów leśnych stanowi 8 900 ha. Rozległy obszar stanowią również użytki rolne, stanowiące 23,3% areалу gminy. Największą część terenów rolnych tworzą grunty orne, łąki i pastwiska trwałe oraz sady.

Należy zwrócić uwagę na marginalny stopień występowania gruntów zabudowanych i zurbanizowanych (272 ha), odpowiadających jedynie za 2,1% powierzchni gminy. Dokonując dalszej analizy, warto zanotować, iż wyłącznie 8,1% tych użytków stanowią tereny mieszkalne a 5,9% - tereny przemysłowe.

Prawie dwukrotnie większy areal od terenów zabudowanych zajmują grunty znajdujące się pod wodami różnych kategorii.

Tabela 5. Struktura użytkowania gruntów na terenie gminy w 2014 r.

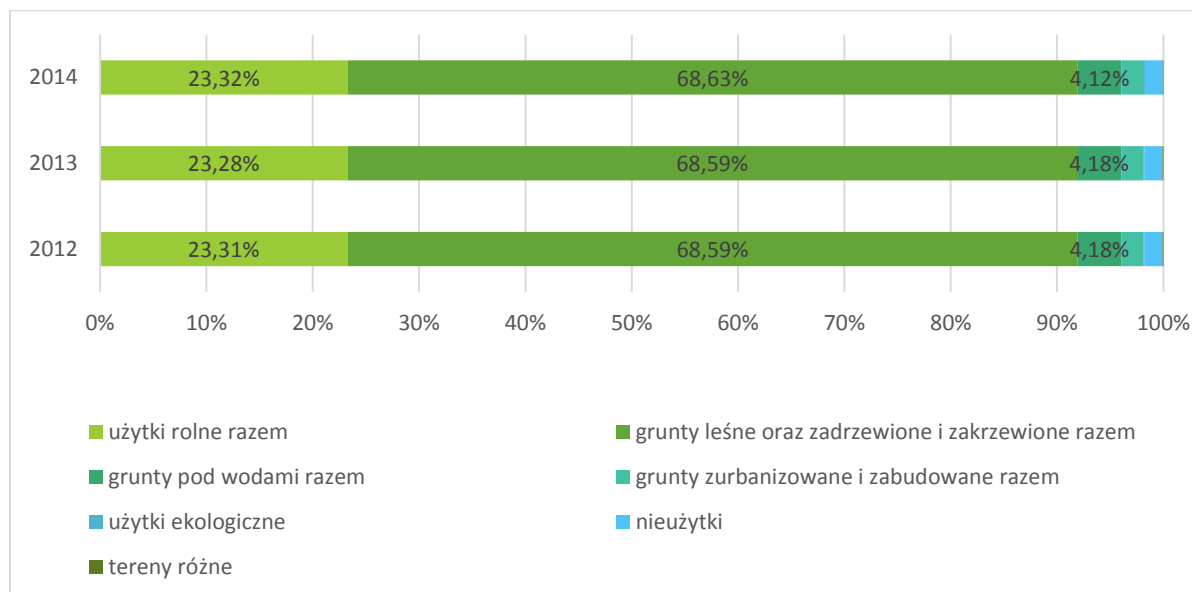
WYSZCZEGÓLNIENIE POWIERZCHNI	POWIERZCHNIA [HA]	UDZIAŁ W POWIERZCHNI GMINY [%]
Użytki rolne razem, w tym m.in.:	3024	23,32
– grunty orne	2634	
– sady	2	
– łąki i pastwiska trwałe	260	
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem, w tym m.in.:	8900	68,63
– lasy	8812	
– grunty zadrzewione i zakrzewione	82	
Grunty pod wodami razem	534	4,12
Grunty zabudowane i zurbanizowane razem, w tym m.in.:	272	2,1
– tereny mieszkaniowe	22	
– tereny przemysłowe	16	
Użytki ekologiczne	13	0,1
Nieużytki	221	1,7
Tereny różne	5	0,04
OGÓLEM	12 969	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W latach 2012-2014 powierzchnia gminy nie uległa zmianie. Należy zwrócić uwagę na symboliczny wzrost wielkości terenów będących użytkami rolnymi (o 0,01 punktu procentowego) oraz obszarów leśnych, zadrzewionych i zakrzewionych, których areał wzrósł o 0,04 p.p.

Analiza zmian w strukturze użytkowania gruntów pozwala zauważyć, iż nie występuje tendencja do wzrostu obszarów zabudowanych.

Wykres 6. Zmiany struktury użytkowania terenów gminy w latach 2012-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Zanieczyszczenie środowiska

Poniższe dane przedstawiają sytuację w produkcji odpadów niepoddanych selekcji wśród mieszkańców gminy Lubniewice. W latach 2010-2014 zaobserwowano dwie, różne fazy powstawania odpadów zmieszanych. Na przełomie lat 2010/2011, liczba niepoddanych selekcji śmieci zmalała o 17,9%, (do poziomu 370,54 ton). Otrzymana wartość znalazła odzwierciedlenie we wskaźnikach dotyczących produkcji odpadów na 1 mieszkańca (spadek o 17,3%) oraz w gospodarstwach domowych (spadek o 14,3%).

W kolejnym przedziale (lata 2011-2014) zarejestrowano systematyczny wzrost ilości produkowanych odpadów o 39,4%. W 2014 roku, wielkość odpadów zmieszanych osiągnęła poziom 516,46 ton. Udział odpadów produkowanych przez gospodarstwa domowe w ogólnym zestawieniu w okresie czterech lat wzrósł jedynie o 0,5%, nie stanowiąc jednocześnie istotnej zmiany w strukturze wytwarzanych śmieci.

Warto odnotować, iż w latach 2010-2014, liczba jednostek odbierających odpady według obszaru działalności zwiększyła się z dwóch do czterech.

Tabela 6. Zestawienie odpadów zmieszanych, tj. niepoddanych selekcji

	2010	2011	2012	2013	2014
ogółem [t]	451,28	370,54	388,94	495,69	516,46
ogółem na 1 mieszkańca [kg]	143,4	118,6	123,6	155,3	163,6
z gospodarstw domowych	324,40	278,18	296,92	341,45	367,88
odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca	103,0	89,0	94,4	107,0	116,5
jednostki odbierające odpady w badanym roku wg obszaru działalności	2	2	2	4	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

3.3. Sfera gospodarcza

LICZBA I STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH

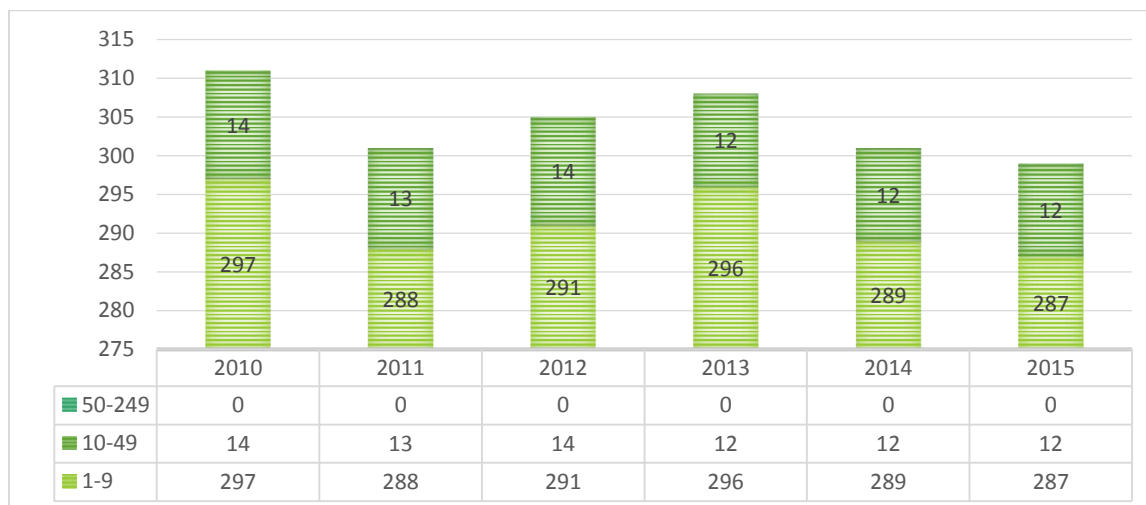
Zdolność gospodarcza regionu ma swoje podłoże wśród stopnia efektywności funkcjonowania podmiotów gospodarczych na lokalnym rynku. Wydajność przedsiębiorstw determinuje poziom płac, konkurencyjność regionu, przyciąganie inwestorów, a także poziom życia mieszkańców danego obszaru.

Liczba podmiotów gospodarczych wyniosła w 2015 roku 299. W okresie 5 lat zmniejszyła się o 3,9%. Jest to sygnał świadczący o konieczności zastanowienia się nad potrzebami oraz uwarunkowaniami rynkowymi przedsiębiorców.

Analizując wielkość podmiotów, należy zwrócić uwagę na fakt braku zakładów zatrudniających co najmniej 50 pracowników.

Liczba mikro przedsiębiorców zmalała w omawianym okresie o 3,4%, do poziomu 287. Analogiczna sytuacja miała miejsce wśród podmiotów zatrudniających od 10 do 49 pracowników (których to liczba zmalała o 14,29%, do poziomu 12 firm).

Wykres 7. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na terenie gminy w latach 2010-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Na następnym stronie przedstawiono szczegółowy podział przedsiębiorstw zarejestrowanych w rejestrze regon, w podziale na sołectwa, według sekcji PKD:

A - rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo

B - górnictwo i wydobywanie

C - przetwórstwo przemysłowe

D - wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych

E - dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją

F - budownictwo

G - handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle

H - transport i gospodarka magazynowa

I - działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi

J - informacja i komunikacja

K - działalność finansowa i ubezpieczeniowa

L - działalność związana z obsługą rynku nieruchomości

M - działalność profesjonalna, naukowa i techniczna

N - działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca

O - administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne

P - edukacja

Q - opieka zdrowotna i pomoc społeczna

R - działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją

S - pozostała działalność usługowa

T - gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby

Tabela 7. Struktura podmiotów gospodarczych ze względu na klasyfikację PKD

OBSZAR	SEKCJE PKD 2007*																				
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	SiT	U	SUMA
1. Lubniewice - miasto	21	0	13	1	1	45	43	5	19	0	4	22	11	9	3	8	17	7	18	0	247
2. Glisno – sołectwo – obszar wiejski	5	0	3	1	0	8	10	0	2	0	1	1	0	1	1	0	2	1	1	0	37
3. Jarnatów – sołectwo – obszar wiejski	1	0	0	0	0	2	5	1	1	0	0	0	2	0	1	0	1	0	1	0	15
4. Rogi – sołectwo-obszar wiejski	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2
OGÓLEM	28	0	16	2	1	55	58	6	22	0	5	23	13	11	5	8	20	8	20	0	301

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W strukturze podmiotów gospodarczych występujących na terenie gminy, należy zaobserwować nierównomierne ich rozmieszczenie w poszczególnych jednostkach administracyjnych. Zdecydowana większość przedsiębiorstw zarejestrowała działalność w mieście Lubniewice (82,1% całości). W dalszej kolejności podmioty gospodarcze funkcjonują w sołectwie Glisno (12,3%), Jarnatów (5,0%) oraz Rogi (0,7%).

Najliczniejszymi branżami, w których funkcjonują przedsiębiorstwa w gminie są handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych i motocykli (58 podmiotów) oraz budownictwo (55 podmiotów). Nie ma natomiast podmiotów gospodarczych, prowadzących działalność z zakresu informacji i komunikacji oraz organizacji i zespołów eksterytorialnych.

Rozkład podmiotów gospodarczych ze względu na strukturę własnościową przyjmuje wartości nierównomierne. W 2015 roku funkcjonowało 15 przedsiębiorstw z sektora publicznego.

W 2015 roku w sektorze prywatnym funkcjonowały 282 podmioty gospodarcze. Ich liczba zmniejszyła się w okresie 5 lat o 5,0%.

Zdecydowaną większość (72,7% ogółu) przedsiębiorstw stanowiły osoby fizyczne, prowadzące działalność gospodarczą. Należy jednak odnotować, że ich liczba zmalała w latach 2010-2015 o 10,4%. W dalszej kolejności występują spółki handlowe (27), stowarzyszenia i organizacje społeczne (17) oraz spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego (13).

Warto podkreślić, iż największy wzrost liczby zanotowały stowarzyszenia i organizacje społeczne (z 11 do 17).

Tabela 8. Podmioty gospodarki narodowej według sektorów własnościowych w gminie Lubniewice

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Sektor publiczny ogółem	14	14	15	15	15	15
Sektor prywatny ogółem,	297	287	290	293	286	282
w tym:						
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	229	212	215	219	209	205
Spółki handlowe	25	29	27	27	28	27

Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	13	13	12	13	13	13
Spółdzielnie	1	1	1	1	1	1
Fundacje	0	0	0	0	0	0
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	11	13	14	14	15	11

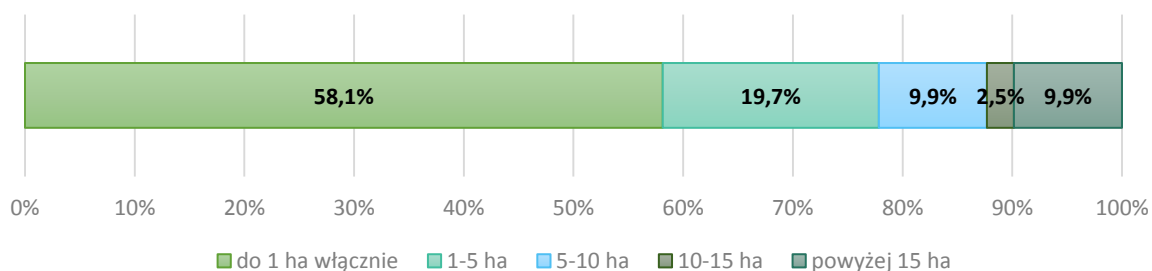
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

ROLNICTWO

Zgodnie z *Powszechnym Spisem Rolnym z 2010 roku* na terenie gminy największą grupę stanowiły gospodarstwa rolne zajmujące do 1 ha włącznie (58,1%). Prawie co piąte gospodarstwo zajmowało powierzchnię od 1 do 5 ha.

Na terenie gminy funkcjonuje tożsama liczba gospodarstw (9,9%) o obszarach użytków rolnych wynoszących od 5 do 10 ha, oraz tych przekraczających 15 ha.

Wykres 8. Struktura gospodarstw rolnych na terenie gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Na terenie gminy Lubniewice funkcjonują łącznie 203 gospodarstwa rolne, o łącznej powierzchni 2182,75 ha. Ich użytki rolne (z czego większość w dobrej kulturze) stanowią 93,9% całości powierzchni gospodarstw.

Pod zasiewami znajduje się 66,36% areалу ogółem. Warto odnotować, iż sady stanowią jedynie 2,26% całości powierzchni gospodarstw.

Tabela 9. Użytkowanie gruntów na terenie gminy

Wyszczególnienie	Gospodarstwa rolne ogółem	
	liczba	powierzchnia [w ha]
Grunty ogółem	203	2 182,75
Użytki rolne ogółem	203	2 049,62
Użytki rolne w dobrej kulturze	152	1 992,46
Pod zasiewami	86	1 448,54
Grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi	45	104,30
Uprawy trwałe	20	228,92
Sady ogółem	8	49,46
Ogrody przydomowe	93	10,50
Łąki trwałe	53	193,58
Pastwiska trwałe	7	6,62
Pozostałe użytki rolne	74	57,16
Lasy i grunty leśne	34	68,01
Pozostałe grunty	150	65,12

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Najczęściej hodowanym zwierzęciem na terenie gminy jest drób, którego pogłowie wynosi ok. 5800 sztuk. 12 gospodarstw zajmuje się chowem trzody chlewnej, posiadając blisko 800 sztuk zwierząt., a 10 gospodarstw zajmuje się hodowlą koni (na terenie gminy jest ich 50).

Tabela 10. Pogłowie zwierząt hodowlanych na terenie gminy

Wyszczególnienie	Liczba gospodarstw	Zwierzęta gospodarskie
Bydło razem	0	0
– Bydło krowy	0	0
Trzoda chlewna razem	12	784
– Trzoda chlewna lochy	7	102
Konie	10	50
Drób ogółem	36	5 782
– Drób kurzy	32	1 126

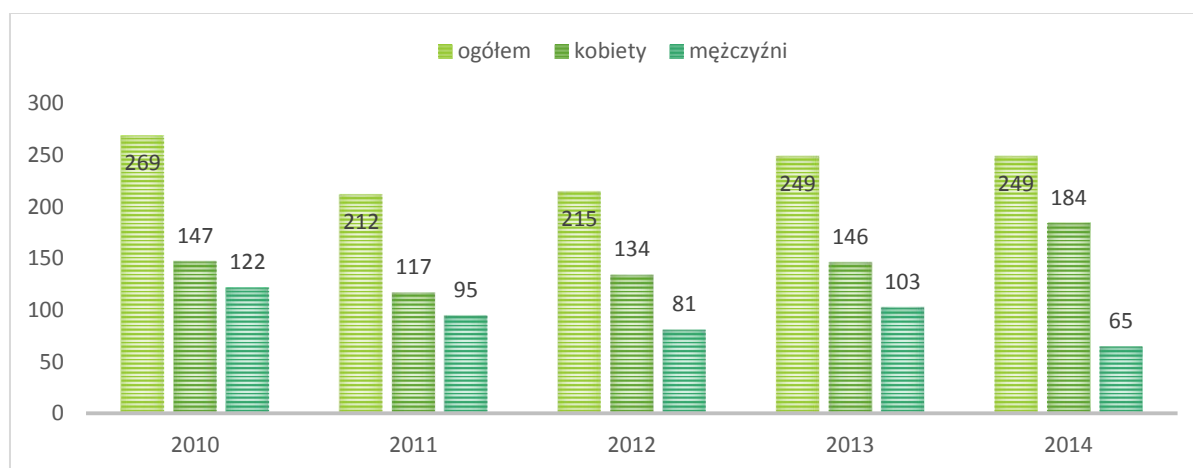
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

ZATRUDNIENIE

W latach 2010-2014 odnotowano tendencję wykazującą pogłębiającą się różnicę w strukturze zatrudnienia wśród kobiet i mężczyzn. Do 2011 roku proporcja zatrudnienia wskazywała na łagodną przewagę angażu kobiet, natomiast w kolejnych latach dynamika tego procesu się zwiększyła. W 2014 roku prawie 3 kobiety przypadały, na 1 pracującego mężczyznę.

Należy podkreślić, iż poniższe dane nie zawierają danych dotyczących osób pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, a także osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w sekcji rolnictwa, duchownych oraz pracowników organizacji, fundacji i związków (nie uwzględniając podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób).

Wykres 9. Liczba pracujących ogółem wg płci na terenie gminy w latach 2010-2014

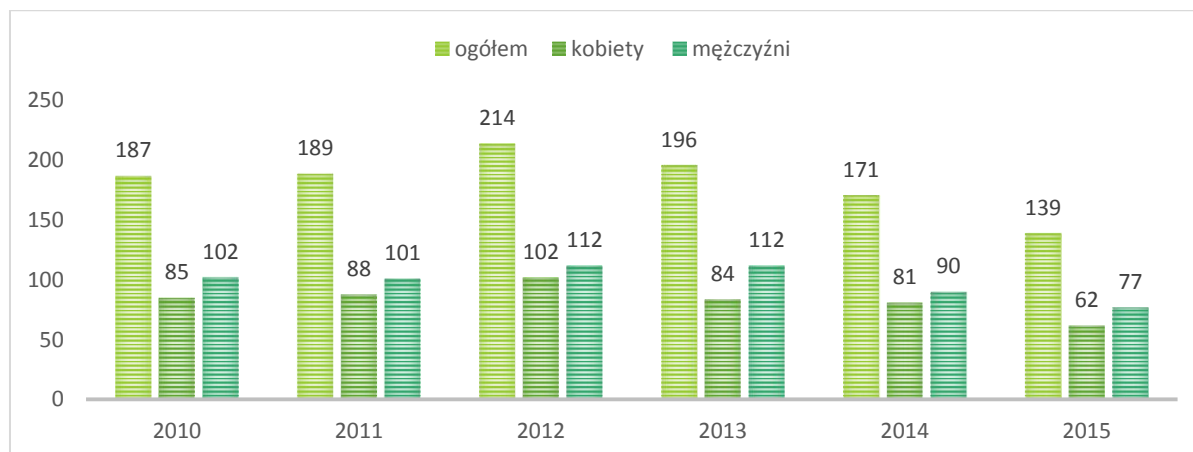
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

STAN I STRUKTURA BEZROBOCIA

Na terenie gminy Lubniewice sytuacja w liczbie bezrobotnych ulega polepszeniu. Należy jednak zaznaczyć, iż do 2012 roku liczba bezrobotnych zarejestrowanych w urzędzie systematycznie rosła, osiągając poziom 214 osób bez pracy. W kolejnych latach tendencja uległa zwrotowi, a liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 35,1%. W 2015 roku zarejestrowanych było 139 osób pozostających bez pracy zarobkowej.

W strukturze płci, w każdym analizowanym okresie przeważała liczba bezrobotnych mężczyzn.

Wykres 10. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych na terenie gminy w latach 2010-2015

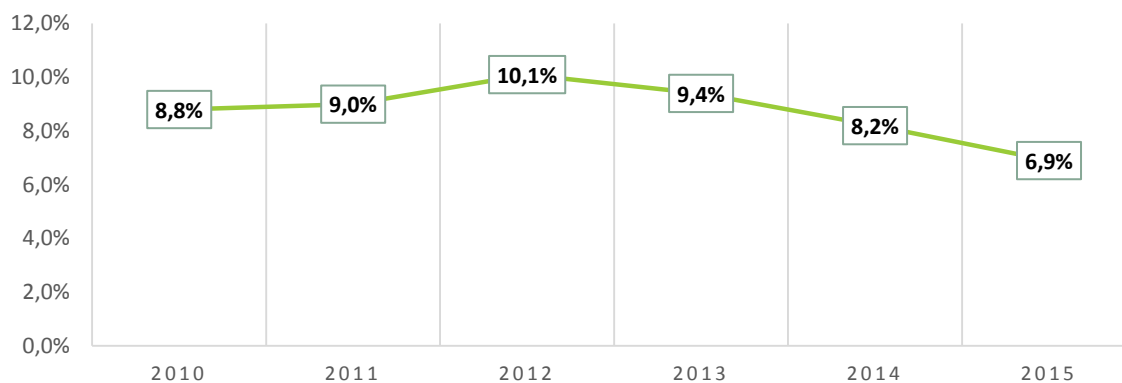

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Tożsame wyniki do kierunków zmian w liczbie bezrobotnych można zaobserwować na wykresie przedstawiającym udział bezrobotnych w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym. Wartość wskaźnika wzrastała w latach 2010-2012, osiągając wartość 10,1%. W kolejnych latach nastąpiło odwrócenie trendu. Poziom wskaźnika obniżył się poniżej notowań z 2010 roku, osiągając w 2015 roku wartość 6,9%.

Przy korzystnej sytuacji gospodarczej w skali państwa, należy zakładać dalsze obniżanie odsetka osób bezrobotnych.

Wykres 11. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie w latach 2010-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

3.4. Infrastruktura techniczna

DROGI I KOMUNIKACJA

Do zadań lokalnej sieci dróg należy jak najefektywniejsze skomunikowanie ze sobą poszczególnych ośrodków, uwzględniając przy tym utrudnienia wynikające z uwarunkowań naturalnych, posiadanych środków technicznych, finansowych oraz technologii.

Na terenie gminy Lubniewice znajdują się drogi:

- krajowe:
  - nr 22 – relacja: Kostrzyn – Słońsk – Lemierzyce – Krzeszyce – Wałdowice – Bolemin -Gorzów Wielkopolski,
  - nr 24 – połączenie z miejscowościami: Poznań, Międzychód, Skwierzyna;
- wojewódzkie:
  - nr 136 – relacja: Wałdowice – Lubniewice – Glisno – Wędrzyn,
  - nr 137 – połączenie z miejscowościami: Sulęcín, Międzyrzecz;
- powiatowe:
  - F1279 – relacja: Rogi – Brzozowa – Kołczyn,
  - F1295 – relacja: Lubniewice – Bledzew – Skwierzyna,
  - F1297 – relacja: Miechów – Lubniewice,
  - F1271 – relacja: Grochowo – Glisno,
  - F1296 – relacja: Lubniewice – Osiedle Trzcince,
  - F1272 – relacja: Trzemeszno Lubuskie – Glisno – Lubniewice,
  - F1273 – przez Osiedle Świerczów,
  - F1277 – relacja: Glisno – Dębowiec – Nowa Wieś.

Droga wojewódzka nr 136, przebiegająca przez Lubniewice powoduje zwiększone natężenie hałasu spowodowane ruchem samochodowym.

SIEĆ WODOCIĄGOWA I KANALIZACYJNA

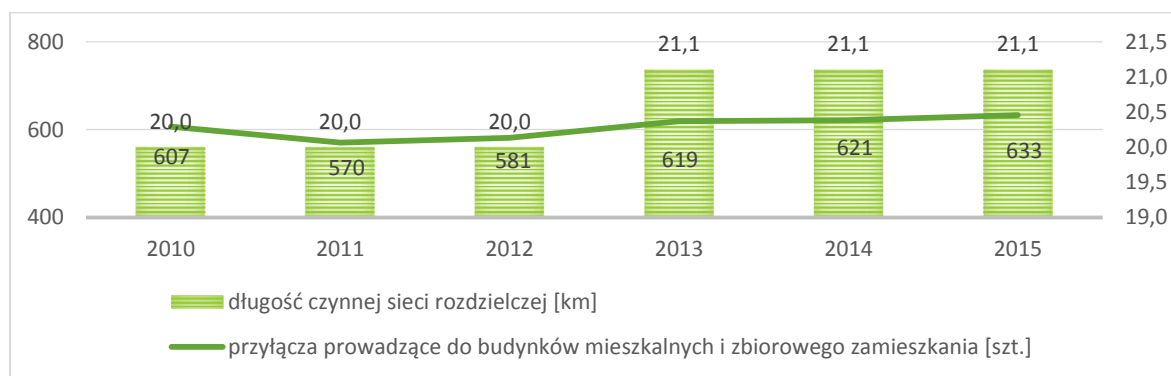
Gmina Lubniewice posiada lokalny system zaopatrzenia w wodę. W skład sieci wodociągowej wchodzi:

- komunalny wodociąg, uprawniający do korzystania z wody na terenie miasta Lubniewice oraz sołectw Glisno i Jarnatów,
- lokalne układy zaopatrzenia w wodę na Osiedlu Świerczów oraz w osadzie Rogi,
- ujęcia wody w Lubniewicach oraz w sołectwach Glisno i Jarnatów.

W 2015 roku długość czynnej sieci wodociągowej na terenie gminy osiągnęła długość 21,1 km. W latach 2010-2015 długość sieci systemu wodociągowego wzrosła o 5,5%.

Na przełomie lat 2010/2011 zmniejszyła się liczba przyłączy prowadzących wodę do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania do poziomu 570 sztuk. W kolejnych latach odnotowano regularny, coroczny wzrost liczby nowych przyłączy. W okresie 5 lat ich liczba zwiększyła się o 11,1%. W 2015 roku funkcjonowały 633 przyłącza sieci wodociągowej.

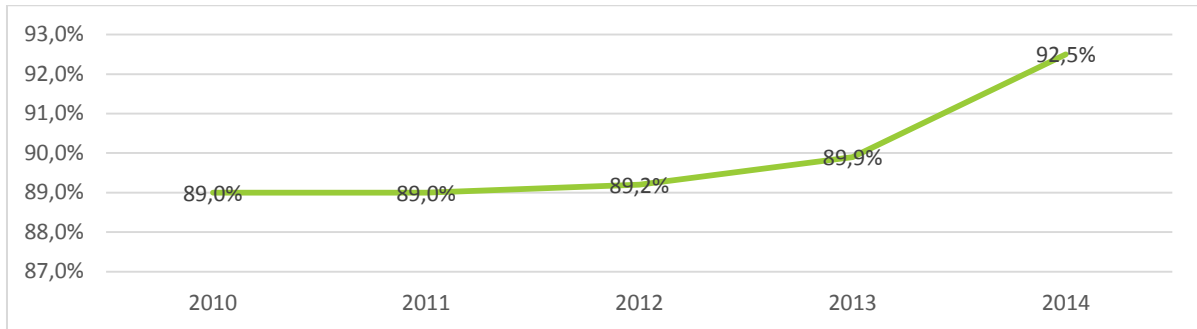
Wykres 12. Długość czynnej sieci wodociągowej na terenie gminy w latach 2010-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Dane przedstawione na poniższym wykresie oznaczają odsetek osób korzystających z sieci wodociągowej w stosunku do ogółu ludności gminy. W 2010 roku wskaźnik przybrał wartość 89,0%. W 2012 roku nastąpił marginalny wzrost odsetka osób korzystających z sieci wodociągowej do poziomu 89,2%, w kolejnym okresie do 89,9%, natomiast w 2014 roku wartość wskaźnika osiągnęła 92,5%.

Wykres 13. Korzystający z instalacji wodociągowej w % ogółu ludności gminy w latach 2010-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W 2015 roku długość czynnej sieci rozdzielczej kanalizacyjnej wynosiła 33,2 km. Nie zmieniała ona swojej wartości w okresie 5 poprzednich lat.

W latach 2011-2015 zwiększała się natomiast liczba przyłączy. Odnotowano wzrost o 11,6%, do poziomu 547 sztuk.

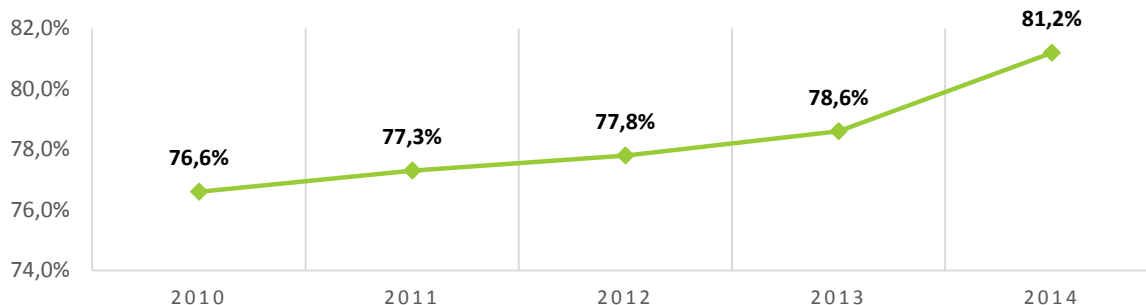
Wykres 14. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [w km] oraz liczba przyłączy [w szt.] w latach 2010-2015 na terenie gminy Lubniewice

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W latach 2010-2015 zaobserwowano systematyczny wzrost odsetka osób korzystających z instalacji kanalizacyjnej. W 2010 roku wskaźnik ten wynosił 76,6%, natomiast w 2015 roku odnotowano go na poziomie 81,2%.

Wykres 15. Korzystający z instalacji kanalizacyjnej w % ogółu ludności gminy w latach 2010-2014

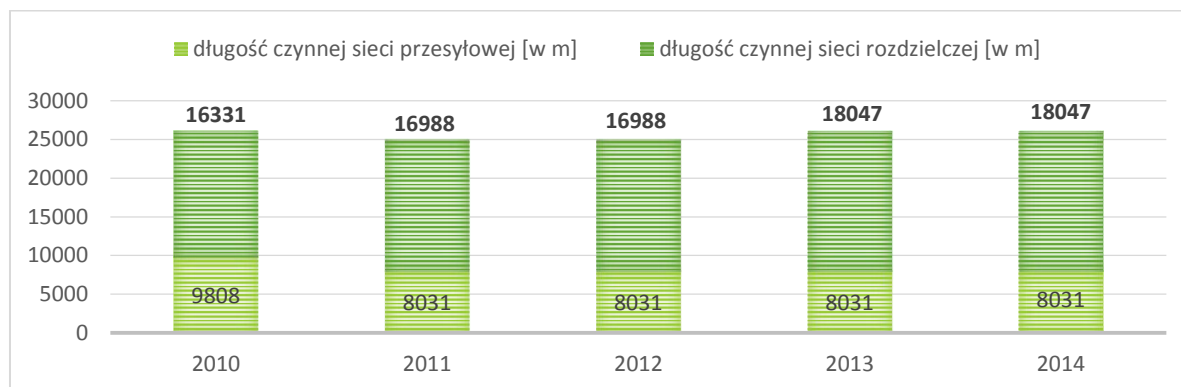

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

SIEĆ GAZOWA, CIEPŁOWNICZA I ELEKTRYCZNA

W latach 2010-2014 długość czynnej sieci rozdzielczej, sieci gazowej służącej do transportu i dystrybucji gazu pod ciśnieniem niższym niż 0,5 MPa wzrosła o 10,5% (do 18 047 m w 2014 roku). W omawianym okresie należy odnotować dodatnią tendencję, prognozującą dalszą, systematyczną poprawę sytuacji infrastruktury komunalnej. Analogiczną kwestią jest długość gazowej sieci przesyłowej, a więc gazociągu przesyłającego ładunek pod wysokim ciśnieniem (powyżej 1,6 MPa). Długość bardziej wydajnych rurociągów zmieniła swoją wartość – w latach 2010-2011 ich wielkość spadła o 18,1%, do poziomu 8031 m.

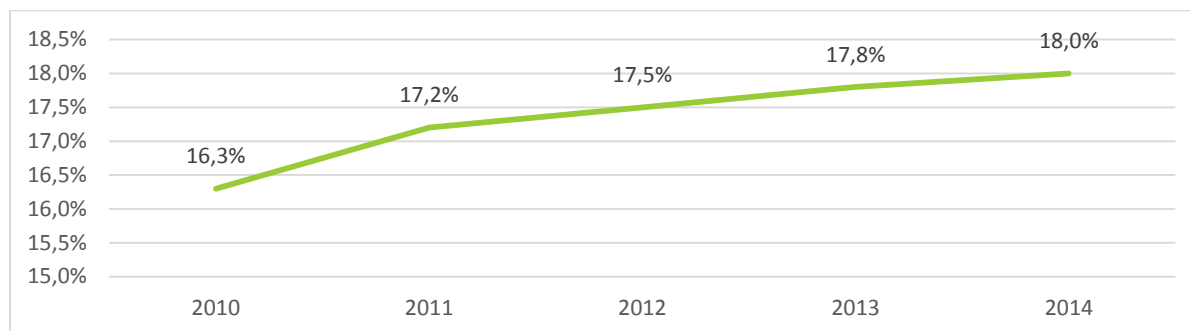
Wykres 16. Długość czynnej sieci gazowej w latach 2010-2014 na terenie gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W 2014 roku 18,0% lokalnej społeczności korzystało z sieci gazowej. W latach 2010-2014 zanotowano w tej sferze wzrost o 1,7 punktu procentowego.

Wykres 17. Korzystający z instalacji gazowej w % ogółu ludności gminy w latach 2010-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

ZASOBY MIESZKANIOWE

W 2015 roku na terenie gminy Lubniewice funkcjonowało 669 budynków mieszkalnych. W latach 2010-2015 ich liczba wzrosła o 62.

W sferze mieszkalnej na terenie gminy należy odnotować pozytywną zmianę. Wszystkie wskaźniki dotyczące warunków mieszkaniowych z roku na rok zwiększały swoje wartości.

Liczba mieszkań w latach 2010-2014 wzrosła o 3,9%, do poziomu 1082. Podczas jednego roku powstaje średnio 10 nowych mieszkań. Jednocześnie z większą liczbą mieszkań, wzrasta liczba izb. W omawianym okresie liczba pomieszczeń wzrosła o 5,2% - w 2014 roku zarejestrowano w gminie 4662 izby.

W okresie 5 lat powierzchnia mieszkań wzrosła o 7,8%.

Tabela 11. Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy w latach 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba budynków mieszkalnych	607	628	637	650	659
Liczba mieszkań	1 041	1 050	1 059	1 073	1 082
Liczba izb	4 430	4 479	4 528	4 616	4 662
Powierzchnia użytkowa mieszkań [m ²]	86 244	87 371	88 883	91 449	92 969

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Poniższe zestawienie wskaźników dotyczy czynników wpływających na stan oraz jakość infrastruktury komunalnej na terenie gminy Lubniewice. Wraz z większą liczbą mieszkań oraz izb nastąpiła stopniowa poprawa warunków mieszkalnych. Wyposażenie mieszkań w wodociągi wzrosło o 0,04 punktu procentowego, w łazienki o 0,16 punktu procentowego, natomiast w centralne ogrzewanie o 1,06 punktu procentowego.

Należy prognozować dalsze polepszanie warunków mieszkalnych na terenie gminy Lubniewice.

Tabela 12. Wyposażenie mieszkań na terenie gminy w instalacje

Wyszczególnienie		Udział [w%]
2010 rok		
Wodociągi		99,04%
Łazienka		95,87%
Centralne ogrzewanie		72,14%
2014 rok		
Wodociągi		99,08%
Łazienka		96,03%
Centralne ogrzewanie		73,20%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

3.5. Infrastruktura społeczna

EDUKACJA

Na terenie gminy Lubniewice w latach 2010-2014 funkcjonowała jedna placówka wychowania przedszkolnego.

Na analizowanym obszarze istniały 2 oddziały wychowania przedszkolnego, tworzące wspólnie 90 miejsc dla dzieci. W 2012 liczba miejsc w przedszkolach została zredukowana z poziomu 95 do 90, w pozostałych okresach nie ulegała zmianie.

W diagnozowanym czasie liczba dzieci w przedszkolach zmieniała się. Zanotowano ich gwałtowny spadek na przełomie lat 2011/2012, kiedy liczba dzieci zmalała o 17,9%, do poziomu 69. W kolejnych latach liczba dzieci zwiększała się systematycznie, odnotowując 78 w 2014 roku.

Na obszarze gminy funkcjonuje jedna placówka wychowania podstawowego. Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka znajduje się w miejscowości Lubniewice. W analizowanym okresie nie odnotowano jednoznacznego trendu we fluktuacjach liczby dzieci spełniających obowiązek szkolny. W 2014 liczba dzieci uczęszczających do szkoły podstawowej wynosiła 171.

W gminie prowadzi działalność jedna szkoła gimnazjalna. Gimnazjum im. Włodzimierza Korsaka również zlokalizowane jest w Lubniewicach. W odróżnieniu od placówki nauczania podstawowego, w gimnazjum liczba uczniów systematycznie spada. Z każdym kolejnym okresem odnotowywano spadek liczby uczniów. W 2014 roku odnotowano 84 dzieci. W porównaniu z 2010 rokiem ich liczba zmalała o 25,0%.

Na terenie gminy nie funkcjonują placówki kształcenia ponadgimnazjalnego.

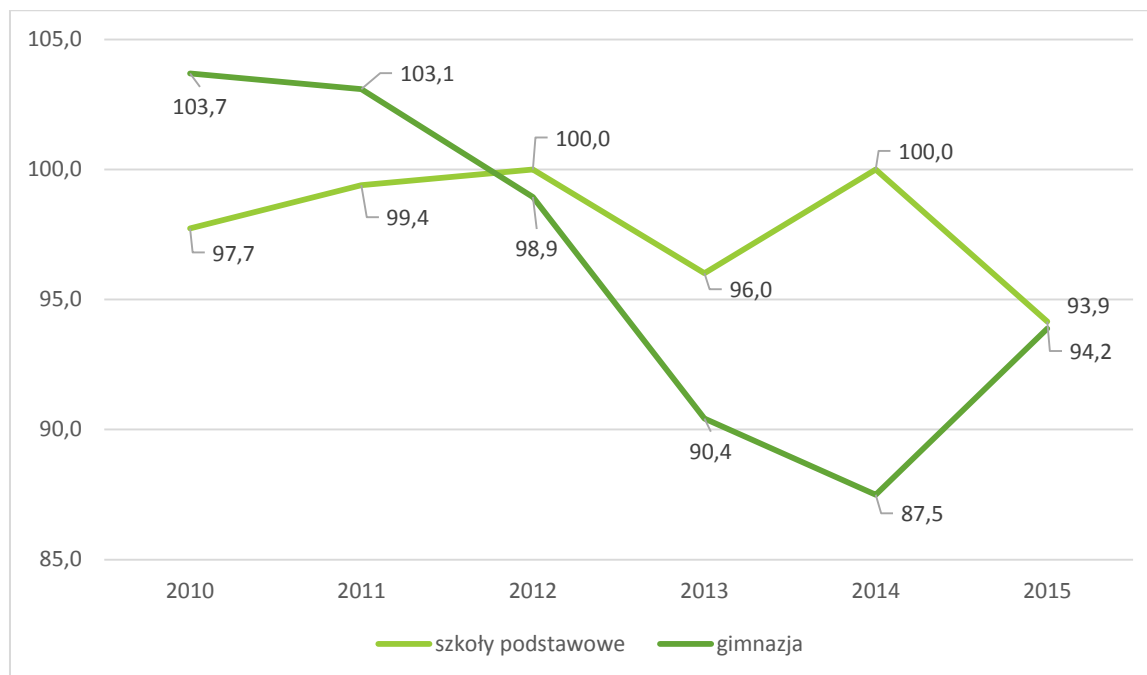
Tabela 13. Dane statystyczne na temat oświaty i edukacji w latach 2012-2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Placówki wychowania przedszkolnego	1	1	1	1	1
Oddziały wychowania przedszkolnego	4	4	4	4	4
Miejsca w przedszkolach	95	95	90	90	90
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	84	84	69	71	78
Szkoły podstawowe	1	1	1	1	1
Uczniowie szkół podstawowych	173	166	171	169	171
Szkoły gimnazjalne	1	1	1	1	1
Uczniowie szkół gimnazjalnych	112	100	93	85	84
Szkoły ponadgimnazjalne	0	0	0	0	0
Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych	0	0	0	0	0
Liczba uczniów przypadająca na jeden oddział w szkołach podstawowych	22	24	19	19	19
Liczba uczniów przypadająca na jeden oddział w szkołach gimnazjalnych	19	17	19	21	21
Liczba uczniów przypadająca na jeden oddział w szkołach ponadgimnazjalnych	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wartość współczynnika skolaryzacji brutto w 2015 roku wyniosła 93,9 dla gimnazjów i 94,2 dla szkół podstawowych. Dla porównania, w 2010 roku wartości te osiągnęły kolejno 103,7 i 97,7.

Wykres 18. Wartość współczynnika skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych oraz gimnazjalnych na terenie gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

KULTURA, SPORT I REKREACJA

Gminny Ośrodek Kultury „Pod Morwą”, znajdujący się przy ul. Jana Pawła II 51b realizuje zadania z zakresu działalności kulturowej w gminie Lubniewice. W jego skład wchodzi:

- Dom Kultury w Lubniewicach,
- Wiejski Dom Kultury w Jarnatowie,
- świetlica w Świerczowie,
- świetlica i sala wiejska w Gliźnie.

Szczegółowe zadania placówki stanowią:

- edukacja przez sztukę,
- organizacja wydarzeń artystycznych,
- promowanie lokalnej kultury na zewnątrz,
- tworzenie inicjatyw aktywizujących dzieci i młodzież,
- udostępnianie wartości kulturowych,
- nadzór nad zabytkami,
- kierowanie kołami zainteresowań, prowadzenie warsztatów,
- ułatwianie dostępu młodym artystom do rozwoju talentów.

Gminny Ośrodek Kultury prowadzi czynności z takich dziedzin jak:

- warsztaty tworzenia wyrobów z filcu,
- warsztaty plastyczne,
- zbiórki zuchów,
- edukacja żywieniowa,
- zajęcia plastyczne dla dzieci,
- studio piosenki,
- zajęcia taneczne,
- zajęcia instrumentalne,
- fitness,
- zajęcia animacyjne,
- malowanie na szkle.

Analizie poddano również uczestnictwo społeczności lokalnej w imprezach kulturalno-rozrywkowych na terenie gminy Lubniewice. Należy zwrócić uwagę na szczególną rozbieżność danych. Latach 2011 - 2013 średnia liczba organizowanych imprez oscylowała w granicach 30. Mimo tak wysokiej liczby organizowanych imprez masowych, liczba uczestników corocznie malała. W 2014 zanotowano gwałtowny skok liczby uczestników wydarzeń, pomimo spadku liczby imprez. W 2015 roku liczba imprez powtórnie uległa spadkowi do liczby 16.

Tabela 14. Zestawienie liczby uczestników imprez kulturalno-rozrywkowych

	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba organizowanych imprez	30	34	30	25	16
Liczba uczestników organizowanych imprez	2065	1990	1780	3335	2350
Przeciętna liczba uczestników imprez przypadająca na 1 mieszkańca	0,6589	0,62736	0,56436	1,04841	0,7496

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Zadania z zakresu kultury pełni w gminie również Biblioteka Publiczna w Lubniewicach, zlokalizowana na Osiedlu Słowiańskim 4. Placówka poza podstawową działalnością związaną z zarządzaniem księgozbiorem, zajmuje się także organizacją warsztatów edukacyjnych, czy spotkań autorskich. Do cyklicznych wydarzeń, współtworzonych przez Bibliotekę Publiczną należą:

- „Biblioteka bliżej przedszkolaka”,
- „Grupa zabawowa”,
- spotkania Dyskusyjnego Klubu Książki,
- „Święto Pluszowego Misia”.

Placówka kultury udostępnia również możliwość skorzystania ze sprzętów oraz następujących miejsc:

- kącik prasowy,
- Zielona Czytelnia,
- Kącik Malucha,
- bezpłatny dostęp do trzech stanowisk komputerowych z Internetem,
- biblioteczka dla najmłodszych,
- nowości wydawnicze.

Na przełomie lat 2010/2011 księgozbiór w Bibliotece Publicznej zmniejszył się o 67,5% (z poziomu 21 828 sztuk do 7104). Miało to wpływ na wskaźnik liczby książek przypadających na 1000 mieszkańców, którego wartość zmieniła się z poziomu 6969,3, do 2266,8. W kolejnych latach liczba książek regularnie wzrastała, osiągając w 2015 roku 9 451 sztuk.

W latach 2010-2015 liczba czytelników zmniejszyła się o ponad 15,0%. W 2015 roku odnotowano zaledwie 457 użytkowników. Potwierdzenie negatywnej sytuacji przedstawione zostało we wskaźniku traktującym o liczbie czytelników przypadających na mieszkańców. W omawianym okresie wartość wskaźnika spadła z poziomu 172, do 144.

W sferze wypożyczania księgozbioru na zewnątrz, należy zaobserwować dwie, następujące po sobie tendencje. W latach 2010-2013 zarejestrowano systematyczny wzrost wypożyczania księgozbioru. Na przełomie lat 2013/2014 nastąpił gwałtowny spadek o 36,7%, do poziomu 3494 książek na rok. W ostatnim okresie zanotowano nieznaczny wzrost wartości wypożyczania księgozbioru.

Biblioteka Publiczna w Lubniewicach nie została dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych. Nie posiada ułatwień dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, zarówno wewnątrz, jak i na zewnątrz budynku oraz udogodnień dla użytkowników niewidzących i słabowidzących.

Tabela 15. Zestawienie wskaźników dotyczących dostępu do usług bibliotecznych.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
biblioteki i filie	1	1	1	1	1	1
pracownicy bibliotek	1	1	2	2	2	2
księgozbiór	21 828	7 104	7 713	8 270	8 701	9 451
czytelnicy w ciągu roku	541	382	448	407	462	457
wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	4 848	4 939	5 134	5 507	3 494	4 385
obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich: wejście do budynku	0	0	0	0	0	0
obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich: udogodnienia wewnątrz budynku	0	0	0	0	0	0
obiekt przystosowany dla użytkowników niewidzących i słabowidzących	0	0	0	0	0	0
ludność na 1 placówkę biblioteczną (łącznie z punktami bibliotecznymi ujętymi zgodnie z siedzibą jednostki macierzystej)	1 566	3 134	3 172	3 154	3 181	3 135
księgozbiór bibliotek na 1000 ludności	6 969,3	2 266,8	2 431,6	2 622,1	2 735,3	3 014,7
czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	172	122	142	128	146	144
wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	9,0	12,9	11,5	13,5	7,6	9,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Na terenie gminy funkcjonują 2 kluby sportowe, realizujące zadania z zakresu promocji kultury fizycznej wśród mieszkańców. Są to:

- Klub Sportowy Glisno,
- Klub Sportowy „Lubniewiczanka” Lubniewice,

OCHRONA ZDROWIA

Do 2011 roku na obszarze gminy funkcjonowały dwie przychodnie, natomiast od kolejnego okresu ich liczba zmniejszyła się do jednej. Na terenie gminy zlokalizowany jest Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Praktyka Lekarza Rodzinnego SANVITA. Od 2000 roku placówka zakładu znajduje się w budynku przy ul. Osadników Wojskowych 13, stanowiącym mienie komunalne. W okresie 5 lat, liczba porad lekarskich zwiększyła się o 7,6%, odnotowując w 2015 roku liczbę 13 547 konsultacji. NZOZ tworzy zespół jednostek:

- poradnia lekarza rodzinnego,
- poradnia pielęgniarki środowiskowej rodzinnej,
- poradnia położnej środowiskowej rodzinnej,
- punkt felczerski.

Na terenie gminy znajduje się jedna „Apteka na Podzamczu”, zlokalizowana przy ul. Jana Pawła II 37 w Lubniewicach. W analizowanym okresie liczba ludności przypadająca na aptekę ogólnodostępną fluktuuje wraz ze zmianami w ogólnej liczbie mieszkańców. W 2015 roku wyniosła 3135 osób na aptekę.

Tabela 16. Zestawienie wskaźników dotyczących ochrony zdrowia

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
porady ogółem	12 591	13 138	13 267	13 199	13 602	13 547
przychodnie ogółem	2	2	1	1	1	1
ludność na aptekę ogólnodostępną	3 132	3 134	3 172	3 154	3 181	3 135

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Na obszarze gminy, za pilnowanie przestrzegania prawa i zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom oraz turystom odpowiedzialne są ponadto instytucje:

- Ochotnicza Straż Pożarna,

- Powiatowa Komenda Policji,
- Rewir Dzielnicowych w Lubniewicach,
- Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe,
- Obrona Cywilna.

POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, której celem jest umożliwienie osobom i całym rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w działaniach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zasadniczym celem pomocy społecznej jest zapobieganie wykluczeniu społecznemu oraz doprowadzenie do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin korzystających z pomocy oraz zintegrowanie ich ze środowiskiem¹.

Zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane są przez **Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (MGOPS)**, znajdujący się przy ulicy Jana Pawła II 51a. Ośrodek działa na zasadach jednostki budżetowej, finansowanej ze środków budżetu Gminy oraz środków państwowych², współdziała z działającymi na terenie Gminy i Powiatu organizacjami pozarządowymi, związkami wyznaniowymi, kościołami, stowarzyszeniami, pracodawcami oraz osobami fizycznymi i prawnymi. Do obowiązków pracowników instytucji należy realizacja zleceń z budżetu wojewódzkiego oraz zadań własnych Gminy. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje cele i zadania określone w ustawie o:

- pomocy społecznej;
- świadczeniach rodzinnych;
- funduszu alimentacyjnym;
- dodatkach mieszkaniowych;
- dodatkach energetycznych;
- przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;

¹ Sprawozdanie z działalności MGOPS za rok 2015.

² Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016 – 2023.

- pomocy państwa w wychowywaniu dzieci;
- systemie oświaty.

Do **zadań** Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej według **Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych** należą:

- praca u podstaw – ocena zjawisk będących powodem udzielania świadczeń,
- pomoc socjalna, pobudzenie aktywności w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych,
- rozpatrywanie wniosków i właściwe wypłacanie przydzielanych świadczeń,
- praca socjalna, mająca na celu kierowanie pomocy osobom lub rodzinom, przywracającej prawidłowe ich funkcjonowanie w społeczeństwie,
- nadzór nad podległymi jednostkami MGOPS-u,
- współpraca z innymi jednostkami realizującymi zadania w zakresie pomocy społecznej.

W ramach struktury MGOPS funkcjonuje komórka ds. świadczeń rodzinnych, świadczeń wychowawczych i funduszu alimentacyjnego jako realizator zadania zleconego z zakresu administracji rządowej, która prowadzi postępowania w sprawach przyznawania i wypłaty świadczeń rodzinnych, świadczeń wychowawczych i funduszu alimentacyjnego³.

Na terenie MGOPS działa również **Klub Integracji Społecznej**. KIS to jednostka organizacyjna, której celem jest udzielanie indywidualnym osobom oraz ich rodzinom pomocy w odbudowywaniu i podtrzymywaniu umiejętności uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej, w powrocie do pełnienia ról społecznych w miejscu zamieszkania, miejscu pobytu lub w miejscu pracy oraz w podniesieniu kwalifikacji zawodowych, jako wartości na rynku pracy⁴. Uczestnikiem w Klubie Integracji Społecznej, według art. 1 ust. 2 Ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym, może być osoba wykluczona społecznie, które nie potrafi samodzielnie zaspokajać swoich podstawowych potrzeb życiowych. Może to więc być osoba:

- bezdomna, realizująca indywidualny program wychodzenia z bezdomności;
- uzależniona od alkoholu, po zakończeniu programu psychoterapii w zakładzie leczenia odwykowego;

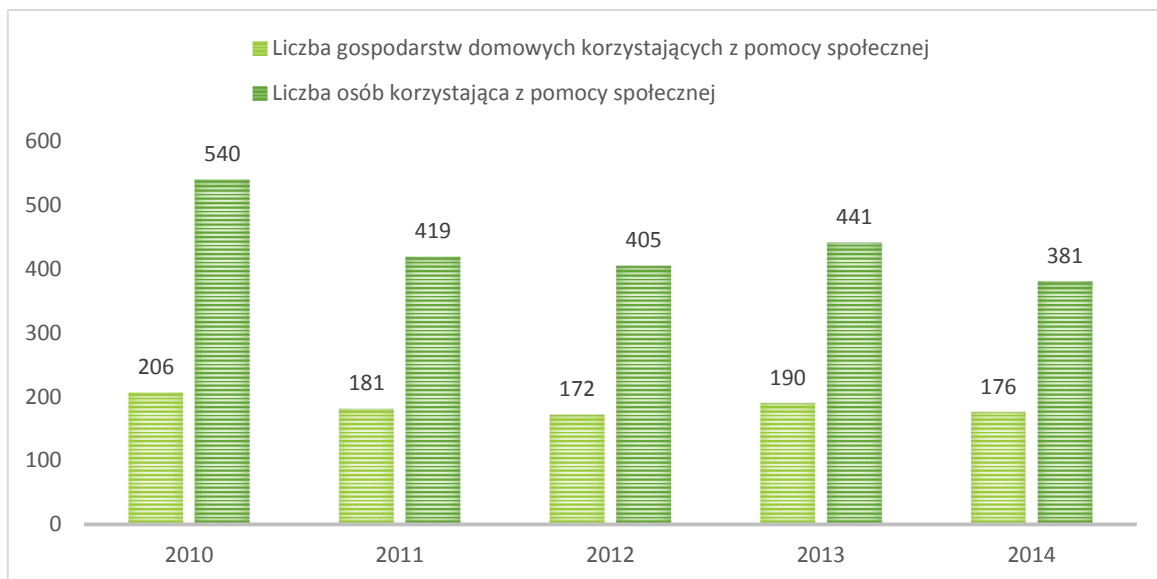
³ Uchwała nr XV /122/2016 Rady Miejskiej w Lubniewicach z dnia 30 marca 2016r. w sprawie zmiany Statutu Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubniewicach.

⁴ Andrzej Trzecicki, „Służba Pracownicza”, nr 6/2005, str.25.

- uzależniona od narkotyków lub innych środków odurzających, po zakończeniu programu terapeutycznego w zakładzie opieki zdrowotnej;
- bezrobotna, w rozumieniu przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, pozostająca bez pracy przez okres co najmniej 24 miesięcy;
- zwolniona z zakładu karnego, mająca trudności w integracji ze społeczeństwem;
- uchodźca, realizujący indywidualny program integracji, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej.

W latach 2010-2014 liczba rodzin objętych pomocą społeczną systematycznie się zmniejszała. W analizowanym okresie liczba rodzin, korzystających z pomocy społecznej zmniejszyła się o 29,5%, do poziomu 381. Tożsama sytuacja nastąpiła wśród osób korzystających ze wsparcia, gdzie dynamika spadku osiągnęła niższe wartości (14,6%). W 2015 roku zarejestrowano 176 beneficjentów pomocy społecznej.

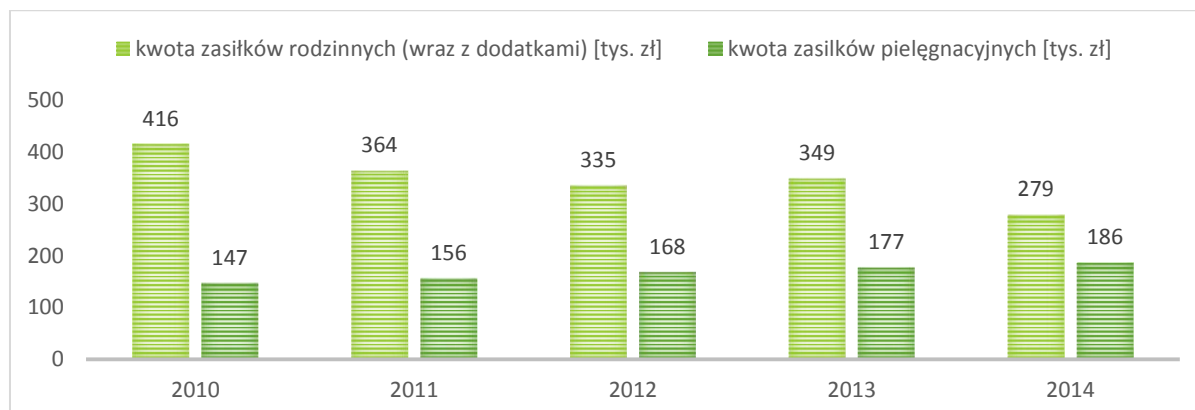
Wykres 19. Liczba gospodarstw domowych oraz osób korzystających z pomocy społecznej na terenie gminy w latach 2010-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wraz ze spadkiem osób korzystających ze wsparcia instytucjonalnego, zmniejszała się łączna suma finansowa wypłacanych świadczeń. W latach 2010-2014 zaobserwowano rosnącą wysokość kwoty świadczeń rodzinnych oraz z drugiej strony zwiększenie się kwoty na zasiłki pielęgnacyjne. Sumując różnicę obu rodzajów zasiłku w omawianym okresie, należy dostrzec nominalny spadek wypłaconej kwoty o 98 tys. zł.

Wykres 20. Wysokość świadczeń rodzinnych wypłacanych w ciągu roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA

Aktywność ludności gminy koncentruje się wokół działalności stowarzyszeń, fundacji, kół oraz innych związków. Ich celem jest przede wszystkim ochrona dorobku kultury, dbanie o rozwój gminy oraz organizacja życia społecznego. Na terenie gminy Lubniewice działa ich 16:

1. Jarnatów:

- Stowarzyszenie Kobiet z Jarnatowa (zajmuje się działalnością na rzecz rozwoju Jarnatowa i gminy, promowaniem lokalnych produktów, propagowaniem metod i sposobów produkcji żywności).

2. Lubniewice:

- Stowarzyszenie Lubniewicki Klub Seniora "Gorące Serca" (zajmuje się rozwijaniem i organizowaniem różnorodnych form życia kulturalno-oświatowego, towarzyskiego i wypoczynku oraz rozbudzaniem zainteresowań i potrzeb w tym zakresie, działalnością na rzecz rozwoju świadomości społecznej oraz podtrzymania tradycji narodowej),
- Towarzystwo Przyjaciół Lubniewic (zajmuje się działaniem na rzecz utrzymania, poszerzania i rozwijania funkcji rekreacyjnej, wypoczynkowej i turystycznej, propagowaniem i promocją walorów turystyczno-rekreacyjnych Lubniewic i okolic, dbałością o środowisko naturalne, upowszechnianiem kultury regionalnej),
- Klub Sportowy "Lubniewiczanka" (zajmuje się upowszechnieniem kultury fizycznej i sportu, działalnością na rzecz podnoszenia umiejętności dzieci i młodzieży,

działalnością na rzecz integracji społeczeństwa lokalnego wokół idei sportu, działalnością wspomagającą rozwój gospodarczy),

- Lubniewickie Towarzystwo Sportowe – Aktywni (zajmuje się działaniem na rzecz sportu, kultury, rekreacji i turystyki, propagowaniem zdrowego trybu życia, organizowaniem i rozwijaniem żeglarstwa, turystyki kajakowej oraz narciarstwa, wspieraniem dzieci i młodzieży z rodzin ubogich, wielodzietnych i patologicznych),
- Ochotnicza Straż Pożarna (zajmuje się zapobieganiem pożarom oraz współdziałaniem w tym zakresie z instytucjami i stowarzyszeniami, braniem udziału w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, informowaniem ludności o istniejących zagrożeniach pożarowych i ekologicznych),
- WOPR Lubniewice

3. Glisno:

- Klub Sportowy KS Glisno (zajmuje się prowadzeniem szkolenia młodzieży i zawodników, organizacją masowych zawodów dla członków klubu i mieszkańców wsi, współpracą z innymi organizacjami pozarządowymi działającymi na terenie sołectwa),
- Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju i Promocji Wsi Glisno (zajmuje się pobudzaniem obywatelskiej inicjatywy mieszkańców wsi, ochroną i pielęgnowaniem tradycji, kultury i historii Glisna, działalnością naukową, oświatową, kulturalną w zakresie ochrony środowiska, kultury fizycznej i sportu, dobroczynności i pomocy społecznej).
- Chór Pokolenia

Według danych zamieszczonych na stronie www.mojapolis.pl w 2014 roku na 10 000 mieszkańców gminy Lubniewice przypadało 34,6 fundacji i stowarzyszeń (nie wliczając OSP).

4. Metodologia sporządzenia diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych

4.1. Podział Gminy na jednostki analityczne

W celu przeprowadzenia *Diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych* wykorzystano podział Gminy Lubniewice na **sołectwa oraz miasto na ulice**, będące intuicyjnym, panującym podziałem dla interesariuszy Lokalnego Programu Rewitalizacji. Podział ten odzwierciedla w sposób trafny problemy panujące w gminie.

Głównie funkcjonującym, pokrywającym się z granicami sołectw podziałem, jest podział na obręby geodezyjne. Na jego podstawie została opracowana *Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji*.

Tabela 17 Liczba ludności, powierzchnia i granice poszczególnych jednostek podziału Gminy Lubniewice

Jednostka podziału Gminy Lubniewice	Liczba mieszkańców	% mieszkańców Gminy	Powierzchnia podana w ha	% powierzchni Gminy
Glisno	749	24%	3 835,13	30%
Jarnatów, Sobieraj	290	9%	2 345,21	18%
Rogi	37	1%	5 553,66	43%
Lubniewice	1994	65%	1 211,00	9%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Lubniewice

4.2. Lista wskaźników wykorzystanych w diagnozie

Podczas wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Lubniewice posłużono się wskaźnikami o charakterze ilościowym pozyskanych z różnego rodzaju instytucji. Zebrane dane odnosiły się do pięciu sfer: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno – funkcjonalnej oraz technicznej⁵. Lista wskaźników z podziałem na sfery wraz ze sposobem ich wyliczenia i źródłem pozyskania zawiera tabela poniżej.

Dane zbierane były z podziałem na sołectwa oraz na ulice w mieście Lubniewice. Wskaźniki zostały przedstawione w sposób względny – zostały przyrównane do 100 mieszkańców danej jednostki podziału Gminy Lubniewice. Dzięki takiej metodologii możliwe jest przedstawienie wartości uwzględniające możliwe, znaczne różnice w liczbie ludności jednostek podziału.

⁵ Ustawa z 9 października 2015r. o rewitalizacji (art. 9)

Tabela 18 Zestawienie wskaźników wykorzystanych w diagnozie z wykorzystaniem nazw, zjawisk, źródeł danych i sposobu obliczania

Lp.	Zjawisko	Nazwa wskaźnika	Źródło danych	Metodologia obliczania wskaźnika
Sfera społeczna				
1.1.	Pomoc społeczna	Udział osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubniewicach (przyznane świadczenia, stan na 31.12.2015r.) Urząd Miejski w Lubniewicach (liczba ludności, stan na 31.12.2015r.)	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej przyznanej mieszkańcom danej jednostki dzielona przez jej liczbę ludności oraz pomnożona przez 1000
1.2.	Pomoc społeczna	Udział osób korzystających ze świadczeń rodzinnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubniewicach (przyznane świadczenia, stan na 31.12.2015r.) Urząd Miejski w Lubniewicach (liczba ludności, stan na 31.12.2015r.)	Liczba osób korzystających ze świadczeń rodzinnych przyznanych mieszkańcom danej jednostki dzielona przez jej liczbę ludności oraz pomnożona przez 1000
1.3.	Przestępczość	Liczba przestępstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców - przestępstwa w zakresie kradzieży mienia	Komenda Powiatowa Policji w Sulęcinnie (liczba przestępstw, stan na 31.12.2015r.) Urząd Miejski w Lubniewicach (liczba ludności, stan na 31.12.2015r.)	Liczba kradzieży mienia popełnionych w danej jednostce podziału dzielona przez jej liczbę ludności oraz pomnożona przez 1000
1.4.	Przestępczość	Liczba przestępstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców – kradzież z włamaniem	Komenda Powiatowa Policji w Sulęcinnie (liczba przestępstw, stan na 31.12.2015r.) Urząd Miejski w Lubniewicach (liczba ludności, stan na 31.12.2015r.)	Liczba kradzieży z włamaniem w danej jednostce podziału dzielona przez jej liczbę ludności oraz pomnożona przez 1000

Lp.	Zjawisko	Nazwa wskaźnika	Źródło danych	Metodologia obliczania wskaźnika
1.5.	Bezrobocie	Liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Powiatowy Urząd Pracy w Wieliczce (stan na 31.12.2015r.) Urząd Miejski w Lubniewicach (liczba ludności, stan na 31.12.2015r.)	Ogólna liczba bezrobotnych w danej jednostce podziału dzielona przez jej liczbę ludności oraz pomnożona przez 1000
1.6.	Bezrobocie	Liczba długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Powiatowy Urząd Pracy w Sulęcynie (stan na 31.12.2015r.) Urząd Miejski w Lubniewicach (liczba ludności, stan na 31.12.2015r.)	Ogólna liczba długotrwale bezrobotnych w danej jednostce podziału dzielona przez jej liczbę ludności oraz pomnożona przez 1000
1.7.	Ekonomia społeczna	Organizacje pozarządowe w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Urząd Miejski w Lubniewicach (liczba ludności, liczba organizacji pozarządowych stan na 31.12.2015r.)	Liczba organizacji pozarządowych w danej jednostce podziału dzielona przez jej liczbę ludności oraz pomnożona przez 1000
Sfera gospodarcza				
2.1.	Przedsiębiorczość mieszkańców	Liczba nowych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Centralna Ewidencja Informacji o Działalności Gospodarczej [dostęp: 27.10.2016r.]	Liczba działalności gospodarczej w danej jednostce podziału dzielona przez jej liczbę ludności oraz pomnożona przez 1000
Sfera środowiskowa				
3.1.	Występowanie materiałów azbestowych	Udział wyrobów azbestowych w danej jednostce w ilości wyrobów azbestowych w całej Gminie	GeoAzbest – baza azbestowa, http://esip.bazaazbestowa.gov.pl/ [data dostępu: 27.10.2016r.]	Ilość wyrobów azbestowych w danej miejscowości podana w m ² w ilości wyrobów azbestowych ogółem

Lp.	Zjawisko	Nazwa wskaźnika	Źródło danych	Metodologia obliczania wskaźnika
Sfera przestrzenno – funkcjonalna				
4.3.	Budynki wybudowane przed 1989 rokiem	Liczba budynków wybudowanych przed 1989 rokiem	Urząd Miejski w Lubniewicach (stan budynków, stan ludności na 31.12.2015r.)	Liczba budynków wybudowanych przed 1989 roku w danej jednostce podziału
4.4.	Budynki wybudowane po 1989 roku	Liczba budynków wybudowanych po 1989 rokiem	Urząd Miejski w Lubniewicach (stan budynków, stan ludności na 31.12.2015r.)	Liczba budynków wybudowanych po 1989 roku w danej jednostce podziału
Sfera techniczna				
4.2.	Wyposażenie w instalacje techniczną	Mieszkania niewyposażone w kanalizację w 2015 roku	Urząd Miejski w Lubniewicach (liczba ludności stan na 31.12.2015r.)	Liczba mieszkań niewyposażonych w kanalizację w 2015r. w danej jednostce podziału

Źródło: opracowanie własne

Uzupełnieniem niniejszych wskaźników oraz danych uzyskanych z Banku Danych Lokalnych było spotkanie konsultacyjne o charakterze warsztatów, ankieta CATI oraz wiedza i doświadczenie pracowników Urzędu Miejskiego w Lubniewicach i jednostek jemu podległych. Uczestnicy warsztatów oraz lokalni liderzy zostali poproszeni o wskazanie dokładnych lokalizacji, w których według nich najbardziej wskazany jest proces rewitalizacji.

Poniższe tabele prezentują dokładne dane i wyliczenia wskaźników z podziałem na jednostki analityczne gminy.

Komórki zaznaczone kolorem różowym oznaczają wartości większe od średniej dla Gminy Lubniewice dla wskaźników takich jak:

- Udział osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców,
- Udział osób korzystających ze świadczeń rodzinnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców,
- Liczba przestępstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców - przestępstwa w zakresie kradzieży mienia,
- Liczba przestępstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców – kradzież z włamaniem,
- Liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców,
- Liczba długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców,
- Liczba budynków wybudowanych przed 1989 rokiem,
- Mieszkania niewyposażone w kanalizację w 2015 roku,
- Udział wyrobów azbestowych w danej jednostce w ilości wyrobów azbestowych w całej Gminie.

Natomiast dla wartości poniżej średniej to:

- Organizacje pozarządowe w przeliczeniu na 1000 mieszkańców,
- Liczba nowych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców,
- Liczba budynków wybudowanych po 1989 rokiem.

Tabela 19 Sfera społeczna – wskaźniki

Jednostka podziału Gminy Lubniewice	Udział osób bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Udział osób długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Liczba przypadków kradzieży mienia w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Liczba przypadków kradzieży z włamaniem w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Liczba osób korzystających z świadczeń rodzinnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Liczba osób korzystających z funduszu alimentacyjnego w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Udział organizacji pozarządowych w liczbie ludności w przeliczeniu na 1000 mieszkańców
Glisno	30,71	16,02	1,34	1,34	68,1	40,1	4,0	6,68
Jarnatów, Sobieraj	68,97	37,93	0	0	113,8	58,6	0,0	10,34
Rogi	108,11	54,05	0	0	27,0	27,0	0,0	0
Lubniewice	46,14	29,59	4,01	3,51	64,7	53,7	10,5	3,01
Wartość średniej arytmetycznej	63,4825	34,3975	1,3375	1,21	68,40	44,84	3,63	5,01

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych (szczegółowe informacje – tabela powyżej)

Tabela 20 Sfera gospodarcza – wskaźniki

Jednostka podziału Gminy Lubniewice	Liczba nowych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców
Glisno	8,01
Jarnatów, Sobieraj	10,34
Rogi	0
Lubniewice	4,01
Wartość średniej arytmetycznej	5,59

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych (szczegółowe informacje – tabela powyżej)

Tabela 21 Sfera środowiskowa – wskaźniki

Jednostka podziału Gminy Lubniewice	Udział wyrobów azbestowych w danej jednostce w ilości wyrobów azbestowych w całej Gminie
Glisno	9%
Jarnatów, Sobieraj	2%
Rogi	1%
Lubniewice	88%
Wartość średniej arytmetycznej	25%

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych (szczegółowe informacje – tabela powyżej)

Tabela 22 Sfera przestrzenno – funkcjonalna – wskaźniki

Jednostka podziału Gminy Lubniewice	Liczba budynków wybudowanych przed 1989	Liczba budynków wybudowanych po 1989
Glisno	188	53
Jarnatów, Sobieraj	67	5
Rogi	25	3
Lubniewice	361	263
Wartość średniej arytmetycznej	160,25	81

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych (szczegółowe informacje – tabela powyżej)

Tabela 23 Sfera techniczna - wskaźniki

Jednostka podziału Gminy Lubniewice	Mieszkania niewyposażone w kanalizację w 2015 roku
Glisno	13
Jarnatów, Sobieraj	13
Rogi	14
Lubniewice	31
Wartość średniej arytmetycznej	17,75

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych (szczegółowe informacje – tabela powyżej)

5. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych

Zgodnie z *Ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji* wyznaczenie obszaru zdegradowanego następuje na podstawie koncentracji na nim **negatywnych zjawisk społecznych**, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym oraz jednoczesnym występowaniu na nim co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

1. gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw,
2. środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska,
3. przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszary, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych.
4. technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niesfunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Wyznaczenie obszaru zdegradowanego nastąpiło również na podstawie analizy dokumentów strategicznych, m.in: Strategii Rozwoju Gminy Lubniewice czy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Lubniewice na lata 2016-2023, w których wskazano na występowanie takich problemów jak: ubóstwo, bezrobocie, zmniejszenie popytu na pracę, niepełnosprawność, starzenie się społeczeństwa, alkoholizm czy problemów w innych sferach, tj. zły stan techniczny budynków czy niedostateczne wyposażenie w infrastrukturę wodociągową.

W celu przygotowania Programu dokonano wnikliwej diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych obszaru, który kwalifikuje się jako wymagający interwencji działań rewitalizacyjnych. W ramach przeprowadzonych działań wzięto pod uwagę skalę oraz charakter potrzeb rewitalizacyjnych mieszkańców Gminy Lubniewice.

Przeprowadzona diagnoza jest zgodna z aktualnymi wymogami oraz rekomendacjami badaczy, ma **charakter pogłębiony**, ponieważ zawiera analizę różnych aspektów życia społecznego, a także ma **charakter złożony**, ponieważ powstała w wyniku zastosowania wielu metod badawczych.

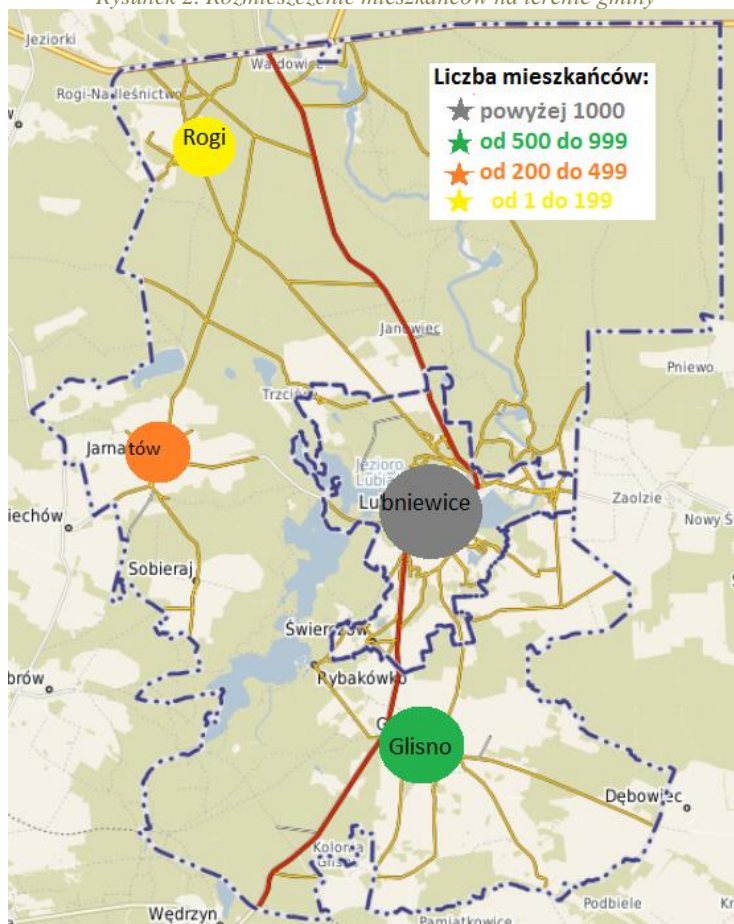
5.1. Sfera społeczna

Większość ludności gminy skupia się w miejscowości Lubniewice. W 2015 roku ich liczba wynosiła 1994 osoby. W największym stopniu mieszkańcy zgromadzeni są wokół:

- Os. Słowiańskiego (319),
- ul. Jana Pawła II (287),
- Os. Świerczów (192),
- ul. Skwierzyńskiej (141),
- ul. Osadników Wojskowych (140),
- Os. Trzcince (114).

Wartym odnotowania jest również fakt wysokiej liczby ludności sołectwa Glisno (749 mieszkańców). W dalszej kolejności ludność zamieszkuje miejscowości: Jarnatów (262), Rogi (37) oraz Sobieraj (28).

Rysunek 2. Rozmieszczenie mieszkańców na terenie gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Lubniewice oraz www.openstreetmap.org

Tabela 24. Rozmieszczenie mieszkańców w gminie

SOLECTWO	ZAMELDOWANIE			LUBNIEWICE/ULICA	STALE	CZASOWE	RAZEM
	STALE	CZASOWE	RAZEM				
Glisno	740	9	749	Malinowa	16	1	17
Jarnatów	258	4	262	Morelowa	8	0	8
Rogi	36	1	37	Ogrodowa	36	0	36
Sobieraj	27	1	28	Oliwkowa	13	0	13
LUBNIEWICE/ ULICA	ZAMELDOWANIE			Orzechowa	1	0	1
				Osadników Wojskowych	139	1	140
				Osiedle Słowiańskie	310	9	319
				Osiedle Suszyce	82	0	82
Ariańska	30	1	31	Osiedle Świerczów	191	1	192
Dębowa	4	2	6				

Gorzowska	85	1	86	Osiedle Trzcince	111	3	114
Grabowa	3	2	5	Piastowska	38	0	38
Harcerska	20	0	20	Plac Kasztanowy	43	0	43
Hubalczyków	30	4	34	Plac Wolności	23	2	25
Jana Pawła II	268	19	287	Poziomkowa	2	0	2
Jarzębinowa	5	3	8	Przemysława	9	0	9
Jesionowa	3	0	3	Ratuszowa	5	0	5
Kasztanowa	11	0	11	Skwierzyńska	135	6	141
Klonowa	5	0	5	Słoneczna	9	0	9
Kolonia	37	0	37	Strzelecka	61	2	63
Krótką	16	1	17	Sulęcińska	51	2	53
Liliowa		2	2	Świerczewskiego	70	7	77
Lipowa	18	2	20	Zamkowa	34	1	35

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy

Pomoc społeczna

W Ośrodku Pomocy Społecznej zlokalizowanym na terenie Gminy Lubniewice pracuje 8 osób (w tym 3 pracowników socjalnych, 1 pracownik wykonujący usługi opiekuńcze, kierownik oraz 3 pozostałych pracowników administracyjnych).

W roku 2015 w ramach zadań zleconych gminom, OPS przyznał świadczenia w postaci specjalistycznej opieki w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi jednej osobie. Łączna kwota świadczeń z tego tytułu wyniosła 5600 zł. Nie przyznano żadnego świadczenia z tytułu kłęski żywiłowej czy pomocy cudzoziemcom.

W ramach zadań własnych gminy przyznano 282 świadczenia o łącznej kwocie 414 141 zł. Świadczenia przekazane zostały 158 rodzinom, w których mieszka 328 osób. Szczegółowy podział zasiłków przedstawia się następująco⁶:

- Zasiłki stałe ogółem przyznano 32 osobom na łączną kwotę 127 537 zł, w tym:
  - 20 zasiłków dla osób samotnie gospodarujących na łączną kwotę 91 392 zł;
  - 12 zasiłków dla osób pozostających w rodzinach na łączną kwotę 36 145 zł.
- Zasiłki okresowe ogółem przyznano 114 osobom na łączną kwotę 196 981 zł, w tym:
  - z powodu bezrobocia pomoc otrzymały 94 osoby na łączną kwotę 163 132 zł;

⁶ Jedna osoba może korzystać z więcej niż jednego świadczenia, w ogólnej liczbie świadczeń liczona jest jednak raz, dlatego liczba ogólna wydanych zasiłków może nie być zgodna z liczbami przedstawionymi w podpunktach.

- z powodu niepełnosprawności pomoc otrzymało 30 osób na łączną kwotę 22 523 zł;
  - z powodu długotrwałej choroby pomoc otrzymało 17 osób na łączną kwotę 9596 zł;
  - z innych powodów pomoc otrzymały 4 osoby na łączną kwotę 1 730 zł.
- posiłki wydano 65 dzieciom (łączna kwota świadczeń 46 483 zł);
  - usługi opiekuńcze zaoferowano 6 osobom;
  - inne zasiłki celowe i w naturze wydano 235 osobom na łączną kwotę 43 160 zł.

Gmina zapłaciła również za pobyt 8 osób w domu pomocy społecznej (łączna kwota przeznaczona na świadczenia wyniosła 167 169 zł).

Najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej było bezrobocie (110 osób objętych pomocą) oraz ubóstwo (106 osób objętych pomocą). Z tytułu niepełnosprawności pomocy udzielono 27 osobom, zaś z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby 24 osobom. 12 osób otrzymało pomoc z powodu uzależnienia od alkoholu. Po 5 osób korzystało z pomocy z powodu bezdomności oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, 4 z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa oraz 3 z powodu trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego.

Poza OPS, w Gminie Lubniewice działa również jeden ośrodek wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi (środowiskowy dom samopomocy), z którego usług korzysta 19 osób (ośrodek posiada 20 miejsc) oraz jeden klub integracji społecznej.

Świadczenia rodzinne

MGOPS dostarczył dane na temat poboru świadczeń rodzinnych w Gminie Lubniewice. Przyznanie prawa do zasiłku rodzinnego uzależnione jest m.in. od spełnienia kryterium dochodowego. Zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli przeciętny miesięczny dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 674,00 zł. Prawo do zasiłku rodzinnego przysługuje:

- rodzicom, jednemu z rodziców albo opiekunowi prawnemu dziecka,
- opiekunowi faktycznemu dziecka,

- osobie uczącej się (osoba pełnoletnia ucząca się, niepozostająca na utrzymaniu rodziców w związku z ich śmiercią lub w związku z ustaleniem wyrokiem sądowym lub ugodą sądową prawa do alimentów z ich strony).

Zasiłek rodzinny przysługuje osobom wymienionym w punktach 1 i 2, do ukończenia przez dziecko:

- 18 roku życia,
- nauki w szkole, jednak nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia,
- 24 roku życia, jeżeli kontynuuje naukę w szkole lub w szkole wyższej i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

Jak wynika z danych, w 2015 roku miejscowością, w której pobierano najwięcej świadczeń, były Lubniewice. Pamiętać jednak należy, że jest to również miejscowość o największej liczbie ludności, dlatego liczbę osób podano także w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Wskaźnik ten pokazuje, że sołectwami o największym natężeniu osób korzystających z zasiłków rodzinnych są Jarnatów i Sobieraj (113,8 osób na 1000 mieszkańców) oraz Glisno (68,1).

Tabela 25 Osoby pobierający świadczenia rodzinne w Gminie Lubniewice

Jednostka podziału Gminy Lubniewice	Liczba ludności zameldowanej - stan na dzień 31.12.2015r.	Liczba osób korzystających ze świadczeń rodzinnych	Udział osób korzystających ze świadczeń w przeliczeniu na 1000 mieszkańców
Glisno	749	51	68,1
Jarnatów, Sobieraj	290	33	113,8
Rogi	37	1	27,0
Lubniewice	1994	129	64,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Dane dotyczące świadczeń rodzinnych podano również w podziale na ulice Miasta Lubniewice. Wynika z nich, że w 2015 roku ulicą o największym natężeniu osób pobierających dany zasiłek był Plac Kasztanowy (186,0 osób na 1000 mieszkańców), ulica Kasztanowa (181,8), Osiedle Trzcince (149,1), Plac Wolności (120,0), Ogrodowa (111,1) oraz Osiedle Świerczów (109,4).

Powyżej średniej dla miasta (42,9) znalazły się również: ulica Sulęcińska (94,3), Gorzowska (81,4), Ariańska (64,5), Świerczewskiego (64,0), (Skwierzyńska(63,8), Jana Pawła II (59,2), Hubalczyków (58,8), Harcerska (50,0), Osiedle Suszyce (48,8), ulica Osadników Wojskowych (42,9).

Tabela 26 Osoby pobierające świadczenia rodzinne w Mieście Lubniewice

Jednostka podziału miasta Lubniewice	Liczba ludności zameldowanej - stan na dzień 31.12.2015r.	Liczba osób korzystających ze świadczeń rodzinnych	Udział osób korzystających ze świadczeń w przeliczeniu na 1000 mieszkańców
Ariańska	31	2	64,5
Dębowa	6	0	0,0
Gorzowska	86	7	81,4
Grabowa	5	0	0,0
Harcerska	20	1	50,0
Hubalczyków	34	2	58,8
Jana Pawła II	287	17	59,2
Jarzębinowa	8	0	0,0
Jesionowa	3	0	0,0
Kasztanowa	11	2	181,8
Klonowa	5	0	0,0
Kolonia	37	1	27,0
Krótką	17	0	0,0
Liliowa	2	0	0,0
Lipowa	20	0	0,0
Malinowa	17	0	0,0
Morelowa	8	0	0,0
Ogrodowa	36	4	111,1
Oliwkowa	13	0	0,0
Orzechowa	1	0	0,0
Osadników Wojskowych	140	6	42,9
Osiedle Słowiańskie	319	13	40,8
Osiedle Suszyce	82	4	48,8
Osiedle Świerczów	192	21	109,4
Osiedle Trzcince	114	17	149,1
Piastowska	38	0	0,0
Plac Kasztanowy	43	8	186,0
Plac Wolności	25	3	120,0
Poziomkowa	2	0	0,0
Przemysława	9	0	0,0
Ratuszowa	5	0	0,0
Skwierzyńska	141	9	63,8
Słoneczna	9	0	0,0
Strzelecka	63	2	31,7
Sulęcińska	53	5	94,3
Świerczewskiego	77	5	64,0

Jednostka podziału miasta Lubniewice	Liczba ludności zameldowanej - stan na dzień 31.12.2015r.	Liczba osób korzystających ze świadczeń rodzinnych	Udział osób korzystających ze świadczeń w przeliczeniu na 1000 mieszkańców
Zamkowa	35	0	0,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Pomoc społeczna

Gminno-Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej dostarczył również danych dotyczących osób korzystających z pomocy społecznej. Pomoc w tym zakresie dotyczy takich problemów jak ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, uzależnienia oraz niepełnosprawność. Ich analiza wskazuje, że w 2015 roku największy udział osób korzystających z pomocy społecznej występował w Jarnatowie i Sobieraju (17 osób, tj. 58,6 osób w przeliczeniu na 1000 mieszkańców). Powyżej średniej dla gminy (44,8) znalazły się również Lubniewice, (53,7 osób na 1000 mieszkańców). Pozostałe sołectwa odnotowały mniejszy odsetek osób korzystających z pomocy społecznej (Glisno 40,1, zaś Rogi 27,0 osób na 1000 mieszkańców).

Tabela 27 Osoby korzystające z pomocy społecznej w Gminie Lubniewice

Jednostka podziału Gminy Lubniewice	Liczba ludności zameldowanej - stan na dzień 31.12.2015r.	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	Udział osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców
Glisno	749	30	40,1
Jarnatów, Sobieraj	290	17	58,6
Rogi	37	1	27,0
Lubniewice	1994	107	53,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Według danych z 2015 roku, w mieście Lubniewice miejscami o największym udziale osób korzystających z pomocy społecznej są ulica Sulęcińska (56,6 osób na 1000 mieszkańców), Osiedle Trzcince (52,6) oraz Plac Wolności (40,0). Pozostałymi ulicami, które przekroczyły średnią dla miasta (6,2), są: Plac Kasztanowy (23,3), Osiedle Świerczów (15,6), Osiedle Słowiańskie (12,5), Osiedle Suszyce (12,2), ulica Gorzowska (11,6) oraz Jana Pawła II (11,6).

Tabela 28 osobo korzystające z pomocy społecznej w Mieście Lubniewice

Jednostka podziału miasta Lubniewice	Liczba ludności zameldowanej - stan na dzień 31.12.2015r.	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	Udział osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców
Ariańska	31	0	0,0
Dębowa	6	0	0,0
Gorzowska	86	7	81,4
Grabowa	5	0	0,0
Harcerska	20	1	50,0
Hubalczyków	34	0	0,0
Jana Pawła II	287	25	87,1
Jarzębinowa	8	0	0,0
Jesionowa	3	0	0,0
Kasztanowa	11	0	0,0
Klonowa	5	0	0,0
Kolonia	37	2	54,1
Krótka	17	0	0,0
Liliowa	2	0	0,0
Lipowa	20	1	50,0
Malinowa	17	0	0,0
Morelowa	8	0	0,0
Ogrodowa	36	3	83,3
Oliwkowa	13	0	0,0
Orzechowa	1	0	0,0
Osadników Wojskowych	140	7	50,0
Osiedle Słowiańskie	319	6	18,8
Osiedle Suszyce	82	7	85,4
Osiedle Świerczów	192	16	83,3
Osiedle Trzcince	114	9	78,9
Piastowska	38	0	0,0
Plac Kasztanowy	43	3	69,8
Plac Wolności	25	7	280,0
Poziomkowa	2	0	0,0
Przemysława	9	0	0,0
Ratuszowa	5	0	0,0
Skwierzyńska	141	6	42,6
Słoneczna	9	0	0,0
Strzelecka	63	3	47,6
Sulęcińska	53	2	37,7
Świerczewskiego	77	2	26,6
Zamkowa	35	0	0,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Fundusz Alimentacyjny

Z danych MGOPS w Lubniewicach wynika, że w 2015 roku miejscowością o największym udziale klientów funduszu alimentacyjnego (osób uprawnionych do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez Sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna) w przeliczeniu na 1000 mieszkańców było miasto Lubniewice (10,5 osób na 1000 mieszkańców). Dla porównania, w sołectwie Glisno wskaźnik wyniósł 4,0, zaś w Jarnatowie, Sobieraju i Rogach z takiego funduszu nie korzysta żaden mieszkaniec.

Tabela 29 Klienci funduszu alimentacyjnego w Gminie Lubniewice

Jednostka podziału Gminy Lubniewice	Liczba ludności zameldowanej - stan na dzień 31.12.2015r.	Liczba klientów funduszu alimentacyjnego	Udział klientów funduszu w przeliczeniu na 1000 mieszkańców
Glisno	749	3	4,0
Jarnatów, Sobieraj	290	0	0,0
Rogi	37	0	0,0
Lubniewice	1994	21	10,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Analizie poddano także dane dotyczące liczby klientów funduszu alimentacyjnego przypadających na 1000 mieszkańców. Kolorem czerwonym oznaczono miejsca, w których natężenie występowania tych osób jest największe. W 2015 roku zdecydowanie najwięcej klientów funduszu mieszkało na terenie ul. Sulęcińskiej (56,6 na 1000 mieszkańców) oraz na Osiedlu Trzcince (52,6 na 1000 mieszkańców). Innymi miejscami, które przekroczyły średnią dla miasta, są: Plac Wolności (40,0), Plac Kasztanowy (23,3), Osiedle Świerczów (15,6), Osiedle Słowiańskie (12,5), Osiedle Suszyce (12,2) oraz ulica Gorzowska (11,6).

Tabela 30 Klienci funduszu alimentacyjnego w Mieście Lubniewice

Jednostka podziału miasta Lubniewice	Liczba ludności zameldowanej - stan na dzień 31.12.2015r.	Liczba klientów funduszu alimentacyjnego	Udział klientów funduszu w przeliczeniu na 1000 mieszkańców
Ariańska	31	0	0,0
Dębowa	6	0	0,0
Gorzowska	86	1	11,6
Grabowa	5	0	0,0
Harcerska	20	0	0,0
Hubalczyków	34	0	0,0

Jednostka podziału miasta Lubniewice	Liczba ludności zameldowanej - stan na dzień 31.12.2015r.	Liczba klientów funduszu alimentacyjnego	Udział klientów funduszu w przeliczeniu na 1000 mieszkańców
Jana Pawła II	287	1	3,5
Jarzębinowa	8	0	0,0
Jesionowa	3	0	0,0
Kasztanowa	11	0	0,0
Klonowa	5	0	0,0
Kolonia	37	0	0,0
Krótka	17	0	0,0
Liliowa	2	0	0,0
Lipowa	20	0	0,0
Malinowa	17	0	0,0
Morelowa	8	0	0,0
Ogrodowa	36	0	0,0
Oliwkowa	13	0	0,0
Orzechowa	1	0	0,0
Osadników Wojskowych	140	0	0,0
Osiedle Słowiańskie	319	4	12,5
Osiedle Suszyce	82	1	12,2
Osiedle Świerczów	192	3	15,6
Osiedle Trzcince	114	6	52,6
Piastowska	38	0	0,0
Plac Kasztanowy	43	1	23,3
Plac Wolności	25	1	40,0
Poziomkowa	2	0	0,0
Przemysława	9	0	0,0
Ratuszowa	5	0	0,0
Skwierzyńska	141	0	0,0
Słoneczna	9	0	0,0
Strzelecka	63	0	0,0
Sulęcińska	53	3	56,6
Świerczewskiego	77	0	0,0
Zamkowa	35	0	0,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Bezrobocie

Na podstawie danych za rok 2015 Powiatowego Urzędu Pracy w Sulęcinie problematyka bezrobocia, w aspekcie najwyższego stopnia koncentracji zjawiska w stosunku do liczby osób

zamieszkałych w poszczególnych sołectwach dotyczy głównie terenów sołectwa Jarnatów, Sobieraj oraz Rogi. Szczegółowe dane zawiera tabela poniżej. Kolorem czerwonym zaznaczono komórki, gdzie udział osób bezrobotnych jest wyższy niż średnia dla gminy.

Tabela 31 Występowanie zjawiska bezrobocia w Gminie Lubniewice

Jednostka podziału Gminy Lubniewice	Liczba ludności zameldowanej - stan na dzień 31.12.2015r.	Liczba osób bezrobotnych	Udział osób bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Liczba osób długotrwale bezrobotnych	Udział osób długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców
Glisno	749	23	30,71	12	16,02
Jarnatów, Sobieraj	290	20	68,97	11	37,93
Rogi	37	4	108,11	2	54,05
Lubniewice	1994	92	46,14	59	29,59

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy

Bezrobocie może stanowić zjawisko przejściowe, związane z naturalnymi ruchami na rynku pracy (zmiana miejsca zatrudnienia) lub zjawisko długotrwale (osoby pozostające bez zatrudnienia powyżej 12 miesięcy). Niejednokrotnie osoby bezrobotne są również podopiecznymi Ośrodka Pomocy Społecznej. Warto zaznaczyć, że dominującym rodzajem bezrobocia, występującym na wyznaczonych obszarach, jest bezrobocie długotrwale. Charakteryzuje się ono długim okresem pozostawiania osoby bez zatrudnienia, w dłuższej perspektywie powoduje wykluczenie społeczne, bierność w działaniu oraz bezradność. Wskazane osoby niejednokrotnie charakteryzuje również brak wiary w znalezienie zatrudnienia.

W przypadku poddania szczegółowej analizie miasta Lubniewice, należy wyznaczyć poszczególne tereny o najwyższej skali występowania zjawiska. Tabela poniżej zawiera szczegółowe dane. Również i w tym przypadku komórki oznaczone na czerwono zawierają wskaźnik wyższy niż średnia dla miasta.

Tabela 32 Występowanie bezrobocia na terenie miasta Lubniewice

Jednostka podziału miasta Lubniewice	Liczba ludności zameldowanej - stan na dzień 31.12.2015r.	Liczba osób bezrobotnych	Udział osób bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Liczba osób długotrwale bezrobotnych	Udział osób długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców
Ariańska	31	2	64,52	1	32,26
Dębowa	6		0,00	0	0,00
Gorzowska	86	4	46,51	4	46,51
Grabowa	5		0,00	0	0,00
Harcerska	20	0	0,00	0	0,00
Hubalczyków	34	1	29,41	0	0,00
Jana Pawła II	287	17	59,23	13	45,30
Jarzębinowa	8		0,00	0	0,00
Jesionowa	3		0,00	0	0,00
Kasztanowa	11	0	0,00	0	0,00
Klonowa	5		0,00	0	0,00
Kolonia	37	2	54,05	1	27,03
Krótką	17	0	0,00	0	0,00
Liliowa	2		0,00	0	0,00
Lipowa	20		0,00	0	0,00
Malinowa	17	0	0,00	0	0,00
Morelowa	8	0	0,00	0	0,00
Ogrodowa	36	1	27,78	0	0,00
Oliwkowa	13		0,00	0	0,00
Orzechowa	1		0,00	0	0,00
Osadników Wojskowych	140	5	35,71	4	28,57
Osiedle Słowiańskie	319	10	31,35	5	15,67
Osiedle Suszyce	82	9	109,76	7	85,37
Osiedle Świerców	192	15	78,13	9	46,88
Osiedle Trzcince	114	8	70,18	1	8,77
Piastowska	38	1	26,32	0	0,00
Plac Kasztanowy	43	3	69,77	1	23,26
Plac Wolności	25	4	160,00	4	160,00
Poziomkowa	2		0,00	0	0,00
Przemysława	9	0	0,00	0	0,00
Ratuszowa	5		0,00	0	0,00
Skwierzyńska	141	3	21,28	2	14,18
Słoneczna	9		0,00	0	0,00
Strzelecka	63	3	47,62	3	47,62

Jednostka podziału miasta Lubniewice	Liczba ludności zameldowanej - stan na dzień 31.12.2015r.	Liczba osób bezrobotnych	Udział osób bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Liczba osób długotrwale bezrobotnych	Udział osób długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców
Sulęcińska	53	1	18,87	1	18,87
Świerczewskiego	77	1	12,99	1	12,99
Zamkowa	35	2	57,14	2	57,14

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy

Analiza statystyczna przygotowana w ramach „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Lubniewice na lata 2016-2023”⁷ wskazuje na następujące tendencje w zakresie bezrobocia:

1. Utrzymywanie się wysokiego poziomu bezrobocia strukturalnego.
2. Długotrwale bezrobocie osób z niskim poziomem wykształcenia o niskiej mobilności życiowej i zawodowej.
3. Bezrobocie młodzieży kształconej niezgodnie z potrzebami rynku pracy.
4. Bezrobocie kobiet z powodu mniejszych szans na rynku pracy.
5. Bezrobocie mieszkańców wsi, zwłaszcza z rejonów byłych PGR-ów.
6. Adaptacja do długotrwałego bezrobocia i przenoszenie modelu życia w bezrobociu na następne pokolenia.

Na istotność problemu wskazuje następujący zapis w *Strategii Rozwoju Gminy Lubniewice na lata 2014-2020* - „Niepokojące jest jednak to, że poziom bezrobocia w gminie (ponad 10%) jest – w porównaniu do pozostałych gmin (średnia 8,8%) – na wyższym poziomie, i w ostatnich latach wzrasta”⁸.

Bezpieczeństwo

Główną instytucją odpowiedzialną za bezpieczeństwo w gminie Lubniewice jest Komenda Powiatowa Policji w Sulęcinie, która dysponuje danymi dotyczącymi zgłaszanych przestępstw. Dane zostały przyporządkowane poszczególnym jednostkom podziału (podział na sołectwa oraz na ulice w mieście Lubniewice). Charakter i szczegółowość otrzymanych danych pozwala

⁷ *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Lubniewice na lata 2016-2023*, s. 28.

⁸ *Strategia Rozwoju Gminy Lubniewice na lata 2014-2020*, s. 18.

na wyciągnięcie wniosków o pogłębionej specyfice. Kolorem czerwonym zaznaczono wskaźniki powyżej średniej dla gminy.

Tabela 33 Dane dotyczące przestępczości w Gminie Lubniewice

Jednostka podziału Gminy Lubniewice	Liczba ludności zameldowanej - stan na dzień 31.12.2015r.	Liczba kradzieży mienia	Liczba przypadków kradzieży mienia w przeliczeniu na 1000	Liczba kradzieży z włamaniem	Liczba przypadków kradzieży z włamaniem w przeliczeniu na 1000 mieszkańców
Glisno	749	1	1,34	1	1,34
Jarnatów, Sobieraj	290	0	0,00	0	0,00
Rogi	37	0	0,00	0	0,00
Lubniewice	1994	8	4,01	7	3,51

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Sulęcinie

Na podstawie analizy Problem przestępczości dotyczył w gminie głównie terenów miejskich. Zjawisko kradzieży mienia zostało odnotowane w mieście Lubniewice (8) oraz w sołectwie Glisno (1). Problem kradzieży mienia został zarejestrowany w mieście na:

- ul. Zamkowej – 3,
- ul. Jana Pawła II – 3,
- ul. Świerczewskiego – 2.

Rysunek 3. Obszary na terenie, których odnotowano zjawisko kradzieży mienia

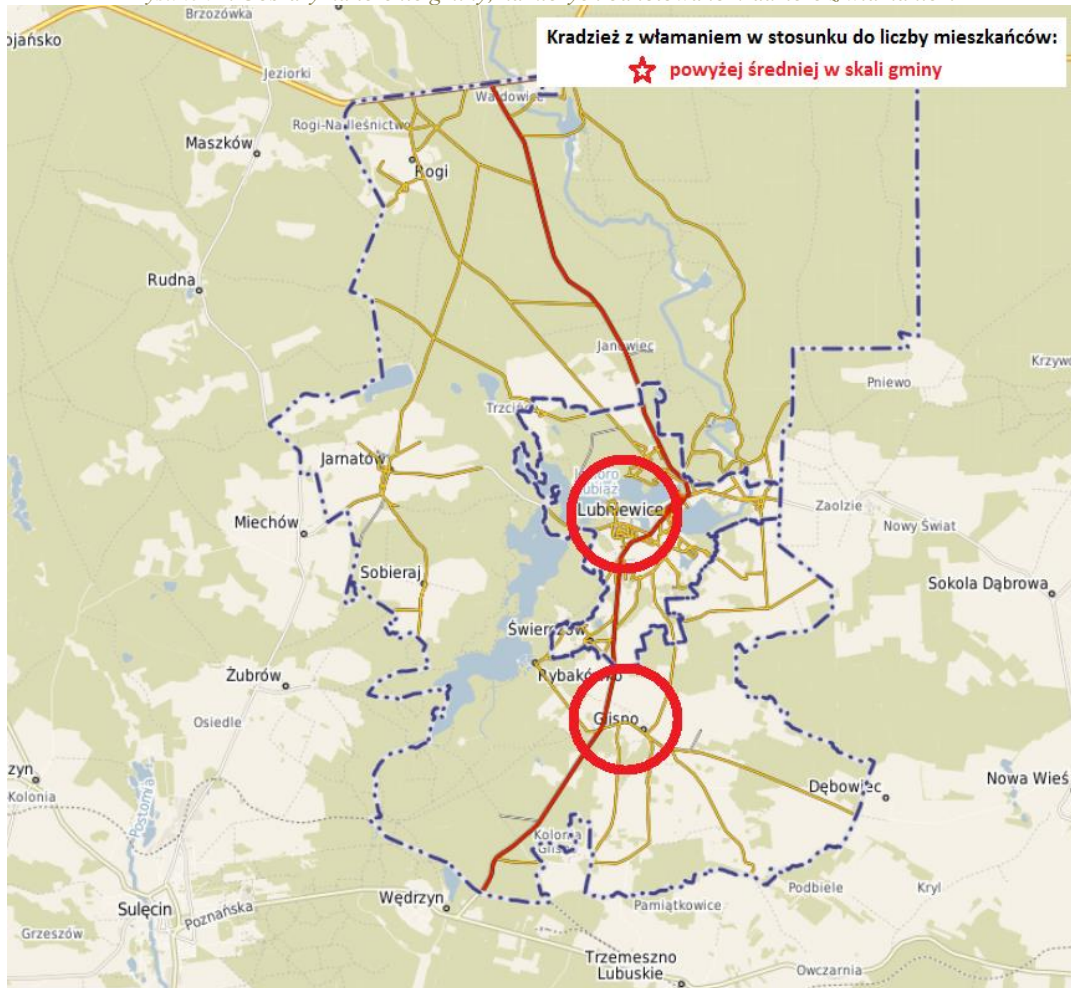
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Sulęcinie

W 2015 roku na terenie gminy stwierdzono 8 kradzieży z włamaniem. Poniższy rysunek przedstawia miejsca występowania zjawiska, były to:

- Lubniewice – 7,
- Glisno – 1.

Częstotliwość występowania zjawiska była stosunkowo niska.

Rysunek 4. Obszary na terenie gminy, na których odnotowano kradzieże z włamaniem

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Sulęcinie

Poddając bardziej szczegółowej analizie miejsca występowania zjawiska w mieście Lubniewice, należy wyznaczyć tereny:

- ul. Zamkowej – 2,
- ul. Świerczewskiego – 1,
- ul. Sulęcińskiej – 2,
- Osiedle Świerczów – 1.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Sulęcinie

Szczegółowe dane dotyczące przestępczości na terenie miasta Lubniewice zawarte są w poniższej tabeli.

Tabela 34 Dane dotyczące przestępczości na terenie miasta Lubniewice

Jednostka podziału miasta Lubniewice	Liczba ludności zameldowanej - stan na dzień 31.12.2015r.	Liczba kradzieży mienia	Liczba przypadków kradzieży mienia w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Liczba kradzieży z włamaniem	Liczba przypadków kradzieży z włamaniem w przeliczeniu na 1000 mieszkańców
Ariańska	31	0	0,00	0	0,00
Dębowa	6	0	0,00	0	0,00
Gorzowska	86	0	0,00	0	0,00
Grabowa	5	0	0,00	0	0,00
Harcerska	20	0	0,00	0	0,00
Hubalczyków	34	0	0,00	0	0,00
Jana Pawła II	287	3	10,45	0	0,00
Jarzębinowa	8	0	0,00	0	0,00

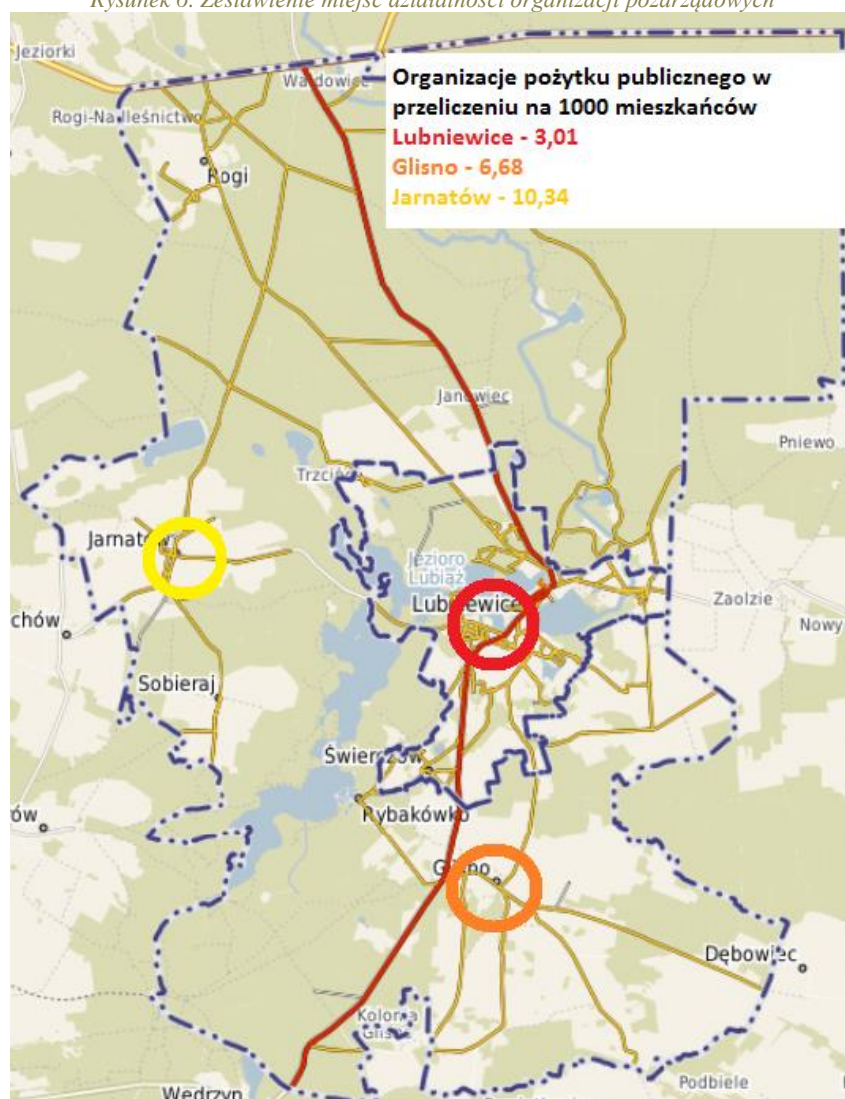
Jednostka podziału miasta Lubniewice	Liczba ludności zameldowanej - stan na dzień 31.12.2015r.	Liczba kradzieży mienia	Liczba przypadków kradzieży mienia w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Liczba kradzieży z włamaniem	Liczba przypadków kradzieży z włamaniem w przeliczeniu na 1000 mieszkańców
Jesionowa	3	0	0,00	0	0,00
Kasztanowa	11	0	0,00	0	0,00
Klonowa	5	0	0,00	0	0,00
Kolonia	37	0	0,00	0	0,00
Krótka	17	0	0,00	0	0,00
Liliowa	2	0	0,00	0	0,00
Lipowa	20	0	0,00	0	0,00
Malinowa	17	0	0,00	0	0,00
Morelowa	8	0	0,00	0	0,00
Ogrodowa	36	0	0,00	0	0,00
Oliwkowa	13	0	0,00	0	0,00
Orzechowa	1	0	0,00	0	0,00
Osadników Wojskowych	140	0	0,00	0	0,00
Osiedle Słowiańskie	319	0	0,00	0	0,00
Osiedle Suszyce	82	0	0,00	0	0,00
Osiedle Świerczów	192	0	0,00	1	5,21
Osiedle Trzcince	114	0	0,00	0	0,00
Piastowska	38	0	0,00	0	0,00
Plac Kasztanowy	43	0	0,00	0	0,00
Plac Wolności	25	0	0,00	0	0,00
Poziomkowa	2	0	0,00	0	0,00
Przemysława	9	0	0,00	0	0,00
Ratuszowa	5	0	0,00	0	0,00
Skwierzyńska	141	0	0,00	0	0,00
Słoneczna	9	0	0,00	0	0,00
Strzelecka	63	0	0,00	0	0,00
Sulęcińska	53	0	0,00	2	37,74
Świerczewskiego	77	2	25,97	1	12,99
Zamkowa	35	3	85,71	2	57,14

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Sulęcinie

Uczestnictwo w życiu publicznym i kulturalnym

Uczestnictwo w życiu publicznym i kulturowym przejawia się głównie przez działalność organizacji pozarządowych. Rozmieszczenie miejsc prowadzenia działalności zostało przedstawione na poniższym rysunku. Odnotowano najwyższą liczbę podmiotów zarejestrowanych w miejscowości Lubniewice (6). W dalszej kolejności organizacje pożytku publicznego prowadzą działalność w sołectwach: Glisno (5) oraz Jarnatów (3). Warto jednak zaznaczyć, że w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, najwięcej organizacji (10,34) funkcjonuje w Jarnatowie, a najmniej w Lubniewicach (3,01). W Gliśnie natomiast jest ich 6,68 na 1000 mieszkańców.

Rysunek 6. Zestawienie miejsc działalności organizacji pozarządowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Lubniewice oraz www.openstreetmap.org

Szczegółowe dane zawieraj poniższa tabela. Komórki oznaczone kolorem czerwonym oznaczają wyniki poniżej średniej dla gminy Lubniewice (5,1 na 1000 mieszkańców).

Tabela 35 Dane dotyczące organizacji pozarządowych w gminie Lubniewice

Jednostka podziału Gminy Lubniewice	Liczba ludności zameldowanej - stan na dzień 31.12.2015r.	Liczba organizacji pozarządowych	Udział organizacji pozarządowych w liczbie ludności w przeliczeniu na 1000 mieszkańców
Glisno	749	5	6,68
Jarnatów, Sobieraj	290	3	10,34
Rogi	37	0	0,00
Lubniewice	1994	6	3,01

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL

Dokładny opis działań organizacji pozarządowych został ujęty w podrozdziale „**Aktywność społeczna**”. Organizacje te można podzielić według obszarów ich działalności: działalności związanej ze sportem, bezpieczeństwem i jakością życia mieszkańców, promocją regionu, jego kultury, tradycji i turystyki, ochroną środowiska, wspieraniem dzieci i młodzieży oraz wspieraniem osób starszych.

Najliczniej reprezentowane są organizacje działające na rzecz rozwoju regionu, jego kultury i tradycji (10 organizacji) oraz na rzecz bezpieczeństwa i poprawy jakości życia mieszkańców (6 organizacji) i promowania działalności sportowej (6 organizacji).

Tabela 36 Podział organizacji pozarządowych na rodzaje działalności

Rodzaj działalności	Organizacje, które zajmują się daną działalnością
Działalność sportowa (promowanie aktywności sportowej, zdrowego trybu życia, promowanie konkretnych sportów)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Turystyki i Rekreacji w Lubniewicach ➤ Klub Sportowy „Lubniewiczanka” ➤ Lubniewickie Towarzystwo Sportowe – Aktywni ➤ Klub Sportowy KS Glisno ➤ Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju i Promocji Wsi Glisno ➤ 2 DH "WATAHA"

Rodzaj działalności	Organizacje, które zajmują się daną działalnością
<p>Działalność w zakresie bezpieczeństwa i poprawy jakości życia mieszkańców</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ochotnicza Straż Pożarna w Jarnatowie ➤ Ochotnicza Straż Pożarna w Lubniewicach ➤ Ochotnicza Straż Pożarna w Gliźnie ➤ Stowarzyszenie Właścicieli Domków Letniskowych w Lubniewicach „Na Skarpie” ➤ Stowarzyszenie Właścicieli Domków Letniskowych w Lubniewicach ➤ Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju i Promocji Wsi Glisno
<p>Promocja regionu, lokalnej tradycji i kultury, działalność na rzecz rozwoju kultury i turystyki</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Koło Gospodyń w Lubniewicach ➤ Koło Gospodyń w Gliźnie ➤ Stowarzyszenie Kobiet z Jarnatowa ➤ Stowarzyszenie Lubniewicki Klub Seniora „Gorące Serca” ➤ Stowarzyszenie Skarpa ➤ Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Turystyki i Rekreacji w Lubniewicach ➤ Lubniewickie Towarzystwo Sportowe – Aktywni ➤ Stowarzyszenie Właścicieli Domków Letniskowych w Lubniewicach ➤ Klub Sportowy w Gliźnie ➤ Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju i Promocji Wsi Glisno
<p>Działalność na rzecz lokalnego środowiska naturalnego</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Koło Gospodyń w Lubniewicach ➤ Stowarzyszenie Skarpa
<p>Działalność na rzecz dzieci i młodzieży</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Klub Sportowy „Lubniewiczanka” ➤ Lubniewickie Towarzystwo Sportowe – Aktywni ➤ Klub Sportowy KS Glisno ➤ 2 DH "WATAHA"
<p>Działalność na rzecz osób starszych</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Stowarzyszenie Lubniewicki Klub Seniora „Gorące Serca”

Źródło: opracowanie własne.

Jak wspomniano w diagnozie, na terenie Gminy Lubniewice funkcjonują dwie placówki sprawujące działania w zakresie kultury:

- Gminny Ośrodek Kultury „Pod Morwą”,
- Biblioteka Publiczna w Lubniewicach.

Aktywność społeczna mieszkańców przejawia się również we frekwencji wyborczej. Podczas wyborów samorządowych w 2014 roku do głosowania przystąpiło 62,5% (1647 osób przystąpiło do wyborów, 2636 jest uprawnionych do głosowania)⁹ uprawnionych do głosowania mieszkańców Gminy Lubniewice, co stanowi odsetek wyższy o około 20 punktów procentowych niż średnia dla kraju (frekwencja dla kraju w I turze wyborów – 47,4%, w II turze – 40,0%). Oznacza to, że wybory samorządowe są bardzo ważne dla lokalnej społeczności, ponieważ wybrane władze lokalne przez okres 4 lat będą decydowały o kwestiach kluczowych dla mieszkańców, a ich decyzje będą realnie wpływać na ich życie.

5.2. Sfera środowiskowa

Problematyka zalegania wyrobów azbestowych jest powszechna na wielu obszarach w Polsce. Wdychanie elementów włókien azbestowych jest groźne dla zdrowia człowieka, powoduje wiele chorób, takich jak: rak (płuc, opłucnej i otrzewnej, nowotworów o wysokim stopniu złośliwości) oraz pylicy azbestowej.

Na terenie gminy materiały azbestowe zlokalizowane są głównie w miejscowościach Glisno, Jarnatów oraz Lubniewice. Skala występowania problemu na wyżej wymienionych obszarach przybiera podobne rozmiary.

Tabela 37 Występowanie materiałów azbestowych na terenie gminy Lubniewice

Jednostka podziału Gminy Lubniewice	Udział wyrobów azbestowych w danej jednostce w ilości wyrobów azbestowych w całej Gminie
Glisno	9%
Jarnatów, Sobieraj	2%
Rogi	1%
Lubniewice	88%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego

⁹ http://lubniewice.pl/a1285,mamy_oficjalne_wyniki.html, [dostęp: 20-10-2016r.]

Zgodnie z Programem usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Lubniewice na lata 2013-2032 w poszczególnych sołectwach ze względu na posesję, najwięcej wyrobów azbestowych znajduje się w sołectwie Glisno (33 obiekty), następnie nieco mniej w Jarnatowie (5 posesji) i Rogach (3 posesje). Pojedynczą posesję zinwentaryzowano w sołectwie Sobieraj. W przypadku miasta Lubniewice, aż 30 obiektów posiada wyroby azbestowe¹⁰.

5.3. Sfera gospodarcza

Rozwój sfery gospodarczej jest szczególnie istotny dla mieszkańców gminy, ponieważ pośrednio jest szansą dla zmniejszenia stopy bezrobocia i wzrostu jakości ich życia. Zgodnie ze spisem przedsiębiorstw, najwięcej nowych podmiotów gospodarczych, wpisanych do Centralnej Ewidencji Działalności Gospodarczej działało w 2015 roku na terenie: miasta Lubniewice (8), a także sołectw Glisno (6) oraz Jarnatów (3). W przeliczeniu na 1000 osób, najwięcej podmiotów gospodarczych powstało w Jarnatowie (10,34). W Gliźnie powstało 8,01 podmiotów na 1000 mieszkańców, a w Lubniewicach 4,01. Na terenie Rogów nie zarejestrowano powstania nowych podmiotów gospodarczych. Szczegółowe dane zawiera tabela poniżej. Kolorem czerwony oznaczono komórki zawierające wskaźnik poniżej średniej dla gminy, w przypadku podziału na ulice w mieście – poniżej średniej dla miasta.

Tabela 38 Dane dotyczące nowopowstałych podmiotów gospodarczych w Gminie Lubniewice

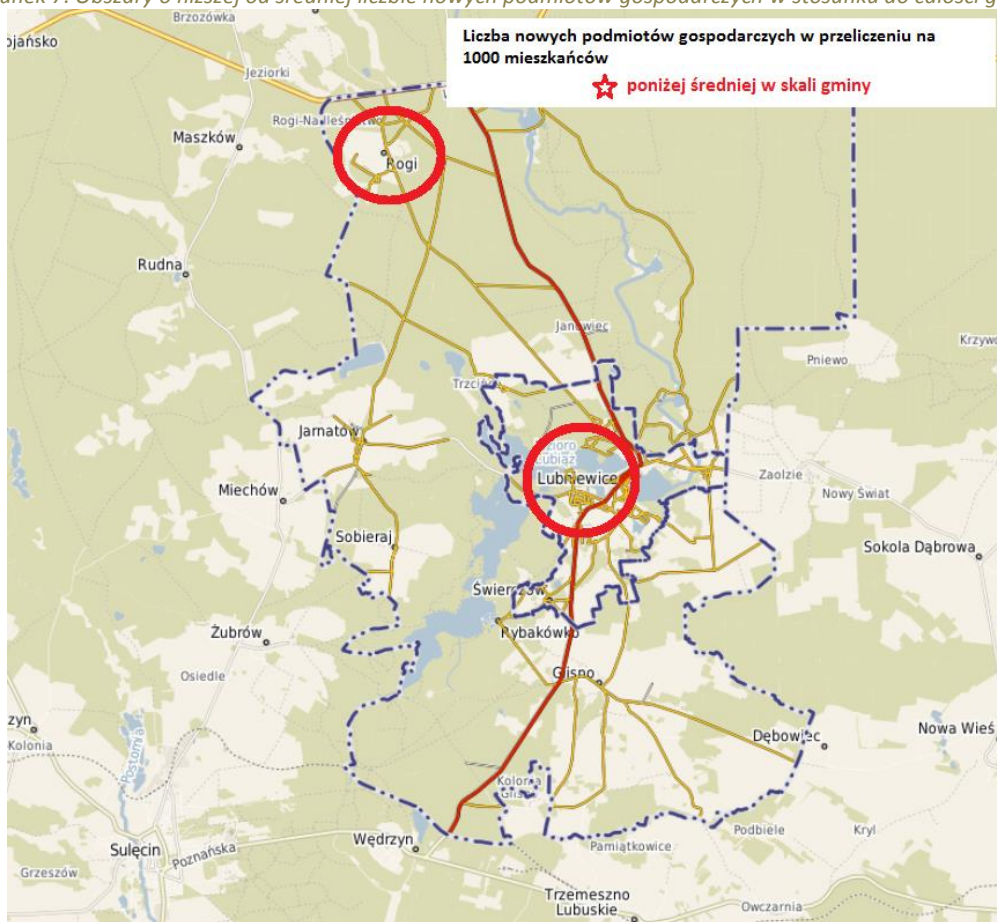
Jednostka podziału	Liczba ludności zameldowanej - stan na dzień 31.12	Liczba nowych podmiotów gospodarczych w 2015 r.	Liczba nowych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców
Glisno	749	6	8,01
Jarnatów, Sobieraj	290	3	10,34
Rogi	37	0	0,00
Lubniewice	1994	8	4,01
Dane z podziałem na ulice w mieście Lubniewice			
Ariańska	31	0	0,00
Dębowa	6	0	0,00
Gorzowska	86	1	0,01
Grabowa	5	0	0,00

¹⁰ Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Lubniewice na lata 2013-2032, s. 43.

Jednostka podziału	Liczba ludności zameldowanej - stan na dzień 31.12	Liczba nowych podmiotów gospodarczych w 2015 r.	Liczba nowych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców
Harcerska	20	0	0,00
Hubalczyków	34	0	0,00
Jana Pawła II	287	2	0,01
Jarzębinowa	8	0	0,00
Jesionowa	3	0	0,00
Kasztanowa	11	0	0,00
Klonowa	5	0	0,00
Kolonia	37	0	0,00
Krótka	17	0	0,00
Liliowa	2	0	0,00
Lipowa	20	0	0,00
Malinowa	17	0	0,00
Morelowa	8	0	0,00
Ogrodowa	36	0	0,00
Oliwkowa	13	0	0,00
Orzechowa	1	0	0,00
Osadników Wojskowych	140	2	0,01
Osiedle Słowiańskie	319	2	0,01
Osiedle Suszyce	82	0	0,00
Osiedle Świerczów	192	0	0,00
Osiedle Trzcince	114	0	0,00
Piastowska	38	0	0,00
Plac Kasztanowy	43	0	0,00
Plac Wolności	25	0	0,00
Poziomkowa	2	0	0,00
Przemysława	9	0	0,00
Ratuszowa	5	0	0,00
Skwierzyńska	141	1	0,01
Słoneczna	9	0	0,00
Strzelecka	63	0	0,00
Sulęcińska	53	0	0,00
Świerczewskiego	77	0	0,00
Zamkowa	35	0	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy

Rysunek 7. Obszary o niższej od średniej liczbie nowych podmiotów gospodarczych w stosunku do całości gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Lubniewice oraz www.openstreetmap.org

W przypadku analizowania wskaźników dla samego miasta Lubniewice, należy zwrócić uwagę na bardzo małą liczbę nowych podmiotów gospodarczych. W 2015 roku przedsiębiorstwa powstały na terenie:

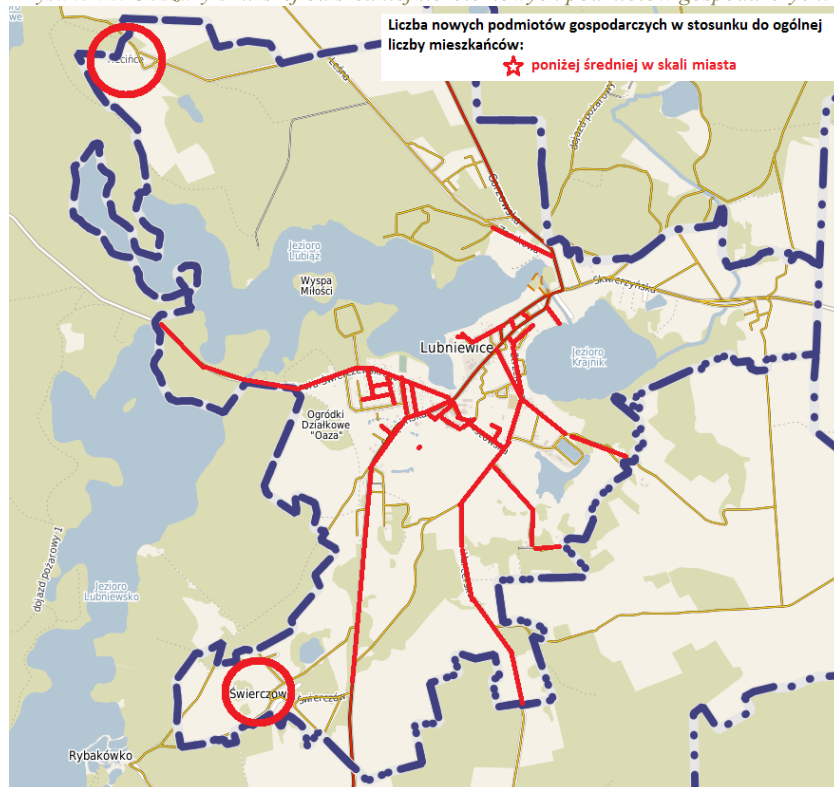
- ul. Gorzowskiej,
- ul. Jana Pawła II,
- ul. Osadników Wojskowych,
- ul. Skwierzyńskiej,
- Osiedla Słowiańskiego.

Ulice i osiedla, na których w 2015 roku nie powstała żadna działalność gospodarcza, to:

- ul. Ariańska,
- ul. Dębowa,
- ul. Grabowa,
- ul. Harcerska,
- ul. Jarzębinowa,
- ul. Jesionowa,

- ul. Kasztanowa,
- ul. Klonowa,
- ul. Kolonia,
- ul. Krótka,
- ul. Liliowa,
- ul. Lipowa,
- ul. Malinowa,
- ul. Morelowa,
- ul. Ogrodowa,
- ul. Oliwkowa,
- ul. Orzechowa,
- ul. Piastowska,
- Plac Kasztanowy,
- Plac Wolności,
- ul. Poziomkowa,
- ul. Przemysława,
- ul Ratuszowa,
- ul. Słoneczna,
- ul. Strzelecka,
- ul. Sulęcińska,
- ul. Zamkowa,
- ul. Świerczewskiego,
- Osiedle Suszyce,
- Osiedle Świerczów,
- Osiedle Trzcince.

Rysunek 8. Obszary o niższej od średniej liczbie nowych podmiotów gospodarczych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Lubiewice oraz www.openstreetmap.org

Warto zwrócić uwagę, że problem niskiej aktywności gospodarczej zdiagnozowany został w *Strategii Rozwoju Gminy Lubniewice na lata 2014-2020*, w którym wskazano na powolny wzrost liczby podmiotów gospodarczych¹¹.

5.4. Sfera techniczna

Część obszaru Gminy Lubniewice dotknięta jest problemami z zakresu przestrzennego i funkcjonalnego. W Gminie Lubniewice sfera techniczna charakteryzuje się występowaniem zdegradowanych budynków, co potwierdza również analiza danych w *Strategii Rozwoju Gminy Lubniewice na lata 2014-2020*¹².

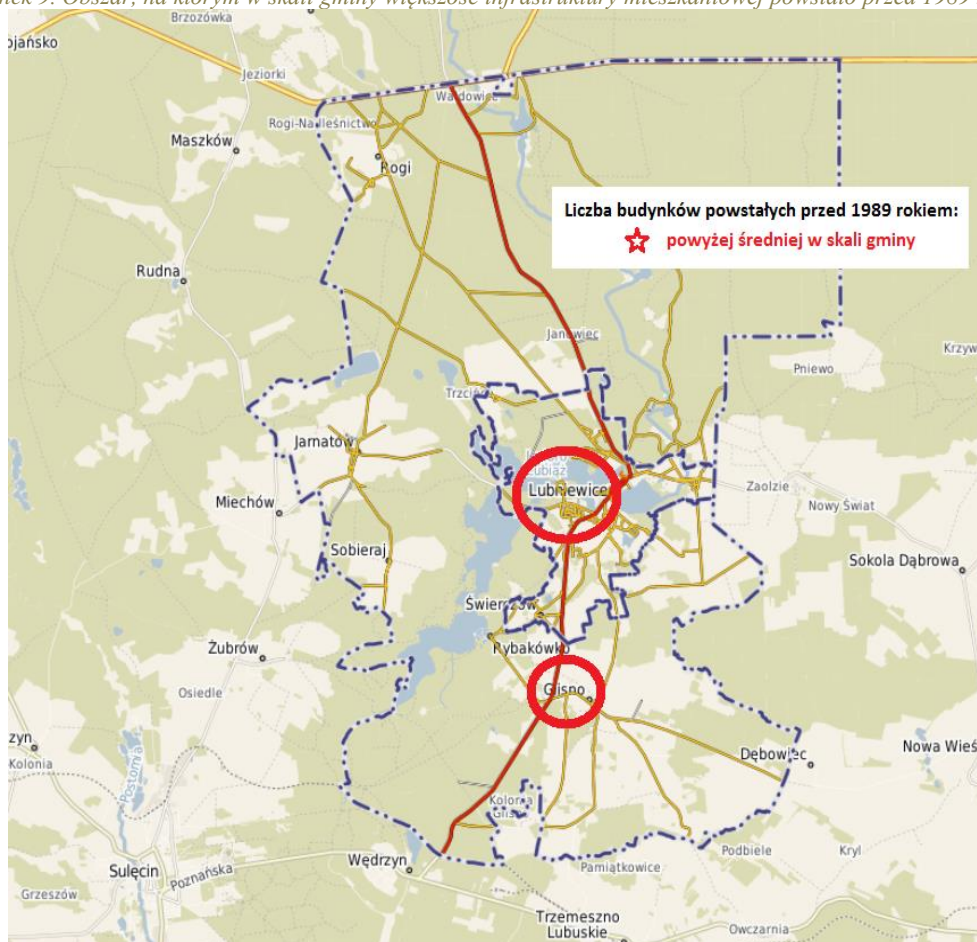
W podziale gminy na sołectwa, należy zwrócić uwagę, iż wskaźnik występowania budynków powstałych przed 1989 rokiem osiągnął wyższe niż przeciętne wartości na terenie: miejscowości Glisno (188) oraz Lubniewice (361).

---

¹¹ *Strategia Rozwoju Gminy Lubniewice na lata 2014-2020*, s. 20.

¹² *Strategia Rozwoju Gminy Lubniewice na lata 2014-2020*, s. 28.

Rysunek 9. Obszar, na którym w skali gminy większość infrastruktury mieszkaniowej powstało przed 1989 rokiem

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Lubniewice oraz www.openstreetmap.org

Poddając usytuowanie budynków na terenie miasta Lubniewice bardziej szczegółowej analizie, warto zwrócić uwagę na zlokalizowanie ich przy głównych drogach komunikacyjnych.

Największa liczba budynków wzniesionych przed 1989 rokiem znajduje się w centrum miasta wzdłuż ulic Jana Pawła II (49) oraz Osadników Wojskowych (40).

Warta odnotowania liczba przestarzałych elementów infrastruktury zlokalizowana jest wzdłuż:

- ul. Skwierzyńskiej – 30,
- ul. Zamkowej – 30,
- ul. Gorzowskiej – 24,
- Os. Świerczów – 20,
- ul. Świerczewskiego – 20,
- ul. Strzeleckiej – 19,
- ul. Ogrodowej – 18,

- ul. Kolonii – 16,
- Os. Suszyce – 15,
- Os. Trzcince – 12,
- Placu Kasztanowego – 11,
- ul. Sulęcińskiej – 10.

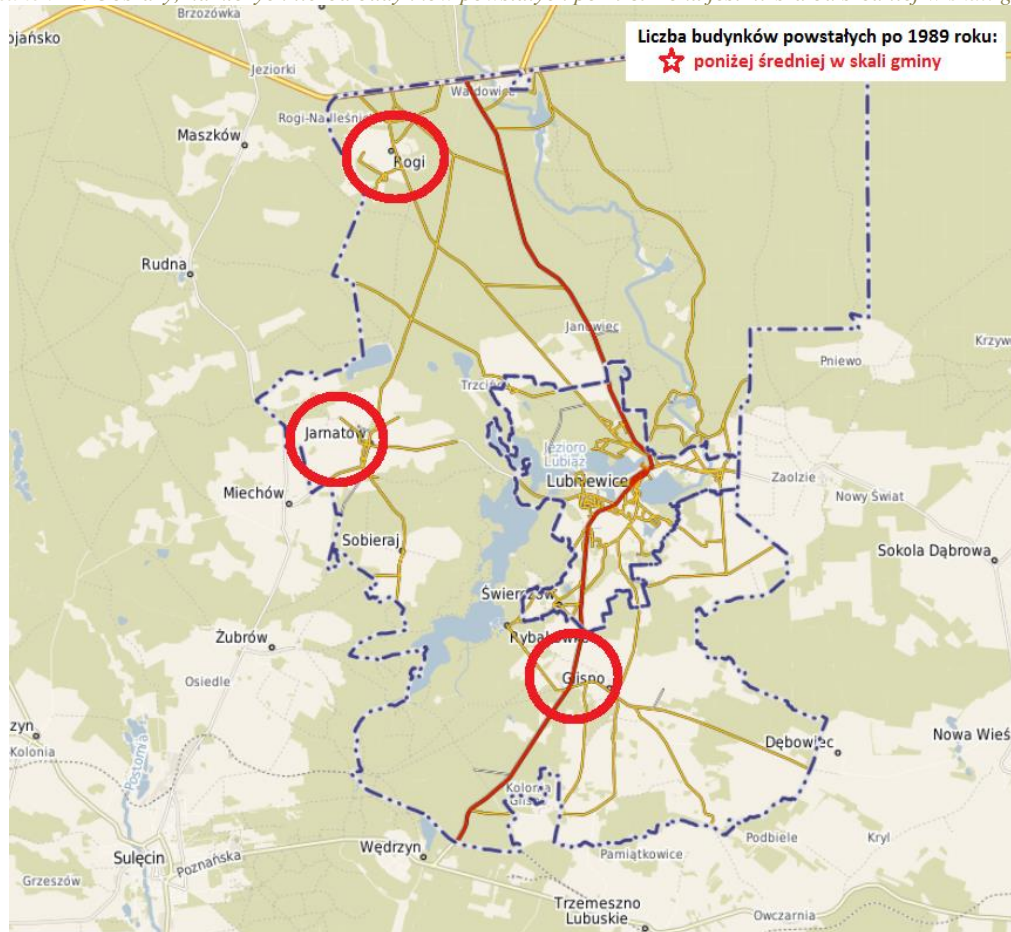
Rysunek 10. Obszar na terenie miasta, na którym większość infrastruktury mieszkaniowej powstała przed 1989 rokiem.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Lubniewice oraz www.openstreetmap.org

Równie ważnym aspektem w sferze przestrzennej jest liczba nowych obiektów na poszczególnych terenach w gminie. Całościowo, najniższe wskaźniki zostały wykazane wśród infrastruktury sołectw: Rogi (3), Jarnatów (5) oraz Glisno (30). Na wymienionych obszarach wzniesionych jest stosunkowo mniej nowych obiektów, niż na terenie miasta Lubniewice.

Rysunek 11. Obszary, na których liczba budynków powstałych po 1989 roku jest niższa od średniej w skali gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Lubniewice oraz www.openstreetmap.org

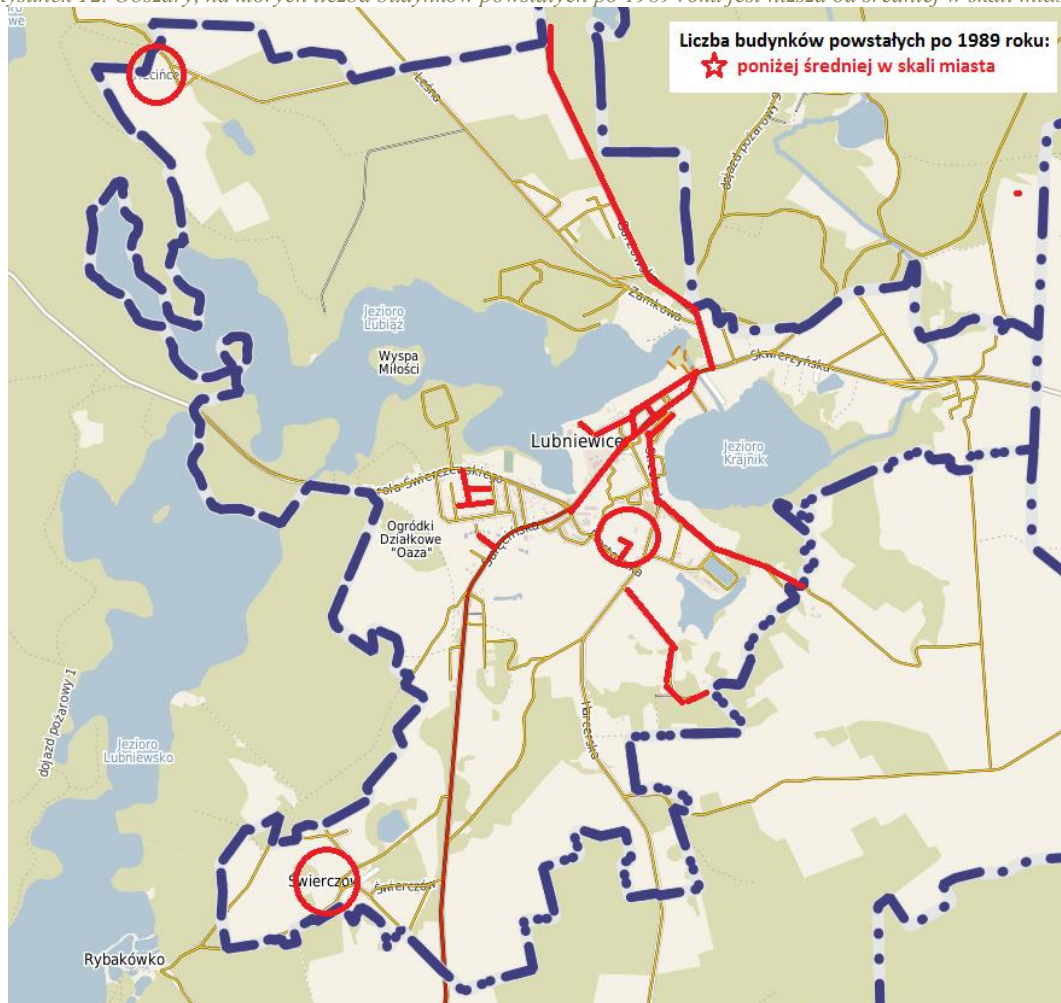
Poddając analizie sytuację infrastrukturalną obszaru miasta, należy zwrócić uwagę na jego nierównomierny rozwój przestrzenny. Wzdłuż kilku ulic stawiane są nowe obiekty, natomiast na większości terenów nie odnotowuje się znaczących zmian w liczbie nowych budynków. Najwięcej nowych obiektów (60), skonstruowanych po 1989 roku zostało wzniesionych wzdłuż ulicy Zamkowej.

Obszarami o najniższym odsetku nowej infrastruktury są tereny:

- ul. Gorzowskiej – 0,
- ul. Krótkiej – 0,
- ul. Ogrodowej – 0,
- ul. Orzechowej – 1,
- Placu Kasztanowego – 1,
- Osiedla Trzcince – 1,
- ul. Morelowej – 2,
- Osiedla Suszyce – 2,
- ul. Przemysława – 3,
- Osiedle Słowiańskie – 3,
- ul. Liliowej – 3,
- ul. Kolonii – 3,

- ul. Jesionowej – 3,
- ul. Klonowej – 4,
- Osiedla Świerczów – 4,
- ul. Poziomkowej – 4,
- ul. Słonecznej – 5,
- ul. Ratuszowej – 5,
- ul. Osadników Wojskowych – 5,
- ul. Oliwkowej – 5,
- ul. Jana Pawła II – 5,
- ul. Dębowej – 6,
- ul. Strzeleckiej – 6,
- ul. Grabowej – 7.

Rysunek 12. Obszary, na których liczba budynków powstałych po 1989 roku jest niższa od średniej w skali miasta

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Lubniewice oraz www.openstreetmap.org

5.5. Sfera przestrzenno - funkcjonalna

Część obszaru Gminy Lubniewice dotknięta jest problemami z zakresu przestrzennego i funkcjonalnego:

- niedostatecznej dostępności podstawowego zaplecza technicznego,
- niskiego poziomu wyposażenia w sieć sanitarną mieszkań.

Braki infrastruktury komunalnej zostały wykazane poprzez wskaźniki dotyczące zaopatrzenia mieszkań m.in. w sieć wodociągową, czy kanalizacyjną. Poniższy rysunek przedstawia wszystkie obszary na terenie miasta Lubniewice (w pozostałych sołectwach problem nie występował), na których stwierdzono co najmniej jedno mieszkanie bez podłączenia do instalacji kanalizacyjnej. Najwięcej lokali bez podłączenia do sieci kanalizacyjnej odnotowano przy ulicy Skwierzyńskiej (10).

Problem braku podłączenia mieszkań do sieci kanalizacyjnej obejmował tereny wokół:

- ul. Kolonii (7),
- ul. Sulęcińskiej (4),
- ul. Gorzowskiej (3),
- Osiedla Świerczów (3),
- ul. Strzeleckiej (2),
- ul. Liliowej (1).

Rysunek 13. Obszary na terenie, których występują mieszkania niepodłączone do sieci kanalizacyjnej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Lubniewice oraz www.openstreetmap.org

Do sieci kanalizacyjnej nie jest podłączonych również 13 mieszkań na terenie Glisna oraz 13 mieszkań w Jarnatowie. Mieszkańcy Rogów i Sobieraja korzystają ze zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni.

6. Uspółcześnienie procesu opracowania Programu

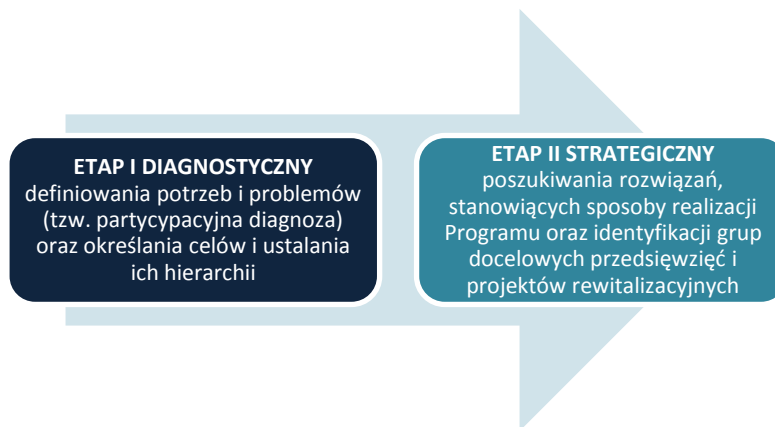
W ramach realizacji projektu zaplanowano szeroki proces włączenia społecznego różnych grup interesariuszy w pracę nad programem rewitalizacji. W tym celu wykorzystano metody ilościowe oraz jakościowe pozyskiwania informacji, umożliwiające włączenie w prace różne grupy interesariuszy. Pozwoliło to na zebranie informacji zarówno od znacznej liczby mieszkańców, jak i pogłębienie zdiagnozowanych problemów.

Konsultacje społeczne zostały zrealizowane zgodnie ze standardami **Kanonu Lokalnych Konsultacji Społecznych**¹³, jako otwarty proces dialogu władz z mieszkańcami, mający na celu podjęcie przez władze optymalnych decyzji w sprawach publicznych. Każda grupa społeczna i interesariusze rewitalizacji miała szansę wziąć udział w pracy nad programem. Wyniki uzyskane w ramach pracy z mieszkańcami stały się podstawą prowadzonych prac analitycznych odnoszących się do uwzględnianych działań rewitalizacyjnych. Narzędzia partycypacyjne umożliwiły pełne włączenie mieszkańców w proces przygotowania programu rewitalizacji. Zaangażowani mieszkańcy stali się podstawową grupą lokalnych ekspertów, którzy będą brali udział w wdrażaniu zaplanowanych projektów rewitalizacyjnych, a także dzięki zgromadzonej wiedzy, będą mogli oceniać działania podejmowane w przyszłości w ramach LPR.

Konsultacje społeczne wykonane zostały metodą badania w działaniu (*action research*) ukierunkowaną na poprawę jakości działania w obrębie badanej społeczności. Zastosowane zostały metody badawcze uznające kompetencje członków danej społeczności do zrozumienia swojej społeczności. Partycypacyjne metody konsultacji wykorzystywane były w celu aktywizacji i zaangażowania interesariuszy rewitalizacji na każdym z dwóch kluczowych etapów diagnostycznym i strategicznym:

---

¹³ Zobacz więcej na temat Kanonu Lokalnych Konsultacji Społecznych na stronie www.kanonkonsultacji.pl

Źródło: Opracowanie własne

Obydwa realizowane etapy obejmowały i były zgodne z EMPOWERMENTEM (wzmacnianiem), będący przeciwieństwem bezsilności, jako procesem upodmiotowienia, podczas którego jednostki, grupy, organizacje i społeczności zwiększają/osiągają panowanie i kontrolę nad własnym życiem oraz stają się aktywnymi uczestnikami życia społecznego, podejmującymi działania zmierzające do poprawy sytuacji własnej, jak i całej wspólnoty. Empowerment jest zarówno procesem (oznacza ułatwienie, umożliwianie i/lub promowanie zdolności do optymalnego oraz kompetentnego funkcjonowania), jak i rezultatem, czyli stanem ostatecznym, oznaczającym uzyskanie siły (mocy), która sprawia, że osoby, grupy, instytucje lub społeczności mogą walczyć o wzmocnienie. Zapewnione zostało szerokie spektrum udziału mieszkańców.

6.1. Analiza badania ankietowego

W celu zebrania danych potrzebnych przy analizie, przeprowadzono wywiady techniką CATI (Computer Assisted Telephone Interview), tj. metodą wspomaganego komputerowo wywiadu telefonicznego.

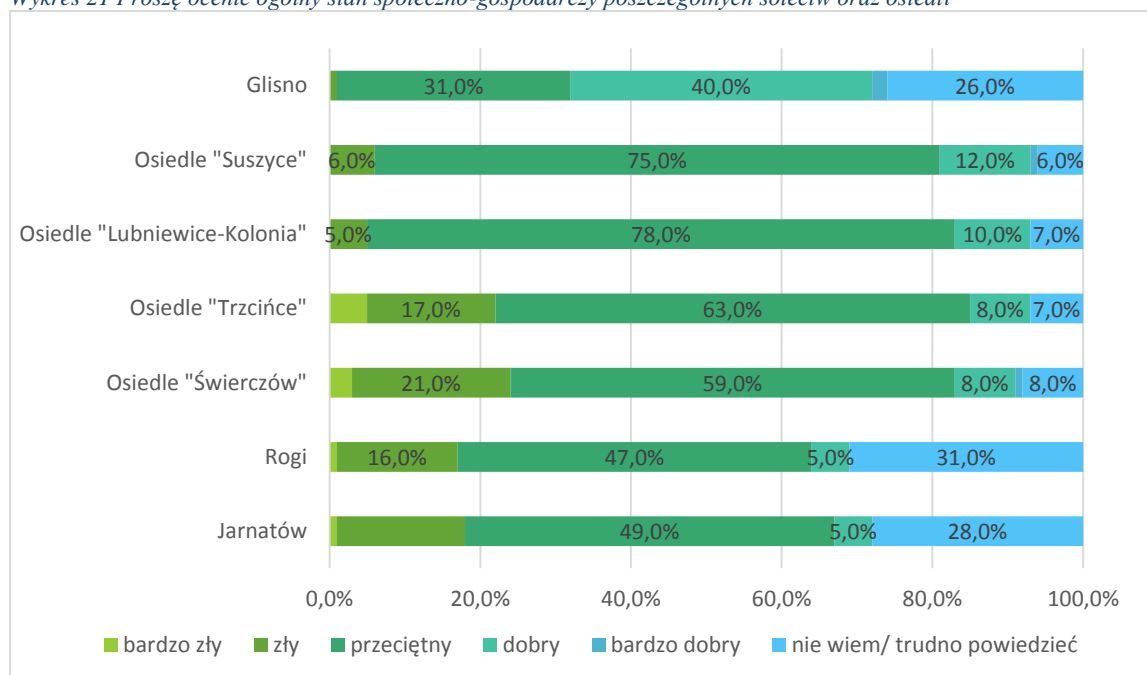
Respondentów poproszono o ocenę ogólnego stanu społeczno-gospodarczego poszczególnych obszarów gminy. W przypadku większości terenów, najczęściej wybieraną odpowiedzią była opcja „przeciętny”. Najlepiej zaś ocenione zostało Glisno, 40,0% badanych uznało stan tej miejscowości za dobry.

Najwięcej wskazań „zły” dotyczyło natomiast następujących terenów:

- Jarnatów (17,0% wskazań „zły”);

- Rogi (16,0%);
- Osiedle Świerczów (21,0%);
- Osiedle Trzcińce (17,0%).

Wykres 21 Proszę ocenić ogólny stan społeczno-gospodarczy poszczególnych sołectw oraz osiedli

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Badanych poproszono o ocenę skali występowania poszczególnych problemów. W przypadku wszystkich wymienionych problemów, najczęściej wskazywaną odpowiedzią była „przeciętna”.

Za dużą respondenci uznali skalę występowania:

- niskiej jakości terenów publicznych (23,0% wskazań „duża”);
- słabej infrastruktury transportowej (32,0% wskazań „duża”);
- degradacji środowiska (21,0% wskazań „duża” i 1,0% „bardzo duża”);
- słabej oferty kulturalno-rozrywkowej (25,0% wskazań „duża”).

Respondenci częściej wskazywali na małą skalę występowania negatywnych zjawisk.

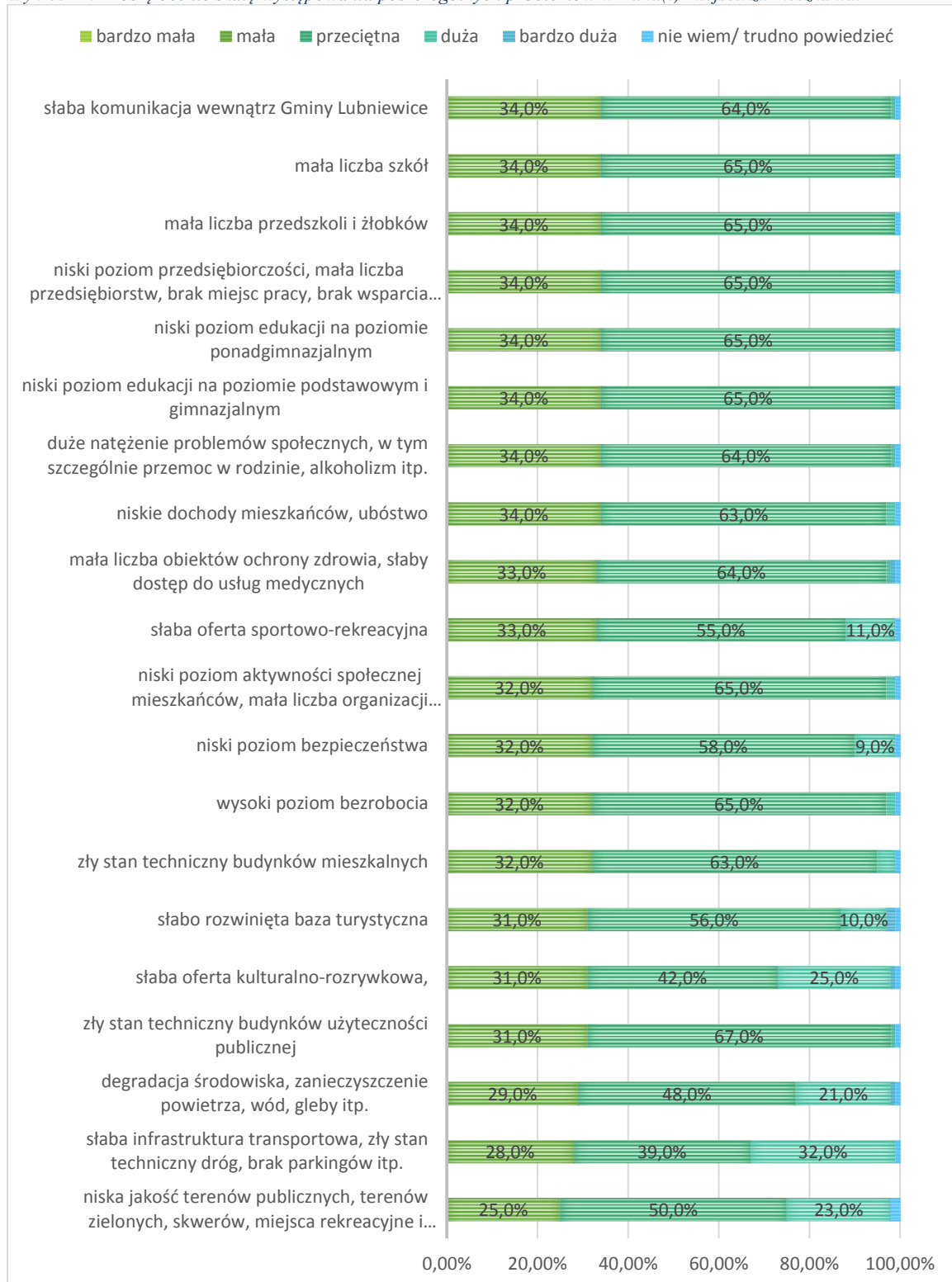
Najwięcej (po 34,0%) ankietowanych za małą uznało skalę występowania:

- niskich dochodów mieszkańców;

- dużego natężenia problemów społecznych (mieszkańcy nie zauważają wokół siebie dużej liczby osób niesamodzielnych, z problemami)
- niskiego poziomu edukacji na poziomie podstawowym i gimnazjalnym (co więcej, w Lubniewicach znajduje się gimnazjum, którego średnia w egzaminie gimnazjalnym była wyższa, niż średnia dla województwa i kraju),
- niskiego poziomu edukacji na poziomie ponadgimnazjalnym (warto dodać, że na terenie gminy nie ma szkół ponadgimnazjalnych, ocena poziomu dotyczy więc szkół w powiecie);
- niskiego poziomu przedsiębiorczości;
- małej liczby przedszkoli i żłobków;
- małej liczby szkół (liczba szkół jest odpowiednia dla liczby dzieci i młodzieży zamieszkujących gminę);
- słabej komunikacji wewnątrz Gminy Lubniewice.

Wykres 22. Proszę ocenić skalę występowania poszczególnych problemów w Pana(i) miejscu zamieszkania.

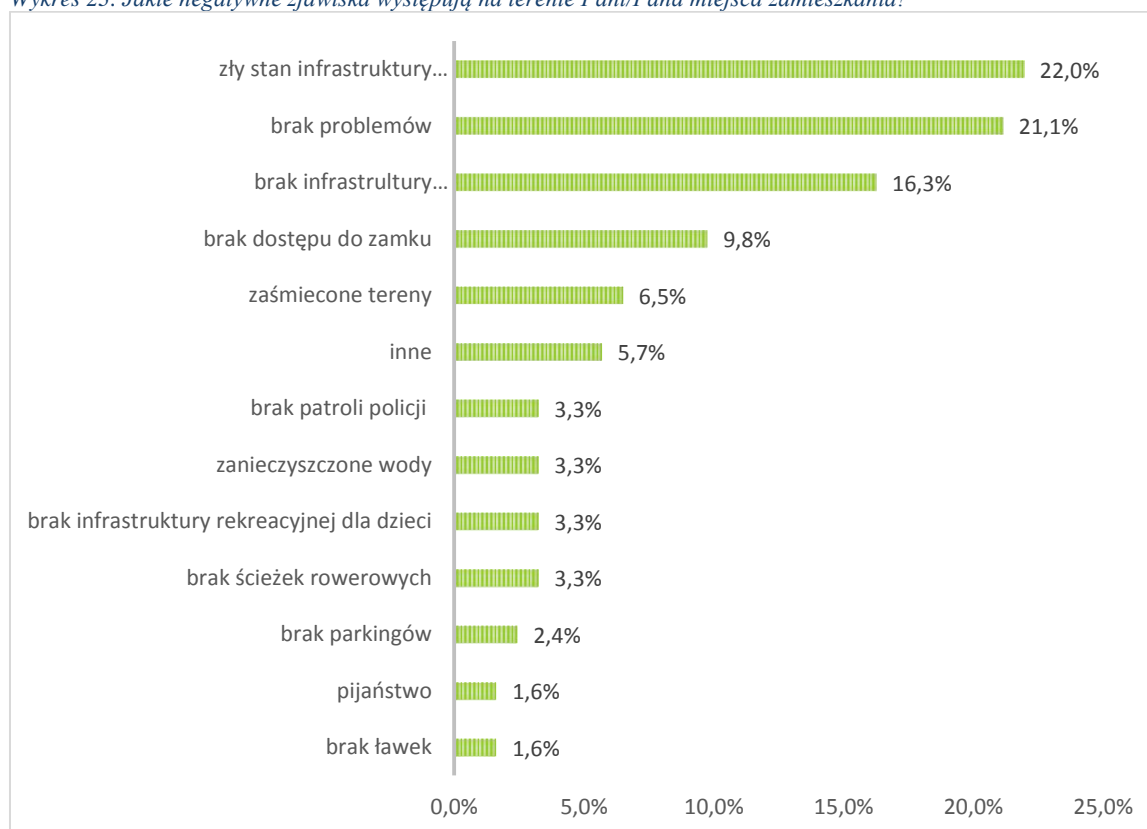

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Respondentów poproszono także o wskazanie negatywnych zjawisk jakie występują na terenie ich miejsca zamieszkania. Dla 22,0% największym problemem jest zły stan infrastruktury drogowej, w tym zły stan ulic, chodników i oświetlenia drogowego. 16,3% podkreśla brak infrastruktury rekreacyjno-kulturalnej i turystycznej (w tym małą liczbę atrakcji turystycznych czy niewystarczającą liczbę lokali gastronomicznych). 9,8% wskazuje na brak dostępu do zamku, który w przeszłości został sprywatyzowany. 6,5% zasygnalizowało zaśmiecenie terenu gminy, a po 3,3% wskazało na zanieczyszczenie wód, brak infrastruktury rekreacyjnej dla dzieci (boiska, place zabaw) oraz brak ścieżek rowerowych. Dla 2,4% trudności wiążą się z niedostateczną liczbą miejsc parkingowych, a po 1,6% wskazało pijaństwo oraz brak ławek. Niewiele ponad 1/5 ankietowanych (21,1%) uważa, że na terenie ich miejsca zamieszkania nie występują żadne negatywne zjawiska, a 5,7% wskazało inne odpowiedzi, w tym:

- dużą liczbę bobrów;
- dużą liczbę kłusowników;
- nieufną społeczność lokalną, która nie utrzymuje ze sobą kontaktu.

Wykres 23. Jakie negatywne zjawiska występują na terenie Pani/Pana miejsca zamieszkania?

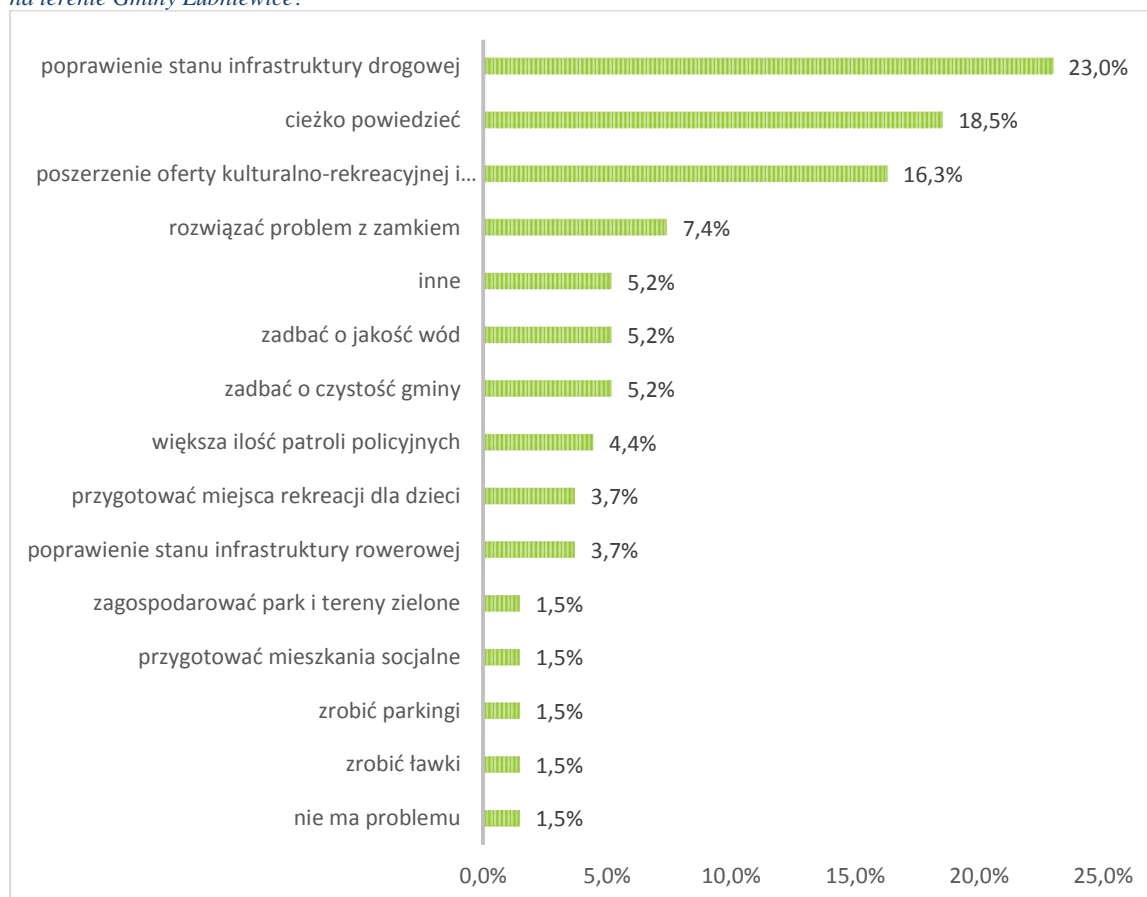

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Respondentów poproszono o zaproponowanie działań jakie powinny zostać podjęte przez władze Gminy w celu eliminacji lub ograniczenia występowania negatywnych zjawisk. Największa część ankietowanych (23,0%) wskazała na konieczność poprawy stanu infrastruktury drogowej (w tym remontu ulic i chodników oraz utworzenie oświetlenia ulicznego). 16,3% chciałoby poszerzenia oferty kulturalno-rekreacyjnej i turystycznej, a 7,4% rozwiązania problemu z zamkiem (udostępnienia go dla turystów i mieszkańców). Po 5,2% wskazało na potrzebę zadbania o jakość wód i czystość gminy, a 4,4% uważa, że konieczna jest większa liczba patroli policji. 18,5% wskazało odpowiedź „ciężko powiedzieć”, a 5,2% „inne”, w tym:

- aktywizację społeczności;
- wyeliminowanie bobrów;
- większą liczbę udogodnień dla matek z dziećmi;
- utworzenie izby pamięci.

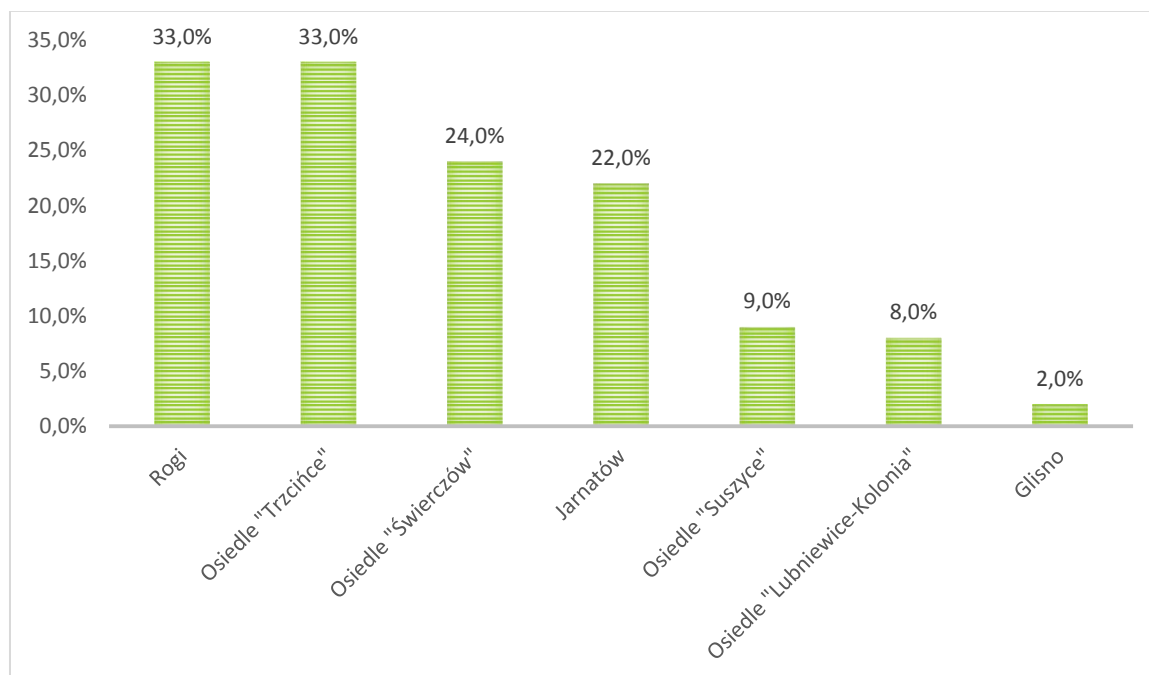
Wykres 24. Jakie działania powinny zostać podjęte przez władze Gminy w celu eliminacji/ ograniczenia negatywnych zjawisk na terenie Gminy Lubniewice?

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Respondenci zostali poproszeni o wskazanie obszarów, na jakich najbardziej potrzebne są działania z zakresu wsparcia rozwoju społecznego. Najwięcej respondentów (po 33,0%) wskazało Rogi oraz Osiedle *Trzcince*. 24,0% za taki obszar uważa Osiedle *Świerczów*, a 22,0% Jarnatów. 9,0% wybrało Osiedle *Suszyce*, 8,0% Osiedle *Lubniewice – Kolonia*, a 2,0% Glisno.

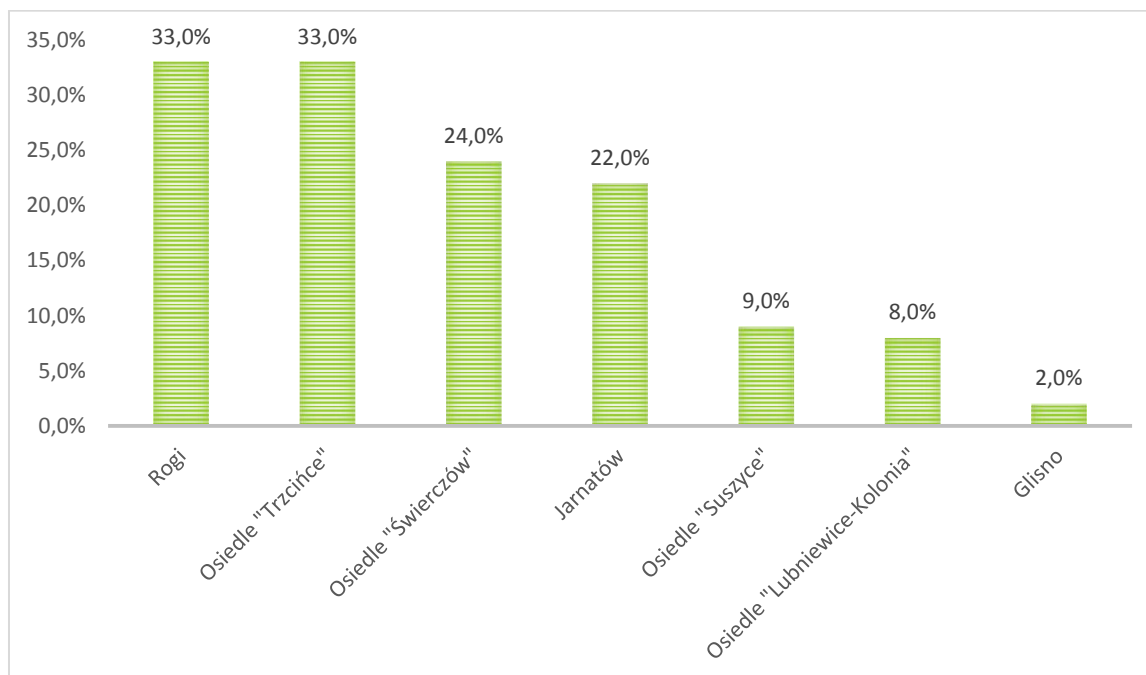
Wykres 25. Na jakich obszarach działania z zakresu wsparcia rozwoju społecznego są najbardziej potrzebne? (Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Następnie badani zostali poproszeni o wskazanie obszarów gminy, na jakich najbardziej potrzebne są działania z zakresu wsparcia rozwoju gospodarczego. Tak jak w przypadku działań z zakresu wsparcia rozwoju społecznego: najwięcej respondentów (po 33,0%) wskazało Rogi oraz Osiedle *Trzcince*. 24,0% za taki obszar uważa Osiedle *Świerczów*, a 22,0% Jarnatów. 9,0% wybrało Osiedle *Suszyce*, 8,0% Osiedle *Lubniewice – Kolonia*, a 2,0% Glisno.

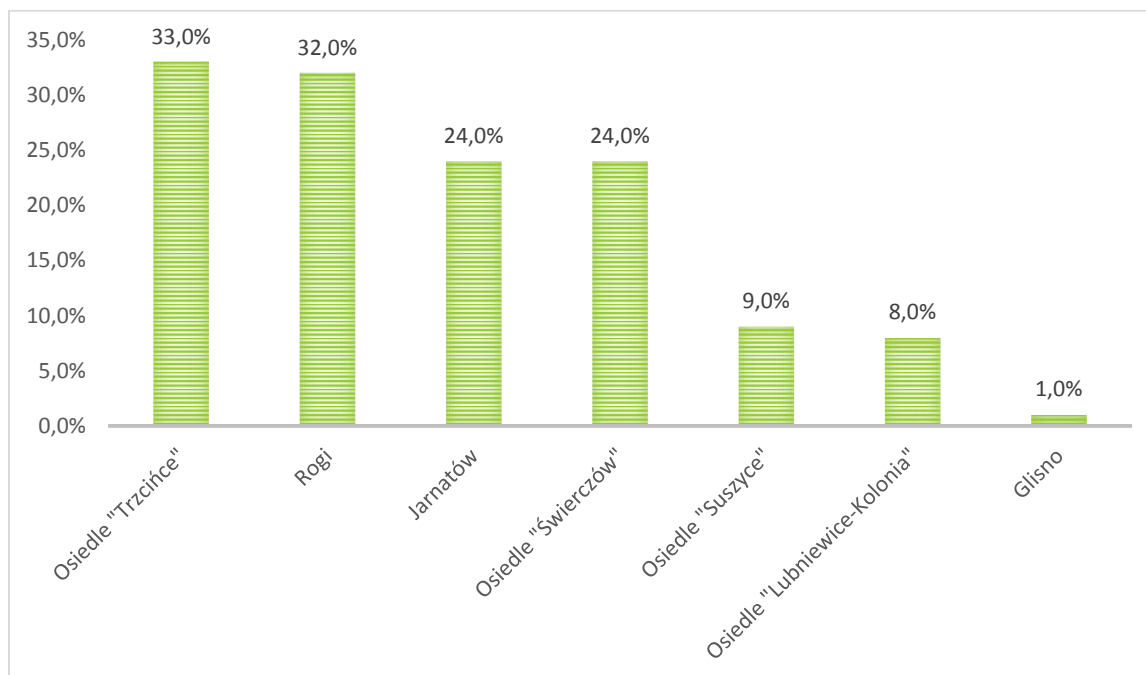
Wykres 26. Na jakich obszarach działania z zakresu wsparcia rozwoju gospodarczego są najbardziej potrzebne? (Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Respondenci odpowiedzieli również na pytanie o obszary gminy, na jakich najbardziej potrzebne są działania z zakresu wsparcia modernizacji lub budowy nowej infrastruktury. 33,0% ankietowanych za taki obszar uznało Osiedle *Trzcince*, 32,0% wskazało Rogi, a po 24,0% Jarnatów i Osiedle *Świerczów*. 9,0% wybrało Osiedle *Suszyce*, 8,0% Osiedle *Lubniewice – Kolonia*, a 1,0% Glisno.

Wykres 27. Na jakich obszarach działania z zakresu modernizacji lub budowy nowej infrastruktury są najbardziej potrzebne? (Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%)

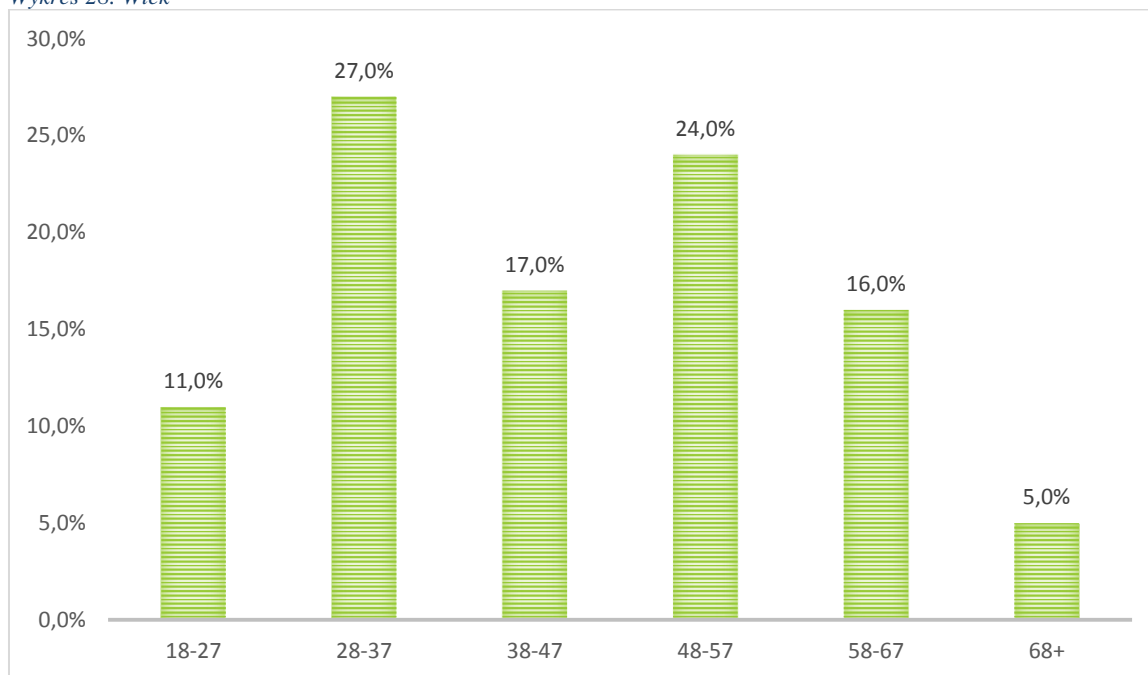
Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

METRYCZKA

Respondenci zostali również poproszeni o podanie swych cech społeczno-demograficznych, tj. płci, wieku i miejsca zamieszkania, w celu określenia ogólnego profilu badanych.

Największą grupę wśród ankietowanych (27,0%) stanowiły osoby mieszcące się w przedziale wiekowym 28 – 37 lat. 24,0% to osoby w wieku 48 – 57, 17,0% - 38 – 47 lat, a 16,0% - 58 – 67 lat. Najmłodszy badani (18 – 27 lat) stanowili 11,0%, a najstarsi (68+ lat) – 5,0%.

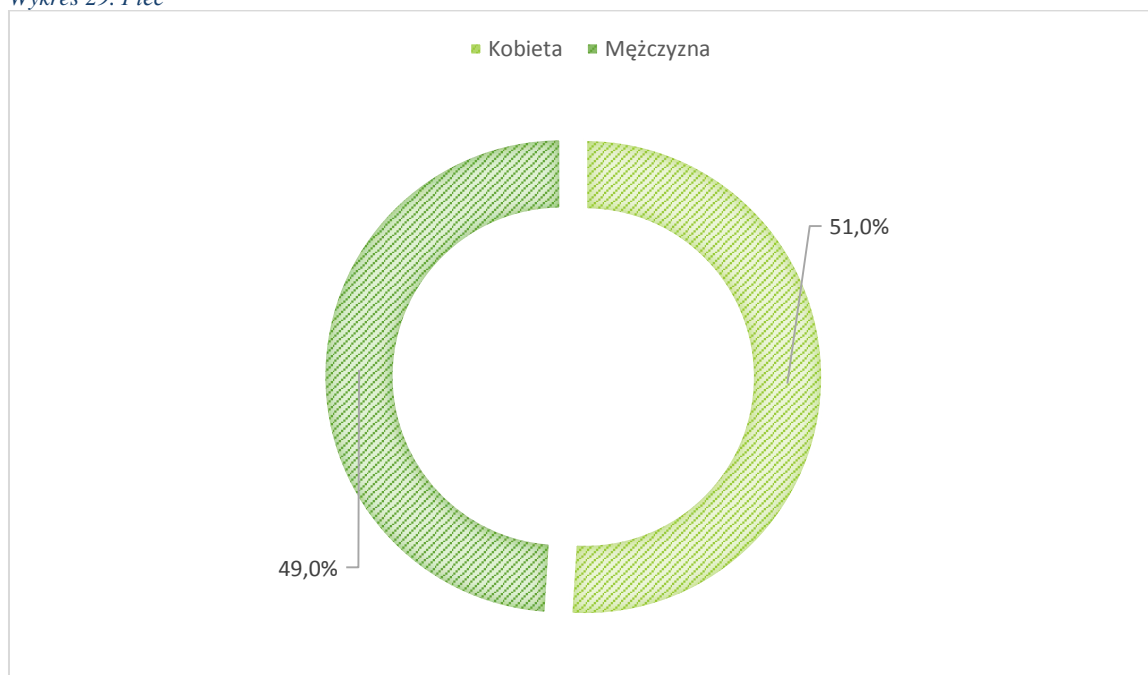
Wykres 28. Wiek

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Mężczyźni stanowili 49,0% wszystkich ankietowanych. W badaniu udział wzięło niewiele więcej kobiet (51,0%).

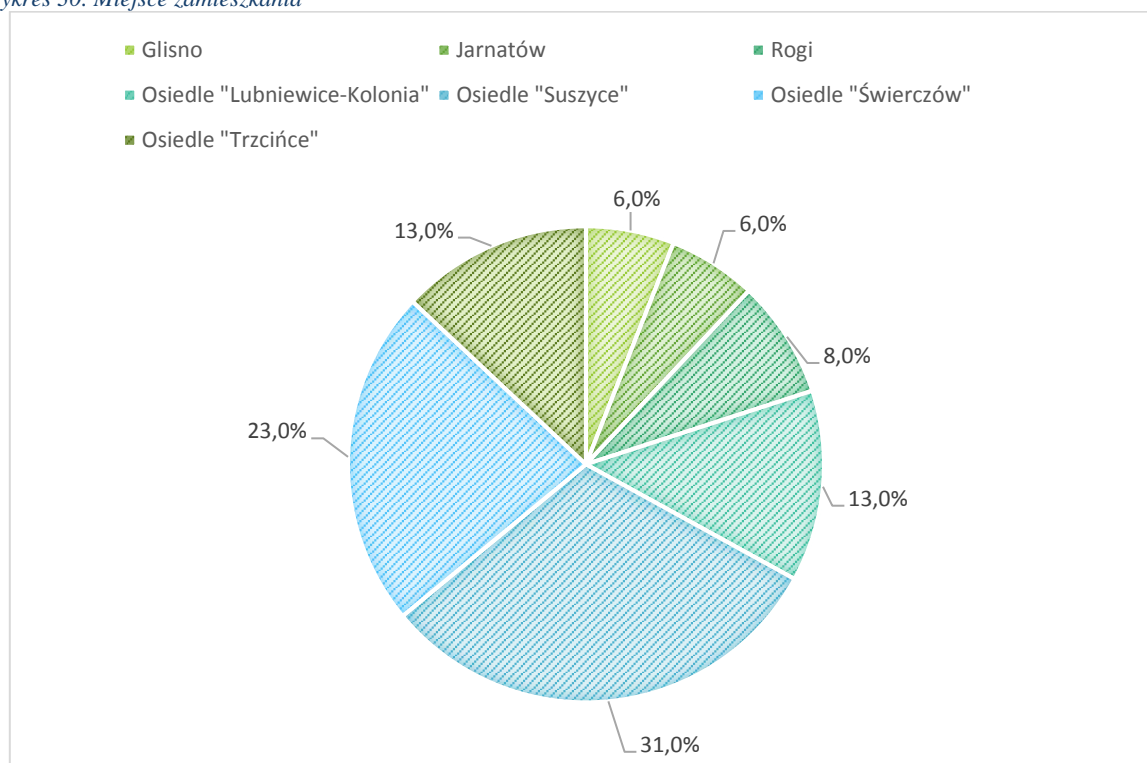
Wykres 29. Płeć

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Respondentów poproszono o podanie swojego miejsca zamieszkania. Niespełna 1/3 badanych (31,0%) stanowili mieszkańcy Osiedla *Suszyce*, a 23,0% mieszkańcy Osiedla *Świerczów*. Po 13,0% zamieszkuje Osiedla *Lubniewice-Kolonia i Trzcińce*, 8,0% stanowili mieszkańcy Rogów, a po 6,0% — Glisna i Jarnatowa.

Wykres 30. Miejsce zamieszkania

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

6.2. Spotkania konsultacyjne

Informacje o spotkaniu

- **Termin:** 1 września 2016 r. w godzinach: 18:00-20:00;
- **Miejsce:** Gminny Ośrodek Kultury "Pod Morwą", Jana Pawła II 51B, 69-210 Lubniewice;
- **Przebieg spotkania:**

Spotkanie rozpoczęło się od przedstawienia głównych informacji na temat rewitalizacji. Następnie uczestnikom zostały zaprezentowane wybrane informacje nt. gminy opracowane na podstawie analizy źródeł wtórnych. Na spotkaniu zostały także podsumowane wyniki analizy wskaźnikowej, na podstawie której zostały wskazane obszary wymagające w pierwszej kolejności interwencji. Po prezentacji wyników dotychczas przeprowadzonych działań

uczestnicy spotkania mieli możliwość odniesienia się do przedstawionych danych i do zgłoszenia swoich uwag i opinii. Druga część spotkania miała charakter warsztatowy. Uczestnicy pracowali w dwóch grupach. W pierwszej kolejności grupy zostały poproszone o wskazanie mocnych stron gminy oraz działań, które należy podjąć, aby je wzmocnić. Następnym zadaniem uczestników było wskazanie na mapie obszarów, które ich zdaniem charakteryzują się największym natężeniem problemów w sferze społecznej, gospodarczej, technicznej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej. Uczestnicy wskazywali problemy i zjawiska negatywne, którymi odznaczają się te obszary, a następnie określali zadania przeciwdziałające zdiagnozowanej sytuacji. Na koniec spotkania wyniki prac wszystkich grup zostały zaprezentowane i podsumowane.

Wyniki prac – mocne strony miasta

➤ Grupa 1

Mocne strony gminy	Jak wykorzystać potencjał?
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Położenie (jezioro, las) ▪ Bliskość granicy niemieckiej, większych aglomeracji, dróg krajowych ▪ Zabytki, atuty historyczne ▪ Dobry mikroklimat ▪ Infrastruktura turystyczna ▪ Obszar chroniony (edukacja, turystyka) ▪ Aktywni liderzy ▪ Organizacje pozarządowe ▪ Dobre placówki edukacyjne oraz kulturowe ▪ Dobra promocja o zasięgu regionalnym 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poprawić stan bazy turystycznej – zrealizować kompleksową inwestycję 2. Promować gminę w Niemczech oraz na terenach turystycznych w kraju 3. Otworzyć się dla mieszkańców i turystów, gmina powinna partycypować w kosztach udostępniania obiektów sportowych, rekreacyjnych, turystycznych 4. Promować zdrowy tryb życia wśród młodych i starszych mieszkańców 5. Stworzenie certyfikatów jakości, które określają właściwe standardy branży turystycznej 6. Jak najczęściej angażować w społeczne działania, wspierać aktywność liderów, pomagać w samokształceniu 7. Stworzyć izbę pamięci gminy

➤ Grupa 2

Mocne strony Miasta	Jak wykorzystać potencjał?
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prężnie działające stowarzyszenia w poszczególnych miejscowościach (Lubniewice, Glisno, Jarnatów) ▪ Atrakcyjne ukształtowanie terenu gminy pod względem turystycznym ▪ Dobra infrastruktura komunikacyjna (połączenia drogowe ze średnimi i dużymi miastami oraz autostradą A2) ▪ Dobre zaplecze oświatowo-sportowe i kulturalne ▪ Dostęp do podstawowej służby zdrowia ▪ Zabytki, rynek miejski ▪ Baza turystyczna 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wykorzystanie możliwości pozyskania środków zewnętrznych 2. Zwiększenie liczby imprez integracyjnych 3. Aktywizacja lokalnej społeczności w os. Świerczów i Trzcince 4. Dobre zagospodarowanie obszarów nad jeziorami 5. Otwarcie Lubniewic na jezioro Lubiąż 6. Dalsza rozbudowa ścieżek pieszo-rowerowych 7. Poprawa stanu technicznego dróg 8. Podejmowanie działań na rzecz powstania stacji paliw 9. Kontynuacja rozbudowy boisk, placów zabaw 10. Zwiększenie liczby usług lekarskich (ginekolog, stomatolog) 11. Poprawa dostępności do obiektów zabytkowych (dla mieszkańców i turystów)

12. Poprawa funkcjonalności i estetyki rynku miejskiego jako miejsca reprezentacyjnego w gminie
13. Poprawa jakości usług turystycznych i okołoturystycznych

Wyniki prac – problemy i działania

➤ Grupa 1

Nr	Wskazany obszar	Przyczyna wskazania obszaru – zjawiska problemowe	Proponowane rozwiązania
1.	Promenada i plaża miejska	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Niewykorzystane walory turystyczno-rekreacyjne ▪ Niebezpieczna, ciemna okolica 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utworzenie dodatkowych punktów oświetleniowych 2. Zagospodarowanie promenady, wyposażenie w małą architekturę, ławki 3. Utworzenie nowych punktów gastronomicznych
2.	Rynek, centrum	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Miejsce pełne osób nadużywających alkoholu, ▪ Ograniczone możliwości firm i mieszkańców centrum (ze względu na otoczenie) ▪ Środowisko seniorów (starzejące się społeczeństwo) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zmiana użyteczności i funkcji rynku 2. Pozyskanie zewnętrznych środków na poprawę infrastruktury na rynku (w szczególności na remonty i modernizacje domów mieszkalnych)
3.	Os. Świerczów	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Brak placu zabaw, świetlicy itp. dla dzieci i młodzieży ▪ Patologiczne społeczeństwo ▪ Kumulacja problemów społecznych ▪ Duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Reaktywowanie parku 2. Zwiększenie zaangażowania i poprawa w zakresie aktywności lokalnej 3. Kontynuowanie programów aktywności lokalnej

Grupa 2

Nr	Wskazany obszar	Przyczyna wskazania obszaru – zjawiska problemowe	Proponowane rozwiązania
1.	Rynek w Lubniewicach	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Miejsce spotkań osób nadużywających alkohol ▪ Miejsce, które traci swoją reprezentacyjną funkcję 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przebudowa przestrzeni 2. Stworzenie otwartego rynku 3. Próba przeniesienia pijących w miejsce ustronne – zminimalizowanie problemu alkoholizmu w centrum
2.	Sklep w Gliźnie Pałac w Gliźnie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nieprzyjemne otoczenie sklepu, osoby nadużywające alkohol ▪ Brak odpowiedniego zagospodarowania wokół sklepu ▪ Brak odpowiedniego zagospodarowania wokół Pałacu 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pomoc właścicielowi sklepu na znalezienie środków na poprawę estetyki obiektu i terenu przyległego 2. Zmotywowanie właściciela, żeby wydzielił ogródek piwny z toaletą 3. Poprawić estetykę budynku Pałacu i jego otoczenia
3.	Os. Świerczów	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Brak placu zabaw, świetlicy itp. dla dzieci i młodzieży ▪ Patologiczne społeczeństwo ▪ Kumulacja problemów społecznych ▪ Duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zaangażowanie lokalnej społeczności (integracja osiedla)

4.	Przesmyk między jez. Lubiążem a Lubniewsko	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zły stan środowiska naturalnego spowodowany niedaniem o ten teren przez część mieszkańców i osoby odwiedzające ▪ Brak koszy na śmieci	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ustawić kosze na śmieci 2. Organizować akcje związane ze sprzątnięciem i pilnowaniem porządku na tym obszarze 3. Zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców 4. Zwiększenie liczby patroli służb porządkowych
----	--	---	---

7. Analiza SWOT

Dopełnieniem diagnozy jest analiza SWOT, na podstawie której wyselekcjonowane zostały czynniki i procesy kryzysowe oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych. Celem analizy SWOT (strengths-weaknesses-opportunities-threats) jest wyznaczenie czynników oraz ich dopasowanie do wybranej strategii rozwoju podmiotu. Pozwala wybrać najadekwatniejsze narzędzia do osiągnięcia wyznaczonego celu, dzięki rozkładowi czynników mających decydujący wpływ na zachowanie się danego podmiotu. Analiza SWOT identyfikuje poszczególne determinanty ze względu na czas ich występowania, a także charakter ich wpływu na przedmiot badania. Czynniki te należy wyselekcjonować, następnie nadać rangę (znaczenie dla omawianej problematyki), a także pogrupować według czterech koszyków:

- grupa 1: mocne strony (strengths, „S”) - czynniki wewnętrzne, cechy, które stanowią atuty, zalety, przewagę analizowanego podmiotu;
- grupa 2: słabe strony (weaknesses, „W”) - czynniki wewnętrzne, cechy, które są słabszą stroną analizowanego podmiotu, bariery, wady;
- grupa 3: szanse (opportunities, „O”) - czynniki zewnętrzne, cechy otoczenia, które stwarzają szansę korzystnej zmiany analizowanego podmiotu;
- grupa 4: zagrożenia (threats, „T”) - czynniki zewnętrzne, cechy otoczenia, które stwarzają niebezpieczeństwo zmian niekorzystnych dla analizowanego podmiotu.

Analiza SWOT przygotowana została w oparciu o diagnozę społeczno-gospodarczą terenu oraz przeprowadzone badania ankietowe oraz konsultacje społeczne.

ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Atrakcyjne tereny turystyczne	Niski poziom zurbanizowania i zabudowania gruntów
Uwarunkowanie naturalne	Ujemny bilans przyrostu naturalnego
Występowanie jezior i rzek	Negatywne saldo migracji zagranicznej
Obfitość terenów zielonych	Spadek liczby podmiotów gospodarczych
Bogata flora i fauna	Występowanie obszarów o niskim poziomie infrastruktury
Zasoby dziedzictwa kulturowego	Niedostateczna liczba obiektów rozrywkowych
Obecność ścieżek turystycznych, w tym też rowerowych	Niedostateczny poziom edukacji kierunkowej
Struktura ekonomiczna ludności (większość w wieku produkcyjnym)	Brak średnich i dużych przedsiębiorstw
Działalność poradni stomatologicznej	Większość małych gospodarstw rolnych do powierzchni 1 ha
Cykliczność imprez rekreacyjnych	Negatywny trend w współczynniku skolaryzacji brutto dla szkół gimnazjalnych
Praktyka w pozyskiwaniu funduszy europejskich	Niska aktywność mieszkańców w życiu społecznym
Polepszenie warunków mieszkaniowych	Biblioteka Publiczna niedostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych
Pozytywne notowanie współczynnika skolaryzacji brutto dla szkoły podstawowej	Niedostateczna oferta usług medycznych
Efektywnie funkcjonujący Gminny Ośrodek Kultury	Niewielka liczba Organizacji Pożytku Publicznego
Obecność oczyszczalni ścieków	Ograniczony transport publiczny
Bliskość granicy polsko-niemieckiej	Niewystarczające oferta inwestycyjna

Duża wiedza ludności nt. ochrony środowiska	Zły stan infrastruktury turystycznej i zabytkowej
Monitoring miejski	Brak kooperacji pomiędzy NGO a przedsiębiorstwami
	Niski poziom zatrudnienia wśród mężczyzn
	Niedostateczna liczba lokali socjalnych
	Brak żłobków
	Niskie poczucie identyfikacji ludności z gminą
	Niedostateczny poziom infrastruktury informatycznej
SZANSE	ZAGROŻENIA
Wzmoczone zainteresowanie turystów agroturystyką	Wzrost liczby uzależnień wśród młodzieży
Zwiększenie liczby jednostek odbierających odpady	Starzenie się społeczeństwa
Możliwość podjęcia współpracy z zakresu promocji i rozwoju gospodarczego z innymi gminami	Niewielka liczba połączeń z pobliskimi ośrodkami miejskimi
Zróżnicowanie działalności podmiotów gospodarczych	Spadek liczby podmiotów gospodarczych
Możliwość pozyskania środków z Unii Europejskiej na podjęcie działań rewitalizacyjnych	Spadek liczby młodzieży w gimnazjum
Wzrost zatrudnienia w policji	Niekonkurencyjne warunki prowadzenia działalności gospodarczej
Spadek liczby bezrobotnych w gminie	Wyższa atrakcyjność inwestycyjna sąsiednich ośrodków miejskich
Zwiększona podaż mieszkań w rejonie	Zwiększenie zasięgu zjawiska wykluczenia społecznego
Możliwy spadek liczby oraz kwoty świadczeń społecznych	Migracja ludności do większych ośrodków miejskich

Wzrost atrakcyjności turystycznej regionu	Brak środków pieniężnych
	Pogarszanie się opłacalności produkcji rolnej

Źródło: Opracowanie własne.

8. Zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji określony w oparciu o diagnozę i identyfikację potrzeb rewitalizacyjnych

W celu zidentyfikowania obszarów kryzysowych na terenie Gminy Lubniewice wykorzystano narzędzia analizy wskaźnikowej jednostek urbanistycznych, z uwzględnieniem aspektów w głównej mierze społecznych, a także gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych. Wyznaczony obszar, który został poddany szczegółowej diagnozie, a także skonsultowany z mieszkańcami oraz pozostałymi interesariuszami obejmuje tereny o najwyższym stopniu degradacji. W wyniku partycypacji społecznej został on starannie wyselekcjonowany, wkomponowując się w koncepcję długoterminowego, przestrzennego planu rozwoju gminy.

8.1. Obszary zdegradowane

Diagnoza stanu poszczególnych terenów w Gminie Lubniewice, zarówno wiejskich, jak i miejskich, wykazała nagromadzenie negatywnych zjawisk na każdym z obszarów. Selekcjonując natomiast najsilniej zdegradowane obszary, należy skupić się wokół analizy sytuacji terenów miejskich. Charakterystyka obszaru miasta Lubniewic obejmuje problemy ze sfer:

- społecznej – wysoki odsetek przestępczości, wysoki wskaźnik świadczeń społecznych, wysoki wskaźnik liczby osób bezrobotnych (szczególnie długotrwale bezrobotnych),
- gospodarczej – stosunkowo mała liczba powstających podmiotów gospodarczych, oznaczająca niski poziom przedsiębiorczości,
- przestrzenno-funkcjonalnej – brak wyposażenia mieszkań w sieć sanitarną,
- technicznej – w skali gminy przestarzała zabudowa, powstała przed 1989 rokiem,
- środowiskowej – występowanie materiałów azbestowych na obszarze miasta.

Podobne problemy zdiagnozowane zostały w dokumentach strategicznych, w tym: *Strategii Rozwoju Gminy Lubniewice na lata 2014-2020* oraz *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Lubniewice na lata 2016-2023* (problemy opisane zostały w: *Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych*).

Najwyższymi negatywnymi wskaźnikami charakteryzowało się miasto Lubniewice (7 obszarów kryzysowych). W dalszej kolejności negatywne zjawiska stwierdzono na terenie sołectw: Glisno (5), Rogi (5) oraz Sobieraj i Jarnatów (5).

Tabela 39 Zestawienie wskaźników wykorzystanych do wyznaczenia obszarów zdegradowanych na obszarze gminy Lubniewice

Jednostka podziału Gminy Lubniewice	Udział osób bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Udział osób długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Liczba przypadków kradzieży mienia w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Liczba przypadków kradzieży z włamaniem w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Liczba osób korzystających z świadczeń rodzinnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Liczba osób korzystających z funduszu alimentacyjnego w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Liczba nowych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Mieszkania niewyposażone w kanalizację w 2015 roku	Liczba budynków wybudowanych przed 1989	Liczba budynków wybudowanych po 1989	Udział organizacji pozarządowych w liczbie ludności w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	udział wyrobów azbestowych w danej jednostce w ilości wyrobów azbestowych w całej Gminie
Glisno	30,71	16,02	1,34	1,34	68,1	40,1	4,0	8,01	13	188	53	6,68	9%
Jarnatów, Sobieraj	68,97	37,93	0	0	113,8	58,6	0,0	10,34	13	67	5	10,34	2%
Rogi	108,11	54,05	0	0	27,0	27,0	0,0	0	14	25	3	0	1%
Lubniewice	46,14	29,59	4,01	3,51	64,7	53,7	10,5	4,01	31	361	263	3,01	88%
Wartość średniej arytmetycznej	63,48	34,40	1,34	1,21	68,40	44,84	3,63	5,59	17,75	160,25	81	5,01	25%

Źródło: opracowanie własne.

Powyzsza analiza wskaźnikowa wszystkich wskazanych sfer wykazała takie przestrzenie funkcjonalne Gminy, które są najbardziej narażone na degradację. Najwięcej negatywnych wskazań (oznaczone kolorem różowym, szczegółowo opisane w rozdziale: *Metodologia sporządzenia diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych*) charakteryzuje miasto Lubniewice – 8. Pozostała część Gminy, czyli sołectwa Glisno, Jarnatów, Sobieraj i Rogi charakteryzują się liczbą 5 zjawisk kryzysowych spośród analizowanych. Ze względu na lokalny potencjał miejsca oraz możliwość objęcia wsparciem jak największej liczby osób obszar rewitalizacji został określony w obrębie miasta Lubniewice. Wybór podobszaru podyktowany był również diagnozą występujących problemów, tj. nadmierne korzystanie ze świadczeń społecznych, bezrobocie, przestępczość czy niski poziom aktywności gospodarczej, które zostały potwierdzone również w dokumentach strategicznych, w opiniach pracowników Urzędu Miejskiego oraz wyrażone w potrzebach rewitalizacyjnych zgłaszanych przez interesariuszy rewitalizacji.

Tabela 40 Zestawienie wskaźników wykorzystanych do wyznaczenia obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji na obszarze miasta Lubniewice

Podział na ulice miasto Lubniewice	Udział osób bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Udział osób długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Liczba przypadków kradzieży mienia w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Liczba przypadków kradzieży z włamaniem w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Liczba osób korzystających z świadczeń rodzinnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Liczba osób korzystających z funduszu alimentacyjnego w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Liczba nowych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Mieszkania niewyposazone w kanalizację w 2015 roku	Liczba budynków wybudowanych przed 1989	Liczba budynków wybudowanych po 1989
Ariańska	64,52	32,26	0	0	64,5	0,0	0,0	0	0	0	12
Dębowa	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0	0	0	6
Gorzowska	46,51	46,51	0	0	81,4	81,4	11,6	12	3	24	0
Grabowa	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0	0	0	7
Harcerska	0	0	0	0	50,0	50,0	0,0	0	0	3	10
Hubalczyków	29,41	0	0	0	58,8	0,0	0,0	0	0	0	15
Jana Pawła II	59,23	45,3	10,45	0	59,2	87,1	3,5	7	0	49	5
Jarzębinowa	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0	0	0	8
Jesionowa	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0	0	0	3
Kasztanowa	0	0	0	0	181,8	0,0	0,0	0	0	0	8
Klonowa	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0	0	0	4
Kolonia	54,05	27,03	0	0	27,0	54,1	0,0	0	7	16	3
Krótką	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0	0	6	0

Podział na ulice miasto Lubniewice	Udział osób bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Udział osób długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Liczba przypadków kradzieży mienia w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Liczba przypadków kradzieży z włamaniem w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Liczba osób korzystających z świadczeń rodzinnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Liczba osób korzystających z funduszu alimentacyjnego w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Liczba nowych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Mieszkania niewyposażone w kanalizację w 2015 roku	Liczba budynków wybudowanych przed 1989	Liczba budynków wybudowanych po 1989
Liliowa	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0	1	0	3
Lipowa	0	0	0	0	0,0	50,0	0,0	0	0	2	8
Malinowa	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0	0	0	10
Morelowa	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0	0	0	2
Ogrodowa	27,78	0	0	0	111,1	83,3	0,0	0	0	18	0
Oliwkowa	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0	0	0	5
Orzechowa	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0	0	0	1
Osadników Wojskowych	35,71	28,57	0	0	42,9	50,0	0,0	14	0	40	5
Osiedle Słowiańskie	31,35	15,67	0	0	40,8	18,8	12,5	6	0	6	3
Osiedle Suszyce	109,76	85,37	0	0	48,8	85,4	12,2	0	0	15	2
Osiedle Świerczów	78,13	46,88	0	5,21	109,4	83,3	15,6	0	3	20	4
Osiedle Trzcince	70,18	8,77	0	0	149,1	78,9	52,6	0	0	12	1
Piastowska	26,32	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0	0	0	10
Plac Kasztanowy	69,77	23,26	0	0	186,0	69,8	23,3	0	0	11	1

Podział na ulice miasto Lubniewice	Udział osób bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Udział osób długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Liczba przypadków kradzieży mienia w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Liczba przypadków kradzieży z włamaniem w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Liczba osób korzystających z świadczeń rodzinnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Liczba osób korzystających z funduszu alimentacyjnego w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Liczba nowych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Mieszkania niewyposażone w kanalizację w 2015 roku	Liczba budynków wybudowanych przed 1989	Liczba budynków wybudowanych po 1989
Plac Wolności	160	160	0	0	120,0	280,0	40,0	0	0	0	9
Poziomkowa	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0	0	0	4
Przemysława	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0	0	0	3
Ratuszowa	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0	0	0	5
Skwierzyńska	21,28	14,18	0	0	63,8	42,6	0,0	7	10	30	12
Słoneczna	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0	0	0	5
Strzelecka	47,62	47,62	0	0	31,7	47,6	0,0	0	2	19	6
Sulęcińska	18,87	18,87	0	37,74	94,3	37,7	56,6	0	4	10	10
Świerczewskiego	12,99	12,99	25,97	12,99	64,9	26,0	0,0	0	0	20	10
Zamkowa	57,14	57,14	85,71	57,14	0,0	0,0	0,0	0	0	30	60

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych

9. Charakterystyka obszaru rewitalizacji

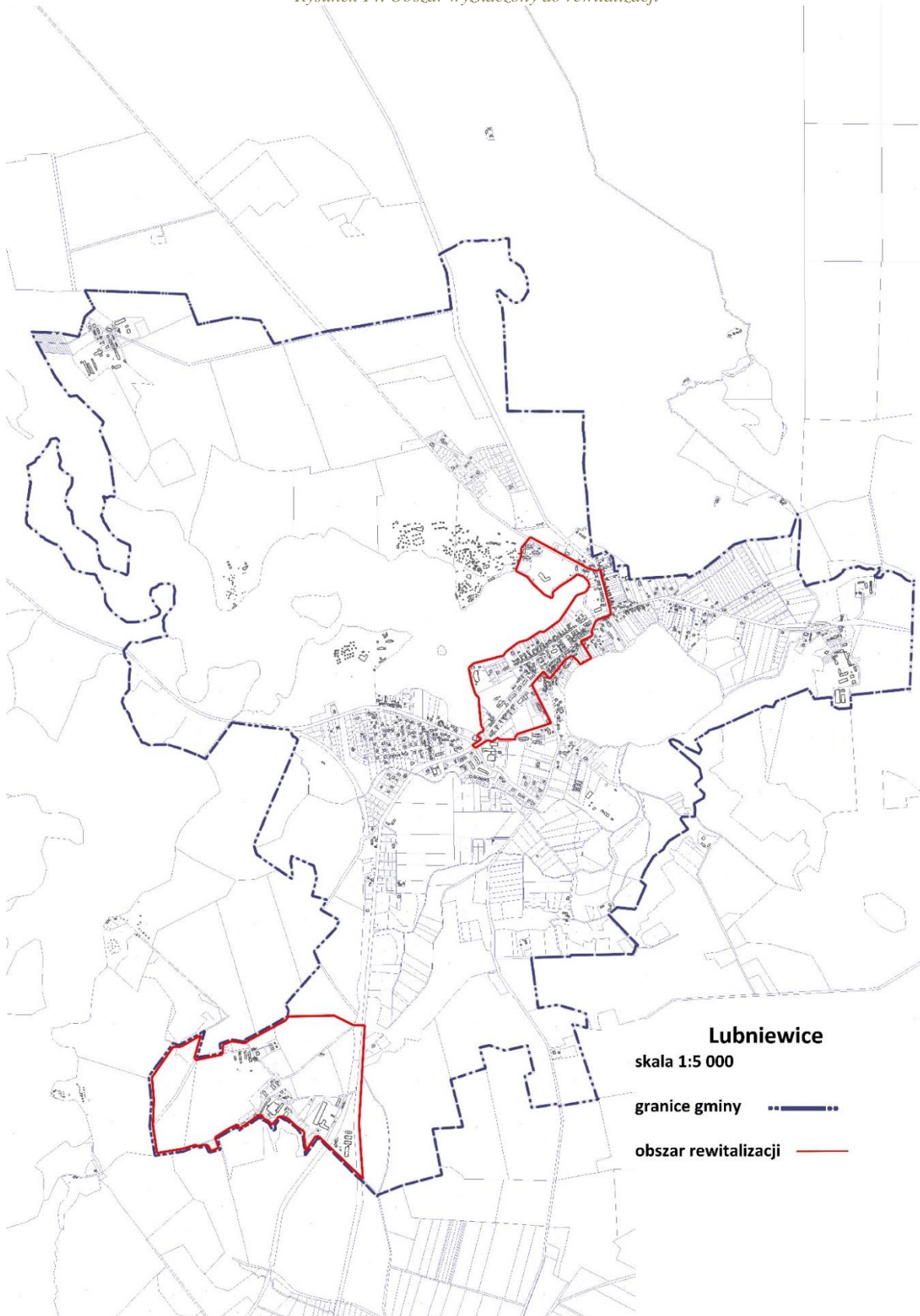
Obszar rewitalizacji został wybrany na podstawie dokumentów strategicznych, wskaźników, diagnozy społeczno-gospodarczej, a także przeprowadzonych ankiet oraz konsultacji społecznych.

Wyznaczony obszar stanowią dwa podobszary Gminy Lubniewice:

- Obszar I obejmujące Rynek wraz z ulicami ul. Gorzowską, Harcerską, Hubalczyków, Jana Pawła, Krótką, Kasztanową, Ogrodową, Osadników Wojskowych, Ratuszową oraz Zamkową,
  - Powierzchnia: 44,109 ha
  - Liczba ludności: 671 osób
  - Potrzeba rewitalizacyjna: duża liczba osób starszych (mieszkańców), wysoki poziom bezrobocia, niedostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych i starszych, brak zmodernizowanej infrastruktury turystycznej wyłania potrzebę rewitalizacji przestrzeni. Obszar wyznaczony do rewitalizacji charakteryzuje się niskim potencjałem w sferze działalności i aktywności społeczności lokalnej, złym stanem infrastruktury drogowej i technicznej oraz degradacją funkcji społecznych i gospodarczych. Jednocześnie teren ten, dzięki zlokalizowanym na nim obiektom, posiada duży potencjał kulturalno-rekreacyjny oraz turystyczny.
- Obszar II obejmujący Osiedle Świerczów
  - Powierzchnia: 5,82 ha,
  - Liczba ludności: 192 osób,
  - Potrzeba rewitalizacyjna: wysoki wskaźnik osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, wysoki wskaźnik przypadków kradzieży z włamaniem oraz odsetek osób korzystających z pomocy społecznej. Obszar charakteryzuje się również degradacją sfery przestrzennej i technicznej.

Na poniższej mapie zaznaczone zostały granice obszaru rewitalizacji:

Rysunek 14. Obszar wyznaczony do rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

Powierzchnia terenu wyznaczonego do rewitalizacji wynosi 49,929 ha, tj. zajmuje 0,38% powierzchni całej Gminy. Na obszarze rewitalizacji mieszkają 863 osoby, co stanowi 28,14% mieszkańców całej Gminy Lubniewice.

Wyznaczone obszary rewitalizacji służą wzmocnieniu i wykorzystaniu gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów Gminy Lubniewice. Jednocześnie wpisują się w strategię gminne, powiatowe, krajowe i ponadnarodowe.

Przy wyznaczaniu obszaru do rewitalizacji wzięto pod uwagę największy potencjał obszaru i wpływ jego rozwoju społeczno – gospodarczego na Gminę Lubniewice. Zaplanowane działania mają charakter komplementarny, ponieważ zmiany urbanistyczne mają silny wpływ na zmiany społeczne i gospodarcze Gminy, także mocno odnoszą się do turystycznego jej charakteru.

Rewitalizacja Obszaru I obejmuje tereny i ulice zdegradowane o jednocześnie wysokim potencjale. Pomimo, iż nie ujmuje w swym zakresie ulic z wysokim stopniem problemów społecznych, tj. ul. Świerczewskiego, Sulęcińskiej, Placu Kasztanowego, Kolonii i ul. Ariańskiej będzie miała wyraźny wpływ społeczno – gospodarczy na całość Gminy Lubniewice tym samym na obszary zagrożone największą degradacją. Ulice te nie zostały włączone gdyż ich analiza wykazała niski wpływ gospodarczy (ulice głównie zagospodarowane w budynki mieszkalne, brak przestrzeni społecznych. Rewitalizacja tych obszarów nie dałaby efektów wieloletnich za skutkowałą by tylko zmianą urbanistyczną). Obszar I ma największy potencjał rozwojowy w tym zgodnie z charakterem całej Gminy potencjał turystyczny (od lat funkcjonuje w charakterze wizytówki Gminy, przyciąga turystów z polski i terenów zagranicznych, stanowi centrum miasta a jego zagospodarowanie przestrzenne sprzyja nowym inwestycjom) i jednocześnie obszar ten obejmuje sprzężone problemy społeczne. Rewitalizacja Obszaru I będzie miała wysokie oddziaływanie na teren Miasta i Gminy Lubniewice.

Do obszaru rewitalizacji został wyznaczony także Obszar II Osiedla Świerczów. Osiedle o podobnym stopniu degradacji jak osiedla Suszyce oraz Trzcince. Jednakże osiedle Świerczów ma największą liczbę mieszkańców przez co oddziaływanie rewitalizacji będzie miało największy aspekt społeczny. Osiedle Świerczów ma duży potencjał przy jednoczesnym wysokim poziomie osób korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej (Świerczów 0,51% mieszkańców całej Gminy, w tym wysoki poziom braku aktywności zawodowej z powodu

niepełnosprawności, Os. Suszyce 0,22 % mieszkańców całej Gminy, Os. Trzcince 0,28% mieszkańców całej Gminy), wysoki poziom osób korzystających ze świadczeń rodzinnych (Świerczów 0,67% mieszkańców całej Gminy, Os. Suszyce 0,13% mieszkańców całej Gminy, Os. Trzcince 0,54% mieszkańców całej Gminy). Osiedle jako jedyne jest nie podłączone do sieci kanalizacyjnej. Obszar na którym występuje zjawisko kradzieży z włamaniem. Na nim zlokalizowany jest budynek świetlicy wiejskiej (obecnie nie funkcjonuje), budynek mieszkań socjalnych (9 lokali), park (obecnie obszar zdegradowany), na terenie funkcjonuje jeden podmiot gospodarczy tj. sklep. Osiedle Świerczów swoją lokalizacją, liczbą ludności, brakiem aktywności społecznej przy jednoczesnym potencjale społecznym (w tym liczbie dzieci) wymaga działań sprzężonych wraz ze zmianami urbanistycznymi. Kompleksowość działań na tym terenie ma zapewnić rewitalizacja świetlicy oraz realizacja Programu Aktywności Lokalnej.

9.1. Wizja gminy

W wyniku przeprowadzonej delimitacji terenu przewidzianego do rewitalizacji, podjęto próbę stworzenia wizji, mającej na celu wyeliminowanie problemów ze wszystkich sfer, które wpływały na marginalizację obszaru kryzysowego.

Zakładany wizerunek wybranego obszaru powinien znamionować się parametrami wzmoczonej atrakcyjności dla zastanych mieszkańców gminy, jak również potencjalnych interesariuszy. Zakładane ramy czasowe wizji dotyczą okresu do 2023 roku, natomiast późniejsze kierunki rozwoju powinny dotyczyć rozszerzania perspektyw wyznaczonych w wykreowanej wizji. Konsekwencja poszczególnych grup interesariuszy w dążeniu do realizacji wyznaczonego obrazu gminy, powinna skutkować osiągnięciem założonych zamierzeń, przyczyniając się do wyprowadzenia zidentyfikowanych obszarów ze stanu kryzysowego.

Teren rewitalizacji jako obszar charakteryzujący się zrównoważonym rozwojem społeczno-gospodarczym, uwzględniającym uwarunkowania przestrzenne oraz środowiskowe.

Gwarantujący mieszkańcom wysokie warunki życia, poprzez dalszy rozwój bazy turystycznej, a także stałą poprawę infrastruktury społecznej, która zapewni wzrost atrakcyjności miejsca dla wszystkich grup interesariuszy.

Wizja gminy została wytyczona w harmonii z kierunkami rozwoju wyznaczonymi w pozostałych dokumentach strategicznych, w tym ze Strategią Rozwoju Gminy Lubniewice na lata 2014-2020 (Wizja: Gmina Lubniewice w 2020 r. to jeden z najważniejszych ośrodków turystyczno-rekreacyjnych Ziemi Lubuskiej oraz miejsce w którym dobrze się żyje, do którego chętnie się wraca i które przyciąga nowych mieszkańców”)¹⁴.

Misja gminy natomiast brzmi następująco:

Misją procesu rewitalizacji zdegradowanych obszarów Gminy Lubniewice jest tworzenie szans na rozwój mieszkańców, aktywizacja społeczności oraz uczynienie wskazanego terenu atrakcyjną i rozpoznawalną wizytówką regionu.

¹⁴ Strategia Rozwoju Gminy Lubniewice na lata 2014-2020, s. 53.

10. Cele rewitalizacji i kierunki działań

Proces wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji zdeterminowany jest występowaniem kryzysowych zjawisk z zakresu sfer społecznej, gospodarczej oraz przestrzenno-funkcjonalnej. Należy wyznaczyć zhierarchizowany system celów strategicznych oraz operacyjnych, a następnie zgodnie z planem działań, rzetelnie realizować ustalone założenia.

Cele strategiczne i operacyjne zostały wyznaczone metodą SMART. Analiza ta dotyczy kreowania przyszłych założeń na podstawie pięciu kryteriów, które w sposób syntetyczny gwarantują efektywność przyszłych działań.

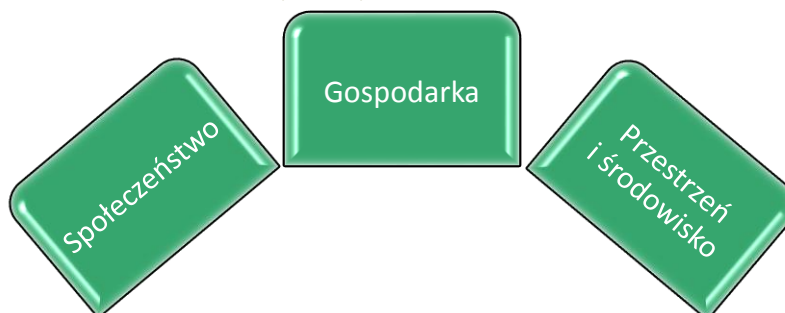
Rysunek 15. Specyfika metody SMART

Źródło: opracowanie własne

Podczas opracowywania celów strategicznych dla gminy Lubniewice oraz kierunków działań, wyznaczono trzy główne sfery determinujące oblicze rewitalizowanego obszaru.

Rysunek 16. Kryteria wydzielenia celów strategicznych

Źródło: opracowanie własne

10.1. Rekomendowane kierunki interwencji

Systematyka wyznaczania dla każdej ze sfer osobnych celów strategicznych, a następnie operacyjnych została opracowana w zgodzie z obowiązującymi dokumentami strategicznymi. Cele strategiczne formułują długoterminowe kierunki działań, natomiast cele operacyjne doprecyzowują aspekty wypracowanej koncepcji rozwoju.

Wyznaczone cele określają rezultaty o najważniejszym znaczeniu w długiej perspektywie i jednocześnie wyznaczają kierunki działań, co do przedsięwzięć właściwych dla koncepcji realizacji celu ogólnego rewitalizacji. Natomiast przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji obejmują ich konkretyzację, możliwą do podjęcia interwencji w danym obszarze. W celu porządkującym wszystkie szczegółowe cele i działania w ramach Programu podzielono ze względu na przeważające ich cechy, na trzy różne sfery działania. Na poniższym schemacie zaprezentowano cele Programu. Są to kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk odpowiadające zidentyfikowanym celom rewitalizacji:

Tabela 41. Matryca celów Programu Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023

Wizja			
<p>Teren rewitalizacji jako obszar charakteryzujący się zrównoważonym rozwojem społeczno-gospodarczym, uwzględniającym uwarunkowania przestrzenne oraz środowiskowe. Gwarantujący mieszkańcom wysokie warunki życia, poprzez dalszy rozwój bazy turystycznej, a także stałą poprawę infrastruktury społecznej, która zapewni wzrost atrakcyjności miejsca dla wszystkich grup interesariuszy.</p>			
Misja			
<p>Misją procesu rewitalizacji zdegradowanych obszarów Gminy Lubniewice jest tworzenie szans na rozwój mieszkańców, aktywizacja społeczności oraz uczynienie wskazanego terenu atrakcyjną i rozpoznawalną wizytówką regionu.</p>			
Obszary strategiczne	Społeczeństwo	Gospodarka	Przestrzeń i środowisko
Cele strategiczne	<p>Wzrost aktywności i integracji społecznej na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu i ubóstwu mieszkańców</p>	<p>Wzrost konkurencyjności lokalnej gospodarki, poprzez wspieranie przedsiębiorczości oraz aktywizację zawodową mieszkańców</p>	<p>Wzrost użyteczności infrastruktury technicznej uwzględniający zrównoważony rozwój oraz walory środowiskowe</p>

Cele operacyjne	Rozbudowa oraz ułatwienie dostępu do infrastruktury społecznej i kulturowej aktywizującej rozwój mieszkańców	Tworzenie atrakcyjnych uwarunkowań dla przedsiębiorców i inwestorów	Poprawa dostępności do przestrzeni publicznych i zachowanie walorów przyrodniczych gminy
	Aktywizacja społeczna oraz przeciwdziałanie procesowi wykluczenia społecznego	Wzrost aktywności zawodowej społeczności z terenów objętych rewitalizacją	Poprawa warunków życia mieszkańców obszaru
	Wsparcie rozwoju kapitału społecznego i ludzkiego mieszkańców	Wspieranie rozwoju sektora turystycznego	Wzrost jakości oraz dostępności do infrastruktury technicznej

Źródło: opracowanie własne

10.2. Opis kierunków interwencji i celów rewitalizacyjnych

Obszar strategiczny - społeczeństwo
Cel strategiczny: Wzrost aktywności i integracji społecznej na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu i ubóstwu mieszkańców

Uzasadnienie: Starania podejmowane w zakresie osiągnięcia wyznaczonego celu strategicznego mają w założeniu polepszyć jakość życia lokalnej społeczności z obszaru zdegradowanego oraz przywrócić ich integrację z resztą społeczeństwa.

Szczegółowa diagnoza obszarów kryzysowych wykazała, iż jednym z głównym problemów gminy jest niska dostępność do infrastruktury społecznej. Wysoki poziom zaplecza społecznego nie podnosi wyłącznie poziomu życia mieszkańców, wpływa także pozytywnie na atrakcyjność regionu, przyciągając potencjalnych inwestorów oraz turystów.

Infrastruktura społeczna spełnia dla mieszkańców gminy szereg funkcji:

- profilaktyczną – zabezpiecza przed szkodliwymi skutkami zjawisk, takich jak: ubóstwo, analfabetyzm, czy wykluczenie społeczne;

- kulturowo-wychowawczą – zapewnia rozrost obiektów edukacyjnych oraz kulturowych, podnosi poziom posiadanej wiedzy oraz przeżyć artystycznych wśród użytkowników infrastruktury;
- zdrowotną – zapewnienie mieszkańcom należytej opieki nad zdrowiem oraz udzielaniem wsparcia z zakresu negatywnych zjawisk społecznych;
- wypoczynkowo-rekreacyjną – polega na stworzeniu człowiekowi odpowiedniego zaplecza, oddziałującego na jego fizjologiczne właściwości¹⁵.

Działania z zakresu Programu Rewitalizacji powinny skupić się wokół zmian w podejściu mieszkańców do uczestnictwa w życiu publicznym. Na terenie Gminy Lubniewice odnotowano bardzo małą liczbę organizacji pozarządowych, które determinują możliwość partycypacji grup społecznych we współdecydowaniu w ważnych dla nich kwestiach. Bardzo ważnym aspektem jest promocja zaangażowania lokalnych społeczności w uczestniczeniu w życiu publicznym.

Tworząc program aktywizacji mieszkańców, należy zwrócić uwagę na osoby najbardziej potrzebujące (głównie osoby starsze oraz wykluczone społecznie). Budując zintegrowany program wsparcia tych grup osób, powinno się skupić na działaniach z zakresu ponownego ich włączenia do lokalnej społeczności.

Jednocześnie, (zgodnie z programami pomocy społecznej) należy w dalszym stopniu wspierać osoby potrzebujące (niepełnosprawne, rodziny na skraju ubóstwa itd.).

Cel strategiczny jest zgodny z politykami oraz strategiami na poziomie ponadnarodowym, krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

CEL REWITALIZACJI	<p>Wzrost aktywności i integracji społecznej na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu i ubóstwu mieszkańców</p> <p>Cel operacyjny 1: Rozbudowa oraz ułatwienie dostępu do infrastruktury społecznej i kulturowej aktywizującej rozwój mieszkańców</p> <p>Cel operacyjny 2: Aktywizacja społeczna oraz przeciwdziałanie procesowi wykluczenia społecznego</p> <p>Cel operacyjny 3: Wsparcie rozwoju kapitału społecznego i ludzkiego mieszkańców</p>
------------------------------	--

¹⁵ D. Starościc, K. Witkowski, *System infrastruktury społecznej w gminie*, Sulechów, 2008.

Wskaźniki rezultatu	Jednostka miary	Stan początkowy 2016 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
Liczba osób korzystających z nowej lub zmodernizowanej infrastruktury społeczno-rekreacyjnej (w tym mieszkańcy i turyści)	os.	10000	50000	Dane własne Gminy
Poprawa jakości życia mieszkańców przez zwiększenie dochodu na jednego mieszkańca (zgodnie z danymi GUS https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica)	%	4145,48	45000	Dane własne Gminy
Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach	szt.	249	251	Sprawozdania końcowe beneficjentów
Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w Gminie Lubniewice	szt.	155	124	Sprawozdania końcowe beneficjentów
Liczba osób bezrobotnych na terenie Gminy	szt.	139	108	Sprawozdania końcowe beneficjentów
Rozwój ekonomii społecznej poprzez utworzenie podmiotu tj. spółdzielni socjalnej osób prawnych	szt.	0	1	Dane własne Gminy, MGOPS
Nowe miejsca pracy – uzyskanie zatrudnienia przez osoby zagrożone wykluczeniem społecznym w przedsiębiorstwie społecznym	os.	0	5	Dane MGOPS
Długość zmodernizowanych dróg i chodników w obszarach objętych rewitalizacją	mb	0	2.220	Sprawozdania końcowe beneficjentów

Cel operacyjny 1: Rozbudowa oraz ułatwienie dostępu do infrastruktury społecznej i kulturowej aktywizującej rozwój mieszkańców

Kierunki działań:

- Wsparcie poprawy efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej,

- Prowadzenie działań i wsparcie renowacji, konserwacji, rewaloryzacji i restauracji obiektów zabytkowych,
- Prowadzenie i wsparcie przebudowy i rozbudowy obiektów zabytkowych,
- Ochrona i zachowanie zabytkowych ogrodów i parków,
- Rozwój i dostosowanie do potrzeb różnych grup wiekowych mieszkańców oferty kulturalnej i spędzania czasu wolnego,
- Tworzenie miejsc spotkań dla mieszkańców,
- Przygotowanie infrastruktury do opieki nad osobami starszymi (np. dom dziennego pobytu).

Cel operacyjny 2: Aktywizacja społeczna oraz przeciwdziałanie procesowi wykluczenia społecznego

Kierunki działań:

- Wsparcie tworzenia partnerstwa sfery biznesu i społecznej na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu na rynku pracy,
- Utworzenie i realizacja programów aktywności lokalnej,
- Utworzenie i realizacja programu integracji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami,
- Wsparcie tworzenia i działania podmiotów ekonomii społecznej, w tym współpraca z Ośrodkiem Wsparcia Ekonomii Społecznej,
- Utworzenie i wsparcie działania spółdzielni socjalnej,
- Wsparcie działań z zakresu pedagogiki ulicy,
- Utworzenie i wsparcie działania centrum integracji społecznej oraz klubów integracji społecznej,
- Wsparcie i tworzenie usług asystenta rodziny dla rodzin dysfunkcyjnych, usprawnienie systemu wsparcia dla rodzin,
- Zintensyfikowanie działań na rzecz promocji profilaktyki uzależnień wśród dzieci i młodzieży,
- Wsparcie i tworzenie usług asystenckich i opiekuńczych dla osób starszych.

Cel operacyjny 3: Wsparcie rozwoju kapitału społecznego i ludzkiego mieszkańców

Kierunki działań:

- Wsparcie pozaszkolnych form rozwoju mieszkańców w różnym wieku,
- Wprowadzenie do szkół dodatkowych zajęć z przedsiębiorczości, kształtujących wśród młodzieży aktywne i odpowiedzialne postawy,
- Wsparcie działania lokalnych liderów i organizacji pozarządowych,
- Wprowadzenie lokalnych animatorów życia społecznego,
- Wdrożenie prozdrowotnych programów profilaktycznych,
- Rozwój szkolnej oferty edukacyjnej i wspieranie kształcenia kadr pedagogicznych.

Obszar strategiczny - gospodarka

Cel strategiczny: Wzrost konkurencyjności lokalnej gospodarki poprzez wspieranie przedsiębiorczości oraz aktywizację zawodową mieszkańców

Uzasadnienie: Starania podejmowane w obszarze gospodarki powinny skupić się na rozwoju lokalnej przedsiębiorczości (skutkujące poprawą w popycie na pracę) oraz poprawie kompetencji pracowników.

Fundamentalnymi kwestiami negatywnie oddziałującymi na stan lokalnej gospodarki są:

- wysoki odsetek osób bezrobotnych (głównie długo pozostających bez pracy),
- niska liczba podmiotów gospodarczych.

Kluczowym elementem eliminowania zjawisk kryzysowych z obszarów zdegradowanych jest ograniczenie skali bezrobocia, które w największym stopniu wpływa na pozostałe kwestie związane z wykluczeniem społecznym. Należy zwrócić uwagę na fakt występowania na terenie gminy bezrobocia ukrytego (determinowanego pracą bez umów, sezonowością produkcji rolnej).

Rozwiązaniem problemu bezrobocia może stać się promocja przedsiębiorczości na terenie gminy. Działania polegające na ułatwieniu i uproszczeniu zakładania działalności gospodarczej, a także stworzeniu przez lokalne władze samorządowe korzystnych uwarunkowań powinny poprawić konkurencyjność lokalnych podmiotów oraz zwiększyć popyt na pracę.

Należy skupić się na rozwoju sektora turystycznego, który spośród wszystkich sektorów gospodarki przejawia w gminie najwyższy potencjał. Uwarunkowanie naturalne środowiska

oraz atrakcyjność krajobrazu niewątpliwie stanowią odpowiednie zaplecze, niezbędne do inwestycji w bazę rekreacyjno-turystyczną.

Ostatnim elementem poprawiającym stan lokalnej gospodarki powinny zostać kursy oraz szkolenia podnoszące kwalifikacje zawodowe mieszkańców. Wzrost kompetencji ludności będzie odnotowywał dwa pozytywne skutki:

- lepsze dopasowanie umiejętności mieszkańców do wymagań rynkowych,
- wzrost możliwości prowadzenia działalności gospodarczej (w wyniku dostępności wykwalifikowanych pracowników).

Cel strategiczny jest zgodny z politykami oraz strategiami na poziomie ponadnarodowym, krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

CEL REWITALIZACJI	Wzrost konkurencyjności lokalnej gospodarki poprzez wspieranie przedsiębiorczości oraz aktywizację zawodową mieszkańców Cel operacyjny 1: Tworzenie atrakcyjnych uwarunkowań dla przedsiębiorców i inwestorów Cel operacyjny 2: Wzrost aktywności zawodowej społeczności z terenów objętych rewitalizacją Cel operacyjny 3: Wspieranie rozwoju sektora turystycznego			
Wskaźniki rezultatu	<i>Jednostka miary</i>	Stan początkowy 2016 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
Liczba odrestaurowanych zabytków	szt.	0	3	Dane własne Gminy
Liczba odrestaurowanych parków, ogrodów	szt.	0	2	Dane własne Gminy
Liczba przeprowadzonych programów aktywności lokalnej	szt.	0	1	Dane własne Gminy
Liczba osób objętych Programem Aktywności Lokalnej	os.	0	23	Dane MGOPS
Rozwój ekonomii społecznej poprzez utworzenie podmiotu tj. spółdzielni socjalnej osób prawnych	szt.	0	1	Dane własne Gminy, MGOPS
Nowe miejsca pracy – uzyskanie zatrudnienia przez osoby zagrożone	os.	0	5	Dane MGOPS

wykluczeniem społecznym w przedsiębiorstwie społecznym				
Liczba stworzonych przestrzeni do inwestycji i rozwoju przedsiębiorczości.	szt.	3	7	Dane własne Gminy
Liczba udostępnionych i wypromowanych produktów turystycznych (miejsce atrakcyjnych turystycznie).	szt.	4	9	Dane własne Gminy
Liczba przedsięwzięć kulturalnych i społecznych przyciągających turystów, zrealizowanych przy współpracy z sektorem turystyki i samorządowym.	szt.	5	12	Dane własne Gminy

Cel operacyjny 1: Tworzenie atrakcyjnych uwarunkowań dla przedsiębiorców i inwestorów

Kierunki działań:

- Kreowanie pozytywnego wizerunku gminy przyjaznej inwestorom,
- Utworzenie centrum aktywności gospodarczej (wsparcie doradcze dla przedsiębiorców, pomoc w obsłudze firm),
- Tworzenie przestrzeni do inwestycji i rozwoju przedsiębiorczości.

Cel operacyjny 2: Wzrost aktywności zawodowej społeczności z terenów objętych rewitalizacją

Kierunki działań:

- Prowadzenie działań z zakresu aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych lub wchodzących na rynek pracy,
- Wsparcie działań rekwalfikacji zawodowej oraz doszkalania zawodowego mieszkańców,
- Utworzenie systemu wsparcia dla osób planujących założyć własną działalność gospodarczą,
- Rozwój Klubu Integracji Społecznej,
- Utworzenie podmiotu ekonomii społecznej tj. spółdzielni socjalnej
- Tworzenie programów aktywizujących zawodowo i przedsiębiorczo młodzież.

Cel operacyjny 3: Wspieranie rozwoju sektora turystycznego

Kierunki działań:

- Wsparcie poprawy energetycznej i wykorzystania OZE w branży turystycznej,
- Wsparcie tworzenia i promocji produktów turystycznych,
- Współpraca sektora turystyki i samorządowego w zakresie tworzenia i organizacji przedsięwzięć kulturalnych i społecznych przyciągających turystów.

Obszar strategiczny – przestrzeń i środowisko

Cel strategiczny: Wzrost użyteczności infrastruktury technicznej uwzględniający zrównoważony rozwój oraz walory środowiskowe

Uzasadnienie: Starania dotyczące poprawy funkcjonalności infrastruktury powinny skupić się wokół obszarów zdegradowanych, podnosząc jakość oraz dostęp do podstawowego zaplecza technicznego.

Obszar zdegradowany charakteryzuje się niskim poziomem zaplecza technicznego. Głównym odbiorcą tej infrastruktury i jej użytkownikiem nie są przedsiębiorcy, turyści, czy inwestorzy, lecz mieszkańcy. Posiadając ograniczone środki, należy zapewnić głównym interesariuszom najwyższy możliwy standard zaplecza technicznego.

Zgodnie z Programem Rewitalizacji, powinno skupić się na modernizacji istniejącej zdegradowanej infrastruktury. Bardzo ważnym aspektem jest odremontowanie budynków mieszkalnych oraz podniesienie standardu technicznego mieszkań poprzez podłączenie ich do sieci sanitarnej.

Konieczne jest stworzenie bazy kulturowej, integrującej lokalną społeczność oraz zapewniającą rozrywkę potencjalnym turystom. Infrastruktura rekreacyjna jest jednym z niezbędnych elementów spajających lokalne grupy społeczne, a także aktywizującym mieszkańców.

Cel strategiczny jest zgodny z politykami oraz strategiami na poziomie ponadnarodowym, krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

Wskaźniki rezultatu	Jednostka miary	Stan początkowy 2016 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru	CEL REWITALIZACJI
					Wzrost użyteczności infrastruktury technicznej uwzględniający zrównoważony rozwój oraz walory środowiskowe Cel operacyjny 1: Poprawa dostępności do przestrzeni publicznych i zachowanie walorów przyrodniczych gminy Cel operacyjny 2: Poprawa warunków życia mieszkańców obszaru Cel operacyjny 3: Wzrost jakości oraz dostępności do infrastruktury technicznej
Liczba stworzonych przestrzeni do inwestycji i rozwoju przedsiębiorczości	szt.	1	4	Dane własne Gminy	
Liczba wyremontowanych, zmodernizowanych przestrzeni publicznych	szt.	0	7	Dane własne Gminy	
Liczba dodatkowych osób korzystających z przestrzeni miejskiej (rynek)	os.	10.000	50.000	Dane własne Gminy	
Liczba dodatkowych osób korzystających z przestrzeni wiejskiej (sołectwo Rogi)	os.	0	15.000	Dane własne Gminy	
Liczba dodatkowych osób korzystających z przestrzeni miejskiej (osiedle Świerczów)	os.	0	202	Dane własne Gminy	
Liczba osób korzystających z nowej lub zmodernizowanej infrastruktury rekreacyjnej Gminy Lubniewice (ścieżki rekreacyjne, dydaktyczne, rowerowe, piasze, plaża, parki)	os.	10.500	65.000	Dane własne Gminy	
Liczba miejsc użyteczności publicznej dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych	szt.	0	7	Dane własne Gminy	

Cel operacyjny 1: Poprawa dostępności do przestrzeni publicznych i zachowanie walorów przyrodniczych gminy

Kierunki działań:

- Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych na rzecz wykorzystania OZE oraz ochrony środowiska i zachowania walorów przyrodniczych gminy,

- Wsparcie przeciwdziałania zjawisku niskiej emisji,
- Wsparcie wykorzystania walorów przyrodniczych na cele turystyczne,
- Remonty, modernizacja przestrzeni publicznych (np. rynek w Lubniewicach),
- Budowa ścieżek dydaktycznych, rowerowych i turystycznych.

Cel operacyjny 2: Poprawa warunków życia mieszkańców obszaru

Kierunki działań:

- Wsparcie poprawy efektywności energetycznej wielorodzinnych budynków mieszkalnych,
- Wsparcie wykorzystania Odnawialnych Źródeł Energii,
- Likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej,
- Wsparcie remontów części wspólnych budynków.

Cel operacyjny 3: Wzrost jakości oraz dostępności do infrastruktury technicznej

Kierunki działań:

- Poprawa stanu infrastruktury drogowej i pieszych ciągów komunikacyjnych,
- Wymiana oświetlenia na energooszczędne,
- Rozwój i renowacja liniowych sieci technicznych (np. sieć kanalizacyjna).

10.3. Uzasadnienie celów rewitalizacyjnych i ich wpływ na niwelowanie koncentracji zjawisk negatywnych

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Lubniewice na lata 2016-2023 zakłada realizację 9 celów operacyjnych, których wykonanie opierać się będzie na projektach rewitalizacyjnych. Projekty te zostaną wprowadzone w życie celem zlikwidowania lub ograniczenia zjawisk kryzysowych na obszarze zdegradowanym.

Celem określenia wpływu na zjawiska kryzysowe, poszczególnym celom operacyjnym przyporządkowano numerację:

- 1.1. Rozbudowa oraz ułatwienie dostępu do infrastruktury społecznej, poprawiająca warunki życiowe mieszkańców;
- 1.2. Aktywizacja społeczeństwa oraz przeciwdziałanie procesowi wykluczenia społecznego;
- 1.3. Polepszenie warunków materialnych społeczności z obszarów zdegradowanych;

- 2.1. Budowa atrakcyjnych uwarunkowań rynkowych dla lokalnych przedsiębiorców;
- 2.2. Wzrost kompetencji zawodowych społeczności z terenów objętych rewitalizacją;
- 2.3. Wspieranie rozwoju sektora turystycznego;
- 3.1. Budowa oraz poprawa jakości infrastruktury noclegowej, rekreacyjnej oraz gastronomicznej;
- 3.2. Stworzenie zaplecza społeczno-kulturowego aktywizującego rozwój mieszkańców;
- 3.3. Wzrost jakości oraz dostępności do infrastruktury technicznej.

Poziom oddziaływania oddzielnych celów operacyjnych na zjawiska kryzysowe, a tym samym słuszności ich realizacji został oszacowany na podstawie badania potrzeb rewitalizacyjnych w skali od 1 do 3, gdzie:

- 1: niski poziom wpływu na zjawisko kryzysowe;
- 2: średni poziom wpływu na zjawisko kryzysowe;
- 3: wysoki poziom wpływu na zjawisko kryzysowe.

Tabela 42. Wpływ celów operacyjnych z podziałem na rodzaje problemów

		Społeczeństwo			Gospodarka			Przeźren i infrastruktura		
Cele operacyjne:		1.1.	1.2.	1.3.	2.1.	2.2.	2.3.	3.1	3.2	3.3.
Problemy społeczne	kradzież mienia w stosunku do liczby mieszkańców	3	3	3	1	1	2	1	2	1
	kradzież z włamaniem w stosunku do liczby mieszkańców	3	3	3	1	1	2	1	2	1
	udział organizacji w liczbie ludności	2	3	2	2	2	3	2	3	2
	bezrobotni w stosunku do liczby mieszkańców	2	3	3	2	3	2	1	2	1
Problemy gospodarcze	długotrwanie bezrobotni w stosunku do liczby mieszkańców	2	3	3	2	3	2	1	1	1
	liczba nowych podmiotów gospodarczych w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców	1	3	3	3	3	3	2	1	2

		Społeczeństwo			Gospodarka			Przestrzeń i infrastruktura		
	mieszkania niewyposażone w kanalizację	3	3	3	2	1	2	2	3	3
Problemy przestrzenno-funkcyjne	liczba budynków wzniesionych przed 1989	2	3	2	2	1	3	3	2	3
	liczba budynków wzniesionych po 1989	2	2	2	2	1	2	3	2	3

Źródło: opracowanie własne

11. Lista planowanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

W ramach całościowego procesu rewitalizacji obszarów zdegradowanych, zaproponowano poniższe projekty:

11.1. Lista A: projekty kluczowe

1. Nazwa projektu: Rewitalizacja zaniedbanych zespołów pałacowo-parkowych w Lubniewicach.

Lokalizacja projektu: Stary i Nowy Zamek w Lubniewicach (ul. Gorzowska i Zamkowa w Lubniewicach) dz. nr 251/2 i 272/38;

Podmioty realizujące projekt: Centrum Zamek Sp. z o.o. Warszawa;

Opis stanu istniejącego: Projekt polega na rewitalizacji zaniedbanych zespołów pałacowo-parkowych w Lubniewicach.

Zgodnie z danymi uzyskanymi w trakcie przeprowadzonej diagnozy LPR oraz diagnoz zawartych w *Strategiach Rozwoju Gminy Lubniewice na lata 2014 – 2020* oraz *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lubniewice na lata 2016 – 2023* jednym z głównych problemów Gminy i miasta Lubniewice jest niewykorzystany potencjał turystyczny, zdegradowane obiekty w tym kompleks zamkowy w Lubniewicach, występowanie problemów społecznych tj. bezrobocie, nadużywanie środków psychoaktywnych, zła infrastruktura na obszarze rynku miejskiego, Parku Miłości im. Michaliny Wisłockiej, zamków i parku przy nich, plaży miejskiej, zgłoszono tu głównie problemy w niedoświetleniu ścieżek i miejsc użyteczności publicznej, co wpływa na brak poczucia bezpieczeństwa. Jednocześnie zauważono poważny problem z udostępnieniem infrastruktury dla osób z niepełnosprawnością.

Cel projektu: Inwestycja pozwoli na zachowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego. Inwestycja przywróci zespołom dawną świetność i pozwoli na ożywienie przyległych terenów. Obszarowi zostanie nadana nowa funkcja gospodarcza, co pozwoli nowo wyremontowanym obiektom (w tym park przypałacowy) stać się lokalnymi centrami kulturowymi i społecznymi, miejscami spotkań realizacji różnych działań aktywizacyjnych (w tym zapleczem dla prowadzenia i rozwijania organizacji pozarządowych) oraz miejscami prowadzenia działalności gospodarczej. Obszar ten jest miejscem uczęszczanym przez turystów

i mieszkańców (w tym osoby starsze) w ramach rekreacji, w szczególności w okresie wiosenno-letnim. Osoby te korzystają z atrakcyjnego usytuowania Obiektów i walorów środowiska naturalnego tj. parki i jeziora. Udostępnienie kompleksu zwiedzającym (jako zabytku, hotelu, restauracji) pozwoli podnieść walory turystyczne Gminy Lubniewice. Działanie to ożywi cały obszar, w tym miejsca użyteczności publicznej usytuowane wokół kompleksu tj. Park Miłości, ścieżki piesze i rowerowe, plaża miejska budują integralny zespół, który stanowi o atrakcyjności miasta Lubniewice;

Zakres realizowanych działań: Roboty obejmą prace konserwatorskie, roboty budowlane, instalacyjne, zagospodarowanie terenu przyległego, adaptację pomieszczeń na cele turystyczno-kulturalne;

Prognozowane rezultaty: Realizacja projektu pozwoli na udostępnienie tego obszaru na cele kulturalne oraz rekreacyjne;

Stary i Nowy Zamek w Lubniewicach usytuowany jest nad jeziorem Lubiąż w pobliżu miejsc użyteczności publicznej (głównych atrakcji Lubniewic) tj. Parku Miłości im. Michaliny Wisłockiej (miejsce opisywane w filmach oraz książkach), plaży miejskiej oraz Rynku Miejskiego, ciągów pieszo - rowerowych. Sprzężone działania rewitalizacyjne we wszystkich tych obszarach pozwolą na zwiększenie potencjału turystycznego Gminy, zwiększenie atrakcyjności Gminy dla przedsiębiorców a co za tym idzie rozwój lokalnego rynku pracy. W efekcie zakłada się zwiększenie liczby turystów odwiedzających Gminę, zwiększenie liczby zakładów pracy, zmniejszenie bezrobocia w Gminie, poprawę infrastruktury społecznej w tym udostępnienie jej osobom niepełnosprawnym.

Sposób oceny i miary: Zrewitalizowane obiekty przyciągną turystów, co pozwoli na znaczną aktywizację gospodarczą mieszkańców, szczególnie obszarów rewitalizacji do których w pierwszej kolejności oferty pracy będą kierowane. Odpowiednie zagospodarowanie tych miejsc pozwoli na osiągnięcie bardzo wysokiego poziomu przedsiębiorczości na tym obszarze;

CEL REWITALIZACJI	CEL STRATEGICZNY: Odnowa i nadanie funkcji rekreacyjnych obszarom zdegradowanym posiadającym walory turystyczne:			
Wskaźniki rezultatu	<i>Jednostka miary</i>	Stan początkowy 2016 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru

Liczba osób korzystających z nowej lub zmodernizowanej infrastruktury społeczno-rekreacyjnej (w tym mieszkańcy i turyści)	os.	10.000	50.000	Dane własne Gminy
Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zwiększenie dochodu Gminy na jednego mieszkańca	zł	4.145,48	4.500	Dane własne Gminy
Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach	szt.	247	249 (2 w ramach projektu)	Sprawozdania końcowe beneficjentów
Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w Gminie Lubniewice	os.	155	145	Sprawozdania końcowe beneficjentów
Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w Gminie Lubniewice	szt.	139	129 (10os. w projekcie)	Sprawozdania końcowe beneficjentów
Nowe miejsca pracy w podmiotach ekonomii społecznej – uzyskanie zatrudnienia przez osoby zagrożone wykluczeniem społecznym	os.	0	5	Dane własne Gminy
Rozwój ekonomii społecznej poprzez utworzenie podmiotu tj. spółdzielni socjalnej osób prawnych	szt.	0	1	Dane własne Gminy, MGOPS
CEL REWITALIZACJI	Wzrost konkurencyjności lokalnej gospodarki poprzez wspieranie przedsiębiorczości oraz aktywizację zawodową mieszkańców			
Wskaźniki rezultatu	<i>Jednostka miary</i>	Stan początkowy 2016 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
Liczba odrestaurowanych zabytków	szt.	0	3	Dane własne Gminy
Liczba odrestaurowanych parków, ogrodów	szt.	0	2	Dane własne Gminy
Rozwój ekonomii społecznej poprzez utworzenie podmiotu tj. spółdzielni socjalnej osób prawnych	szt.	0	1	Dane własne Gminy, MGOPS
Nowe miejsca pracy – uzyskanie zatrudnienia przez osoby zagrożone wykluczeniem społecznym	os.	0	5	Dane MGOPS

Liczba stworzonych przestrzeni do inwestycji i rozwoju przedsiębiorczości.	szt.	2	4	Sprawozdania końcowe beneficjentów
Liczba udostępnionych i wypromowanych produktów turystycznych (miejsc atrakcyjnych turystycznie).	szt.	2	4	Sprawozdania końcowe beneficjentów
Liczba przedsięwzięć kulturalnych i społecznych przyciągających turystów zrealizowanych we współpracy sektora turystyki i samorządowego.	szt.	3	6	Dane własne Gminy
CEL REWITALIZACJI	CEL STRATEGICZNY: Wzrost użyteczności infrastruktury technicznej uwzględniający zrównoważony rozwój oraz walory środowiskowe			
Wskaźniki rezultatu	<i>Jednostka miary</i>	Stan początkowy 2016 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
Liczba stworzonych przestrzeni do inwestycji i rozwoju przedsiębiorczości	szt.	2	4	Dane własne Gminy
Liczba wyremontowanych, zmodernizowanych przestrzeni publicznych	szt.	0	1	Dane własne Gminy
Liczba dodatkowych osób korzystających z przestrzeni miejskiej (rynek)	os.	10.000	50.000	Dane własne Gminy
Liczba osób korzystających z nowej lub zmodernizowanej infrastruktury rekreacyjnej (ścieżki rekreacyjne (dydaktyczne, rowerowe, piske, plaża, parki)	os.	10.000	50.000	Dane własne Gminy
Liczba miejsc użyteczności publicznej dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych	%	0	3	Dane własne Gminy

Czas trwania projektu: 2017-2021;

Szacunkowy koszt: 20 000 000,00 zł;

Potencjalne źródła finansowania: Środki własne i środki UE; w tym środki Regionalnego Programu Operacyjnego (EFS i EFRR) oraz środki Krajowych Programów Operacyjnych (EFS, EFRR, FS);

Dodatkowym efektem społecznym przedsięwzięcia rewitalizacyjnego będzie:

- Powierzchnia uporządkowanych przestrzeni publicznych;
- Powierzchnia przestrzeni publicznych, którym nadano nowe funkcje w tym funkcje społeczne;
- Liczba wypromowanych przedsięwzięć turystycznych i kulturalnych, związanych z realizacją Programu.

Ocena całościowa realizacji przedsięwzięcia, monitoring oraz ewaluację projektu, zgodność z założeniami programów strategicznych w tym Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023 będzie przeprowadzona przez Zespół ds. rewitalizacji (zgodnie z przyjętym systemem (wdrażania) programu rewitalizacji).

2. Nazwa projektu: Rewitalizacja miasta Lubniewice poprzez odnowę rynku i parku oraz zagospodarowanie przyległych im terenów.

Lokalizacja projektu: Plac Wolności – dz. nr 394, dz. nr 264 i 251/1, część ulic Jana Pawła II, Osadników Wojskowych; Park Miłości (dz. nr 369) i promenada (od SPA w stronę parku - dz. nr 318);

Podmioty realizujące projekt: Gmina Lubniewice;

Partnerzy w realizacji projektu: Przedsiębiorcy prywatni, mieszkańcy;

Opis stanu istniejącego:

Obszar objęty projektem stanowi: teren rynku miejskiego Plac Wolności, część ulicy Jana Pawła II oraz Osadników Wojskowych, teren Parku Miłości im. Dr Michaliny Wisłockiej (osławiony w literaturze i kinematografii), ciąg komunikacyjny pieszo – rowerowy prowadzący do plaży miejskiej usytuowanej nad jeziorem Lubiąż oraz w kierunku SPA (ciąg komunikacyjny usytuowany wzdłuż jeziora), zejście z rynku przez ul. Ogrodową do Jeziora Krajnik, a także teren plaży miejskiej.

Przedstawiony powyżej obszar jest terenem przyległym do obiektów zespołu pałacowo – parkowego w Lubniewicach. W całości obszar ten stanowi kompleks turystyczny, przyciągający ok 10.000 turystów rocznie. Infrastruktura obszaru wymaga rewitalizacji.

Obszar jest:

- a. nieprzystosowany dla osób z niepełnosprawnością (brak podjazdów, zjazdów, utwardzonych ścieżek, nierówne chodniki, ciąg komunikacji samochodowej przecinający szlak pieszo rowerowy),
- b. słabo oświetlony,
- c. niedoposażony w elementy małej architektury typu ławki, kosze na śmieci,
- d. obecna zabudowa terenu oraz zieleń miejskiej wymaga modernizacji.

Gospodarka Lubniewic zarówno jako miasta jak i Gminy opiera się na usługach. W znacznym stopniu są to usługi turystyczne. Baza noclegowa jest rozbudowana: hotele (SPA), ośrodki wczasowe, pensjonaty, domki letniskowe, pola namiotowe. Jednakże oferta dla odbiorcy końcowego powinna zostać poprawiona: niewystarczająca baza gastronomiczna, ograniczona oferta turystyczna w tym wypożyczalnie sprzętu tj. rowery, sprzęt wodny, a także niewystarczająca dostępność informacji turystycznej.

Dodatkowym znaczącym problemem w użytkowaniu obecnie przestrzeni miejskiej wskazanej w projekcie jest przeprowadzona droga dla pojazdów samochodowych (również aut dostawczych) przecinająca szlaki pieszo – rowerowe. Taki stan rzeczy powoduje wzrost zagrożenia dla mieszkańców oraz turystów odwiedzających Lubniewice, jednocześnie zaburza charakter rekreacyjny miejsca użyteczności publicznej.

Zgodnie z danymi uzyskanymi w trakcie przeprowadzonej diagnozy LPR oraz diagnoz zawartych w *Strategiach Rozwoju Gminy Lubniewice na lata 2014 – 2020* oraz *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lubniewice na lata 2016 – 2023* jednym z głównych problemów Gminy i miasta Lubniewice jest niewykorzystany potencjał turystyczny, zdegradowane obiekty w tym kompleks zamkowy w Lubniewicach, występowanie problemów społecznych tj. bezrobocie, nadużywanie środków psychoaktywnych, zła infrastruktura na obszarze rynku miejskiego, Parku Miłości, zespołu pałacowo - parkowego, plaży miejskiej.

Cel projektu: Rewitalizacja kompleksu służy nadaniu nowych funkcji społeczno-gospodarczych dla przedmiotowego miejsca. Nadanie nowych funkcji pobudzi ruch turystyczny w Gminie Lubniewice i ujednotli miejsca użyteczności publicznej celem stworzenia kompleksowej oferty dla mieszkańców i turystów.

Zakres realizowanych działań: Projekt polega na rewitalizacji zdegradowanego obszaru, znajdującego się w najbardziej reprezentatywnej części miasta Lubniewice, przylegającego do jezior Lubiąż oraz Krajnik. W skład prac oprócz działań dot. renowacji nawierzchni, budowy małej infrastruktury wejdzie również renowacja i rozbudowa zejść do jezior oraz uporządkowanie i remont Parku Miłości.

Prognozowane rezultaty: W wyniku realizacji projektu Gmina Lubniewicach odzyska centrum społeczno-gospodarczo-turystyczne. Realizacja projektu pozwoli na niwelowanie barier społecznych, gospodarczych i architektonicznych występujących na tym obszarze (bezrobocia, spożywania alkoholu w miejscach publicznych, niedostosowania przestrzeni dla osób niepełnosprawnych i starszych), a także znacząco podniesie poziom bezpieczeństwa w miejscowości.

Niwelowanie barier gospodarczych rozumie się przez pobudzenie lokalnej przedsiębiorczości. Działanie to nakierowane jest na wzroście zatrudnienia w podmiotach gospodarczych już istniejących oraz wroście liczby nowo powstałych punktów usługowo – handlowych. Ocenia się, iż pobudzenie ruchu turystycznego pozytywnie wpłynie na wzrost gospodarczy i działalność zlokalizowanych w tym obszarze podmiotów.

Usługi sprzątające oraz pielęgnacja terenów zielonych w nowo powstałej przestrzeni miejskiej Gmina Lubniewice zleci nowo powstałej spółdzielni – socjalnej, w której zostanie utworzonych 5 miejsc pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społeczno – zawodowym z terenu Gminy Lubniewice. Wpływa to na zmniejszenie poziomu bezrobocia, rozwój podmiotów ekonomii społecznej tj. KIS (osoby z KIS będą kierowana do spółdzielni), oraz spółdzielnia socjalna.

CEL REWITALIZACJI	CEL STRATEGICZNY: Odnowa i nadanie funkcji rekreacyjnych obszarom zdegradowanym posiadającym walory turystyczne:			
Wskaźniki rezultatu	<i>Jednostka miary</i>	Stan początkowy 2016 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru

Liczba osób korzystających z nowej lub zmodernizowanej infrastruktury społeczno-rekreacyjnej (w tym turyści)	os.	10.000	50.000	Dane własne Gminy
Poprawy jakości życia mieszkańców poprzez zwiększenie dochodu Gminy na jednego mieszkańca	zł	4.145,48	4.500	Dane własne Gminy
Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach	szt.	247	30 249 (2)	Sprawozdania końcowe beneficjentów
Spadek liczby świadczeń OPS z powodu bezrobocia na terenie Gminy	os.	155	145	Sprawozdania końcowe beneficjentów
Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w Gminie Lubniewice	szt.	139	120 (10os. w projekcie)	Sprawozdania końcowe beneficjentów
Nowe miejsca pracy w podmiotach ekonomii społecznej – uzyskanie zatrudnienia przez osoby zagrożone wykluczeniem społecznym	os.	0	5	Dane własne Gminy
Rozwój ekonomii społecznej poprzez utworzenie podmiotu tj. spółdzielni socjalnej osób prawnych	szt.	0	1	Dane własne Gminy, MGOPS
Długość zmodernizowanych dróg i chodników w obszarach objętych rewitalizacją	mb	0		Sprawozdania końcowe beneficjentów
CEL REWITALIZACJI	Wzrost konkurencyjności lokalnej gospodarki poprzez wspieranie przedsiębiorczości oraz aktywizację zawodową mieszkańców			
Wskaźniki rezultatu	<i>Jednostka miary</i>	Stan początkowy 2016 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
Rozwój ekonomii społecznej poprzez utworzenie podmiotu tj. spółdzielni socjalnej osób prawnych	szt.	0	1	Dane własne Gminy, MGOPS

Nowe miejsca pracy – uzyskanie zatrudnienia przez osoby zagrożone wykluczeniem społecznym	os.	0	5	Dane MGOPS
Liczba stworzonych przestrzeni do inwestycji i rozwoju przedsiębiorczości.	szt.	2	4	Sprawozdania końcowe beneficjentów
Liczba udostępnionych i wypromowanych produktów turystycznych (miejsc atrakcyjnych turystycznie)	szt.	2	4	Sprawozdania końcowe beneficjentów
Liczba przedsięwzięć kulturalnych i społecznych przyciągających turystów zrealizowanych we współpracy sektora turystyki i samorządowego	szt.	3	6	Dane własne Gminy
CEL REWITALIZACJI	CEL STRATEGICZNY: Wzrost użyteczności infrastruktury technicznej uwzględniający zrównoważony rozwój oraz walory środowiskowe			
Wskaźniki rezultatu	<i>Jednostka miary</i>	Stan początkowy 2016 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
Liczba dodatkowych osób korzystających z przestrzeni miejskiej (rynek)	os.	10.000	50.000	Dane własne Gminy
Liczba osób korzystających z nowej lub zmodernizowanej infrastruktury rekreacyjnej (ścieżki rekreacyjne (dydaktyczne, rowerowe, piske, plaża, parki)	os.	10.000	50.000	Dane własne Gminy
Liczba miejsc użyteczności publicznej dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych	%	0	3	Dane własne Gminy

Sposób oceny i miary: Zwiększyć dostępność do infrastruktury na działania aktywizacyjne dla mieszkańców / kulturalno-społeczne jak też gospodarcze (m.in. turystyka, handel).

Czas trwania projektu: 2017-2019;

Szacunkowy koszt: 2 800 000,00 zł;

Potencjalne źródła finansowania: Budżet Gminy Lubniewice, Fundusze Unii Europejskiej w tym środki Regionalnego Programu Operacyjnego (EFS i EFRR) oraz środki Krajowych Programów Operacyjnych (EFS, EFRR, FS);

Dodatkowym efektem społecznym przedsięwzięcia rewitalizacyjnego będzie:

- Powierzchnia uporządkowanych przestrzeni publicznych;
- Powierzchnia przestrzeni publicznych, którym nadano nowe funkcje w tym funkcje społeczne;
- Liczba wypromowanych przedsięwzięć turystycznych i kulturalnych, związanych z realizacją Programu.

Ocena całościowa realizacji przedsięwzięcia, monitoring oraz ewaluację projektu, zgodność z założeniami programów strategicznych w tym Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023 będzie przeprowadzona przez Zespół ds. rewitalizacji (zgodnie z przyjętym systemem wdrażania programu rewitalizacji).

3. Nazwa projektu: Rewitalizacja pałacu w Rogach.

Lokalizacja projektu: Pałac w Rogach dz. nr 136/6;

Podmioty realizujące projekt: Osoba prywatna (prywatny przedsiębiorca);

Opis stanu istniejącego: Projekt polega na rewitalizacji zdegradowanego zespołu pałacowo-parkowego w Rogach. Zespół pałacowo – parkowy obecnie znajduje się rękach prywatnych. Ma znaczenie historyczne, zarejestrowany jako zabytek, znajduje się pod opieką konserwatora zabytków. Zakłada się, iż w przyszłości zespół będzie stanowił kompleks rekreacyjno – turystyczny (winnica, hotel, centrum konferencyjne). W nowo powstałym kompleksie zespołu pałacowo-parkowym zatrudnienie znajdą okoliczni mieszkańcy. Obecnie firma zarządzająca obiektem zatrudnia 6 osób docelowo planuje się wzrost zatrudnienia do 40 osób (w tym około 10 z terenu Gminy Lubniewice). Rewitalizacja tej przestrzeni będzie oddziaływała na sytuację gospodarczą gminy Lubniewice poprzez zmniejszenie bezrobocia, rozwój turystyki, promocję

Gminy, rozwój bazy noclegowej Gminy Lubniewice. Zespół znajduje się na obszarze koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, jednocześnie występuje tam negatywne zjawiska gospodarcze tj. niski stopień przedsiębiorczości (agroturystyka oraz przedsiębiorstwo posiadające zespół pałacowo – parkowy) oraz słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw;

Cel projektu: Rewitalizacja obszaru o wysokim potencjale społeczno – gospodarczym i wysokim poziomie oddziaływania na Gminę Lubniewice. Inwestycja pozwoli na zachowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego, przywróci zespołowi dawną świetność i pozwoli na ożywienie przyległych terenów, przy jednoczesnym wpływie na zmniejszenie poziomu degradacji społeczno-gospodarczej Sołectwa Rogi i Gminy Lubniewice. Obszarowi zostanie nadana nowa funkcja gospodarcza, co pozwoli nowo wyremontowanemu obiektowi (w tym parkowi przypałacowemu) stać się lokalnym centrum kulturowym i społecznym, jako miejsce spotkań realizacji różnych działań aktywizacyjnych lub po prostu miejsce prowadzenia działalności gospodarczej.

Planowana inwestycja pobudzi społeczność lokalną do działań oddolnych na rzecz sołectwa (w tym rozwój organizacji pozarządowych i grup nieformalnych).

Przedsięwzięcie zlokalizowane jest poza terenem wyznaczonym do rewitalizacji, jednak jego realizacja w znacznym stopniu wpłynie na proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego wybranego terenu. Modernizacja budynku przyczyni się do stworzenia miejsca rekreacji i spędzania czasu wolnego przez mieszkańców oraz zapewni miejsca pracy dla co najmniej 10 osób z terenu Gminy w tym jednej z terenu sołectwa. Wybudowanie szlaku turystycznego, który łączyć będzie obiekty znajdujące się na terenie wyznaczonym do rewitalizacji, poskutkuje wzrostem atrakcyjności regionu, w tym wpływając na zmianę wizerunku obszarów o koncentracji negatywnych zjawisk.

Obiekt ma również służyć celom społecznym i kulturalnym (zaplanowano działalność kulturalną). Planowana inwestycja tj. utworzenie winnicy, hotelu oraz centrum konferencyjnego stanowi element rozwojowy Gminy poprzez podniesienie jej atrakcyjności, uzupełnienie oferty (razem z planowanymi inwestycjami w mieście Lubniewice).

Realizacja projektu – oddziaływanie społeczno – kulturalne w odniesieniu do Gminy Lubniewice:

- a. Zmniejszenie bezrobocia,
- b. Utworzenie nowego miejsca – atrakcji turystycznej,
- c. Podniesienie sołectwa Rogi ze stanu kryzysowego,
- d. Włączenie w nowe szlaki turystyczne (np. szlak wina i miodu),
- e. Uzupełnienie marki Lubniewice o produkt lokalny,
- f. Rozwój NGO,
- g. Poprawa jakości życia mieszkańców.

Zakres realizowanych działań: Roboty obejmą prace konserwatorskie, roboty budowlane, instalacyjne, zagospodarowanie terenu przyległego, adaptację pomieszczeń na cele turystyczno-kulturalne.

Prognozowane rezultaty: Realizacja projektu pozwoli na udostępnienie tego obszaru na cele kulturalne, rekreacyjne i gospodarcze.

Zakłada się utworzenie w Pałacu winnicy, obiektu hotelowego oraz centrum konferencyjnego (działalność gospodarcza o charakterze usługowym). Pobudzi to poziom lokalnej przedsiębiorczości (obecnie prosperuje na lokalnym rynku 1 agroturystyka (20 miejsc noclegowych oraz przedsiębiorstwo posiadające zespół pałacowo – parkowy), jednocześnie inwestycja wpłynie na wzrost poziomu zatrudnienia na lokalnym rynku. Lokalizacja pozwoli na rozwój obszaru turystycznego i oferty dla jej odbiorców.

Miejscowość Rogi jest częścią Szlaku Lubniewickich Legend i Tradycji Kulturowych (2011 – utworzenie). Szlak prowadzi przez Miasto Lubniewice oraz 3 sołectwa Gminy, etap w Rogach stanowi jego integralną część. Jest to jedna z nielicznych atrakcji miejscowości.

Dodatkowo miejscowość przecinają szlaki pieszo – rowerowe oraz szlak konny będące atrakcją Gminy Lubniewice.

Powstanie winnicy usytuowanej w Województwie Lubuskim (sygnującym się tradycjami winiarstwa) pozwoli na skierowanie oferty turystycznej do nowej grupy odbiorców. „Lubuski szlak wina i miodu” istniejący od 2007 roku skupia w swoim obszarze 32 winnice. Planowana inwestycja będzie ubiegać się o wpisanie w powyższy rejestr.

Miejsce to będzie mogło wyprodukować produkt lokalny, który w przyszłości ma możliwość stania się marką Gminy i będzie mogło być wpisane w rejestr produktów lokalnych.

Należy również podkreślić, że potrzeba rewitalizacji obiektu została wyraźnie zasygnalizowana w procesie konsultacji społecznych.

Sposób oceny i miary: Zrewitalizowane obiekty przyciągną turystów, co pozwoli na znaczną aktywizację społeczno-gospodarczą sołectwa Rogi, a tym samym Gminy Lubniewice. Odpowiednie zagospodarowanie tych miejsc pozwoli na osiągnięcie bardzo wysokiego poziomu przedsiębiorczości na tym obszarze.

Uzasadnienie wpisania projektu na Listę A: Projekt realizowany poza obszarem rewitalizacji bezpośrednio wpłynie na zmniejszenie liczby występowania problemów. Modernizacja budynku przyczyni się do powstania nowych miejsc pracy. Osoby obecnie wykluczone społecznie, będą miały możliwość poprawy warunków bytowych, poprzez podjęcie zatrudnienia w tym miejscu. Ponadto, realizacja projektu wzmocni jeden z efektów zaplanowanych kierunków działań (Rozbudowa oraz ułatwienie dostępu do infrastruktury społecznej i kulturowej aktywizującej rozwój mieszkańców), w kontekście aktywizacji kulturalnej mieszkańców. Przyjazna i zadbane przestrzeń publiczna zachęci mieszkańców do odwiedzania zrewitalizowanego obszaru, a także stanie się miejscem spotkań oraz organizacji wydarzeń społeczno-kulturalnych integrujących lokalną społeczność.

CEL REWITALIZACJI	CEL STRATEGICZNY: Odnowa i nadanie funkcji rekreacyjnych obszarom zdegradowanym posiadającym walory turystyczne:			
Wskaźniki rezultatu	Jednostka miary	Stan początkowy 2016 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
Liczba osób korzystających z nowej lub zmodernizowanej infrastruktury społeczno-rekreacyjnej (w tym turyści)	os.	0	15.000	Dane własne Gminy
Poprawy jakości życia mieszkańców poprzez zwiększenie dochodu Gminy na jednego mieszkańca	zł	4.145,48	4.500,00	Dane własne Gminy

Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach	szt.	2	3	Sprawozdania końcowe beneficjentów
Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w Gminie Lubniewice	os	155	145 (10 osób w projekcie)	Sprawozdania końcowe beneficjentów
Liczba osób bezrobotnych na terenie Gminy	os.	139	129 (10 os. w projekcie)	Sprawozdania końcowe beneficjentów
W tym: Sołectwo Rogi	os.	4	0	
Długość zmodernizowanych dróg i chodników w obszarach objętych rewitalizacją	mb	0	1600	Sprawozdania końcowe beneficjentów
CEL REWITALIZACJI	Wzrost konkurencyjności lokalnej gospodarki poprzez wspieranie przedsiębiorczości oraz aktywizację zawodową mieszkańców			
Wskaźniki rezultatu	<i>Jednostka miary</i>	Stan początkowy 2016 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
Liczba odrestaurowanych zabytków	szt.	0	1	Sprawozdania końcowe beneficjentów
Liczba odrestaurowanych parków, ogrodów	szt.	0	1	Sprawozdania końcowe beneficjentów
Liczba stworzonych przestrzeni do inwestycji i rozwoju przedsiębiorczości.	szt.	1	2	Sprawozdania końcowe beneficjentów
Liczba udostępnionych i wypromowanych produktów turystycznych (miejsc atrakcyjnych turystycznie)	szt.	1	2	Sprawozdania końcowe beneficjentów
Liczba przedsięwzięć kulturalnych i społecznych przyciągających turystów zrealizowanych we współpracy sektora turystyki i samorządowego	szt.	0	2	Dane własne Gminy

CEL REWITALIZACJI	CEL STRATEGICZNY: Wzrost użyteczności infrastruktury technicznej uwzględniający zrównoważony rozwój oraz walory środowiskowe			
Wskaźniki rezultatu	Jednostka miary	Stan początkowy 2016 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
Liczba stworzonych przestrzeni do inwestycji i rozwoju przedsiębiorczości	szt.	1	2	Sprawozdania końcowe beneficjentów
Liczba wyremontowanych, zmodernizowanych przestrzeni publicznych	szt.	0	1	Sprawozdania końcowe beneficjentów
Liczba dodatkowych osób korzystających z przestrzeni miejskiej (obszar rewitalizowany)	os.	0	15.000	Dane własne Gminy
Liczba osób korzystających z nowej lub zmodernizowanej infrastruktury rekreacyjnej (ścieżki rekreacyjne (dydaktyczne, rowerowe, pise, plaża, parki)	os.	500	15.000	Dane własne Gminy
Liczba miejsc użyteczności publicznej dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych	%	0	1	Sprawozdania końcowe beneficjentów

Czas trwania projektu: 2017-2021;

Szacunkowy koszt: 40 000 000,00 zł;

Potencjalne źródła finansowania: Fundusze Unii Europejskiej w tym środki Regionalnego Programu Operacyjnego (EFS i EFRR) oraz środki Krajowych Programów Operacyjnych (EFS, EFRR, FS);

Dodatkowym efektem przedsięwzięcia rewitalizacyjnego będzie:

- Powierzchnia uporządkowanych przestrzeni publicznych;

- Powierzchnia przestrzeni publicznych, którym nadano nowe funkcje w tym funkcje społeczne;
- Liczba wypromowanych przedsięwzięć turystycznych i kulturalnych, związanych z realizacją Programu.

Ocena całościowa realizacji przedsięwzięcia, monitoring oraz ewaluację projektu, zgodność z założeniami programów strategicznych w tym Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023 będzie przeprowadzona przez Zespół ds. rewitalizacji (zgodnie z przyjętym systemem (wdrażania) programu rewitalizacji).

4. Nazwa projektu: **Rozwój ekonomii społecznej w Gminie Lubniewice.**

Lokalizacja projektu: Gmina Lubniewice.

Podmioty realizujące projekt: Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubniewicach.

Partnerzy w realizacji projektu: Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej w Zielonej Górze, Powiatowy Urząd Pracy w Sulęcinie, Gmina Sulęcín.

Opis stanu istniejącego: Do czynników negatywnych w działalności społecznej na terenie Gminy Lubniewice można zaliczyć:

- brak podmiotów realizujących zadania zlecone z zakresu pomocy społecznej,
- brak ofert pracy dla mieszkańców terenów wiejskich, w szczególności miejscowości popegeerowskich,
- niska skuteczność pomocy w zakresie opieki nad osobami starszymi.

Do negatywnych zjawisk, które mają wpływ na funkcjonowanie społeczności Gminy należą:

- strukturalne bezrobocie, w tym duży odsetek bezrobotnych 55+ oraz osób młodych,
- zjawisko alkoholizmu,
- starzenie się społeczności lokalnej,
- wzrastająca liczba rodzin niepełnych,
- wzrost przestępczości.

Obecnie obserwujemy pogłębiającą się tendencję starzenia się społeczeństw, dotyczy to

w równym stopniu kraju, jak i Gminy. Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym oraz jej procentowy udział w całości populacji naszego państwa wciąż rośnie. Rodzi to nowe problemy: ludzie starsi znajdują się często w trudnej sytuacji materialnej, łączy się to dodatkowo z problemami zdrowotnymi oraz brakiem ofert spędzania czasu wolnego. Ludzie starsi objęci systemem pomocy społecznej w Gminie korzystają z następujących form pomocy:

- pomoc finansowana,
- usługi opiekuńcze,
- pomoc w załatwianiu spraw osobistych i urzędowych,
- pomoc w przygotowaniu dokumentacji do domu pomocy społecznej.

Ludzie starsi nie stanowią jednolitej grupy, należy wobec nich stosować zróżnicowane podejście, z jednej strony zachęcać i stwarzać warunki do utrzymywania aktywności osobistej, zawodowej i społecznej, z drugiej zaś zapewniać wsparcie i opiekę osobom niesamodzielnym.

Problem społeczny: Starzenie się populacji:

1. Systematyczny wzrost ludności w wieku poprodukcyjnym (zmniejszenie dzietności, odpływ ludzi młodych).
2. Wzrost zapotrzebowania na usługi opiekuńcze dla osób starszych i samotnych.
3. Niewielka aktywność społeczna i środowiskowa ludzi starszych.

Gmina Lubniewice niestety nie posiada wyspecjalizowanych jednostek w prowadzeniu aktywizacji społeczno-zawodowej z osobami niepełnosprawnymi, zagrożonymi wykluczeniem społecznym, borykającymi się z problemami ubóstwa, bezrobocia, długotrwałej i przewlekłej choroby, uzależnienia od alkoholu bądź narkotyków itp. Mówimy tu o ośrodkach wsparcia, klubach integracji społecznej, centrach integracji społecznej, spółdzielniach socjalnych, warsztatach terapii zajęciowej, zakładach aktywności zawodowej, dziennych domach pomocy, noclegowniach, schroniskach, jadalniach itp. Brak infrastruktury społecznej to dość poważny problem, który jednak otwiera bardzo duże możliwości dla istniejących i nowych organizacji pozarządowych.

Cel projektu:

Cel 1: Zmniejszenie stopy bezrobocia wśród mieszkańców gminy Lubniewice

- inicjowanie powstawania podmiotów ekonomii społecznej na terenie gminy Lubniewice poprzez m.in. promocję materiałów dotyczących ekonomii społecznej, organizację spotkań o tej tematyce, udostępnianie informacji o możliwościach rozwoju podmiotów ES, współpracę z partnerami i instytucjami/organizacjami w celu propagowania idei ES, np. z Ośrodkiem Wsparcia Ekonomii Społecznej;
- rozwój Klubu Integracji Społecznej.
- utworzenie Spółdzielni Socjalnej.
- stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Sulęcinie, ale też innymi instytucjami i organizacjami prowadzącymi działania z podobnego zakresu w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych, nawiązanie partnerstw biznesowych;
- promocja gminy jako obszaru inwestycyjnego poprzez m.in. organizację imprez i przedsięwzięć o zasięgu gminnym i ponadgminnym;
- wspieranie rozwoju turystyki, poprzez m.in. propagowanie zdrowego stylu życia przy wykorzystaniu istniejącej bazy w postaci np. ścieżek rowerowych czy szlaków turystycznych, promocję imprez odbywających się na terenie gminy;
- wzbogacenie oferty edukacyjnej dla dzieci i młodzieży, ale także osób dorosłych i starszych z wykorzystaniem pojawiających się możliwości w gminie oraz bazy istniejącej poza gminą;
- promocja trwałych form zatrudnienia.

Cel 2: Rozwój systemu zabezpieczenia i aktywizacji osób starszych

- rozwój systemu usług opiekuńczych i propagowanie działań podejmowanych na rzecz grupy osób starszych;
- organizacja imprez dedykowanych osobom starszym i angażowanie tej grupy w realizację dotychczasowych przedsięwzięć;
- włączanie osób starszych w życie społeczności lokalnej poprzez np. uczestnictwo w organizacjach pozarządowych;
- rozwój wolontariatu i asystentury dla osób starszych;

Cel 3: Rozwój ekonomii społecznej

- Wzmocnienie roli podmiotów ekonomii społecznej we wspólnotach samorządowych,

- Powstanie i utrzymanie miejsc pracy w podmiotach ekonomii społecznej i przedsiębiorstwach społecznych,
- Wzrost mechanizmów zarządzania i koordynowania polityki ekonomii społecznej,
- Wzrost kompetencji w obszarze ekonomii społecznej w społeczeństwie,
- Tworzenie partnerstw i sojuszy wzmacniających społeczności lokalne między sferą biznesu oraz sektorem ekonomii społecznej,
- Rozwój ekonomii społecznej na obszarach wiejskich.

Projekt wpisuje się w założenia zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lubniewice na lata 2016-2023. Obszary działalności spółdzielni socjalnej dążą do realizacji celu, jakim jest stworzenie dostępnego dla obywateli, dobrego jakościowo systemu usług społecznych, który będzie realizowany na podstawie własnych zasobów wspólnoty.

Spółdzielnia socjalna założona przez samorząd terytorialny ma możliwość realizowania nie tylko zadań samorządowych, ale również pozyskiwania zleceń na rynku, dzięki czemu poszerza swoje możliwości ekonomiczne.

Prognozowane rezultaty:

- zmniejszenie stopy bezrobocia wśród mieszkańców Gminy Lubniewice;
- rozwój systemu zabezpieczenia i aktywizacji osób starszych;
- aktywizacja społeczno – zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- rozwój ekonomii społecznej.

Sposób oceny i miary:

- liczba powstałych podmiotów ekonomii społecznej;
- liczba rozdanych materiałów dotyczących ekonomii społecznej;
- liczba spotkań na temat ES;
- porozumienie z Powiatowym Urzędem Pracy w sprawie współpracy;
- liczba świadczeń z pomocy społecznej udzielonych z tytułu bezrobocia;
- liczba klientów pomocy społecznej objętych kontraktem socjalnym;
- liczba osób aktywnymi formami wsparcia;
- liczba udzielanych usług opiekuńczych;
- liczba opiekunek/opiekunów osób starszych;
- liczba imprez dedykowanych osobom starszym i angażującym je w ich realizację;

- liczba starszych członków organizacji pozarządowych;
- liczba wolontariuszy;
- liczba asystentów osób starszych,
- liczba osób zaangażowanych w ekonomię społeczną,
- liczba działających podmiotów ekonomii społecznej,
- liczba działających przedsiębiorstw społecznych.

CEL REWITALIZACJI	CEL STRATEGICZNY: Odnowa i nadanie funkcji rekreacyjnych obszarom zdegradowanym posiadającym walory turystyczne;			
Wskaźniki rezultatu	Jednostka miary	Stan początkowy 2016 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
Liczba osób korzystających z nowej lub zmodernizowanej infrastruktury społeczno-rekreacyjnej – biuro spółdzielni (w tym mieszkańcy i turyści)	os.	0	50	Dane własne Gminy
Poprawa jakości życia mieszkańców przez zwiększenie dochodu na jednego mieszkańca (zgodnie z danymi GUS https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica)	%	4.145,48	4.500,00	Dane własne Gminy
Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach	szt.	0	1	Sprawozdania końcowe beneficjentów
Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w Gminie Lubniewice	os.	155	150	Sprawozdania końcowe beneficjentów
Spadek liczby osób bezrobotnych na terenie Gminy	szt.	139	134 (5 osób w projekcie)	Sprawozdania końcowe beneficjentów
Nowe miejsca pracy w podmiotach ekonomii społecznej – uzyskanie zatrudnienia przez osoby zagrożone wykluczeniem społecznym	os.	0	5	Dane własne Gminy

Rozwój ekonomii społecznej poprzez utworzenie podmiotu tj. spółdzielni socjalnej osób prawnych	szt.	0	1	Dane własne Gminy, MGOPS
CEL REWITALIZACJI	Wzrost konkurencyjności lokalnej gospodarki poprzez wspieranie przedsiębiorczości oraz aktywizację zawodową mieszkańców			
Wskaźniki rezultatu	<i>Jednostka miary</i>	Stan początkowy 2016 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
Liczba przeprowadzonych programów aktywności lokalnej	szt.	0	1	Dane własne Gminy
Liczba osób objętych Programem Aktywności Lokalnej	os.	0	23	Dane MGOPS
Rozwój ekonomii społecznej poprzez utworzenie podmiotu tj. spółdzielni socjalnej osób prawnych	szt.	0	1	Dane własne Gminy, MGOPS
Nowe miejsca pracy – uzyskanie zatrudnienia przez osoby zagrożone wykluczeniem społecznym	os.	0	5	Dane MGOPS
Liczba stworzonych przestrzeni do inwestycji i rozwoju przedsiębiorczości	szt.	0	1	Sprawozdania końcowe beneficjentów
CEL REWITALIZACJI	CEL STRATEGICZNY: Wzrost użyteczności infrastruktury technicznej uwzględniający zrównoważony rozwój oraz walory środowiskowe			
Wskaźniki rezultatu	<i>Jednostka miary</i>	Stan początkowy 2016 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
Liczba dodatkowych osób korzystających z przestrzeni miejskiej (siedziba spółdzielni)	os.	0	50	Dane własne Gminy

Czas trwania projektu: 2017-2023;

Koszt projektu: 126 000,00 zł;

Potencjalne źródła finansowania: Budżet Gminy Lubniewice, Fundusze Unii Europejskiej w tym środki Regionalnego Programu Operacyjnego (EFS i EFRR) oraz środki Krajowych Programów Operacyjnych (EFS, EFRR, FS);

Dodatkowym efektem społecznym przedsięwzięcia rewitalizacyjnego będzie:

- Powierzchnia uporządkowanych przestrzeni publicznych;
- Powierzchnia przestrzeni publicznych, którym nadano nowe funkcje w tym funkcje społeczne;
- Liczba wypromowanych przedsięwzięć turystycznych i kulturalnych, związanych z realizacją Programu.

Ocena całościowa realizacji przedsięwzięcia, monitoring oraz ewaluację projektu, zgodność z założeniami programów strategicznych w tym Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023 będzie przeprowadzona przez Zespół ds. rewitalizacji (zgodnie z przyjętym systemem (wdrażania) programu rewitalizacji).

5. Nazwa projektu: Program Aktywności Lokalnej dla Gminy Lubniewice na lata 2016-2022.

Lokalizacja projektu: Gmina Lubniewice, Miasto Lubniewice/ Osiedle Świerczów;

Podmioty realizujące projekt: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubniewicach;

Opis stanu istniejącego: Projekt w głównej mierze odpowiada na problem wykluczenia społecznego z tytułu ubóstwa, niepełnosprawności, starości, emigracji zarobkowej członków rodzin. Jest to problem, który narasta, dlatego podjęcie prób rozwiązania go wydaje się sprawą priorytetową. Problem wskazany jest zarówno w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lubniewice na lata 2016-2023 jak i Krajowym Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Dokumenty strategiczne na poziomie krajowym i ponadnarodowym wskazują go jako jeden z ważniejszych. Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym musi opierać się na eliminowaniu barier, na które napotykać osoby wykluczone lub zagrożone wykluczeniem społecznym. Ponadto realizacja projektu przyczyni się do rozwiązania czy złagodzenia innych dotyczących Gminę problemów wskazanych w tejże Strategii, takich jak mała integracja społeczna, niewystarczająca liczba programów promujących właściwe postawy czy braki kadrowe w instytucjach.

Gminę Lubniewice zamieszkuje 3181 mieszkańców (dane na koniec 2015 r.), Liczba mieszkańców w latach 2013 – 3154 (w tym 1588 kobiet, 1566 mężczyzn), 2014 r. – 3154 (w tym 1588 kobiet, 1566 mężczyzn), 2015 r. – 3181 (w tym 1598 kobiet, 1583 mężczyzn). Blisko 2/3 (tj. 2027 os. co daje 64 % ogólnej liczby lud.) to ludność samych Lubniewic. Pozostałe miejscowości liczą odpowiednio: Glisno – ok. 781 mieszkańców (24 %), Jarnatów – 317 osób (10%) i Rogi – 53 osoby (2 %). Liczba ludności gminy w okresie 2013-2015 nieco wzrosła. Z danych statystycznych Powiatowego Urzędu Pracy w Sulęcinie wynika, że w Powiecie Sulęcińskim stopa bezrobocia od stycznia br. (12,7%) maleje i na koniec czerwca 2016 r. wyniosła 10,4%.

Wg. danych statystycznych PUP w Sulęcinie na dzień 31 grudnia 2015 roku osób bezrobotnych było 139 (w tym 77 mężczyzn, 62 kobiet), Osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych 35 (w tym 20 kobiet, 15 mężczyzn), osób długotrwale bezrobotnych 84 (w tym 34 kobiet, 50 mężczyzn). Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubniewicach swoim zasięgiem działania obejmuje teren Gminy Lubniewice. Pomoc finansową zgodnie z ustawą o pomocy społecznej w roku 2015 r. otrzymało 126 rodzin o łącznej liczbie 269 osób w rodzinach. W tym:

- zasiłek okresowy przyznano 114 rodzinom, w szczególności z następujących powodów: bezrobocia: 94 rodzinom, długotrwałej choroby: 17 rodzinom, niepełnosprawności: 30 rodzinom, z innych powodów: 4 rodzinom. Na ten cel wydatkowano kwotę w wysokości 196 981,20 zł;
- zasiłek stały — z tej formy pomocy skorzystało 32 osób w tym: dla osoby samotnie gospodarującej – 20 osób; dla osoby pozostającej w rodzinie - 12 osób.

Świadczenie to sfinansowane jest z budżetu państwa w formie dotacji na zadania własne. Na to zadanie wydatkowano w roku 2015 r. kwotę w wysokości 127 536,85 zł. Na świadczenia rodzinne i fundusz alimentacyjny w 2015 roku wydano środki na ogólną kwotę 763 345,91 zł. Na świadczenia rodzinne w roku 2015 r. wydatkowano kwotę w wysokości 584 845,50 zł, z której skorzystało 171 rodzin (w tym 149K, 22M). Z tytułu Funduszu alimentacyjnego w roku 2015 r. na ten cel wydatkowano kwotę w wysokości 134 300,00 zł dla 27 osób uprawnionych.

Z programu 500+ na podstawie ustawy pomoc państwa w wychowaniu dzieci w I półroczu 2016 roku skorzystało 164 wnioskodawców (w tym 139 K, 25M). Na pomoc materialną dla uczniów w formie zasiłków szkolnych i stypendiów szkolnych wydatkowano kwotę w wysokości 53 980,00 zł. Z tej formy pomocy skorzystało 36 osób. Formy udzielonej pomocy

materialnej: stypendium szkolne – objętych wsparciem jest 36 osób (w tym 20K, 16M), zasiłek szkolny — objętych wsparciem jest 6 osób (6K). Z usług opiekuńczych w roku 2015 r. skorzystało 7 osób. Ze specjalistycznych usług opiekuńczych w ramach terapii w roku 2015 skorzystała 1 osoba (1 kobieta). Na ten cel wydatkowano kwotę w wysokości 5 600,00 zł. Dodatki mieszkaniowe: Na ten cel wydatkowano w roku 2015 r. kwotę w wysokości 35 488,49 zł, pomocy udzielono 19 rodzinom (w tym wnioskodawcami byli 9M, 10K). Dodatek energetyczny wypłacano dla 1 rodziny. Jego koszt wyniósł 170,80 zł (wnioskodawca 1M).

Prawidłowe zdiagnozowanie przyczyn wykluczenia społecznego staje się podstawą do świadczenia skutecznej i efektywnej pomocy osobom i rodzinom, które tego doświadczają. Po zdiagnozowaniu potrzeb UP pod względem zastosowania instrumentu aktywizacji edukacyjnej nie stwierdzono na dzień składania wniosku konieczności użycia tego rodzaju wsparcia. Jednak, gdy w trakcie realizacji ścieżki reintegracji wnioskodawca i UP stwierdzą potrzebę wprowadzenia instrumentu aktywizacji edukacyjnej, deklaruje się zastosowanie tego instrumentu.

Cel projektu: Głównym celem projektu będzie wzrost szans na zatrudnienie osób pozostających bez pracy oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez zastosowanie wobec nich usług aktywnej integracji o charakterze: społecznym, zawodowym, edukacyjnym i zdrowotnym. Projekt współfinansowany z EFS w ramach działania 7.1 RPO – Lubuskie 2020 realizowany będzie na terenie miasta i Gminy Lubniewice, Powiat Sulęciński, województwo lubuskie w okresie od 01.01.2017 r. do 31.12.2018 r. Biuro projektu znajduje się w budynku MGOPS. W ramach projektu wsparciem zostaną objęte co najmniej 23 osoby (10K, 13M) zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, z czego 9 osób wraz z otoczeniem zostaną objęte Programem Aktywności Lokalnym.

Realizacja projektu przyczyni się do wzrostu integracji osób i środowisk uczestniczących, dzięki kompleksowemu podejściu do uczestników projektu, co w praktyce oznacza wykorzystanie kilku instrumentów aktywnej integracji.

Zakres realizowanych działań: Projekt przewiduje wdrożenie instrumentów aktywizacji zawodowej wyłącznie przez podmioty wyspecjalizowane w zakresie aktywizacji zawodowej (typ I Programu) tj. Klub Integracji Społecznej (KIS) działający przy MGOPS w Lubniewicach. Zatrudnieni w nim specjaliści przeprowadzą w ramach realizacji projektu warsztaty, szkolenia, kursy zawodowe. Wszelkie działania zostaną indywidualnie dobrane do

potrzeb uczestników a działania zostaną zdiagnozowane na etapie rekrutacji (ankieta diagnostyczna), cele wskazania indywidualnych ścieżek reintegracji (IŚR), zbadania możliwości, kwalifikacji, kompetencji i możliwości uczestników.

W ramach aktywizacji zawodowej udzielone zostanie wsparcie odpowiadające lokalnemu rynkowi pracy min.: kurs gastronomiczny, BHP i PPOŻ, HCCAP, kurs stolarski, warsztat remontowo-naprawczy, zagospodarowanie terenów zielonych, usługi opiekuńcze i asystenckie, pierwsza pomoc.

Działania te zostaną dopełnione przez:

- indywidualne i grupowe spotkania z psychologiem. Działanie to zapewni kompatybilność zastosowanego wsparcia. Praca indywidualna nakierowana na likwidację barier, problemów osobistych. Spotkania grupowe nakierowane na reintegrację w społeczności lokalnej, podniesienie wiary w siebie i swoje możliwości, wzrost umiejętności komunikacyjnych i autoprezentacji.
- Warsztat Umiejętności Społecznych — Budowanie poczucia własnej wartości i motywacji do działania mające na celu: rozwijanie otwartej postawy wobec zmian, zwiększenia świadomości siebie, praca nad świadomym dokonywaniem wyborów i podejmowaniem decyzji życiowych, pobudzanie motywacji do aktywnego działania w kreowaniu własnej przyszłości, przybliżenie uczestnikom zajęć wiedzy i praktycznych umiejętności z zakresu motywacji, rozpoznanie osobistego poziomu oraz kierunku motywacji, rozpoznanie swoich wartości i potrzeb w aspekcie motywowania się, zapoznanie z technikami motywowania siebie do podjęcia działania, i inne.
- Modułowy trening kompetencji socjalnych i interpersonalnych. Celem warsztatów jest aktywizacja osób w szczególnej sytuacji życiowej i zawodowej poprzez integrację na rynku pracy przez zastosowanie nowych instrumentów prewencyjno-doradczych. Zastosowane metody w ramach warsztatów zmotywują uczestników do działań w wyniku których: określą potencjał zawodowy uczestników; otworzą ich na otoczenie, poznają własną wartość; poprawią swój wizerunek, zadbają o zdrowie swoje oraz rodziny, wyznaczą sobie cel i będą dążyć do jego zrealizowania, podniosą świadomość społeczną.

- indywidualne i grupowe spotkania z doradcą zawodowym – zajęcia grupowe: Trening umiejętności poruszania się po rynku pracy. Indywidualne spotkania z doradcą zawodowym mające na celu określenie profilu zawodowego, zbadanie możliwości i sposobów powrotu na rynek pracy lub/i możliwości poprawy indywidualnej sytuacji zawodowej poprzez zwiększenie atrakcyjności zawodowej.

Zadanie aktywna integracja zrealizowane zostanie dwufazowo:

1. Realizacja programu aktywności lokalnej: miejsce realizacji Os. Świerczów, Gm. Lubniewice. W miejscu realizacji PAL zlokalizowany został budynek mieszkań socjalnych (9 lokali). W ramach realizacji PAL-u zaangażowanych do projektu zostanie 9 os. oraz otoczenie. Przewiduje się organizację dwóch ognisk integracyjnych oraz spotkania na zakończenie realizacji projektu, na którym zostaną podsumowane wszelkie działania podjęte w latach 2017-2018.

Program aktywności lokalnej zostanie przeprowadzony pod przewodnictwem koordynatora projektu, animatora lokalnego, asystenta osoby niepełnosprawnej oraz pracownika socjalnego realizującego pracę socjalną na terenie Os. Świerczów.

W ramach realizacji projektu przewiduje się:

- Adaptację przestrzeni wspólnej w owym lokalu tj. pokój dzienny, łazienki, pozostała przestrzeń wspólna;
- adaptację przestrzeni rekreacyjnej zewnętrznej;
- utworzenie wspólnego ogrodu komunalnego (działanie od podstaw);
- działania na terenie Osiedla Świerczów: wyznaczenie ścieżki rekreacyjnej, uprzątnięcie i oznakowanie Parku w Świerczowie.

Celem realizacji zadania planuje się dokonanie zakupu wszelkich niezbędnych narzędzi w tym: sprzętu ogrodniczego, narzędzi do aranżacji przestrzeni wspólnej (rekreacyjnej) dostosowanych do potrzeb mieszkańców (np. farby, pędzle, naklejki naścienne, płytki, zasłony, elementy dekoracyjne, materiały na ławki, nasiona ogrodnicze (murawa, sadzonki warzyw). Uczestnicy PAL również będą uczestniczyć w aktywizacji zawodowej realizowanej przez KIS.

2. Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców Gminy Lubniewice na podstawie zawartego kontraktu socjalnego to zadanie realizowane w siedzibie MGOPS. W ramach zadania przewiduje się uczestnictwo 23 osób w Klubie Integracji Społecznej działającym przy MGOPS w Lubniewicach. Koordynację powierza się

Koordinatorowi projektu oraz asystentowi osoby niepełnosprawnej, w działanie włączeni zostaną pracownicy socjalni realizujący pracę socjalną na terenie Gminy Lubniewice. Zaproponowane wsparcie jest zgodne z zapisami Wytycznych rozdział 5 pkt 4 –IZ RPO które wskazują, że proces wsparcia osób, rodzin i środowisk zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym odbywa się w oparciu o ścieżkę reintegracji, stworzoną indywidualnie dla każdej osoby, rodziny, środowiska zagrożonego ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, z uwzględnieniem diagnozy sytuacji problemowej, zasobów, potencjału, predyspozycji, potrzeb. W ramach ścieżki reintegracji, obok usług aktywnej integracji, mogą być realizowane usługi społeczne, o ile jest to niezbędne dla zapewnienia indywidualizacji i kompleksowości wsparcia dla konkretnej osoby, rodziny czy środowiska i przyczynia się do realizacji celów aktywnej integracji.

Stosowanie ścieżki reintegracji pozwoli na dostosowanie działań indywidualnie do uczestnika projektu. Działanie takie korzystnie wpłynie na proces wsparcia i reintegracji społeczno-zawodowej osoby korzystającej ze wsparcia.

W przypadku projektów przewidujących szkolenia, szkolenie kończy się dokumentem potwierdzającym kwalifikacje. Ponadto zapewnia się, iż egzaminy zostaną przeprowadzone przez uprawnioną do tego instytucję. Projekt ukierunkowany jest na trwały udział kobiet w zatrudnieniu i rozwoju ich kariery zawodowej, a tym samym zwalczanie feminizacji ubóstwa, zmniejszenie podziału ze względu na płeć i zwalczanie stereotypów dotyczących płci na rynku pracy. W zakresie kształcenia i szkolenia — upowszechnienie godzenia życia zawodowego i prywatnego oraz równego podziału obowiązków związanych z opieką pomiędzy mężczyznami i kobietami zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego nr 1304/2013, Art. 7. Promowanie równości między kobietami i mężczyznami.

Wszystkie informacje zostaną oznakowane logotypami UE i RPO Lubuskie 2020, jak również wszyscy uczestnicy dostaną pełną informację, że koszty związane z udziałem w projekcie są dofinansowane ze środków UE. Informacje o realizacji będą prezentowane mieszkańcom Gminy w formie ulotek i plakatów, strony internetowej oraz za pośrednictwem pracowników MGOPS.

Zaplanowany okres uczestnictwa w projekcie do 24 miesięcy — zgodny z indywidualną ścieżką reintegracji.

Koszt wsparcia przypadający na jednego uczestnika projektu nie przekracza 10 000 zł.

Prognozowane rezultaty: W ramach realizacji Programu Aktywności Lokalnej planuje się przeprowadzenie działań rewitalizacyjnych na terenach wiejskich Oś Świerczów, które będą służyły społeczności lokalnej w celu realizacji integracji społecznej i kontynuacji zainicjowanych w ramach projektu działań o charakterze kulturalno-sportowo-rekreacyjnym dla całych rodzin.

Kontynuacja współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Sulęcinie, dotyczącej aktywizacji zawodowej klientów OPS w Sulęcinie. Archiwizacja dokumentacji projektu przez niezbędny okres, wynikający z prawa krajowego, unijnego i zasad projektowych.

Sposób oceny i miary: Pomiar wskaźnika odbywać się będzie na podstawie analizy dokumentów:

- Deklaracji uczestnictwa w projekcie,
- Podpisanych kontraktów socjalnych,
- Podpisanych IŚR,
- List obecności,
- dokumentacji fotograficznej,
- dzienników zajęć (KIS),
- uzyskane certyfikaty, zaświadczenia, dyplomy,
- Dokumentacja fotograficzna.

CEL REWITALIZACJI	CEL STRATEGICZNY: Odnowa i nadanie funkcji rekreacyjnych obszarom zdegradowanym posiadającym walory turystyczne:			
Wskaźniki rezultatu	Jednostka miary	Stan początkowy 2016 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
Liczba osób korzystających z nowej lub zmodernizowanej infrastruktury społeczno-rekreacyjnej (w tym mieszkańcy i turyści)	os.	0	201	Dane własne Gminy
Poprawa jakości życia mieszkańców przez zwiększenie dochodu na jednego mieszkańca	zł	4.145,48	4.500,00	Dane własne Gminy

(zgodnie z danymi GUS https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica)				
Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach	szt.	1	1	Sprawozdania końcowe beneficjentów
Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w Gminie Lubniewice	szt.	155	124	Sprawozdania końcowe beneficjentów
Liczba osób bezrobotnych na terenie Gminy	szt.	139	108	Sprawozdania końcowe beneficjentów
Nowe miejsca pracy w podmiotach ekonomii społecznej – uzyskanie zatrudnienia przez osoby zagrożone wykluczeniem społecznym	os.	0	5	Dane własne Gminy
Rozwój ekonomii społecznej poprzez utworzenie podmiotu tj. spółdzielni socjalnej osób prawnych	szt.	0	1	Dane własne Gminy, MGOPS
CEL REWITALIZACJI	Wzrost konkurencyjności lokalnej gospodarki poprzez wspieranie przedsiębiorczości oraz aktywizację zawodową mieszkańców			
Wskaźniki rezultatu	<i>Jednostka miary</i>	Stan początkowy 2016 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
Liczba odrestaurowanych parków, ogrodów	szt.	0	1	Dane własne Gminy
Liczba przeprowadzonych programów aktywności lokalnej	szt.	0	1	Dane własne Gminy
Liczba osób objętych Programem Aktywności Lokalnej	os.	0	25	Dane MGOPS
Rozwój ekonomii społecznej poprzez utworzenie podmiotu tj. spółdzielni socjalnej osób prawnych	szt.	0	1	Dane własne Gminy, MGOPS
Nowe miejsca pracy – uzyskanie zatrudnienia przez osoby zagrożone wykluczeniem społecznym	os.	0	5	Dane MGOPS
CEL REWITALIZACJI	CEL STRATEGICZNY: Wzrost użyteczności infrastruktury technicznej uwzględniający zrównoważony rozwój oraz walory środowiskowe			
Wskaźniki rezultatu	<i>Jednostka miary</i>	Stan początkowy 2016 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru

Liczba wyremontowanych, zmodernizowanych przestrzeni publicznych	szt.	0	1	Dane własne Gminy
Liczba dodatkowych osób korzystających z przestrzeni miejskiej	os.	192	201	Dane własne Gminy
Liczba osób korzystających z nowej lub zmodernizowanej infrastruktury rekreacyjnej (ścieżki rekreacyjne (dydaktyczne, rowerowe, piske, parki)	os.	0	201	Dane własne Gminy
Liczba miejsc użyteczności publicznej dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych	%	0	1	Dane własne Gminy

Czas trwania projektu: 1.01.2017 r. - 31.12.2018 r.;

Szacunkowy koszt: 289 230,76 zł

Potencjalne źródła finansowania: Dofinansowanie EFS 85%, Budżet JST 15%.

Potencjalne źródła finansowania: Budżet Gminy Lubniewice, Fundusze Unii Europejskiej w tym środki Regionalnego Programu Operacyjnego (EFS i EFRR) oraz środki Krajowych Programów Operacyjnych (EFS, EFRR, FS)];

Dodatkowym efektem społecznym przedsięwzięcia rewitalizacyjnego będzie:

- Powierzchnia uporządkowanych przestrzeni publicznych;
- Powierzchnia przestrzeni publicznych, którym nadano nowe funkcje w tym funkcje społeczne;
- Liczba wypromowanych przedsięwzięć turystycznych i kulturalnych, związanych z realizacją Programu.

Ocena całościowa realizacji przedsięwzięcia, monitoring oraz ewaluację projektu, zgodność z założeniami programów strategicznych w tym Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023 będzie przeprowadzona przez Zespół ds. rewitalizacji (zgodnie z przyjętym systemem (wdrażania) programu rewitalizacji).

6. Nazwa projektu: Remont świetlicy – Osiedle Świerczów.

Lokalizacja projektu: Świetlica na Osiedlu Świerczów, Lubniewice;

Podmioty realizujące projekt: Gmina Lubniewice;

Opis stanu istniejącego: Obiekt, który funkcjonuje jako świetlica w Świerczowie wymaga remontu oraz nowego wyposażenia. Osiedle Świerczów usytuowane jest w odległości 2 km od centrum Lubniewic (ma charakter kolonii).

Charakterystyka Osiedla Świerczów:

- a. 192 mieszkańców,
- b. Brak organizacji pozarządowych – niska aktywność społeczna,
- c. Kumulacja problemów społecznych,
- d. Brak placu zabaw, świetlicy itp. dla dzieci i młodzieży,
- e. Prosperuje jeden podmiot gospodarczy: sklep (samozatrudnienie),
- f. Osiedle zdegradowane: zlokalizowane są tam pustostany – stara fabryka,
- g. Nowe zagospodarowania: budynek socjalny (9 lokali mieszkalnych – w trakcie budowy),

Zgodnie z analizą danych statystycznych:

- h. Wysoki (w skali Gminy) odsetek osób pobierających świadczenia rodzinne,
- i. Wysoki (w skali Gminy) odsetek osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (w momencie oddania lokali socjalnych odsetek osób wzrośnie),
- j. Wysoki (w skali Gminy) odsetek osób korzystających ze świadczeń z funduszu alimentacyjnego,
- k. Wysoki (w skali Gminy) poziom bezrobocia,
- l. Występowanie zjawisk kradzieży z włamaniem,
- m. przestarzałych elementów infrastruktury Gminy Lubniewice,
- n. Osiedle znajduje się na 4 miejscu braku podłączenia mieszkań do sieci kanalizacyjnej,
- o. Obszar złego ogólnego stanu społeczno-gospodarczego,
- p. Z analizy badania ankietowego mieszkańcy wskazali Os. Świerczów jako obszar w którym powinny zostać podjęte przez władze Gminy w celu eliminacji/ ograniczenia negatywnych zjawisk na terenie Gminy Lubniewice,
- q. Z analizy badania ankietowego mieszkańcy wskazali Os. Świerczów jako obszar w którym powinny zostać podjęte działania z zakresu wsparcia rozwoju gospodarczego są najbardziej potrzebne.

Realizacja projektu pozwoli na ograniczenie sprzężonych problemów społecznych występujących na tym obszarze oraz znaczące podniesienie bezpieczeństwa.

Realizacja projektu jest ściśle związana z projektem Program Aktywności Lokalnej Gminy Lubniewice, którego celem jest wzrost szans na zatrudnienie osób pozostających bez pracy oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez zastosowanie wobec nich usług aktywnej integracji o charakterze: społecznym, zawodowym, edukacyjnym i zdrowotnym.

Rezultat reintegracyjny:

Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców Gminy Lubniewice na podstawie zawartego kontraktu socjalnego (uczestnictwo 23 osób w Klubie Integracji Społecznej działającym przy MGOPS w Lubniewicach).

W ramach aktywizacji zawodowej udzielone zostanie wsparcie odpowiadające lokalnemu rynkowi pracy min.: kurs gastronomiczny, BHP i PPOŻ, HCCAP, kurs stolarski, warsztat remontowo-naprawczy, zagospodarowanie terenów zielonych, usługi opiekuńcze i asystenckie, pierwsza pomoc.

Rezultat rewitalizacyjny:

W ramach realizacji Programu Aktywności Lokalnej planuje się przeprowadzenie działań rewitalizacyjnych na terenach wiejskich Oś Świerczów, które będą służyły społeczności lokalnej w celu realizacji integracji społecznej i kontynuacji zainicjowanych w ramach projektu działań o charakterze kulturalno-sportowo-rekreacyjnym dla całych rodzin.

Należy podkreślić, iż te dwa projekty zapewniają kompleksowość działań na obszarze zdegradowanym.

Cel projektu: Realizacja inwestycji w znacznym stopniu wpłynie na proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego wybranego terenu. Rewitalizacja budynku pozytywnie wpłynie na proces integracji i aktywizacji mieszkańców Osiedla Świerczów. Projekt realizowany równorzędnie z Programem Aktywności Społecznej.

Zakres realizowanych działań: Roboty obejmą prace konserwatorskie, instalacyjne, zagospodarowanie terenu przyległego, adaptację pomieszczeń na cele kulturalne.

Prognozowane rezultaty: Realizacja projektu pozwoli na udostępnienie tego obszaru na cele kulturalne, rekreacyjne i gospodarcze.

Ściśle związany z realizacją Programu Aktywności Lokalnej Gminy Lubniewice.

Sposób oceny i miary: Zrewitalizowany obiekt stanie się centrum kulturowym Os. Świerczów, miejscem aktywności społecznej mieszkańców w każdym przedziale wiekowym. Projekt przyczyni się do reintegracji społeczno – zawodowej mieszkańców obszaru.

Przeprowadzenie rewitalizacji świetlicy wiejskiej wraz ze sprzężonymi działaniami na rzecz reintegracji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym (PAL) pozwoli na zniwelowanie występujących na tym obszarze problemów społecznych.

CEL REWITALIZACJI	CEL STRATEGICZNY: Odnowa i nadanie funkcji rekreacyjnych obszarom zdegradowanym posiadającym walory turystyczne:			
Wskaźniki rezultatu	Jednostka miary	Stan początkowy 2016 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
Liczba osób korzystających z nowej lub zmodernizowanej infrastruktury społeczno-rekreacyjnej (w tym mieszkańcy i turyści)	os.	0	202	Dane własne Gminy
Poprawa jakości życia mieszkańców przez zwiększenie dochodu na jednego mieszkańca (zgodnie z danymi GUS https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica)	zł	4.145,48	4.500,00	Dane własne Gminy
Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach	szt.	1	1	Sprawozdania końcowe beneficjentów
Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w Gminie Lubniewice	os.	155	154 (w ramach projektu 1)	Sprawozdania końcowe beneficjentów
Liczba osób bezrobotnych na terenie Gminy	os.	139	138 (w ramach projektu 1)	Sprawozdania końcowe beneficjentów

Długość zmodernizowanych dróg i chodników w obszarach objętych rewitalizacją		mb	0	20	Sprawozdania końcowe beneficjentów
CEL REWITALIZACJI	Wzrost konkurencyjności lokalnej gospodarki poprzez wspieranie przedsiębiorczości oraz aktywizację zawodową mieszkańców				
Wskaźniki rezultatu		<i>Jednostka miary</i>	Stan początkowy 2016 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
Liczba przeprowadzonych programów aktywności lokalnej		szt.	0	1	Dane własne Gminy
Liczba osób objętych Programem Aktywności Lokalnej		os.	0	23	Dane MGOPS
Liczba miejsc aktywności lokalnej na terenie obszaru rewitalizowanego		szt.	0	1	Dane własne Gminy
Liczba zmodernizowanych lub nowopowstałych budynków o charakterze społecznym		szt.	0	1	Dane własne Gminy
Liczba przedsięwzięć kulturalnych i społecznych		szt.	0	2	Dane własne Gminy
CEL REWITALIZACJI	CEL STRATEGICZNY: Wzrost użyteczności infrastruktury technicznej uwzględniający zrównoważony rozwój oraz walory środowiskowe				
Wskaźniki rezultatu		<i>Jednostka miary</i>	Stan początkowy 2016 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
Liczba wyremontowanych, zmodernizowanych przestrzeni publicznych		szt.	0	1	Dane własne Gminy
Liczba dodatkowych osób korzystających z przestrzeni miejskiej (osiedle Świerczów)		os.	0	201	Dane własne Gminy
Liczba dodatkowych osób korzystających z przestrzeni miejskiej (świetlica)		os.	0	201	Dane własne Gminy
Liczba miejsc użyteczności publicznej dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych		%	0	1	Dane własne Gminy

Czas trwania projektu: 2017-2021;

Szacunkowy koszt: 200 000 zł

Potencjalne źródła finansowania: Budżet Gminy Lubniewice, Fundusze Unii Europejskiej w tym środki Regionalnego Programu Operacyjnego (EFS i EFRR) oraz środki Krajowych Programów Operacyjnych (EFS, EFRR, FS);

Dodatkowym efektem społecznym przedsięwzięcia rewitalizacyjnego będzie:

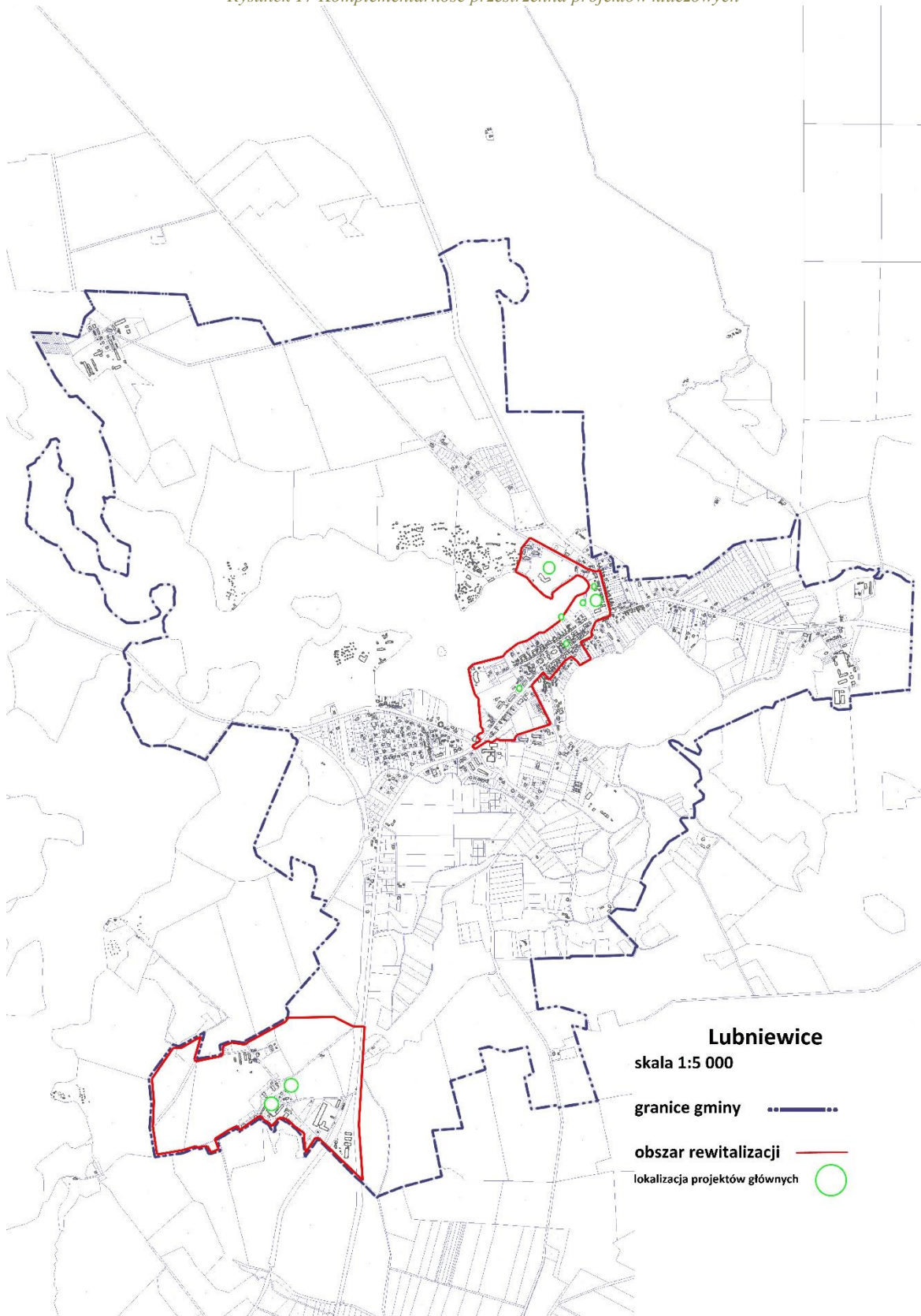
- Powierzchnia odnowionego obiektu,
- Liczba nowych sprzętów.

Ocena całościowa realizacji przedsięwzięcia, monitoring oraz ewaluację projektu, zgodność z założeniami programów strategicznych w tym Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023 będzie przeprowadzona przez Zespół ds. rewitalizacji (zgodnie z przyjętym systemem (wdrażania) programu rewitalizacji).

11.1.1. Komplementarność przestrzenna projektów kluczowych

Poniższa grafika przedstawia lokalizację projektów głównych, znajdujących się na obszarze rewitalizacji.

Rysunek 17 Komplementarność przestrzenna projektów kluczowych

Źródło: opracowanie własne

11.2. Lista B: projekty komplementarne

Zakładane cele Programu Rewitalizacji będą również realizowane poprzez pozostałe przedsięwzięcia – projekty komplementarne, umieszczone na liście B. Dla projektów komplementarnych nie zawsze ustalony jest horyzont czasowy czy ramy finansowe. Nie zawsze projekty te mają też określoną dokładną lokalizację, bądź ich realizacja planowana jest poza obszarem rewitalizacji (jednak wpływają na obszar rewitalizacji w sposób pośredni).

Projekty uzupełniające wpisywać będą się między innymi w niżej zaprezentowany zakres tematyczny:

- Aktywizacja na polu kulturalnym i sportowo-rekreacyjnym;
- Podniesienie poziomu estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych;
- Nadawanie nowych funkcji przestrzeniom zdegradowanym;
- Działania w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i tożsamości lokalnej;
- Podniesienie poziomu bezpieczeństwa;
- Integracja i aktywizacja osób dotkniętych zjawiskiem wykluczenia społecznego;
- Podnoszenie kwalifikacji zawodowych i wspieranie przedsiębiorczości;
- Aktywizacja mieszkańców w ramach organizacji pożytku publicznego;
- Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży;
- Angażowanie społeczności lokalnej w aktywność w ramach przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

1. Nazwa projektu: Rewitalizacja pałacu w Jarnatowie.

Lokalizacja projektu: Pałac w Jarnatowie dz. nr 3/3;

Podmioty realizujące projekt: Osoby prywatne;

Opis stanu istniejącego: Projekt polega na rewitalizacji zaniedbanego zespołu pałacowo-parkowego w Jarnatowie. Realizacja projektu pozwoli na ograniczenie patologii występujących na tym obszarze oraz znaczące podniesienie bezpieczeństwa;

Cel projektu: Inwestycja pozwoli na zachowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego, przywróci zespołowi dawną świetność i pozwoli na ożywienie przyległych terenów. Danemu

obszarowi zostanie nadana nowa funkcja gospodarcza, co pozwoli nowo wyremontowanemu obiektowi (w tym parkowi przypałacowemu) stać się lokalnym centrum kulturowym i społecznym, jako miejsce spotkań realizacji różnych działań aktywizacyjnych lub po prostu miejsce prowadzenia działalności gospodarczej.

Przedsięwzięcie to zlokalizowane jest poza terenem wyznaczonym do rewitalizacji, jednak jego realizacja w znacznym stopniu wpłynie na proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego wybranego terenu. Rewitalizacja budynku pozytywnie wpłynie na proces tworzenia szlaku turystycznego, do którego zaliczyć można również obiekty znajdujące się na terenie wyznaczonym do rewitalizacji. Wpłynie to na rozwój turystyki, a w konsekwencji pobudzenie gospodarcze na tym obszarze. Należy również podkreślić, że potrzeba rewitalizacji obiektu została wyraźnie zasygnalizowana w procesie konsultacji społecznych;

Zakres realizowanych działań: Roboty obejmą prace konserwatorskie, roboty budowlane, instalacyjne, zagospodarowanie terenu przyległego, adaptację pomieszczeń na cele turystyczno-kulturalne;

Prognozowane rezultaty: Realizacja projektu pozwoli na udostępnienie tego obszaru na cele kulturalne, rekreacyjne i gospodarcze;

Sposób oceny i miary: Zrewitalizowane obiekty przyciągną turystów, co pozwoli na znaczną aktywizację gospodarczą mieszkańców. Odpowiednie zagospodarowanie tych miejsc pozwoli na osiągnięcie bardzo wysokiego poziomu przedsiębiorczości na tym obszarze;

Czas trwania projektu: 2017-2021;

Szacunkowy koszt: 10 000 000,00 zł;

Potencjalne źródła finansowania: Środki własne, środki UE;

Proponowane wskaźniki mierzalności efektu przedsięwzięcia rewitalizacyjnego:

- Powierzchnia uporządkowanych przestrzeni publicznych;
- Powierzchnia przestrzeni publicznych, którym nadano nowe funkcje;
- Liczba wypromowanych przedsięwzięć turystycznych i kulturalnych, związanych z realizacją Programu.

2. Nazwa projektu: Budowa amfiteatru.

Lokalizacja projektu: Lubniewice: ul. Osadników Wojskowych, ul. Ratuszowa;

Podmioty realizujące projekt: Gmina Lubniewice;

Opis stanu istniejącego: Projekt polega na rewitalizacji zaniedbanego obszaru, znajdującego się w jednej z reprezentatywnych części miasta Lubniewice, przylegającego do jeziora;

Cel projektu: Budowa amfiteatru pozwoli na aktywizację mieszkańców tego obszaru w zakresie aktywności społecznej (udział w imprezach kulturalnych), jak też gospodarczych (możliwe współdziałania różnych podmiotów w zakresie realizacji kulturalnych przedsięwzięć o charakterze biznesowym);

Zakres realizowanych działań: Roboty dotyczą budowy auli amfiteatru, wraz z widownią i zagospodarowaniem terenu przyległego. Inwestycja dotyczy nadania nowych funkcji społeczno-kulturowych;

Prognozowane rezultaty: W wyniku realizacji projektu obiekt zyska charakter miejscowego centrum kulturalnego, a region — atrakcyjne miejsce. Realizacja projektu pozwoli na ograniczenie patologii występujących na tym obszarze, a także znaczące podniesienie bezpieczeństwa;

Sposób oceny i miary: Odpowiednie zagospodarowanie centralnej części miasta pozwoli na osiągnięcie wysokiego poziomu przedsiębiorczości na tym obszarze. Realizacja projektu pozwoli na udostępnienie tego terenu na cele kulturalne, rekreacyjne i gospodarcze;

Czas trwania projektu: 2017-2020;

Szacunkowy koszt: 800.000,00 zł;

Potencjalne źródła finansowania: Budżet Gminy Lubniewice, Środki Unii Europejskiej;

Proponowane wskaźniki mierzalności efektu przedsięwzięcia rewitalizacyjnego:

- Powierzchnia nowo utworzonych przestrzeni publicznych;
- Liczba wypromowanych przedsięwzięć turystycznych i kulturalnych, związanych z realizacją Programu.

3. Nazwa projektu: Zwiększenie oferty kulturalnej i turystycznej Gminy Lubniewice.

Lokalizacja projektu: Gmina Lubniewice;

Podmioty realizujące projekt: Urząd Miejski w Lubniewicach;

Opis stanu istniejącego: Projekt jest odpowiedzią na zapotrzebowanie społeczeństwa na działania integrujące lokalną społeczność m.in. poprzez wspólne uczestniczenie w działaniach kulturalno-sportowych. Aktualnie w Gminie Lubniewice działają dwie placówki, które świadczą usługi w zakresie kultury. Przeważająca część mieszkańców nie ma dostępu do oferowanych wydarzeń lub są one niedopasowane do ich potrzeb.

Cel projektu: Celem projektu jest uzupełnienie oferty kulturalnej kierowanej do mieszkańców Gminy Lubniewice;

Zakres realizowanych działań: w zakres realizowanych działań wchodzi przewiduje się:

- Budowę wieży widokowej,
- Organizację cyklicznych wydarzeń kulturalnych/ imprez masowych promujących i kultywujących zwyczaje słowiańskie,
- Organizację Festiwalu Światła (m.in. ustanowienie scenografii światła w Parku Miłości),
- Zwiększenie współpracy między sektorem prywatnym a gminą, angażujące przedsiębiorstwa w działania organizowane przez Urząd Miejski Lubniewice np. coroczne Święto Sandacza;

Prognozowane rezultaty: Bezpośrednim rezultatem projektu będzie poszerzenie oferty kulturalnej Gminy Lubniewice oraz aktywizacja społeczności lokalnej.

Sposób oceny i miary: Poszerzenie oferty turystycznej i kulturalnej spowoduje zwiększenie liczby osób korzystających/ biorących udział w organizowanych przedsięwzięciach i wydarzeniach;

Czas trwania projektu: 2017-2023;

Szacunkowy koszt: projekt społeczny – szacunkowych koszt 100 000 zł;

Potencjalne źródła finansowania: Środki własne i środki UE (EFS).

Proponowane wskaźniki mierzalności efektu przedsięwzięcia rewitalizacyjnego:

- Powierzchnia uporządkowanych przestrzeni publicznych;
- Powierzchnia przestrzeni publicznych, którym nadano nowe funkcje;
- Liczba wypromowanych przedsięwzięć turystycznych i kulturalnych, związanych z realizacją Programu.

4. Nazwa projektu: Młodzież gotowa do działania – zwiększenie oferty zajęć dla dzieci i młodzieży.

Lokalizacja projektu: Gmina Lubniewice;

Podmioty realizujące projekt: Urząd Miejski w Lubniewicach, Gminny Ośrodek Kultury „Pod Morwą”;

Opis stanu istniejącego: Projekt jest odpowiedzią na duże zapotrzebowanie wśród dzieci i młodzieży na dodatkową, ciekawą ofertę pozalekcyjną.

Cel projektu: Głównym celem projektu jest zaangażowanie dzieci i młodzieży we wspólnie prowadzone działania, mające na celu ich szeroko rozumiany rozwój, prowadzący zarówno do podniesienia kluczowych kompetencji, jak i aranżacji ich wolnego czasu.

Zakres realizowanych działań:

- organizacja spektakli na wolnej przestrzeni np. spektakle zimowe, wyścigi na nartach, lodowisko na stawie, bar z muzyką na żywo,
- praca socjalna — wprowadzenie pedagogiki ulicy, animatorów lokalnych;
- zwiększenie dostępności Gminnego Domu Kultury „Pod Morwą”, mające na celu umożliwienie dzieciom i młodzieży realizacji własnych pomysłów;
- organizacja warsztatów kreatywnego uczenia się;
- prowadzenie zajęć językowych.

Prognozowane rezultaty: Dzięki realizacji niniejszego projektu nastąpi zwiększenie zaangażowania dzieci i młodzieży w realizację wspólnych celów.

Sposób oceny i miary: Projekt przyczyni się do integracji społeczności Gminy Lubniewice oraz budowania poczucia przynależności lokalnej wśród najmłodszych.

Czas trwania projektu: 2016-2023

Szacunkowy koszt: projekt społeczny – szacunkowych koszt 60 000zł;

Potencjalne źródła finansowania: Środki własne i środki UE (EFS).

Proponowane wskaźniki mierzalności efektu przedsięwzięcia rewitalizacyjnego:

- Liczba wypromowanych przedsięwzięć turystycznych i kulturalnych, związanych z realizacją Programu.

5. Nazwa projektu: Aktywizacja społeczna osób starszych – utworzenie chóru dla osób starszych

Lokalizacja projektu: Gmina Lubniewice;

Podmioty realizujące projekt: Urząd Miejski Lubniewice w porozumieniu z organizacjami pozarządowymi.

Opis stanu istniejącego: Projekt jest odpowiedzią na duże zapotrzebowanie wśród seniorów na ofertę umożliwiającą im spotkanie w przestrzeni publicznej.

Cel projektu: Głównym celem projektu jest aktywizacja społeczna seniorów, sprawienie, by osoby starsze wyszły ze swoich domów i spotkały się we wspólnej przestrzeni publicznej, a przy okazji realizowały swoje pasje. Projekt przyczyni się do stworzenia przyjaznej przestrzeni, która umożliwi im nawiązywanie kontaktów oraz otworzy na otoczenie.

Zakres realizowanych działań: Działanie przewiduje założenie chóru z udziałem osób starszych i promowanie ich działalności za pomocą cyklicznych występów.

Prognozowane rezultaty: Rezultatem działania będzie zwiększenie zaangażowania seniorów w życie społeczne.

Sposób oceny i miary: Sposobem oceny projektu będzie liczba seniorów biorących udział w projekcie oraz liczba występów publicznych organizowanych przez chór.

Czas trwania projektu: 2016-2023;

Szacunkowy koszt: projekt społeczny – szacunkowy koszt 10 000 zł;

Potencjalne źródła finansowania: Środki własne i środki UE.

Proponowane wskaźniki mierzalności efektu przedsięwzięcia rewitalizacyjnego:

- Liczba wypromowanych przedsięwzięć turystycznych i kulturalnych, związanych z realizacją Programu.

6. Nazwa projektu: Remont budynku po byłej szkole podstawowej w Gliźnie.

Lokalizacja projektu: Glisno 23;

Podmioty realizujące projekt: Gmina Lubniewice;

Opis stanu istniejącego: Budynek po byłej szkole podstawowej w Gliźnie wymaga remontu;

Cel projektu: Obiekt przeznaczony dla ogółu społeczeństwa. W budynku znajduje się oddział przedszkolny, świetlica, biblioteka, sala muzyczna.

Przedsięwzięcie to zlokalizowane jest poza terenem wyznaczonym do rewitalizacji, jednak jego realizacja w znacznym stopniu wpłynie na proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego wybranego terenu. Rewitalizacja budynku pozytywnie wpłynie na proces integracji i aktywizacji mieszkańców całej Gminy, w tym mieszkańców obszaru wyznaczonego do rewitalizacji, którym to udostępniona zostanie nowa oferta kulturalna.

Zakres realizowanych działań: Wymiana dachu, zagospodarowanie poddasza na cele użytkowe, remont pomieszczeń na parterze, remont klatki schodowej, elewacja części budynku;

Prognozowane rezultaty: W wyniku realizacji projektu, miejsce to zyska charakter miejscowego centrum kulturalnego;

Sposób oceny i miary: Zrewitalizowany obiekt pozwoli na znaczącą aktywizację mieszkańców.

Czas trwania projektu: 2017-2021;

Szacunkowy koszt: 145 000,00 zł;

Potencjalne źródła finansowania: Budżet gminy, środki UE.

Proponowane wskaźniki mierzalności efektu przedsięwzięcia rewitalizacyjnego:

- Powierzchnia uporządkowanych przestrzeni publicznych;
- Powierzchnia przestrzeni publicznych, którym nadano nowe funkcje;
- Liczba wypromowanych przedsięwzięć turystycznych i kulturalnych, związanych z realizacją Programu.

7. Nazwa projektu: Rewitalizacja pałacu w Gliźnie;

Lokalizacja projektu: Pałac w Gliźnie dz. nr 464 (Glisno 123);

Podmioty realizujące projekt: Ministerstwo Rolnictwa - Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego;

Opis stanu istniejącego: Projekt polega na rewitalizacji i odnowie zespołu pałacowo-parkowego w Gliźnie. Realizacja projektu pozwoli na ograniczenie patologii występujących na tym obszarze oraz znaczące podniesienie bezpieczeństwa;

Cel projektu: Inwestycja pozwoli na zachowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego, przywróci zespołowi dawną świetność i pozwoli na ożywienie przyległych terenów. Danemu obszarowi zostanie nadana nowa funkcja gospodarcza, co pozwoli nowo wyremontowanemu obiektowi (w tym parkowi przypałacowemu) stać się lokalnymi centrum kulturowym i społecznym, jako miejsce spotkań realizacji różnych działań aktywizacyjnych lub po prostu miejsce prowadzenia działalności gospodarczej.

Przedsięwzięcie to zlokalizowane jest poza terenem wyznaczonym do rewitalizacji, jednak jego realizacja w znacznym stopniu wpłynie na proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego wybranego terenu. Rewitalizacja budynku pozytywnie wpłynie na proces tworzenia szlaku turystycznego, do którego zaliczyć można również obiekty znajdujące się na terenie wyznaczonym do rewitalizacji. Wpłynie to na rozwój turystyki, a w konsekwencji pobudzenie gospodarcze na tym obszarze. Należy również podkreślić, że potrzeba rewitalizacji obiektu została wyraźnie zasygnalizowana w procesie konsultacji społecznych;

Zakres realizowanych działań: Roboty obejmą prace konserwatorskie, roboty budowlane (wymiana pokrycia dachowego, stolarki okiennej i drzwiowej, remont elewacji), instalacyjne, zagospodarowanie terenu przyległego, adaptację pomieszczeń na cele turystyczno-kulturalne;

Prognozowane rezultaty: Realizacja projektu pozwoli na udostępnienie tego obszaru na cele kulturalne, rekreacyjne i gospodarcze;

Sposób oceny i miary: Zrewitalizowane obiekty przyciągną turystów, co pozwoli na znaczną aktywizację gospodarczą mieszkańców. Odpowiednie zagospodarowanie tych miejsc pozwoli na osiągnięcie bardzo wysokiego poziomu przedsiębiorczości na tym obszarze;

Czas trwania projektu: 2017-2021;

Szacunkowy koszt: 8 000 000,00 zł;

Potencjalne źródła finansowania: Środki własne, środki UE;

Proponowane wskaźniki mierzalności efektu przedsięwzięcia rewitalizacyjnego:

- Powierzchnia uporządkowanych przestrzeni publicznych;
- Powierzchnia przestrzeni publicznych, którym nadano nowe funkcje;
- Liczba wypromowanych przedsięwzięć turystycznych i kulturalnych, związanych z realizacją Programu.

11.3. Podsumowanie zbiorcze projektów

Lp.	Nazwa projektu	Nazwa wnioskodawcy	Miejsce realizacji projektu	Harmonogram realizacji projektów	Szacunkowe koszty	Źródła finansowania	Działanie
Projekty kluczowe							
1)	Rewitalizacja zaniedbanych zespołów pałacowo-parkowych w Lubniewicach	Centrum Zamek Sp. z o.o. Warszawa	Stary i Nowy Zamek w Lubniewicach (ul. Gorzowska i Zamkowa w Lubniewicach) dz. nr 251/2 i 272/38	2017-2021	20 000 000,00 zł	Środki własne i środki UE; w tym środki RPO (EFS i EFRR) oraz środki Krajowych Programów Operacyjnych (EFS, EFRR, FS)	Działanie 9.2
2)	Rewitalizacja miasta Lubniewice poprzez odnowę rynku i parku oraz zagospodarowanie przyległych im terenów	Gmina Lubniewice	Plac Wolności – dz. nr 394, dz. nr 264 i 251/1, część ulic Jana Pawła II, Osadników Wojskowych Lubniewice Park Miłości (dz. nr 369) i promenada (od SPA w stronę parku- dz. nr 318)	2017-2020	2 800 000,00 zł	Budżet Gminy Lubniewice, Fundusze Unii Europejskiej w tym środki RPO (EFS i EFRR) oraz środki Krajowych Programów Operacyjnych (EFS, EFRR, FS)	Działanie 9.2
3)	Rewitalizacja pałacu w Rogach	Osoba prywatna	Pałac w Rogach dz. nr 136/6	2017-2021	40 000 000,00 zł	Fundusze Unii Europejskiej w tym środki RPO (EFS i EFRR) oraz środki Krajowych Programów Operacyjnych (EFS, EFRR, FS)	Działanie 9.2
4)	Rozwój ekonomii społecznej w Gminie Lubniewice	Gmina Lubniewice	MGOPS w Lubniewicach	2016 - 2023	126 000 zł	Budżet Gminy Lubniewice,	Działanie 7.4

Lp.	Nazwa projektu	Nazwa wnioskodawcy	Miejsce realizacji projektu	Harmonogram realizacji projektów	Szacunkowe koszty	Źródła finansowania	Działanie
						Fundusze Unii Europejskiej w tym środki RPO (EFS i EFRR) oraz środki Krajowych Programów Operacyjnych (EFS, EFRR, FS)	
5)	Program Aktywności Lokalnej dla Gminy Lubniewice na lata 2016-2022	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubniewicach	Osiedle Świerczów w Lubniewicach	2017-2018	289 230,76 zł	Dofinansowanie EFS 85%, Budżet JST 15%. Potencjalne źródła finansowania: Budżet Gminy Lubniewice, Fundusze Unii Europejskiej w tym środki RPO (EFS i EFRR) oraz środki Krajowych Programów Operacyjnych (EFS, EFRR, FS)	Działanie 7.1.1
6)	Remont świetlicy – Osiedle Świerczów	Gmina Lubniewice	Świetlica na Osiedlu Świerczów	2017-2021	200 000 zł	Budżet Gminy Lubniewice, Fundusze Unii Europejskiej w tym środki RPO (EFS i EFRR) oraz środki	PROW

Lp.	Nazwa projektu	Nazwa wnioskodawcy	Miejsce realizacji projektu	Harmonogram realizacji projektów	Szacunkowe koszty	Źródła finansowania	Działanie
						Krajowych Programów Operacyjnych (EFS, EFRR, FS)	
Projekty komplementarne							
1)	Rewitalizacja pałacu w Jarnatowie	Osoby prywatne	Pałac w Jarnatowie dz. nr 3/3	2017-2021	10 000 000,00	Środki własne, środki UE	Działanie 9.2
2)	Budowa amfiteatru	Lubniewice: ul. Osadników Wojskowych, ul. Ratuszowa	Gmina Lubniewice	2017-2020	800 000,00 zł	Budżet Gminy Lubniewice, Środki Unii Europejskiej	Działanie 9.2
3)	Zwiększenie oferty kulturalnej i turystycznej Gminy Lubniewice.	Gmina Lubniewice	Urząd Miejski w Lubniewicach	2016 - 2023	100 000 zł	Środki własne i środki UE (EFS)	Działanie 7.4 Działanie 7.1.1
4)	Młodzież gotowa do działania – zwiększenie oferty zajęć dla dzieci i młodzieży.	Gmina Lubniewice	Urząd Miejski w Lubniewicach	2016 - 2023	5 000 zł	Środki własne i środki UE (EFS)	Działanie 7.4 Działanie 7.1.1
5)	Aktywizacja społeczna osób starszych – utworzenie chóru dla osób starszych.	Gmina Lubniewice	Urząd Miejski w Lubniewicach	2016 - 2023	10 000 zł	Środki własne i środki UE (EFS)	Działanie 7.4, 7.1.1
6)	Remont budynku po byłej szkole podstawowej w Gliśnie	Glisno 23	Gmina Lubniewice	2017-2021	145 000, 00 zł	Budżet gminy, Środki UE	Działanie 9.2
7)	Rewitalizacja pałacu w Gliśnie	Ministerstwo Rolnictwa - Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego	Pałac w Gliśnie dz. nr 464 (Glisno 123)	2017-2021	8 000 000,00 zł	Środki własne, Środki UE	Działanie 9.2

Źródło: opracowanie własne.

11.4. Komplementarność międzyokresowa

Zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne są komplementarne z realizowanymi już w Gminie Lubniewice projektami. Działania zarówno infrastrukturalne jak i tzw. „miękkie” w poprzedniej perspektywie finansowej dofinansowane były ze środków unijnych w ramach szeregu programów, takich jak:

- Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013,
- Lubuskiego Regionalnego Programu Operacyjnego 2007-2013,
- Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013,
- Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013,
- Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Polska (województwo lubuskie) - Brandenburgia 2007-2013.

Wszystkie w sposób bezpośredni bądź pośredni aktywizacji zawodowej i społecznej zwłaszcza osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

1. Lubniewicki Jarmark 6 zmysłów.
2. Lubniewicka Noc Świętojańska.
3. Plac zabaw Lubniewice.
4. Siłownia na powietrzu Lubniewice.
5. Przebudowa boiska piłkarskiego w Lubniewicach.
6. Miejsce integracji, odpoczynku i rekreacji w Lubniewicach (Os. Suszyce).
7. Miejsce integracji, odpoczynku i rekreacji w Lubniewicach (Os. Trzcince).
8. Publikacja książkowa "Lubniewice sprzed lat".
9. Poprawa atrakcyjności plaży Miejskiej w Lubniewicach.
10. Święto Sandacza. Lubniewice 2015.
11. Boisko przy ZSS w Lubniewicach.
12. Zakup komputerów i podłączenie Internetu.
13. Remont, modernizacja, rewitalizacja boiska przy Zespole Szkół Samorządowych.
14. Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji społecznej przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubniewicach.

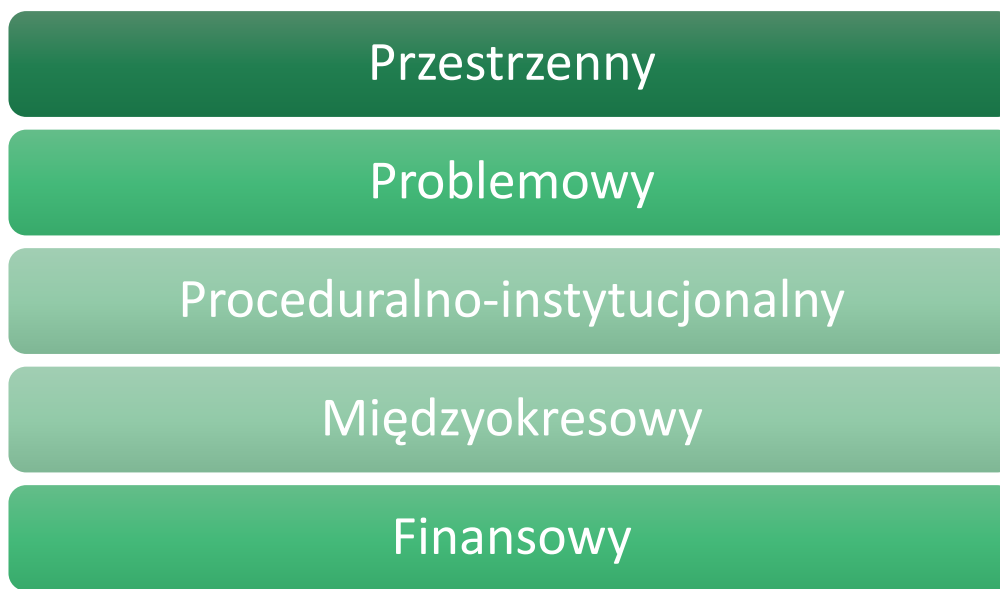
Warto dodać, że między projektami realizowanymi w poprzedniej perspektywie finansowej a przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi zachodzi efekt synergii. Wzmocnienie działań pozwoli

na osiągnięcie trwalszych rezultatów, co pozwoli na zaspokojenie potrzeb użytkowników Programu.

12. Mechanizmy zapewnienia komplementarności rewitalizacji

Wymogiem koniecznym dla wspierania projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest zapewnienie ich komplementarności w szerokim spektrum funkcjonowania. Komplementarność może mieć charakter:

Ocena komplementarności w w/w aspektach ma służyć mobilizacji samorządów gminnych i potencjalnych beneficjentów do wspólnego zaplanowania kompleksowego rozwiązywania problemów rewitalizowanego obszaru w celu wyprowadzenia go ze stanu kryzysowego.

Kompleksowy program rewitalizacji oraz jego komplementarne i zintegrowane interwencje służą powodzeniu poszczególnych projektów rewitalizacyjnych.

Komplementarność przestrzenna oznacza zastosowanie przy określaniu projektów rewitalizacyjnych kryterium ciągłości przestrzeni i relacji przestrzennych łączących obszary rewitalizacji z pozostałymi częściami gminy. Gmina traktowana jest jako całościowa przestrzeń, bez punktowego nacechowania projektów. Efekty osiągnięte mogą również wpływać na otaczającą je przestrzeń i tam przynosić pośrednie rezultaty rewitalizacji. Mechanizm odpowiedzialny za komplementarność przestrzenną rewitalizacji powinien opierać się na monitorowaniu zmian zagospodarowania przestrzennego w skali całego obszaru gminy, nie tylko obszaru zdegradowanego.

Na liście projektów wybrane zostały działania, między którymi zachodzić będzie efekt synergii. Oznacza to, że efekt dwóch lub więcej działań przyniesie lepsze rezultaty w porównaniu do pojedynczego przedsięwzięcia. Ich realizacja wpływa na ograniczenie lub całkowitą eliminację negatywnych zjawisk występujących na obszarze zdegradowanym, szczególnie problemów takich jak: wysoki poziom bezrobocia, ubóstwa, starzenia się społeczeństwa czy niskiego poziomu przedsiębiorczości. Efekt podjętych działań będzie całościowy i długotrwały, a nie wyłącznie punktowy i ograniczony czasowo.

Obszar Rewitalizacji jest obszarem o największej atrakcyjności turystycznej Gminy przy jednoczesnym sprzężeniu problemów społecznych.

Należy podkreślić fakt iż objęte programem projekty mają wpływ na rozwój ekonomiczno – gospodarczy całej Gminy. Co z kolei oddziałuje na sferę społeczną poprzez poprawę jakości życia mieszkańców, rozwój obszarów w zakresie działalności gospodarczej oraz działalności społecznej.

Komplementarność problemową charakteryzuje uwzględnienie w projektach rewitalizacyjnych wszystkich trzech wymiarów Programu Rewitalizacji. Projekty powinny wpływać na aspekt przestrzenny, społeczny i gospodarczy. Komplementarność problemowa zapewnia zwiększoną efektywność procesu oraz zyskanie dodatkowej wartości niż suma rozwiązanych problemów.

Program Rewitalizacji złożony z wielu różnorodnych projektów jest konstrukcją warunkującą osiągnięcie kompleksowości interwencji. Przede wszystkim podjęcie tego rodzaju działań ma na celu kompleksowe rozwiązanie problemów społecznych występujące na obszarze zdegradowanym. W Programie ujęto zarówno projekty kluczowe (bez których niemożliwe byłoby rozwiązanie zdiagnozowanych problemów i wyjście obszaru ze stanu kryzysowego), jak i komplementarne (przedsięwzięć realizowanych poza obszarem rewitalizacji, wpływającym jednak na ograniczenie lub eliminację zjawisk kryzysowych obszarów objętych Programem).

W projektach wskazano ich powiązania oraz synergii. Nie oznacza to w każdym przypadku obowiązku jednoczesnej realizacji projektów, lecz synchronizację efektów ich oddziaływania na sytuację kryzysową, pozwalających na rozwiązanie problemów społecznych, tj. bezrobocie,

ubóstwo, starzenie się społeczności, niepełnosprawność; gospodarczych, tj. niski poziom przedsiębiorczości; przestrzenno-funkcjonalnych, tj. funkcjonowanie przestrzeni zdegradowanych i technicznych, tj. znaczna liczba przestarzałych elementów infrastruktury.

Dla zapewnienia komplementarności:

- wyznaczono wskaźniki, które określać będą efekty końcowe projektów rewitalizacyjnych;
- skorelowano działania rewitalizacyjne z innymi działaniami podejmowanymi w ramach planowania strategicznego w Gminie – w ramach pozostałych dokumentów dotyczących rozwoju obszaru.

Kompleksowa analiza problemów występujących na obszarze rewitalizacji oraz na terenie całego miasta pozwoliła na wskazanie przedsięwzięć, które w największym stopniu sprawią, iż problemy zostaną zmarginalizowane. Ponadto pod uwagę zostały wzięte rozwiązania sygnalizowane przez mieszkańców w trakcie spotkań, warsztatów rewitalizacyjnych. Uczestnicy procesu partycypacyjnego wskazywali poszczególne działania, które powinny stanowić części składowe przedsięwzięć rewitalizacyjnych, a także obrazowały oddziaływanie konkretnych działań na zdiagnozowane problemy.

Na poniższym diagramie zaprezentowany został stopień kompatybilności poszczególnych działań względem siebie, który ukazuje stopień, w jakim łączna realizacja planowanych działań doprowadzi do marginalizacji problemów występujących na obszarze rewitalizacji zgodnie z poniższą legendą:

+2 - bardzo silne powiązanie	
+1 - silne powiązanie	
0 - neutralne powiązanie	

Tabela 43 Komplementarność problemowa projektów kluczowych

POWIĄZANIE PROJEKTÓW GŁÓWNYCH – LISTA A	Rewitalizacja zaniedbanych zespołów pałacowo-parkowych w Lubniewicach	Rewitalizacja miasta Lubniewice poprzez odnowę rynku i parku oraz zagospodarowanie przyległych im terenów	Rewitalizacja pałacu w Rogach	Rozwój ekonomii społecznej w Gminie Lubniewice	Program Aktywności Lokalnej dla Gminy Lubniewice na lata 2016-2022	Remont świetlicy – Osiedle Świerczów
Rewitalizacja zaniedbanych zespołów pałacowo-parkowych w Lubniewicach						
Rewitalizacja miasta Lubniewice poprzez odnowę rynku i parku oraz zagospodarowanie przyległych im terenów						
Rewitalizacja pałacu w Rogach						
Rozwój ekonomii społecznej w Gminie Lubniewice						
Program Aktywności Lokalnej dla Gminy Lubniewice na lata 2016-2022						
Remont świetlicy – Osiedle Świerczów						

Źródło: opracowanie własne.

+2 - bardzo silne powiązanie	
+1 - silne powiązanie	
0 - neutralne powiązanie	

	Numer projektu komplementarnego							
Powiązanie	1	2	3	4	5	6	7	8
Rewitalizacja pałacu w Jarnatowie								
Budowa amfiteatru								
Zwiększenie oferty kulturalnej i turystycznej Gminy Lubniewice								
Młodzież gotowa do działania – zwiększenie oferty zajęć dla dzieci i młodzieży								
Aktywizacja społeczna osób starszych – utworzenie chóru dla osób starszych								
Remont budynku po byłej szkole podstawowej w Gliźnie								
Rewitalizacja pałacu w Gliźnie								

Źródło: opracowanie własne.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna dotyczy aspektu zarządzania procesem rewitalizacji, którego powodzenie w znacznej mierze uzależnione jest od wykreowania odpowiedniego systemu zarządzania rewitalizacją. System ten określa m.in. sposób podejmowania decyzji, czy podmioty biorące udział w procesie rewitalizacyjnym.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna została spełniona gdyż zaprojektowano system zarządzania programem rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur.

W tym celu niezbędne jest osadzenie systemu zarządzania programem rewitalizacji w przyjętym przez gminę systemie zarządzania (opis poniżej).

Zarządzanie Programem będzie odbywać się zatem w ramach istniejących struktur Urzędu Miasta, przez co nie przewiduje się dodatkowych kosztów na zarządzanie Programem. Za wdrożenie Programu odpowiedzialny będzie Burmistrz Miasta. Burmistrz corocznie przedkładać będzie Radzie Miejskiej raport monitoringowy z wdrażania Programu. **Burmistrzowi podlegać będzie Zespół ds. rewitalizacji.** Zespół ds. rewitalizacji stanowić będzie forum współpracy i dialogu interesariuszy rewitalizacji z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniodawczo-doradczą Burmistrza. Zespół podlegać będzie Burmistrzowi Miasta. Zespół zostanie powołany przez Burmistrza w drodze zarządzenia w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące, licząc od dnia uchwalenia Programu. Działanie Zespołu umożliwi pełną partycypację podmiotów zainteresowanych wdrażaniem, co przyczyni się do realizacji zasady partnerstwa. Zadaniem Zespołu ds. rewitalizacji będzie również pomoc techniczna dla beneficjentów Programu przy aplikowaniu o środki zewnętrzne (doradztwo, szkolenia, seminaria, warsztaty). Zespół uczestniczyć będzie w pracach monitoringu i ewaluacji (ex ante, mid term, ex post) realizacji zadań objętych programem rewitalizacji. W czasie realizacji Programu Zespół ds. rewitalizacji, z inicjatywy własnej lub na wniosek podmiotu (komórki/jednostki) realizującego przedsięwzięcie będzie mógł przeprowadzić spotkanie – naradę w celu omówienia występującego – zgłoszonego problemu. Zespół ds. rewitalizacji uprawniony będzie do wyrażania opinii oraz podejmowania inicjatyw i rozwiązań odnoszących się do rewitalizacji gminy.

Pracami Zespołu ds. rewitalizacji kierować będzie Przewodniczący. **Przewodniczącym będzie przedstawiciel Urzędu Miasta, Zastępca Burmistrza.** W skład Zespołu wejdą interesariusze rewitalizacji reprezentujący trzy sektory: sektor społeczny (w tym przedstawiciele organizacji pozarządowych, grup mieszkańców, wspólnot mieszkaniowych), sektor gospodarczy (w tym przedstawiciele samorządów gospodarczych, pracodawców i pracowników) oraz sektor publiczny (pracownicy Urzędu Miasta i gminnych podmiotów zaangażowanych we wdrożenie Programu (MGOPS) oraz spółek miejskich). Na społeczne i gospodarcze stanowiska członków Zespołu ds. rewitalizacji przewiduje się nabór. Informacja o naborze znajdzie się na stronie internetowej urzędu. Obsługę organizacyjną Zespołu ds. rewitalizacji zapewni Urząd Miejski.

Komplementarność źródeł finansowania, w kontekście polityki spójności 2014 - 2020, oznacza, że finansowanie projektów rewitalizacyjnych, wynikających z planu rewitalizacji opiera się na uzupełnianiu się i łączeniu wsparcia ze środków EFRR, EFS i FS z wykluczeniem ryzyka wystąpienia podwójnego dofinansowania.

Głównym źródłem współfinansowania projektów rewitalizacyjnych z funduszy UE są środki Regionalnego Programu Operacyjnego (EFS i EFRR). Dodatkowym, komplementarnym źródłem ich współfinansowania są środki Krajowych Programów Operacyjnych (EFS, EFRR, FS).

Ponadto źródłem współfinansowania projektów rewitalizacyjnych będą środki budżetu państwa oraz budżetów jednostek samorządu terytorialnego, a także pozostałe np. prywatne.

Mechanizm zapewnienia komplementarności źródeł finansowania opierać się będzie na silnej koordynacji i synergii projektów rewitalizacyjnych ze środkami polityk i instrumentów zarówno programów operacyjnych, jak i krajowych.

Przez całość realizacji programu zachowana zostanie koordynacja środków programów Operacyjnych ze środkami polityk i instrumentów krajowych jest konieczna dla realizacji zasady dodatkowości środków UE.

Komplementarność finansowa oznacza także zdolność łączenia prywatnych i publicznych źródeł finansowania, przy założeniu, że stymulowanie endogenicznych zdolności inwestycyjnych ma kluczowe znaczenie dla dynamiki pożądanых zmian.

Komplementarność międzyokresową gwarantują przedsięwzięcia, które wzajemnie się uzupełniają, prowadzą do osiągnięcia wspólnego celu, a finansowane są w ramach różnych okresów programowych. **O efektywnym połączeniu i skoordynowaniu zadań w ujęciu**

międzyokresowym stanowić będzie kontynuacja podjętych w poprzednim okresie działań (polityka spójności 2007-2013), ale także istotna jest świadomość strategicznego wzmocnienia ich w kolejnych okresach. Zachowanie ciągłości programowej (polegającej na kontynuacji lub rozwijaniu wsparcia z polityki spójności 2007-2013) ma w procesach rewitalizacji kluczowe znaczenie. Zmiany wprowadzane w programach rewitalizacji odpowiadają na te potrzeby zmian, które wynikają głównie z ich ewaluacji, opartej na systematycznym monitoringu.

Narzędziem służącym trwałemu zintegrowaniu działań w ujęciu międzyokresowym będzie ewaluacja Programu:

- Ewaluacja ex ante (przed rozpoczęciem działań Programu, celem ustalenia, czy i w jakim stopniu podejmowane działania będą zgodne z przyjętymi założeniami oraz czy możliwe jest osiągnięcie długotrwałych efektów w tym kontekście);
- Ewaluacja w połowie obowiązywania Programu (umożliwia zbadanie stopnia efektywności podejmowanych działań oraz ich zgodności z założeniami, ale także na ile aktywności są zgodne z harmonogramem, a poziom wykorzystania zasobów odpowiada opisowi w projekcie);
- Ewaluacja bieżąca – monitoring przynajmniej raz na rok (dokonywana przez cały czas trwania Programu, związana z oceną poziomu wykonywania zadań i działań w poszczególnych podobszarach rewitalizacyjnych);
- Ewaluacja końcowa (dokonywana pod koniec realizacji projektu, wiąże się z analizą zgodności podejmowanych działań wynikających z harmonogramu oraz z rozliczeniem poziomu wykorzystania zasobów);
- Ewaluacja ex post (dokonywana po zakończeniu przedsięwzięcia, a zatem w okresie, w którym możliwe jest zweryfikowanie poziomu osiągnięcia zakładanych celów projekt.

13. Mechanizmy partycypacji społecznej w procesie rewitalizacji

Włączenie udziału społecznego do tworzenia procesu rewitalizacji i zarządzania nim, wynika nie tylko z praw obywatelskich do uzyskania informacji o działalności organów władzy publicznej (art. 61)¹⁶ czy dialogu społecznego, w tym potrzeby dialogu oraz współpracy różnych grup społecznych (art. 20)¹⁷, ale także podstawowych założeń samego procesu rewitalizacji. Tylko przy udziale interesariuszy obszaru, ich akceptacji dla zmian oraz chęci pomocy i dbania o podtrzymanie efektów, proces odnowy przestrzeni miejskiej może się udać.

Partycypacja społeczna obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym poprzez uczestnictwo w konsultacjach społecznych oraz w pracach Zespołu ds. rewitalizacji.

Poniższy schemat przedstawia interesariuszy rewitalizacji:

---

¹⁶ Ustawa o rewitalizacji. Praktyczny komentarz, Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa Departament Polityki Przestrzennej, Warszawa 2016, s. 14.

¹⁷ Ustawa o rewitalizacji. Praktyczny komentarz, Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa Departament Polityki Przestrzennej, Warszawa 2016, s. 14.

Rysunek 18 Interesariusze Lokalnego Programu Rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne.

Przygotowanie, prowadzenie i ocena rewitalizacji, o których mowa, polegają w szczególności na:

- 1) poznaniu potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz dążeniu do spójności planowanych działań z tymi potrzebami i oczekiwaniami (diagnoza);
- 2) prowadzeniu, skierowanych do interesariuszy, działań edukacyjnych i informacyjnych o procesie rewitalizacji, w tym o istocie, celach, zasadach prowadzenia rewitalizacji, wynikających z ustawy rewitalizacji, oraz o przebiegu tego procesu;
- 3) inicjowaniu, umożliwianiu i wspieraniu działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół rewitalizacji;
- 4) zapewnieniu udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji, w szczególności Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023;
- 5) wspieraniu inicjatyw zmierzających do zwiększania udziału interesariuszy w przygotowaniu i realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023;
- 6) zapewnieniu w czasie przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji możliwości wypowiedzenia się przez interesariuszy.

13.1. Poziomy partycypacji społecznej

Partycypację społeczną w procesie rewitalizacji oparto na trójpodziale, który związany jest z kolejnymi poziomami angażowania obywateli w sprawy publiczne:

Informowanie – upowszechnianie informacji na temat rewitalizacji i planowanych rozwiązań, upowszechnianie dobrych praktyk, upublicznianie aktów prawnych i dokumentów. Do narzędzi informowania należą m.in. Biuletynu Informacji Publicznej, wyłożenia planów zagospodarowania przestrzennego, urzędowych obwieszczeń i komunikatów, ulotek informacyjnych, mediów czy stron internetowych;

Konsultowanie – identyfikacja potrzeb wspólnoty i wykorzystanie wyników badań do identyfikacji aktorów konfliktów, informowanie zwrotne o upublicznieniu dokumentów, identyfikacja potencjalnych konfliktów i ich stron, konsultacje rozwiązań problemowych, system informacji zwrotnych. Do narzędzi konsultacji należą m.in.: konsultacje społeczne

dokumentów planistycznych czy decyzji administracyjnych, badania opinii publicznej, wywiady zogniskowane, głosowania, debaty;

Aktywne uczestnictwo – pełna partycypacja interesariuszy oparta na współpracy, włączanie lokalnych liderów, zdolnych do animowania aktywności społeczności lokalnej, tworzenie scenariuszy rozwiązań. Do narzędzi aktywnego uczestnictwa należą m.in.: referenda lokalne, wieloletnie planowanie inwestycyjne o charakterze partycypacyjnym, budżety partycypacyjne, programy grantowe i dotacje, wysłuchania i przesłuchania publiczne, otwarte drzwi urzędów i innych instytucji, spotkania z grupami mieszkańców.

Współpraca z różnymi grupami interesariuszy, w szczególności ze społecznością obszarów rewitalizacji i innymi ich użytkownikami, takimi jak przedsiębiorcy czy organizacje pozarządowe, pozwoli na:

- wyznaczenie liderów społecznych z różnych środowisk;
- określenie obszarów problemowych;
- zdiagnozowanie potrzeb rewitalizacyjnych w gminie;
- wypracowanie społecznej akceptacji podejmowanych działań rewitalizacyjnych;
- pozyskanie, ze źródeł publicznych i prywatnych, środków na działania rewitalizacyjne;
- systematyczne i ciągłe monitorowanie postępów realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji oraz jego aktualizację.

Zasada partnerstwa i partycypacji społeczności lokalnej w realizacji LPR **odbywała się dwutorowo: w sposób pośredni oraz bezpośredni**. Pośrednio informacje zamieszczane były na stronie internetowej gminy, w materiałach i broszurach promocyjnych i informacyjnych. Uruchomiono również oddzielną zakładkę tematyczną dotyczącą wdrożenia Programu na stronie internetowej Urzędu Miejskiego. Promocja dokumentu i efektów wdrożenia wśród beneficjentów projektów rewitalizacyjnych i interesariuszy rewitalizacji była ważnym elementem realizacji Programu. Celem głównym działań promocyjnych i komunikacyjnych było zachęcenie interesariuszy do aktywnego udziału we wdrożeniu i realizacji Programu. Natomiast celem dodatkowym była promocja realizowanych projektów rewitalizacyjnych oraz zaangażowanie społeczności lokalnej w sposób bezpośredni – interaktywny.

13.2. Formy partycypacji społecznej

W toku przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji dążyło się, aby działania, o których mowa, skutkowały wypowiedzeniem się przez wszystkich interesariuszy wymienionych powyżej oraz wszystkich interesariuszy prowadzących na obszarze rewitalizacji działalność.

Poniżej przedstawiona tabela przedstawia wykorzystanie formy partycypacji społecznej:

Tabela 44 Formy partycypacji społecznej

FORMY KONSULTACJI SPOŁECZNYCH	OPIS PRZEBIEGU KONSULTACJI SPOŁECZNYCH
ANKIETA CATI	<p>Badanie kwestionariuszowe przeprowadzone zostało metodą CATI (ang. Computer Assisted Telephone Interview) na próbie 100 osób, w terminie od 22 sierpnia 2016 r. do 4 września 2016 r.</p> <p>Celem badania była identyfikacja obszarów o wysokim koncentracji zjawisk problemów, określenie negatywnych zjawisk czy wskazanie obszarów, w których działania z zakresu rozwoju społecznego, gospodarczego i modernizacji powinny zostać zrealizowane.</p> <p>Wyniki ankiety przedstawione zostały w punkcie 7.1. Analiza badania ankietowego.</p>
SPOTKANIE WARSZTATOWE	<p>W trakcie tworzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji odbyło się jedno spotkanie warsztatowe, w dniu 1 września 2016 r. o godz. 18:00 w Gminnym Ośrodku Kultury „Pod Morwą” w Lubniewicach.</p> <p>Celem spotkania było zebranie uwag dot. wyznaczonego obszaru zdegradowanego, dotychczasowych wyników oraz pomysłów na działania rewitalizacyjne.</p> <p>Metodą informowania o spotkaniu warsztatowym były:</p>

FORMY KONSULTACJI SPOŁECZNYCH	OPIS PRZEBIEGU KONSULTACJI SPOŁECZNYCH
	<ul style="list-style-type: none"> – informacje zawarte na stronie internetowej gminy www.lubniewice.pl; – plakaty. <p>Wyniki spotkania przedstawione zostały w punkcie 7.2. Spotkania konsultacyjne.</p>
<p>ZBIERANIE UWAG W POSTACI PAPIEROWEJ I ELEKTRONICZNEJ</p>	<p>Po sporządzeniu Lokalnego Programu Rewitalizacji, przeprowadzone zostały 14-dniowe konsultacje społeczne, w terminie od 13 października 2016 r. do 26 października 2016r. Interesanci mogli zgłaszać uwagi w postaci papierowej oraz elektronicznej. Formularz konsultacyjny umieszczony został na stronie internetowej gminy, a także dostępny był do pobrania w formie papierowej w siedzibie Urzędu Miejskiego (ul. Jana Pawła II 51, Referat Inwestycji i Nieruchomości, I piętro, pokój nr 10).</p> <p>W trakcie 14-dniowych konsultacji społecznych nie została zgłoszona żadna uwaga do Programu.</p>
<p>SPOTKANIE INFORMACYJNE</p>	<p>W trakcie 14-dniowych konsultacji społecznych zorganizowane zostało spotkanie informacyjne w dniu 19 października 2016r. o godz. 17:00 w Gminnym Ośrodku Kultury „Pod Morwą” w Lubniewicach.</p> <p>Celem spotkania było zaprezentowanie powstałego Programu oraz zebranie uwag i/lub propozycji zmian, jakie powinny zostać wprowadzone do Programu.</p> <p>Metodą informowania o spotkaniu były informacje zawarte na stronie internetowej gminy www.lubniewice.pl.</p>

Źródło: opracowanie własne.

Ważnym jest, by działania partycypacyjne prowadzone były w sposób ciągły. Nie mogą zakończyć się one na procesie planowania, lecz dotyczyć muszą także realizacji projektów rewitalizacyjnych (upowszechniania informacji na temat LPR, zasad uczestnictwa partnerów i beneficjentów, upublicznianie aktów prawnych i dokumentów, współpracy międzyinstytucjonalnej, udziału interesariuszy w inicjatywach lokalnych, powoływania podmiotów zdolnych do samoorganizacji) oraz, o czym najczęściej się zapomina, funkcjonowania po zakończeniu procesu rewitalizacji (upubliczniania monitoringu zmian z naciskiem na obszary rewitalizowane, zapewnianie udziału mediów, publikowanie raportów i sprawozdań, badania na temat oceny procesów rewitalizacji, prezentacje efektów rewitalizacji).

Partycypacja społeczna jest wpisana w proces rewitalizacji jako fundament działań na każdym etapie tego procesu (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie). Skonsolidowanie wysiłków różnych podmiotów na rzecz obszaru rewitalizacji jest ważnym warunkiem sukcesu.

14. System wdrażania (realizacji) Lokalnego Programu Rewitalizacji

System wdrażania jest elementem zarządzania Lokalnym Programem Rewitalizacji. Obejmuje on szereg narzędzi usprawniających realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz realizację założonych celów. Wdrażanie powiązane jest z systemem monitoringu i ewaluacji. Proces wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji ma na celu kierowanie realizowanymi działaniami tak, by umożliwić wyprowadzenie obszarów zdegradowanych, w tym szczególnie wyznaczonych do rewitalizacji, ze stanu kryzysowego. W związku z takimi działaniami podmiotów wdrażających oraz przeznaczonych na te cele środków finansowych i rzeczowych, nastąpi planowana poprawa jakości życia mieszkańców.

Za wdrażanie Programu Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023 odpowiedzialny jest **Burmistrz Lubniewic**. W procesie wdrażania Programu, Burmistrza wspiera jego **Zastępca**, którego zakres działalności wpisuje się w realizację Lokalnego Programu Rewitalizacji oraz pozwala na skuteczne wdrażanie projektów rewitalizacyjnych.

Zarządzanie Programem będzie odbywać się zatem w ramach istniejących struktur Urzędu Miasta, przez co nie przewiduje się dodatkowych kosztów. **Burmistrzowi podlegać będzie Zespół ds. rewitalizacji**, który stanowić będzie forum współpracy i dialogu interesariuszy rewitalizacji z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniodawczo-doradczą. Zespół podlegać będzie Burmistrzowi Miasta. Zostanie powołany przez Burmistrza w drodze zarządzenia w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące, licząc od dnia uchwalenia Programu. Działanie Zespołu umożliwi pełną partycypację podmiotów zainteresowanych wdrażaniem, co przyczyni się do realizacji zasady partnerstwa. Zadaniem Zespołu ds. rewitalizacji będzie również pomoc techniczna dla beneficjentów Programu przy aplikowaniu o środki zewnętrzne (doradztwo, szkolenia, seminaria, warsztaty). Zespół uczestniczyć będzie w pracach monitoringu i ewaluacji (ex ante, mid term, ex post) realizacji zadań objętych programem rewitalizacji. W czasie realizacji Programu Zespół ds. Rewitalizacji, z inicjatywy własnej lub na wniosek podmiotu (komórki/jednostki) realizującego przedsięwzięcie będzie mógł przeprowadzić spotkanie – naradę w celu omówienia występującego – zgłoszonego problemu. Zespół ds. rewitalizacji uprawniony będzie do wyrażania opinii oraz podejmowania inicjatyw i rozwiązań odnoszących się do rewitalizacji gminy.

Pracami Zespołu ds. rewitalizacji kierować będzie Przewodniczący. **Przewodniczącym będzie przedstawiciel Urzędu Miasta, Zastępca Burmistrza.** W skład Zespołu wejdą interesariusze rewitalizacji reprezentujący trzy sektory: sektor społeczny (w tym przedstawiciele organizacji pozarządowych, grup mieszkańców, wspólnot mieszkaniowych), sektor gospodarczy (w tym przedstawiciele samorządów gospodarczych, pracodawców i pracowników) oraz sektor publiczny (pracownicy Urzędu Miasta i gminnych podmiotów zaangażowanych we wdrożenie Programu (MGOPS) oraz spółek miejskich). Na społeczne i gospodarcze stanowiska członków Zespołu ds. rewitalizacji przewiduje się nabór. Informacja o naborze znajdzie się na stronie internetowej urzędu. Obsługę organizacyjną Zespołu ds. rewitalizacji zapewni Urząd Miejski. Procedurę mającą na celu nabór członków Zespołu ds. Rewitalizacji poprowadzi Burmistrz Lubniewic lub wyznaczony przez niego przedstawiciel. Szczegółowy Regulamin funkcjonowania Zespołu oraz zakres jego działań zostanie poddany do wiadomości publicznej.

Na etapie wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023 osoby odpowiedzialne będą współpracowały przede wszystkim z:

- innymi komórkami organizacyjnymi Urzędu Miasta;
- beneficjentami zewnętrznymi również odpowiadającymi za realizację działań rewitalizacyjnych (wspólnoty mieszkaniowe, instytucje kultury, instytucje polityki społecznej, fundacjami i stowarzyszeniami, lokalnymi przedsiębiorcami, parafią, osobami prywatnymi);
- interesariuszami procesu rewitalizacji.

Burmistrz Lubniewic minimum raz w roku powinien informację o przebiegu realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji przekazać Radzie Miasta. Informacja ta zostanie również udostępniona publicznie.

Do obowiązków Rady Miasta należy:

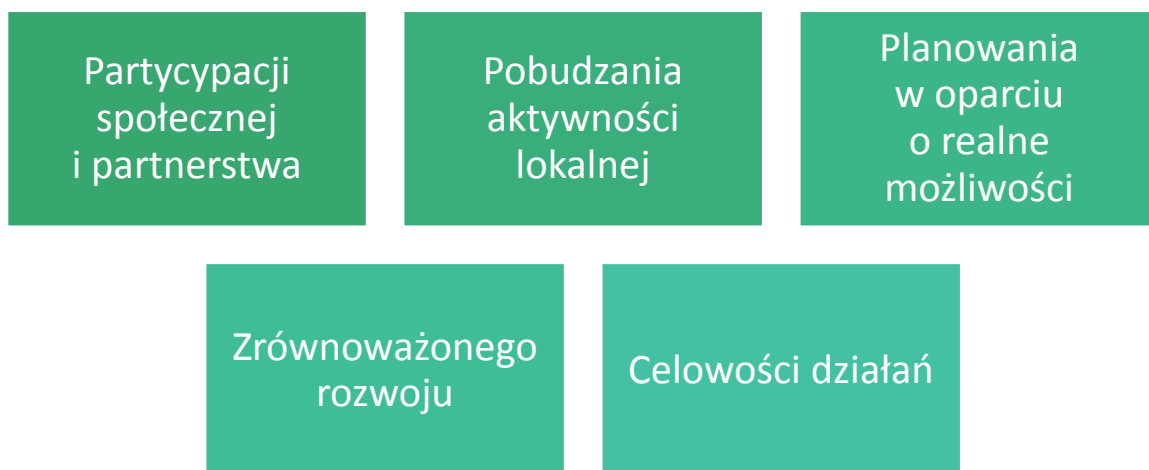
- uchwalenie Lokalnego Programu Rewitalizacji;
- uchwalanie kolejnych jego aktualizacji;
- w razie konieczności, sygnalizowanie konieczności prac nad nadzwyczajną aktualizacją LPR;
- wydelegowanie przedstawicieli do jednostki do osób odpowiedzialnych na monitorowanie i wdrażanie działań w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Powołana zostać może również specjalna jednostka do spraw rewitalizacji, która będzie monitorować, oceniać, promować i usprawniać wprowadzanie działań rewitalizacyjnych. Rekomenduje się, by w skład jednostki wchodził przedstawiciele związanych z obszarem rewitalizacji grup:

- mieszkańcy;
- pracownicy instytucji publicznych;
- pracownicy administracji samorządowej;
- zarządcy nieruchomości komunalnych;
- lokalni inwestorzy;
- pracownicy organizacji pozarządowych;
- członkowie wspólnot mieszkaniowych;
- inne grupy interesariuszy.

Za podstawowe zasady wdrażania tego dokumentu przyjmuje się postulaty:

Rysunek 19 Podstawowe zasady wdrażania LPR

Źródło: opracowanie własne.

Partycypacja społeczna i partnerstwo – wdrażanie LPR powinno odbywać się przy współpracy i zaangażowaniu wszystkich interesariuszy i mieszkańców miasta;

Pobudzanie aktywności lokalnej – której to efekty uzupełnią działania zaplanowane w procesie rewitalizacji;

Planowanie w oparciu o realne możliwości – zakładane przedsięwzięcia rewitalizacyjne powinny być możliwe do zrealizowanie w aspekcie finansowym, społecznym czy przestrzennym;

Zrównoważony rozwój – prowadzenie działań rewitalizacyjnych we wszystkich sferach (społeczeństwo, gospodarka, przestrzeń i infrastruktura) z poszanowaniem środowiska;

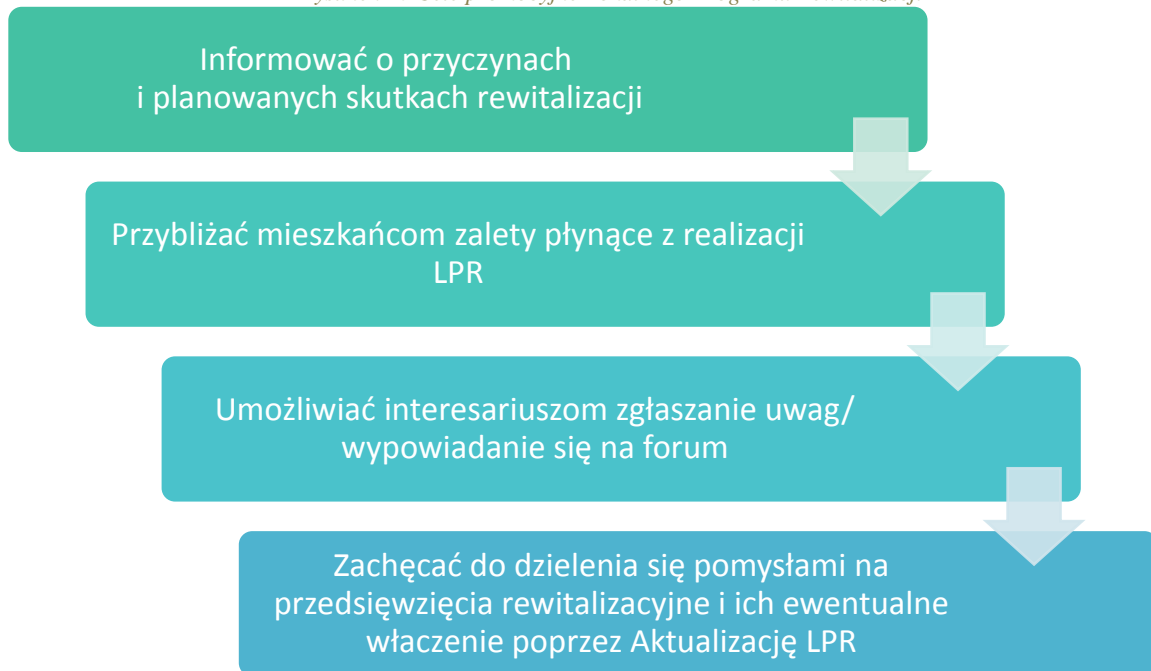
Celowość działań – wszystkie działania podjęte przez jednostki związane z procesem rewitalizacji powinny być ukierunkowane na realizację założonych w dokumencie celów.

Gmina Lubniewice zakłada włączenie społeczności lokalnej na etapie wdrożenia Programu. W celu zaangażowania w planowanie i realizację jak największej grupy mieszkańców reprezentujących sektor biznesu, samorządu i NGO (*non government organizations* – organizacje pozarządowe: fundacje, stowarzyszenia, spółdzielnie socjalne, zakłady aktywności zawodowej, spółki non profit) **zakłada się ustalenie stałego systemu komunikacji Zespołu ds. Rewitalizacji z mieszkańcami.**

14.1. Promocja Lokalnego Programu Rewitalizacji

Jedną z najważniejszych zasad wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji jest partycypacja społeczna i partnerstwo oraz zwiększenie zaangażowania lokalnej społeczności. Rozwojowi zaangażowania społeczności lokalnej w przedsięwzięcia rewitalizacyjne sprzyjać może przyjęta odpowiednia strategia promocji Lokalnego Programu Rewitalizacji. W celach promocyjnych planuje się:

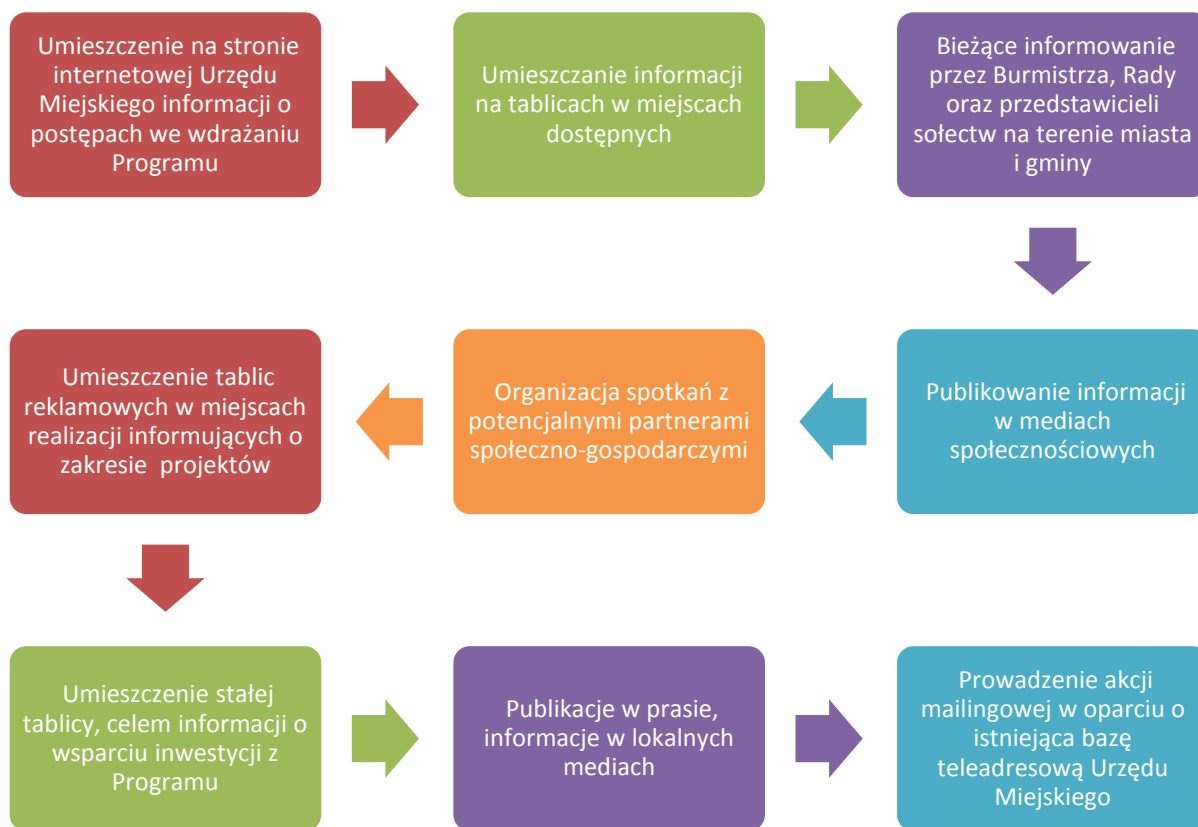
Rysunek 20 Cele promocyjne Lokalnego Programu Rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne.

W celu realizacji powyżej wymienionych działań promocyjnych planuje się wdrożenie poniżej wymienionych kroków.

Rysunek 21 Działania promocyjne LPR

Źródło: opracowanie własne.

15. System monitoringu i oceny LPR

15.1. Monitoring

Jednym z kluczowych etapów procesu zarządzania Lokalnym Programem Rewitalizacji jest system monitorowania. Odbywać będzie się na dwóch poziomach:

- monitorowanie realizacji kolejnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych wyszczególnionych na listach kluczowej i komplementarnej;
- analiza zmian zachodzących na obszarach wyznaczonych do rewitalizacji.

Monitorowanie postępów w ramach realizacji założeń Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Lubniewice polegać będzie na systematycznym pozyskiwaniu i analizowaniu danych dotyczących realizacji poszczególnych projektów (w tym danych społeczno-demograficznych oraz innych, gromadzonych przez komórki organizacyjne Urzędu Miasta w Lubniewicach, które zaangażowane są w realizację Lokalnego Programu Rewitalizacji). Proces agregowania wspomnianych danych winien odbywać się na poziomie adresowym – z możliwością podsumowania i zaklasyfikowania ich do obszarów rewitalizacji. Analiza danych ilościowych i jakościowych będzie stanowić narzędzie do wczesnego wykrywania nieścisłości, a także będzie spełni funkcje prewencyjne.

System monitorowania i oceny Lokalnego Programu Rewitalizacji powinien zawierać dane dotyczące sfer:

- społecznej;
- ekonomicznej;
- przestrzennej;
- technicznej.

Niezwykle istotna jest możliwość uzyskania minimum raz w roku:

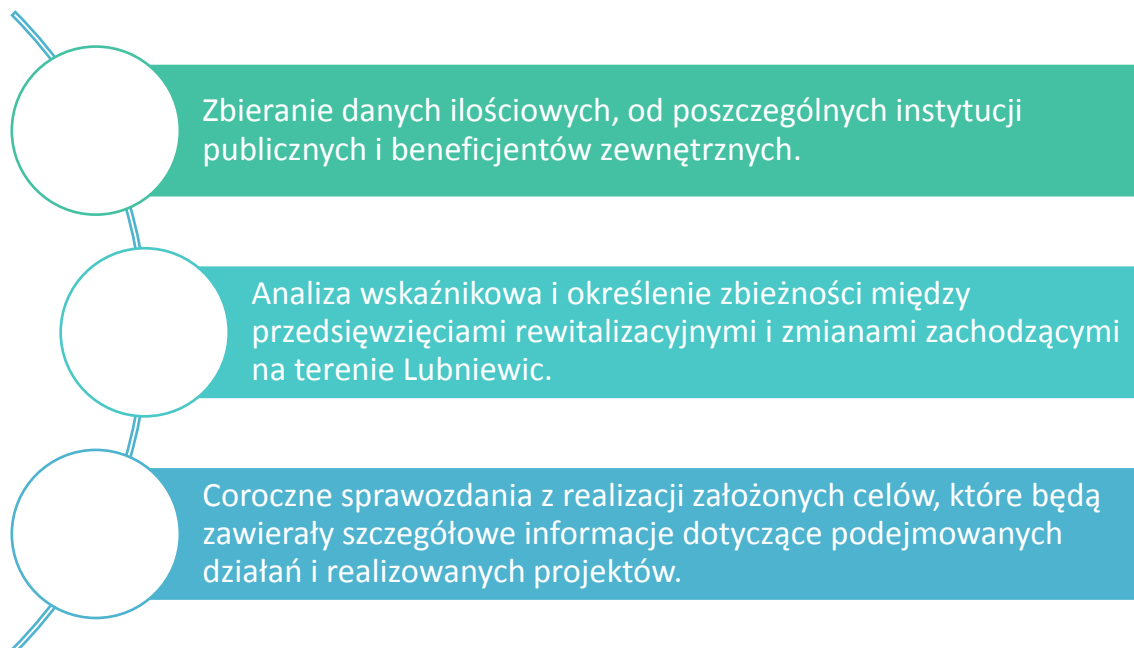
- jakościowych i ilościowych danych, które umożliwią weryfikację stopnia realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji;
- danych, umożliwiających identyfikację formalnych, gospodarczych, ekonomicznych lub społecznych barier, które uniemożliwiają lub utrudniają realizację założonych przedsięwzięć rewitalizacyjnych;

- danych, dzięki którym możliwe będzie wykazanie stopnia zbieżności realizowanych projektów z założonymi na poziomie strategicznym i operacyjnym celami.

Wyznaczone w tym celu jednostki, przygotowywać będą raz do roku raporty relacjonujące przebieg wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji. Dane pozyskiwane będą od instytucji publicznych, w tym od PUP-u, MGOPS-u i Policji. Wskazane jest, by działania monitorujące uzupełnione były o pozyskanie danych z badań ankietowych oraz spotkań konsultacyjnych z interesariuszami. Pozwoli to nie tylko na bieżącą analizę efektów rewitalizacji, ale również na ponowną i stałą charakterystykę potrzeb mieszkańców rewitalizowanego obszaru oraz rozpoznanie zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej Lubniewic.

Monitoring Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023 bazować będzie więc na trzech filarach:

Rysunek 22 Filary monitoringu LPR

Źródło: opracowanie własne.

Zgodnie z Wytocznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 w Programie zaplanowany został system monitoringu i oceny skuteczności działań oraz system wprowadzania modyfikacji. Lokalny Program Rewitalizacji ma charakter dokumentu strategicznego, w związku z czym skutki wdrożenia obejmują wszystkie podmioty zlokalizowane na obszarze rewitalizacji. Powoduje to konieczność zaangażowania do prac

w przygotowaniu i wdrażaniu szerokiego spektrum przedstawicieli sektora samorządowego, pozarządowego i biznesowego. W toku realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji zakłada się prowadzenie monitoringu przy udziale interesariuszy, poprzez ogłaszanie informacji w sposób zwyczajowo przyjęty w danej gminie oraz ogłoszenie na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej.

Przyjęty system opiera się na współpracy trzech sektorów: samorządowego, pozarządowego i biznesu. Najważniejsze zadania związane z monitoringiem zadań Programu przypisano sektorowi samorządowemu, do którego spływać będą dane sprawozdawcze (Referat Inwestycji i Nieruchomości Urzędu Miejskiego), które przedkładane będą Zespołowi ds. Rewitalizacji, Burmistrzowi Miasta i finalnie Radzie Miejskiej.

Monitoring rzeczowy i sprawozdawczość

Jednostki, które zgłosiły działania do Programu zobowiązane są do corocznego informowania Urzędu Miejskiego o postępie prac objętych programem zgodnie z zaleceniami dotyczącymi monitorowania. Monitorowanie efektów rzeczowych obejmować będzie wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania. Burmistrz jest zobowiązany do corocznego przedkładania Zespołowi ds. rewitalizacji w celu zaopiniowania.

Zakres przedmiotowy raportów okresowych przedkładanych przez Burmistrza Miasta winien obejmować, co najmniej:

- Informację o postępach finansowych, źródłach finansowania zadań
- Informację o postępach rzeczowych, zgodność z przyjętym harmonogramem, odchylen od harmonogramu
- Sposoby komunikacji ze wspólnotą lokalną w zakresie wdrażania programu
- Przebieg wdrażania poszczególnych projektów

Zadania te będą nadzorowane **przez Referat Inwestycji i Nieruchomości Urzędu Miasta.**

Monitoring realizacji poszczególnych projektów rewitalizacyjnych będzie złożony z:

- Analizy stopnia osiągnięcia mierzalnych i weryfikowalnych wskaźników projektów rewitalizacyjnych,
- Monitorowania operacyjnego za pomocą bezpośrednich rozmów z beneficjentami oraz wizji lokalnych na miejscu realizacji projektu rewitalizacyjnego.

Postępy w realizacji konkretnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych wraz ze stopniem wdrażania założeń będą monitorowane na podstawie specjalnych fiszek monitoringowych, których wzór zostanie uzgodniony z Zespołem ds. rewitalizacji. Fiszki będą przesyłane przez podmioty realizujące przedsięwzięcia rewitalizacyjne do Urzędu Miejskiego za okres danego roku, w terminie do końca stycznia roku następnego.

Proces monitorowania przebiegać będzie stale, od chwili rozpoczęcia wdrażania LPR.

Raporty z postępu poszczególnych działań projektu składane przez beneficjentów, w celu usprawnienia procesu monitorowania oraz możliwości porównania postępu działań, muszą zawierać wymagane informacje, zostać przekazane w odpowiedniej formie oraz odpowiednim jednostkom. Rekomenduje się więc korzystanie z poniższego wzoru arkusza monitoringu:

Tabela 45 Arkusz monitoringu poszczególnych działań rewitalizacyjnych

Numer projektu	Nazwa projektu:
Wykonawca projektu i jego partnerzy:	
Opis realizacji przedsięwzięcia (z wyszczególnieniem wszystkich podejmowanych działań i okresu ich wykonania):	

Źródła finansowania podejmowanych działań:
Wskaźniki produktu (według tabeli nr 43) oraz ich wartość:
Wskaźniki rezultatu (według tabeli nr 44) oraz ich wartość:

Źródło: opracowanie własne.

Wymaga się, by każde z przedsięwzięć rewitalizacyjnych (z listy podstawowych) miało przypisany wskaźnik/wskaźniki. Przegląd wskaźników dotyczy właściwego doboru wskaźników produktu i rezultatu dla poszczególnych działań przestrzennych, gospodarczych i społecznych, przygotowywanych uprzednio przez podmioty realizujące projekty w ramach planu rewitalizacji.

Wymienione nieco niżej wskaźniki muszą być zgodne z wytycznymi funduszy strukturalnych (jeśli będą one wykorzystywane przy realizacji danego projektu). Wartości charakterystycznych wskaźników dla poszczególnych działań, będą służyć do pomiaru efektywności całego planu, zgodnie z zasadą trwałości.

15.2. Ewaluacja

Ewaluacja Programu Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023 opierać będzie się na analizie wpływu zrealizowanych projektów rewitalizacyjnych na poszczególne aspekty funkcjonowania wszystkich grup interesariuszy. Istotnym elementem będzie ocena procesu dekoncentracji negatywnych zjawisk na obszarze rewitalizacji.

Proces ewaluacji realizowany będzie przez wybrane do tego celu jednostki (podmioty odpowiedzialne za wdrażanie elementów programu rewitalizacji) realizatorzy zgłoszonych projektów) we współpracy z instytucjami publicznymi (w tym z PUP-em, MGOPS-em czy Policją) oraz innymi beneficjentami LPR. Działania ewaluacyjne w trakcie trwania realizacji projektów rewitalizacyjnych pozwoli na ocenę stopnia realizacji założonych celów oraz ich wpływu na zdiagnozowane obszary problemowe.

Ewaluacja Lokalnego Programu Rewitalizacji przebiegała będzie etapowo:

Tabela 46 Etapy ewaluacji Lokalnego Programu Rewitalizacji

1. **Ewaluacja ex-ante** (przed realizacją przedsięwzięć rewitalizacyjnych): ocena zasadności poszczególnych działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz ocena ich wpływu na społeczność lokalną i obszary strategiczne.
2. **Ewaluacja w trakcie realizacji przedsięwzięć**: ocena bieżąca przyjętych celów oraz ich wpływu na obszary problemowe.
3. **Ewaluacja ex-post** (po realizacji przedsięwzięć): długoterminowa ocena wpływu oraz trwałości poszczególnych przedsięwzięć na społeczność lokalną i grupy interesariuszy.
4. **Modyfikacja Lokalnego Programu Rewitalizacji**: po przeprowadzeniu ewaluacji lub w razie wystąpienia istotnej zmiany warunków realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Źródło: opracowanie własne.

Raport z badania ewaluacyjnego będzie przedmiotem opinii Zespołowi ds. Rewitalizacji i zostanie przekazany Burmistrzowi oraz Radzie Miasta, a także podany do publicznej wiadomości poprzez zamieszczenie na stronie internetowej oraz Biuletynie Informacji Publicznej. W kontekście zadań ewaluacyjnych wymieniono elementy wprowadzania Programu, które podlegają ewaluacji i elementy podlegające monitorowaniu oraz kryteria, na

podstawie których będzie przeprowadzana ewaluacja. Ponadto określono czas, sposób i okres objęty pomiarem. Realizacja ewaluacji posłuży również do usprawnienia działań, rozwoju oraz lepszego rozumienia realizowanych przez jednostkę zadań. Celami szczegółowymi planowanej ewaluacji będą:

- Ocena wyników Programu (tj. produktów i rezultatów) oraz identyfikacja czynników sukcesu lub ryzyka osiągnięcia skwantyfikowanych celów,
- Ocena systemu zarządzania i wdrażania Programu – tzn. sprawności przepływu informacji, dokumentów, środków finansowych i realizacji zadań oraz identyfikacja barier prawnych i administracyjnych wdrażania Programu,
- Ocena, czy warunki zewnętrzne wdrażania Programu się zmieniły (np. aktualność Programu względem zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej, kontekstu prawnego, diagnozy potrzeb itp.) oraz czy w tym kontekście cele rewitalizacji pozostają aktualne,
- Ocena wpływu i użyteczności zakończonych projektów rewitalizacyjnych, tj. ocena zadań zakończonych w ewaluowanym okresie w ramach poszczególnych celów do 2023 roku.

Ewaluacja ex-post zaplanowana została na II kwartał 2024 roku. Celami szczegółowymi planowanej ewaluacji ex-post będą:

- Ocena stopnia osiągnięcia celów rewitalizacji,
- Wskazanie stopnia zaspokojenia potrzeb w poszczególnych projektach rewitalizacyjnych,
- Wskazanie potrzeb, które nadal wymagają wsparcia na obszarze zdegradowanym i obszarze rewitalizacji.

Ocena procesu rewitalizacji będzie prowadzona na trzech poziomach, którym to odpowiadają kolejne mierzalne wskaźniki, służące monitorowaniu stanu realizacji celów założonych w Programie. Są to wskaźniki:

- dla obszaru rewitalizacji;
- produktu;
- efektu.

Ich szczegółowy wykaz zaprezentowany został w poniższych tabelach:

Tabela 47 Wskaźniki dla obszaru rewitalizacji

Wskaźniki dla obszaru rewitalizacji	
1.	Liczba mieszkańców
3.	Udział budynków mieszkalnych wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy
4.	Powierzchnia mieszkalna na 1 osobę w budynkach mieszkalnych wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy
5.	Udział mieszkań wyposażonych w instalacje techniczne wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy
7.	Liczba osób (gospodarstw domowych) zadłużonych powyżej 1 000 zł
8.	Średni wiek budynków
9.	Liczba budynków przeznaczonych do rozbiórki z uwagi na zły stan techniczny
10.	Udział osób pobierających świadczenia pomocy społecznej
11.	Udział osób otrzymujących zasiłki celowe
12.	Liczba przestępstw
13.	Liczba interwencji policji
14.	Liczba osób bezrobotnych
15.	Liczba osób długotrwale bezrobotnych
16.	Udział ludności w wieku produkcyjnym

Źródło: opracowanie własne

Tabela 48 Wskaźniki produktu LPR

Wskaźniki produktu	
1.	Liczba projektów z zakresu aktywizacji i zaangażowania ogółem (Cel 1.3.)
2.	Liczba projektów z zakresu aktywizacji i zaangażowania dla osób starszych (Cel 1.2.)
3.	Liczba projektów z zakresu aktywizacji i zaangażowania dla osób z niepełnosprawnością (Cel 1.2.)
4.	Liczba projektów wspierających osoby z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym (Cel 1.2.)

Wskaźniki produktu

5.	Liczba projektów poprawiających dostęp do przestrzeni publicznych seniorom, osobom niepełnosprawnym, rodzicom z małymi dziećmi (Cel 1.2.)
6.	Liczba projektów dotyczących wyprowadzenia osób wykluczonych społecznie ze zjawiska kryzysowego (1.1.)
7.	Liczba projektów z zakresu pobudzenia aktywności społecznej i kulturalnej mieszkańców poprzez promocję inicjatyw lokalnych oraz oferty kulturalnej (Cel 3.2.)
8.	Liczba projektów z zakresu pobudzenia aktywności sportowej i rekreacyjnej mieszkańców m.in. poprzez promocję oferty sportowej i rekreacyjnej (3.1.)
9.	Liczba projektów dotyczących zwiększenie szans rozwojowych i edukacyjnych dzieci i młodzieży poprzez wzmocnienie kompetencji społecznych i edukacyjnych rodziców oraz nauczycieli (Cel 2.2.)
10.	Liczba projektów dotyczących wsparcia przejawów lokalnej przedsiębiorczości (Cel 2.1.)
11.	Liczba projektów dotyczących rozwoju i promocji przedsięwzięć turystycznych i kulturalnych (Cel 2.3.)
12.	Liczba projektów zwiększających kwalifikacje zawodowe mieszkańców (Cel 2.2.)
13.	Liczba projektów z zakresu zwiększenia aktywności zawodowej mieszkańców (Cel 2.2.)
14.	Liczba projektów dotyczących warunków i możliwości pracodawców (Cel 2.1.)
15.	Liczba projektów poprawiających stan infrastruktury technicznej i budynków mieszkalnych oraz dostosowujących ją do potrzeb mieszkańców (Cel 3.3.)
16.	Liczba projektów dotyczących utworzenia infrastruktury społeczno-kulturalno-edukacyjnej (Cel 3.2.)

Wskaźniki produktu

17.	Liczba projektów dotyczących rozwoju i modernizacji infrastruktury technicznej (Cel 3.3.)
18.	Liczba projektów dotyczących rozwoju i modernizacji infrastruktury rekreacyjno-sportowej (Cel 3.1.)

Źródło: opracowanie własne

Tabela 49 Wskaźniki rezultatu LPR

Wskaźnik rezultatu	
1.	Liczba osób korzystających z nowej lub zmodernizowanej infrastruktury społeczno-rekreacyjnej
2.	Poprawy jakości życia mieszkańców poprzez zwiększenie dochodu Gminy na jednego mieszkańca
3.	Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach
4.	Spadek liczby świadczeń OPS z powodu bezrobocia na terenie Gminy
5.	Spadek liczby osób bezrobotnych na terenie Gminy
6.	Długość zmodernizowanych dróg i chodników w obszarach objętych rewitalizacją
7.	Liczba stworzonych przestrzeni do inwestycji i rozwoju przedsiębiorczości
8.	Liczba udostępnionych i wypromowanych produktów turystycznych (miejsca atrakcyjnych turystycznie)
9.	Liczba przedsięwzięć kulturalnych i społecznych przyciągających turystów zrealizowanych we współpracy sektora turystyki i samorządowego
10.	Liczba osób korzystających z przestrzeni miejskiej
11.	Liczba osób korzystających z nowej lub zmodernizowanej infrastruktury rekreacyjnej (ścieżki rekreacyjne (dydaktyczne, rowerowe, pizze, plaża, parki)
12.	Liczba miejsc użyteczności publicznej dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych
13.	Nowe miejsca pracy w podmiotach ekonomii społecznej – uzyskanie zatrudnienia przez osoby zagrożone wykluczeniem społecznym
14.	Rozwój ekonomii społecznej poprzez utworzenie podmiotu tj. spółdzielni socjalnej osób prawnych

15.	Nowe miejsca pracy – uzyskanie zatrudnienia przez osoby zagrożone wykluczeniem społecznym
16.	Liczba osób korzystających z nowej lub zmodernizowanej infrastruktury społeczno-rekreacyjnej – biuro spółdzielni
17.	Liczba przeprowadzonych programów aktywności lokalnej
18.	Liczba osób objętych Programem Aktywności Lokalnej
19.	Liczba miejsc aktywności lokalnej na terenie obszaru rewitalizowanego
20.	Liczba zmodernizowanych lub nowopowstałych budynków o charakterze społecznym
21.	Poprawy jakości życia mieszkańców poprzez zwiększenie atrakcyjności przestrzeni miejskiej
22.	Liczba zawartych partnerstw publiczno - prywatnych
23.	Liczba stworzonych i wypromowanych produktów turystycznych (miejsca atrakcyjne turystycznie)
24.	Utworzenie centrum aktywności gospodarczej (wsparcie doradcze dla przedsiębiorców, pomoc w obsłudze firm, preferencyjne warunki)
25.	Liczba programów aktywizujących zawodowo i przedsiębiorczo młodzież

Źródło: opracowanie własne.

Program rewitalizacji nie wiąże się ze znaczącym zyskiem, o jego opłacalności decydują efekty publiczne, powiązane z realizacją celów nadrzędnych i szczegółowych oraz osiągniętych wskaźników produktów i rezultatów:

Mierzalne wskaźniki celów nadrzędnych i szczegółowych:

- Wartości inwestycji objętych rewitalizacją: 63 154 230,76 zł
- Tempo wzrostu PKB /rocznie/: +5,0%
- Zmniejszenie stopy bezrobocia: do 5,5%
- Tempo wzrostu konsumpcji /rocznie/: + 5,0%
- Tempo wzrostu inwestycji /rocznie/: +8,0%
- Zmniejszenie obszarów objętych patologią społeczną: -10,0%

Mierzalne wskaźniki produktów dla programu rewitalizacji

- Liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury drogowej: 0
- Liczba budynków poddanych renowacji: 1

- Liczba budynków poddanych remontowi/przebudowie infrastruktury technicznej: 3
- Liczba budynków przebudowanych/wyremontowanych na cele edukacyjno-społeczne: 3
- Liczba obiektów zmodernizowanych na cele kulturalne i turystyczne: 2

Mierzalne wskaźniki rezultatów dla programu rewitalizacji

- Liczba przestępstw w mieście: -10,0%
- Wskaźnik wykrywalności przestępstw: +10,0%
- Liczba nowych ofert programowych w zakresie kultury i turystyki: 8
- Liczba nowych miejsc pracy powstała w wyniku realizacji projektów turystycznych i kulturalnych: 10
- Liczba osób korzystających z nowej lokalnej bazy kulturalnej i turystycznej: 250
- Liczba nowych punktów usługowych na terenach zrewitalizowanych: 5

Monitoring i ocena Lokalnego Programu Rewitalizacji przekazywane będą do wiadomości publicznej.

15.3. Aktualizacja LPR

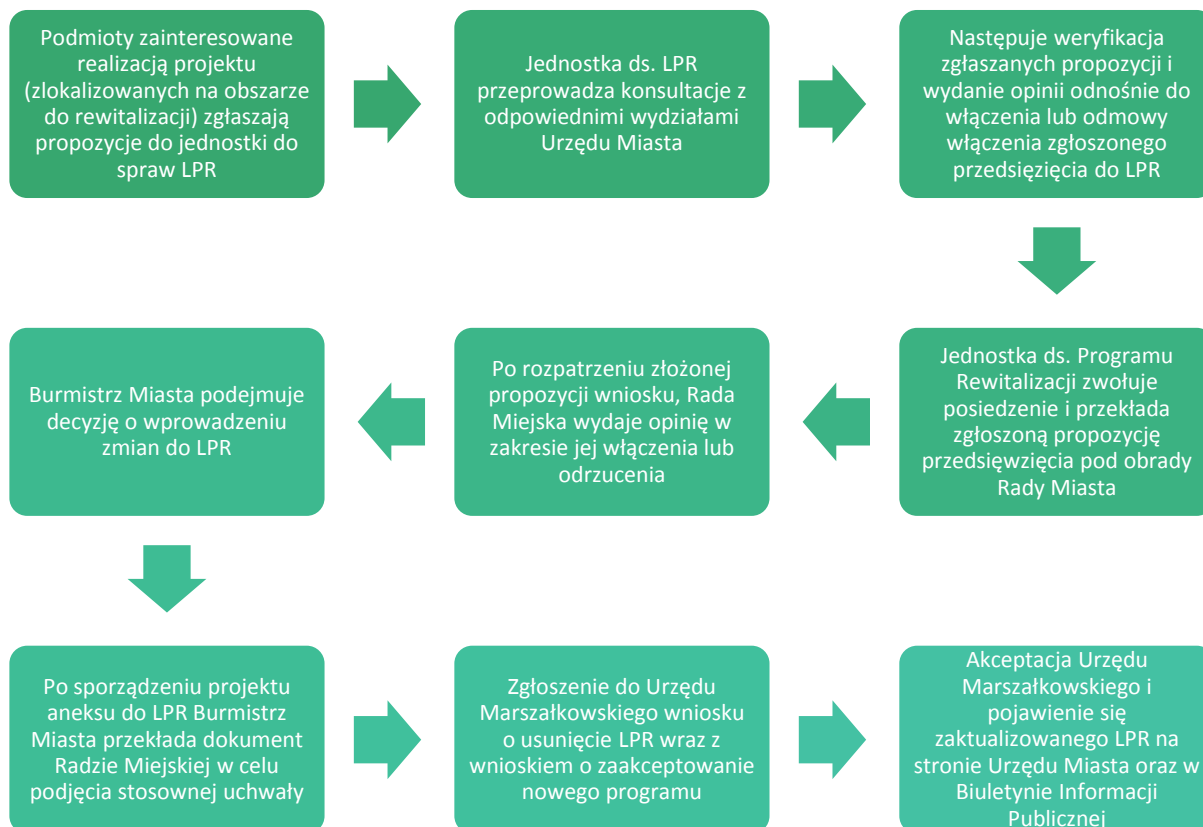
Uwzględnienie procesu aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji pozwoli na wprowadzenie wszelkich ewentualnych modyfikacji w dokumencie, które to będą odpowiedzią na zachodzące w mieście zmiany społeczno-gospodarcze.

Wszystkie zaplanowane działania określone będą dzięki analizie potrzeb i identyfikacji deficytów na obszarze rewitalizacji. Wpisywać będą się one w zakres publicznych i niepublicznych zadań samorządu gminnego zgodnie z Ustawą z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym uzupełnioną obwieszczeniem Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 17 marca 2016 roku (Dz.U. 2016 poz.446). Jednostką uzupełniającą proces rewitalizacji, będącą jednocześnie głosem społeczności lokalnej będzie Rada Miejska w Lubniewicach. Jej kompetencje regulowane będą przy pomocy aktów prawnych i wykonawczych oraz Statut Gminy Lubniewice.

Każda aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji wymagać będzie przyjęcia stosownej uchwały Rady Miasta Lubniewice. W zakresie propozycji nowych przedsięwzięć zgłaszanych

w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji stosowana będzie poniższa ścieżka postępowania:

Rysunek 23 Aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji

W przypadku zajścia wyjątkowych zmian, które będą wpływać na system wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji, zakłada się wprowadzenie nadzwyczajnej aktualizacji LPR. Wśród takich zmian wymienić można:

- zmiana źródeł i warunków finansowania zaplanowanych przedsięwzięć;
- zmiana sytuacji finansowej miasta;
- zmiana sytuacji gminy w konsekwencji zmian zachodzących w aspekcie społecznym, gospodarczym czy przestrzennym.

16. Analiza oddziaływania na środowisko

Proces przyjęcia Lokalnego Programu Rewitalizacji przez Radę Miejską wymaga konieczności uzyskania opinii z właściwych organów (na podstawie art. 57 i 58 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko) - co do konieczności sporządzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko lub wyrażenia zgody na odstąpienie od niej. W wyniku uzyskanych opinii Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska i Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej odstąpiono od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu LPR-u.

17. Spis tabel i rysunków

Spis Rysunków

Rysunek 1. Gmina Lubniewice	24
Rysunek 2. Rozmieszczenie mieszkańców na terenie gminy	68
Rysunek 3. Obszary na terenie, których odnotowano zjawisko kradzieży mienia	81
Rysunek 4. Obszary na terenie gminy, na których odnotowano kradzieże z włamaniem	82
Rysunek 5. Obszary na terenie miasta, na których odnotowano kradzieże z włamaniem	83
Rysunek 6. Zestawienie miejsc działalności organizacji pozarządowych	85
Rysunek 7. Obszary o niższej od średniej liczbie nowych podmiotów gospodarczych w stosunku do całości gminy	91
Rysunek 8. Obszary o niższej od średniej liczbie nowych podmiotów gospodarczych.	92
Rysunek 9. Obszar, na którym w skali gminy większość infrastruktury mieszkaniowej powstało przed 1989 rokiem.....	94
Rysunek 10. Obszar na terenie miasta, na którym większość infrastruktury mieszkaniowej powstało przed 1989 rokiem.	95
Rysunek 11. Obszary, na których liczba budynków powstałych po 1989 roku jest niższa od średniej w skali gminy.....	96
Rysunek 12. Obszary, na których liczba budynków powstałych po 1989 roku jest niższa od średniej w skali miasta	97
Rysunek 13. Obszary na terenie, których występują mieszkania niepodłączone do sieci kanalizacyjnej.....	99
Rysunek 14. Obszar wyznaczony do rewitalizacji.....	129
Rysunek 15. Specyfika metody SMART	133
Rysunek 16. Kryteria wydziałania celów strategicznych.....	133
Rysunek 17 Komplementarność przestrzenna projektów kluczowych.....	182
Rysunek 18 Interesariusze Lokalnego Programu Rewitalizacji.....	206
Rysunek 19 Podstawowe zasady wdrażania LPR	214
Rysunek 20 Cele promocyjne Lokalnego Programu Rewitalizacji	216
Rysunek 21 Działania promocyjne LPR	217
Rysunek 22 Filary monitoringu LPR	219
Rysunek 23 Aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji.....	230

Spis Wykresów

Wykres 1. Liczba ludności gminy w latach 2010-2015	20
Wykres 2. Wiek mieszkańców gminy z podziałem na płeć w 2015 roku.....	21
Wykres 3. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem	22
Wykres 4. Przyrost naturalny na terenie gminy w latach 2010-2015.	22
Wykres 5. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na terenie gminy w latach 2010-2015	23
Wykres 6. Zmiany struktury użytkowania terenów gminy w latach 2012-2014	32
Wykres 7. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na terenie gminy w latach 2010-2015	34
Wykres 8. Struktura gospodarstw rolnych na terenie gminy	38
Wykres 9. Liczba pracujących ogółem wg płci na terenie gminy w latach 2010-2014.....	40
Wykres 10. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych na terenie gminy w latach 2010-2015 ...	41
Wykres 11. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie w latach 2010-2015	41
Wykres 12. Długość czynnej sieci wodociągowej na terenie gminy w latach 2010-2015	43
Wykres 13. Korzystający z instalacji wodociągowej w % ogółu ludności gminy w latach 2010-2014.....	44
Wykres 14. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [w km] oraz liczba przyłączy [w szt.] w latach 2010-2015 na terenie gminy Lubniewice.....	44
Wykres 15. Korzystający z instalacji kanalizacyjnej w % ogółu ludności gminy w latach 2010-2014.....	45
Wykres 16. Długość czynnej sieci gazowej w latach 2010-2014 na terenie gminy	45
Wykres 17. Korzystający z instalacji gazowej w % ogółu ludności gminy w latach 2010-2014	46
Wykres 18. Wartość współczynnika skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych oraz gimnazjalnych na terenie gminy	49
Wykres 19. Liczba gospodarstw domowych oraz osób korzystających z pomocy społecznej na terenie gminy w latach 2010-2014	56
Wykres 20. Wysokość świadczeń rodzinnych wypłacanych w ciągu roku	57

Wykres 21 Proszę ocenić ogólny stan społeczno-gospodarczy poszczególnych sołectw oraz osiedli	102
Wykres 22. Proszę ocenić skalę występowania poszczególnych problemów w Pana(i) miejscu zamieszkania.	104
Wykres 23. Jakie negatywne zjawiska występują na terenie Pani/Pana miejsca zamieszkania?	105
Wykres 24. Jakie działania powinny zostać podjęte przez władze Gminy w celu eliminacji/ograniczenia negatywnych zjawisk na terenie Gminy Lubniewice?.....	106
Wykres 25. Na jakich obszarach działania z zakresu wsparcia rozwoju społecznego są najbardziej potrzebne? (Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%)	107
Wykres 26. Na jakich obszarach działania z zakresu wsparcia rozwoju gospodarczego są najbardziej potrzebne? (Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%)	108
Wykres 27. Na jakich obszarach działania z zakresu modernizacji lub budowy nowej infrastruktury są najbardziej potrzebne? (Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%)	109
Wykres 28. Wiek.....	110
Wykres 29. Płeć.....	110
Wykres 30. Miejsce zamieszkania	111

Spis Tabel

Tabela 1. Wykaz dokumentów strategicznych powiązanych z Programem Rewitalizacji Gminy miejsko-wiejskiej Lubniewice.....	10
Tabela 2. Zestawienie pomników przyrody	25
Tabela 3. Obiekty w rejestrze i ewidencji zabytków.....	27
Tabela 4. Obiekty o wartościach archeologicznych na terenie gminy	28
Tabela 5. Struktura użytkowania gruntów na terenie gminy w 2014 r.	31
Tabela 6. Zestawienie odpadów zmieszanych, tj. niepoddanych selekcji.....	33
Tabela 7. Struktura podmiotów gospodarczych ze względu na klasyfikację PKD.....	36
Tabela 8. Podmioty gospodarki narodowej według sektorów własnościowych w gminie Lubniewice	37
Tabela 9. Użytkowanie gruntów na terenie gminy.....	39

Tabela 10. Pogłowie zwierząt hodowlanych na terenie gminy	39
Tabela 11. Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy w latach 2010-2014.....	46
Tabela 12. Wyposażenie mieszkań na terenie gminy w instalacje	47
Tabela 13. Dane statystyczne na temat oświaty i edukacji w latach 2012-2014	48
Tabela 14. Zestawienie liczby uczestników imprez kulturalno-rozrywkowych	50
Tabela 15. Zestawienie wskaźników dotyczących dostępu do usług bibliotecznych.	52
Tabela 16. Zestawienie wskaźników dotyczących ochrony zdrowia.....	53
Tabela 17 Liczba ludności, powierzchnia i granice poszczególnych jednostek podziału Gminy Lubniewice	59
Tabela 18 Zestawienie wskaźników wykorzystanych w diagnozie z wykorzystaniem nazw, zjawisk, źródeł danych i sposobu obliczania	60
Tabela 19 Sfera społeczna – wskaźniki.....	64
Tabela 20 Sfera gospodarcza– wskaźniki	64
Tabela 21 Sfera środowiskowa – wskaźniki	65
Tabela 22 Sfera przestrzenno – funkcjonalna – wskaźniki	65
Tabela 23 Sfera techniczna - wskaźniki	65
Tabela 24. Rozmieszczenie mieszkańców w gminie	68
Tabela 25 Osoby pobierający świadczenia rodzinne w Gminie Lubniewice.....	71
Tabela 26 Osoby pobierające świadczenia rodzinne w Mieście Lubniewice	72
Tabela 27 Osoby korzystające z pomocy społecznej w Gminie Lubniewice	73
Tabela 28 osobo korzystające z pomocy społecznej w Mieście Lubniewice.....	74
Tabela 29 Klienci funduszu alimentacyjnego w Gminie Lubniewice	75
Tabela 30 Klienci funduszu alimentacyjnego w Mieście Lubniewice.....	75
Tabela 31 Występowanie zjawiska bezrobocia w Gminie Lubniewice	77
Tabela 32 Występowanie bezrobocia na terenie miasta Lubniewice.....	78
Tabela 33 Dane dotyczące przestępczości w Gminie Lubniewice.....	80
Tabela 34 Dane dotyczące przestępczości na terenie miasta Lubniewice	83
Tabela 35 Dane dotyczące organizacji pozarządowych w gminie Lubniewice.....	86
Tabela 36 Podział organizacji pozarządowych na rodzaje działalności	86
Tabela 37 Występowanie materiałów azbestowych na terenie gminy Lubniewice.....	88
Tabela 38 Dane dotyczące nowopowstałych podmiotów gospodarczych w Gminie Lubniewice	89

Tabela 39 Zestawienie wskaźników wykorzystanych do wyznaczenia obszarów zdegradowanych na obszarze gminy Lubniewice	123
Tabela 40 Zestawienie wskaźników wykorzystanych do wyznaczenia obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji na obszarze miasta Lubniewice.....	125
Tabela 41. Matryca celów Programu Rewitalizacji Gminy Lubniewice na lata 2016-2023 .	134
Tabela 42. Wpływ celów operacyjnych z podziałem na rodzaje problemów	145
Tabela 43 Komplementarność problemowa projektów kluczowych	200
Tabela 44 Formy partycypacji społecznej.....	209
Tabela 45 Arkusz monitoringu poszczególnych działań rewitalizacyjnych	221
Tabela 46 Etapy ewaluacji Lokalnego Programu Rewitalizacji	223
Tabela 47 Wskaźniki dla obszaru rewitalizacji.....	225
Tabela 48 Wskaźniki produktu LPR	225
Tabela 49 Wskaźniki rezultatu LPR.....	227